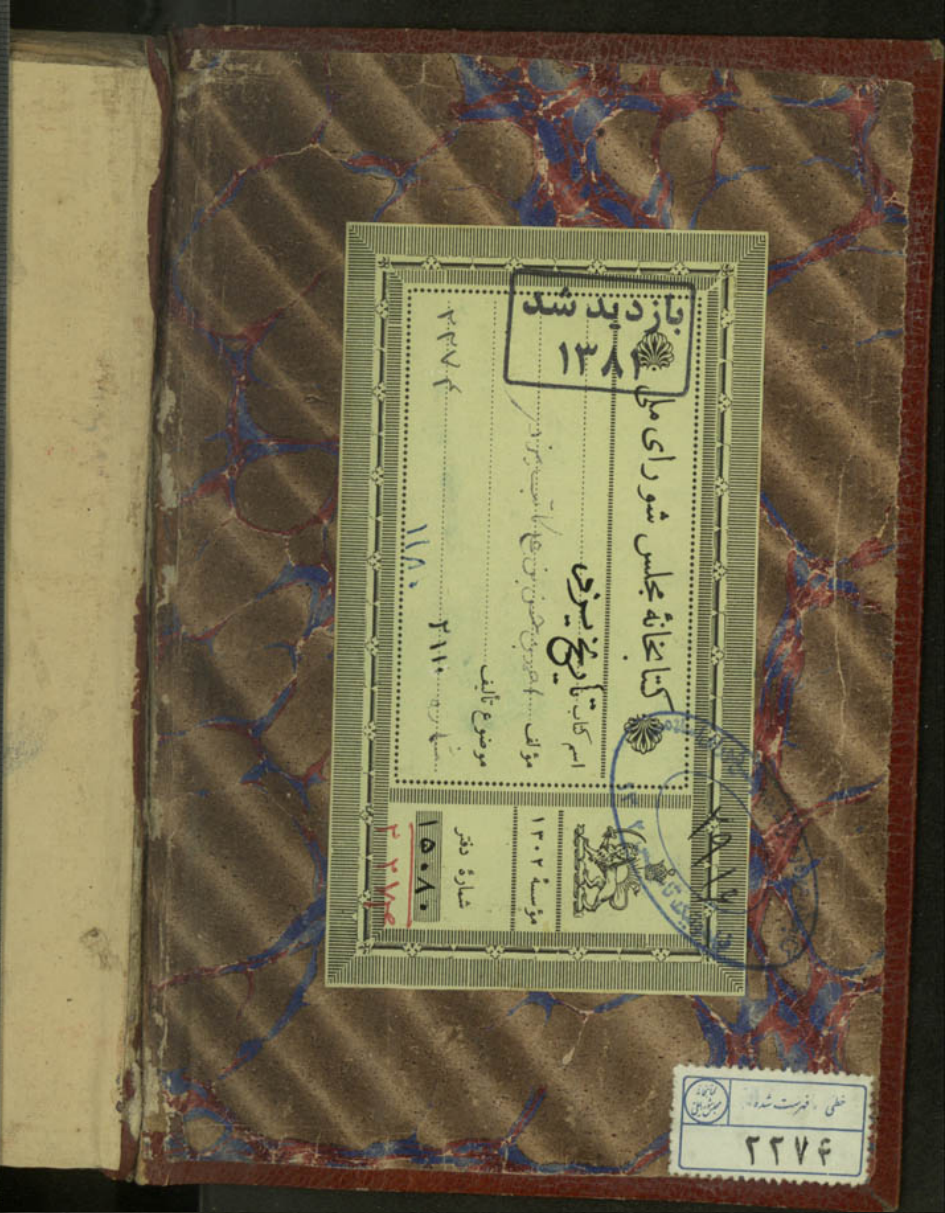

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
تبریز

۵۵۹

۲۱

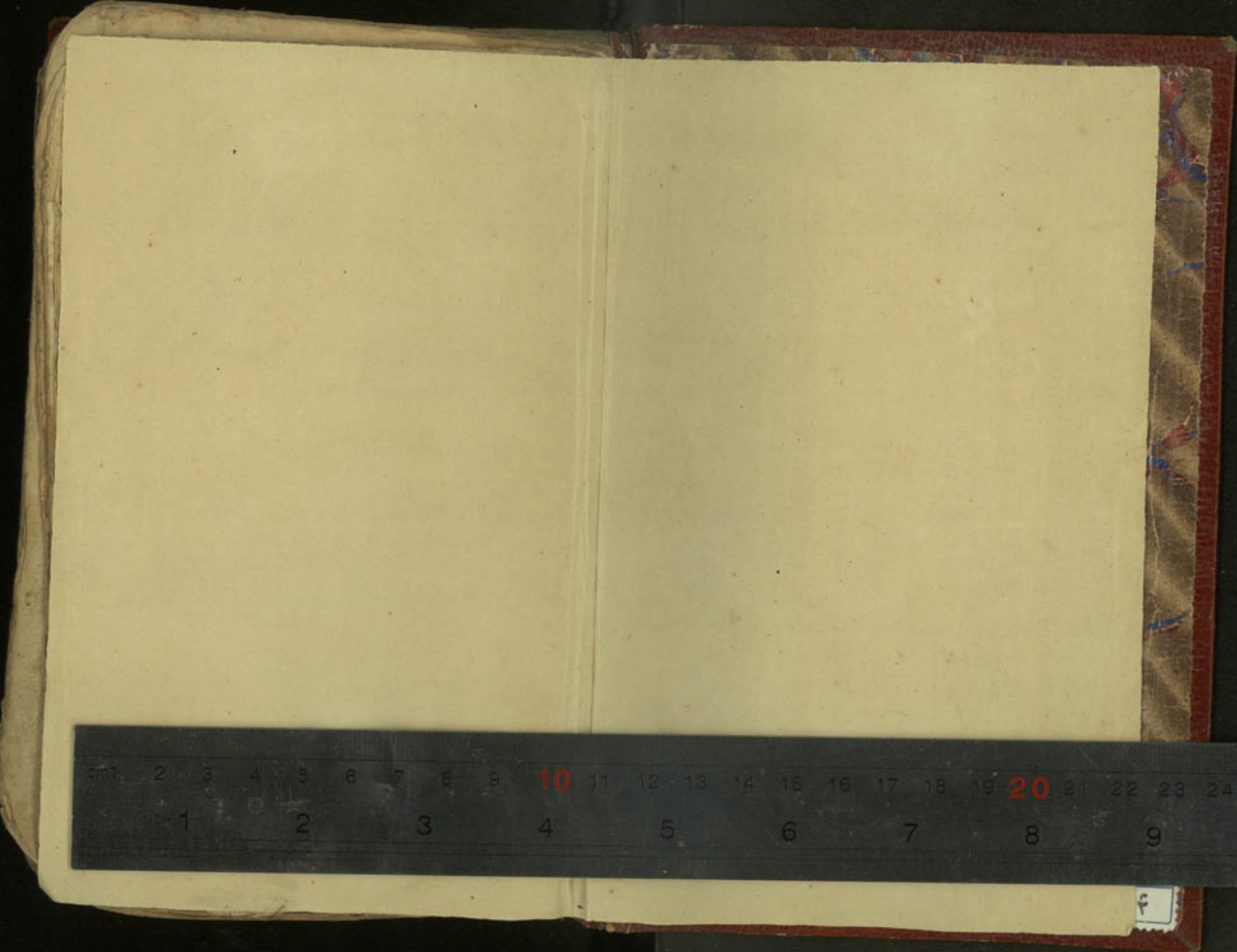
بازدید شد
۱۳۸۴

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
اسم کتاب: تاریخ سیری
مؤلف: ...
موضوع: تاریخ

۳۳۷۴
۱۱۸۰
۲۱۱۰

۱۳۰۲
شماره دفتر
۱۵۰۸۰
۴۲۳۳

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲۲۷۴

عنى
٤

اگر کتق ق ق ق ق تمام **۵** بر اهل حقیقت همه و این
 بر صاحب او بادشواخ ق **۵** که کردند کار طریقت
۱۰ **۱۱** **۱۲** **۱۳** **۱۴** **۱۵** **۱۶** **۱۷** **۱۸** **۱۹** **۲۰**
 بن حسین بن علی کاتب امیر اندیشانی الدارین و فضل الله الدین
 مرید در علم پایه و انزیر سر مایه نداشت اما از اوان می آید
 سواره که خدمت سادات و علماء و شیخ و فضلا و صلحا و شورا
 و بقاء عرب و عجم بر میان جان بیست **۲۱** جان که در بر می آید
 در مجلس و محافل کابرین و دولت چون طلال پدید آید
 در میان بوده و آنرا بوجهد ریائی و مزینت
 و بجدات شکر قیام نموده آری **۲۲** **۲۳** **۲۴** **۲۵** **۲۶** **۲۷** **۲۸** **۲۹** **۳۰**
 شود هر یک ترا بیج سخاوی **۳۱** **۳۲** **۳۳** **۳۴** **۳۵** **۳۶** **۳۷** **۳۸** **۳۹** **۴۰**
 کینات و شکر کی تا کینه بشم **۴۱** **۴۲** **۴۳** **۴۴** **۴۵** **۴۶** **۴۷** **۴۸** **۴۹** **۵۰**
 رعایا طاعت با رفیق ملاقات است
 از محمد مصطفی علیه افضل الصلوة و ارحم الراحمین
 ال کوه آرزای همه از تحریک علوم فاعلمه و شرف

بکله

اول

بسم الله الرحمن الرحیم

بیوات روشن چون الباق آسمان مرغیست کویچه و بازارش چون
 بیت المهورت تو اگر او انشراح میوه بهشت **۱** **۲** **۳** **۴** **۵** **۶** **۷** **۸** **۹** **۱۰**
 آنانی قوت فاش فرخ جانفراست و سبب بیست شیخ زندان
 خویش در باغ غاب رنگیش چون خوش پروین از صفا به آید ارشاد
 کواکب و المین مرکبات سببش منج و مدارس فرخ خزار است
 بر پاکی چون بیج المایش کب و طاعت مشول وضع و شریف **۱۱**
 خطه زلفی بی پوششیت برین ملک عدالت شکل شده و بر روی
 جفا و ظلمه خویش از زشت **۱۲** **۱۳** **۱۴** **۱۵** **۱۶** **۱۷** **۱۸** **۱۹** **۲۰**
 خاک او غیره و آتش مثل آب حیات **۲۱** **۲۲** **۲۳** **۲۴** **۲۵** **۲۶** **۲۷** **۲۸** **۲۹** **۳۰**
 که بر دوس بگویم که بهشت است **۳۱** **۳۲** **۳۳** **۳۴** **۳۵** **۳۶** **۳۷** **۳۸** **۳۹** **۴۰**
 لوی و بلام **۴۱** **۴۲** **۴۳** **۴۴** **۴۵** **۴۶** **۴۷** **۴۸** **۴۹** **۵۰**
 ز کجا **۵۱** **۵۲** **۵۳** **۵۴** **۵۵** **۵۶** **۵۷** **۵۸** **۵۹** **۶۰**
 آینه **۶۱** **۶۲** **۶۳** **۶۴** **۶۵** **۶۶** **۶۷** **۶۸** **۶۹** **۷۰**
 بی از زمان سلطنت پادشاه **۷۱** **۷۲** **۷۳** **۷۴** **۷۵** **۷۶** **۷۷** **۷۸** **۷۹** **۸۰**
 درت سلطان اعظم سعید خان **۸۱** **۸۲** **۸۳** **۸۴** **۸۵** **۸۶** **۸۷** **۸۸** **۸۹** **۹۰**

فصل پنجم در زمانه الفایز با سربسب راجه آمد و فخر از زمین طغی و الدنيا و کائنات
شاه سبزه سلطان آزار آمد برمانه و اسکنه در انوار ایس ایشان
مع جوالین **شهر** روح پاکش منبع انوار باد **شهر** شش احد دیدار
که اندر خزانة و دکان و مدارس و خواق و مقامات و مقامات و مقامات
بجد و تعریف یافته بود و سافران اطراف و کاف عالم چون بدن نظر
پسندیدی و زنت و بسایین و هموری و رونق این ولایت دیدند و
شهر که بهشت مدن پرست **شهر** قابل آید که بهشت دیگر است
چشمه حیوان چون آید **شهر** که در این خوشتر از آب کائنات
تا ابد معمور باد این **شهر** که در خاکش عطر چون عسبر
و همچنین سال بسال هموری شهر او ولایت برمانه با نیا اوست یکشت
تا سال تسع و اربعین و ثمانیة بر آمد بواسطه عصیان که ارشاد کردی
پادشاه سعید مذکور نیزه **شهر** شاهزاده سعید شهید **شهر** اود سلطان
بمادرین بسینو نامزد ولایت **شهر** شاهزاده امیر زاده **شهر**
که در سرحد عراق در آمد و در ولایت تم او را پیشتر شل مدان و
و نیزه **شهر** که چون غرور است پادشاه سعید بر روی روان

شش
۴

شاهزاده مذکور مع بوق و فارس کرد و ایلیان روانه گردانید و غیرین
واقعه بر پاییز سریر اعلی رسیدند پادشاه سعید با سبب که منصوره و او
و بعضی شاهزادگان تو در عراق شدند و شاهزاده شاه را به از حالت
منزیم گشت که متوجه لرستان گشت و پادشاه سعید بعد از رمضان بود
چو که بودی گشت و سال فحشین و ثمانیة در آمده روز اول فروردین ماه
روز یکشنبه پادشاه نگاه بعزم زیارت سوار گشت و در اشای راه از آن
حق ندای **و ایها المسلمین ارجعوا لی بیک اصفا فرمود و بجا تا جان کائنات**
تسلیم گردانید **و آنگاه پادشاه سعید** و بی چند بشرد و تا پیر شد
بفنده فلک گفت که نیزه شد **شهر** چون این واقعه پاییز روی نمود چند
خواستند که پیمان دارند غیر شد غرور از لشکرگاه برخواستند
و شاهزادگان هم بر آمدند و هر یک آنچه توانستند از کج و دلگوشید
در متوجه ولایت و سرحدی شدند بعضی عراق و فارس و بعضی کمان
و سیستان و بعضی فراسان و ماورالنهر و بعضی از نذران و ساو
و اهل در تصرف در آوردند و هر یک طوایف گشتند و با هم که کردند
و نذ و بنیا و ظم و تعدی نهادند و قتل و سببی نام شد و طمع در اطل

۴۰

۴۱

در عالم و مزارع آن کردند و عرض مال پهلوانان بر باد بختی دادند
چنانکه مولانا جمال الدین سیلان فرماید **ش** خواجیه شد بی اعتبار
مال شد ناریسیه **د** ای خداوندان مال اعتبار را لا اعتبار و خوار
در ولایت را دریافت و مردم پرانگنده کشند و از بی بارانی هوا
خشک گشت و آب چشمها کم شد و مردم سرشک دیده مطلوبان افزون
و اطفال نبات از بد بومی دانه لبر باری در همه زمین از قیامت خشکی
جان نزاری بسپرد و سوار بستین که چون نسیم گل و دریا چین معطر
و معنی بود چون سوم و در کرم و نا خوش و در حقان سر و چنان و غیره
بیم آتش گشت و بدین واسطه تمام بلاد ایران قطره و با واقع شد
و بر نیز رسید که بعضی بی باکان از قیامت جمع علم انرا با کار داشتند
و اکثر خلائق در اقصای عالم از زمان و مان آورده شدند و بیشتر بواسطه
قطره نرودند **ف** برقت هم فرزند نماند عرض و قافله عزت فقر و در
غریب و شهری و آنا و بنده و درت **ن** و در دخل بجز از خانه آبادان
برفت مال و در نسیم از اطفال سیاه **ز** نایب نماند نزع و نه کار پیش
صغیر گشود در اعباده گزینست **ج** چنان بری که بدی رشک و در

Handwritten notes in Persian script, including a large '4' at the top and some illegible text.

اساس و صبر باغ دران گلشن گنج **ز** زمین او سپر با سپین و بر برکان
ز خور و ظلم و تعدی و غارت جنگی **ز** برای بار برتشت ز خضره میزان
و سر در خرابی مجد در وی سینود و نود بانه بلای صعبه از غیب چهره
یکشود و رفق و شفت مطلق از میان برخواست زن و فرزند پهلوان
بواسطه قحط و تشنه عرض گری را با باد زشت نامی بر داد بختها
خارستان شد و مساجد و مدارس پارسایان کردید بر سر کوه چها و
بازارها عورتان و یتیمان و مجوزان اطفال خود روی بر خاک بست
نهاده صد صدی مردند و کس کیس نپسیر داشت **ل** اللهم ارفع عنا بلا
الخطا والوباء والجوارح سلطان و کیدات شیطان بحق که وار چون دوست
از خاندان جنای روی بر کرده اند بود لاجرم شتر از کمان پیکار
شمشیر آید از خدا کشیده هم خود او هم خلق را می کشند و ولایت
خواب میگردد تا بدست پنج شش سال یکدیگر را بقتل آورند و حکومت و
رست بیاید برده اند **ق** **د** در التوم الاذین ظنوا انهم عرب سابق
ب برفتند و هر کس درود این گشت **د** نماند جز نام نیکو و زشت
درخت خار و زهر کل که کاری **ک** کردوان بر گشتی چشم آرس

Handwritten notes at the bottom of the page, including a large '4' and some illegible text.

۹
و چون خلعت شب کلاه کوشید با لوم صبح سعادت از افاق هرات
پدید و مشهوره امن و امان در رسید و از بروج دار السلطنه
آفتاب دولت حضرت سعادت پناه پادشاه جهان نظر علی علیه
باسط الامن و الامان ناشر العدل و الاحسان مجا و ایستاد
و قیامه دوران شهریار تحت نشین فتنه نشان مظهر ریایات
ملک سنان قانع الکفره و المردین کف الملوک و ایستادین تیر
الما و الطین فریدان دولت همیشه تکین نصره الحق و الدنيا و الدار
سطح الخالق و مطلع الخلق المجدین معز الخ و الدنيا و الدین
ابوالمظفر جهان شاه بهادر خان خلداده ملکه و سلطان و فاضل
العالمین عدله و احسانه **شاه جهان جهان شمس اعظم کریم او**
نصرت نامی دولت بین پیرت **سلطان کریم بخش جهان شمس**
و ارایم سرور خداوند افرست **شاهان در جله نوادگر اعظم**
شکر کشان کوکب او بهر جاوت **اروز در پست جهان غربت با شرق**
آفتاب پادشاه و سلطان پیکر است **شاهان زمان فتنه و ایام خلعت**
مرجا که ملک است **نجات حاکم دارالعباده خاصه کردالی نظر است**

اعظم امیر دولت و دین جانی است **از افاق شریاری در نشین**
گرفت پادشاه مروه اعظم جهان پناه پادشاه حضرت اگر کج بخش
نشین ایستاد شوکت سلیمان کین نهال بلخ سلطه
کار مکاری کلاه پسته بوستان سعادت و شهر یاری نور حدیقه
جانی نور حدیقه شجاعت و کثرت سانی الموفق بتایید الملک
الطلاق عضد الدوله و الدنيا و الدین ابوالنصر سلطان پر بوداق
بهادر خان خلداده ملکه و سلطانها و فاضل علی العالمین عدلهما و
ایستادین **کلی آفت باد خزان** **بهار تازه از شرف جوانی**
بر ادم ترین نندرسیم نهادت **بی خورن نشیند کین با دست**
شبی کوی بخش را زید **کلاه کج کاره ز ابرو با**
چو در جند رگاب قطب وارث **صانع بزوی کند با از اخبار**
کوی بنامیز از جیشید **صب جوی بکمانه چو نور**
چو ز بند شسته خا اهد ز رنگ **چو وقت آسن آید**
سخن گوید در از عرفان بر آید **زند شمشیر از جان بر**
بی جام کج خیر و کشته دست **بوی چو در ارا کند دست**

۱۱ جهان بر مویکش ره تنگ دارد علم بالای سبب اورنگ دارد
قدم کاش زمین را خسته کرده شایش چرخ را آینه کرده
فلک با او بیدان کند شیر بکشتن تیر که بالا که تیر
جانش که بنم افروزیدت مرا صاع و سیکوی نزدیکست
باجبانش لی استقبال دارد چوست اقبال کار اقبال دارد
یا عیب که منوره از دار السلطنه آذربایجان و بغداد و تبریز عراق
شدند و قطع وقع متردان توده عراق را در حوضه تصرف گرفتند
و از شر عدوان در همدان و امان آوردند اما چندان فراری و کنگ
در مع شده بود که تارک آن زودی میر شدی اللهم و در روزگار
خدا یا تا جاز آب و رنگت فلک را دور و کیتی را در گشت
جسار خاص آن صاحب قرانک فلک را یا را این کیتی پستان کن
بد و سر سینه یا دین بزرگش بنسروزا کانش دیده روشن
بیاد آماج را پی نرفتن نور غبار چشم زخم از فلک آن دور
سایه غایت پادشاهی الی یوم المنته باقی و پاینده با و شعر
چو میگنم و در رسم پر دانه کجا بودم از رسم کجا تا منم

۱۲ بدان ای عزیز من که سینی برین سپیدار دوازده مقاله است ده مقاله
از احوال و اوضاع قدیم و دو مقاله شکر تاریخ جدید از زمان خاقانی
یعنی مشایخی و آنچه از مصادرات و واردات و بلاد واقع شد مجلا
و آنچه در نزد ظهور یافت موصلا از محاربات امیرزاده محمد سلطان
غفر از اسرار و محاربات او با برادرش امیرزاده و بارید غفانت و مثل
سلطان محمد و آدن میرزا با بر بیز و در قن کاتب و دست
و جهانگشای پادشاه و عالمیان غلامه و کله با قدریته از او و هم
انگرام یافتند بریز و مراجعت نمودند و شیراز را با امیرزاده بزرگ شکر
و نیز در امیرزاده غلیل نامزد کردند و بعضی توابع نیز در خار خاوند و
فرسان روان شدند و خواب گیری کردن امیرزاده غلیل در
دشمنی کردن و نیز در امیرک احمد پیر امیر چاق شای که آنتن
علا کار بریز و اسرا کردن و توبه پارس شدن و امیرزاده سپهر
مزیت نموده بولایت کرمان روانه شدن و امیر علی غازی و شکر
فارس با استقبال آدن و کهنه عید رمضان در فارس بودن و
صهرت شاهرخ شازده عالمیان و پدید آمدن امیرزاده غلیل

نسخه
۴

۱۳
با امر خود انترام یافته متوجه کرمان شدن و از سپید شروانی و ابا
کرمان نویسی گشته متوجه یزد شدن و یزد را حصار دادند مدت چهل
روز و زود آمدن شاهزاده عالیان با یلغار بدریزد و گرفتارنمایان
خلیل بطرف فراسان و بعد از فرخ یزد بازگشتن شاهزاده بیست
سلطنت آمدن خواجه امیرک نیره خواجه امیر غنا شیرین با یلغار
یزد و یکمشت یزد را حصار کردن و بعد از نو میدی بعضی از اکر بردن دولت
بقید اسار آورده متوجه باقی کرمان شدن و قطعه و با واقع شدن
با ناز و از دم در سار است و از ادوات زمان این دولت ابرپون
آمدن همه اعلی سلطنت پناه الرشید العلیا خان جان پیکم عدلت
ایام پیلشش پادشاهزاده عالیان پناه امیرزاده پوسن سلطان و
آمدن شاهزاده کشوریکر خدیو تلخ و سر بر امیرزاده پور بوداقی پناه
خدا آمد مکه بر یزد و بعد از طاقات هر یک بیست سلطنت بازگشت
و بر در امیر اعظم شاه ولی پیکم گذاشتن و آمدن پیلج بعضی حکام
و پوتمات ریساین و خانات و عمامت و دکاکین خارج شهر دکاکا
کردن و مخالفت نمودن امیر مقصود سازغان با پیرشاهی و یزد را

۱۴
از شاه ولی بخت بازگرفتن و او را بید کردن و بار روی تاج پور
پادشاه اسلام فریستان و آمدن زمین بزرگ عظم اعدل نظام
الدوله و الدین امیر حاجی تبه جنابشاهی بر یزد و خلد امیر معدلت و تاریخ
وفات بعضی از اکر بردن و دولت مایون امیر شاه عالم پناه خلد
مکه و سلطنت و بزرگان خلد و از العباد و یزد و اعلی دکم خدیو و ابان
چهارم قسمت وفات قتل اول در میان سلطنت پیکم
ایلیوس و قصه مخالفت او با و از او آمدن پیکم در ایران و کشته
شدن و امر او آمدن اسکندر با صفاکان و زن کردن و روشنگ دختر
دارا و متوجه آذربایجان و اردین و برودع کشتن و از انجا بری نگر
کشدن و بنام آمدن و از انجا متوجه فراسان شدن و زمین یزد
پسیدن و طلع حصار انداختن و زندان ساختن و از آنکه تمام خانان
و متوجه زبانه خوانان شدند و از فراسان بند و پستان رفتن
و از انجا متوجه زمین شدن بی آفرین **مخالفات دوم** در آنکه ملک یزد
از ابتدا قصه اردو شیر با آن تا یزد کردین مشایخ و رکا و رکا و رکا
بزرگ کارگشای و رفتن یزد کرد از امیر اعظم ایلیوس و رسیدن بکته اول

نسخ
۴

عمارت یزدات و بزرندان ذوالقرنین شهور و طبع شهر اذقن
 و تمام ناکرون و در طوس و قنات باقن و غیره او یزد که بن بهراکم
 شهر را تمام کردن و ساختن سرسنگان او مثل پیده و علقه اسپان
 شاه بود پیرش و قباد پسرش و ساختن شاه فیروز فیروز آباد و ساختن
 هر بخار و خراسان و ان هر پرورد و مجور و فویدک و قنق و یوسف قن
 شاهزاده سر فرخوزیم و ساختن ابرن آباد و ساختن نوزان و قن
 نوزان پشت را **ساخت** سپهسالار و عمارت که در زمان اسپهسالار در یزد
 کرده شده در زمان حکومت علی میرعماد عباس ابو مسلم و در زمان
 سلجوقیان و خوارزمشاهیان و ساختن باره و خندق شهر یزد و بعد
 جامع قدیم **ساخت** چهارم در حکومت سلطان جلال الدین ملک شاه
 طغرل و آمدن سلطان ملک شاه باصفا و استنای از علاء الدوله
 کابلی را مراجع کردن و بعد بمقربان راهی خواهر نظام الملک یزد را
 نامرغله را از او و در ارضای او تمام نمودن و آمدن علاء الدوله
 یزد و حصر سلطنت ساختن و عمارت مدارس و شهر کردن و ساختن
 سرسنگان او ز سواد و یقوتی و عمارت کردن قلعه **ساخت** پنجم

در ذکر آتاکان یزد که بعد از علاء الدوله کابلی بنا کرد و او استند از زمان
 سلطنت سلطان مغزالدین سپهر از آتاک سام بن و روان زور
 و برادر او عزالدین نکر و فرزندان و روان ذوق و کیکاوس و می
 الدین پیام و سلطان قطب الدین استنساار و فرزندان او محمود شاه
 و یوسف شاه **ساخت** ششم در ذکر توابع نبی مظفر و قصه محمود بن مظفر
 و عمارت ایشان در یزد و بزرگ کردن محمد مظفر یزد و او خضر خندق
 و ساختن فیصل شهر و عمارت مدارس و مساجد و خرابی و پستی
ساخت هفتم در ذکر عمارت که در زمان خاقان سعید اعظم ایزدی
 کورگان ساخته شده در یزد از کتله مبارک که در ارض و آنچه در زمان
 پادشاه اعظم سعید خاقان اعلی عدل حمید سعید الحق و الدنیا و الدین
 شایخ بهادر سلطان اعلی اسد در جبهه فیصلین در یزد ساخته شده
 و از مساجد مدارس و جوانیت و غیره و آنچه در زمان پیر یزد
 ساخته شده و شیخ سلطان محمد الی یو ساخته شده **ساخت**
ساخت هشتم در ذکر مساجد جمعی یزد و مدارس داخل یزد و خارج و ذکر خرابی
 و سایر و حمله و شایخ و مقابر قدیم یزد و ذکر بانیان سرکس باغ

غنی
 ۴

عزیمت تخییر دیا رتصر و روم نمود و چون اسپکنه را خبر این واقعه
 معلوم شد با وزیر مشورت کرد اسطاطالیس اورا بر جنگ تخریب
 نمود اسپکنه سپاه روم و یونان و انطاکه و مسطنطیه جمع کرده و مشور
 حرب شد و چون لشکر بدو فریب کشی لشکر زنگ آورده فرود آمد **طیایوش**
 نامی که سردار و سردار روزگار و خود بود بر سالت و تهدید پیش شاه
 خلیفای روم فرستاد و بعد از ادای رسالت شاه زنگ بر نمود تا که
 بتقل آوردند و خون او بیاض میدند و این خبر بیکدیگر و لشکر روم
 رسید مستوم شدند اسطاطالیس با اسپکنه گفت که صلاح در است
 که بسا در آن جمعی نکلیا ترا اسپسیر کرده پادروند و تو از سر تور و غضب
 بغضی که بعضی را در حضور سرازتن جدا کنند و بطیغی می که این پیشکش
 چندی پادروند و بطیغی نیز که سفند سپاه چند مدتی کرده ارشیلان بیای
 و تو آن سر که سفند ان بر غیبت از هم پاره کنی و چند تو تساول کنی چون
 زنگین اسپسیر این معنی ملاحظه کنده ایاش زارا که بر زمیند تا این خبر
 شاه زنگ و لشکر اورا ایشان از ما بر اسپسیر که آسن با آسن بر تو
 سگند این تدبیر صواب را کار بندد و همچنان کرد و آن زمان خبر

شاه زنگ رسپسیند **نظم** که این دیو کرد از مردم خیال **منکیت**
 کاوده برماز و ال **چنان** بخورد زنگی قام را که زنگی خورد و مغزیام
 لشکر زنگ ازین خبر ترسیدند و بر اسپسیند و چون چند روز خواب
 قایم شد عاقبت سگندر نظر یافت و شاه زنگ را بتقل آورد و لشکر
 اورا منترم کرد انید و اگر زنگیا ترا که از قبل با هم مانده بودند اسپسیر
 موقوف داشتند و جیشیا زرا بر نمود که داغ کشیدند و جیشیان
 داغ دار اسگندند و ایاش ترا جیشید و اثر غنیمت فتح زنگ بر لب
 دریای مغرب شهری بنا کرد و آتاشا اسپکنه رین نام نهاد و بفتح و مغرب
 بدار الملک روم آمد و فتح نامه و هدیه با طراف و ولایت فریسا
 و چون آوازه منتشر شد از اری بن داراب که آفر ملوک کیانی
 بود و عجم و عرب و ترک و مند و روم فرخ گذارا بودند و این سخن
 بل سفند یا ره بود بر لب و لشکر و فر این و شوکت خود مغرب گشته
 بود و دست ظلم و تعدی بر رعایا ممالک کشده و قالا لایا بر مظلومان
 سلطه کرده و مردم از جور او جان رسپسیده بودند و او شبه روز بر
 در ظاهر و کار مشغول بود لاجرم بانگ روزی دو لشکر سپری شد

شاه
 ۱۹

۲۱. دود آید مظلومان آتش در دودمان او زد **پست** بسا اهل دولت که
شیاوی نشت **که** دولت بیازی بر نقش ز دست او چون خنجر
ایکندر به دارا رسید آتش صد در دل او شعله زد در سول بروم
زیستاد و طلب فرج نمود کرد و یکسند فرج فرستاد و بتندی
گفت و در ازین سنی شد شد و شکر حج آورد و عرض داد نه صد ترا
سوار سپید کل برداشته عزم جوب روم کرد و چون این خبر یکسند
رسید از قاص ملک شکر طلب کرد و سپید سوار عرض داد **پست**
آمد و در زمین مومصل که آنرا خیره خوانند که شکر رسید و چهار ماه
و پنجاه روز عظیم واقع شد و آن وقت بر شک دارا آمد و در دستش
آمد و یکسند شکر از عقب پاورد و چون لشکر در طایفه دارا
بر شک آمده بودند او را زیاده امدادی نینمودند و دست یکسند
شد و دارا از آنرا با کمان بهارس آمد و یکسند از عقب او رسید
و دارا شک و راق و فارس جمع نموده بجایه قیام نمود و دارا داد
و فریاد یکی نام بسیار و دیگری را نام جاوید سپار و از آنرا که در حال
دار شد شب حضرت اسکندر آمدند و قتل دارا را اوست کردند

شکل
۳

۲۲. و روز دیگر در نگاه در پای علم چون لشکر بخار بر مشول شد و وزیران
بحری بر پیروی دارا زدند و او را بقتل آوردند و دارا سرنگون از روی
زمین بر پشت بزمین افتاد و در خون خود میسپید و بر خاک میسپید
فانمان حضرت اسکندر آمدند و صورت واقعه باز نمودند اسکندر
سوجه قلب دارا شد چون دارا را بدان حال بدید بزمود تا فانمان
در یک نشد و خود از مرکب پیاده شد و بر بالین دارا آمد و بشت و سر
او را از خاک برداشت و بر ران خود نهاد **شکر** سر سپید را بر سر ران نهاد
شب تیره بر روز رخشان نهاد و با او را نطفه نمود و گفت پزشکان را
حاضر کن تا بباید تو مشول کردند و تمامی ملکت ایران بوسه بدارم
و خود بروم بازگرم دارا این سخن را سپاس بجای آورد و گفت روز
من شب رسیده و آلم از سر گذشته و زمانه طوهارت و دولت من در آن
عظم تو سر سبز باشی بش نشستی **که** من کردم از پیسره و بالین توی تو خنجر
و صابای مرا بجای آوری و عهد او خانجی **اول** که مراد خنجر است
چنان که او را در مشنگ نامست باید که او را از جوار خود آوری و خنجر
داری که تا چون فرزند می آید و پادشاهی بدورسد دولت ازین خاندا

پروان زنده باشد **دوم** خویشان و متعلقان مرا از پای نیندازی **سوم**
 آنکه آئین مرا در سلطنت نگاه داری **چهارم** قاتلان مرا بقتل آوی **پنجم**
 آنکه بر دنیا و عمر و بی سلطه اعمای و از من عبرت گیری این بگفت
 و در گذشت اسکندر برادر اگر یکدوم و سمد اورا باین پادشاهان
 برداشت و خود پیاده بعضی راه پیش نهاد اورا روان شد و اورا بفر
 اجداد او در اصطخر فارس بنهاد و خود در الملک سلطه آمد و بعد از نام
 و در ارتخت سلطنت بنیشت و درین انقلاب تاریخ اسکندر یکی نوشته
 بقول اهل علم و بقول رومیان نوبه دوم که اسکندر جهته ارسال نوبه
 غیر پیشتر اقصی عالم نمود تاریخ نوشته است از آن روز که اسکندر بپرتی
 نوشته تاریخ اسکندر می چون اسکندر بر تخت سلطنت و ارا
 نشست اکابر و بزرگان استقامت داد و قاطعه عظمی و قندی بر انداخت
 و مردم مرزها مال گشته سکنر بنام و که قاتلان و دمار را بقتل آوردند
 و شادی من و آنان در دادند و در اصطفا لیسرا با صفتان فرستاد
 بخواهستکاری و خرد ارا و قند ملک علم بر بست و در جبال آرد و در آن
 و عراق را با سپان سپرد و دروشنگ را با خزان و کتخانه بزم خستیا

۲۵
 و خود توجع عراق عرب شد و قفس ساخت و از آنجا بکنیه رفت ملک
 عرب سخر کرد و بازگشت و بطلب آمد و خواست که پیمان رود و دردی
 نگذارد و فرج کرد از آنجا که او سکی و از طرف لشکر رود و نهاد و اکابر
 ایران سر از اطاعت سکنر بنا نهادند و فتنه بالا گرفت ملک فارس که
 تنبیب سکنر بود چون ازین واقعه قریب یافت و عهده داشت پای سر بر
 اعلی نموده و یک روانه کرد اند چون گتیت با سکنر رسیدیم بر آمد
 و عنان عزیمت از صوب روم بنامت و با یلیخار سحر جری گشت چون
 خیر اسکندر ملک زاده را ری رسید مجال مقاومت نداشت روی
 سزیمت بجانب فراسان نهاد اسکندر بگری آمد و از اکابر علم مرا
 بیاضت رفتند اسار آورد و خواست که بقتل آورد اصطفا لیسرا گشت
 و گفت خون بزرگان ریختم مبارکصد نباشد و خون ریبه رعایت و فم
 بود اسکندر را پیش از این که راه متوجه فراسان شد و از ری با صخره آمد
 و ولایت را ضبط و نسق فرمود و در راه ابر توه متوجه سپانان زدند
 و بدین مقام رسید که اکنون خطا بزدست فرو آمد سوای در غایت
 اعتدال یافت و چون گشمن نمود می فرسنگ در می فرسنگ شهری

ملاکت با وزیر گشت که این زمین بنایت سوای معدل دارد اما آبادانی
از دور است ارسطو طالع گشت این زمین است ریک بوم سوای
خنگ و معدل باشد درین زمین رخاقت و موافقت باشد
در آنت که انجا حداری بسازند و بند خاخانه این اسپهران کند که چون
درین خاک اقتضای موافقت نیست و ریک پوست و ریک پسته
نیامیزد فتنه زاننده نکرده و پیکر بقضای سخن حکیم و صواب و در
او عمارتی طبع انداخت و یکی از بونان بهمارت نصب کرده و اکابر
عجم را که در بند بودند بنمود که جت مجلس ایشان چای فروردند و در
گنبدی عالی پیاختند و ایشان زار ان چاه مجوس کردند و اثر آفتاب
عنون باقیست و گویند در داخل شهر موضع شهرستان قرب و در
موضع ایام امیرانش الدین علی علیه السلام بودی واقعت شهر
این سخن کبر توروشن نیست **عده** بر روی است برین نیست
اما این چاه و لوق است و این عمارت را گفته نام نهاد و بجا است
یعنی معنی که زندان بود و کشته را زندان ذوالقرنین گفته اند
چنانچه مولانا حکیم شمس الملوک الدین محمد الحافظ شیرازی فرموده

و کم از دشت زندان پیکر رفت **دشت** بر بندم و تا ملک سلیمان
تا زینا زا چو غم حال کران بر آن است **پارسیان** مدی تا فوش و آسان
مقصود آنکه اول بنا برین اسپکند راسخت و بجهت زندان **پروا**
بر آنکه بنا بر این سخن حکیم ارسطو طالع این خاک موافقت مکان
نیست بلکه نفاق غالبست و چون اول بنا بجهت طایفه کرده اند که این
سرفتنه زمان خود بودند و نسبت ترین روزگار بودند اما لی و اکابر
این ولایت شرفترین خلایق باشند اما بعضی جوان طبعیت و پر هم آید
و چون بنا بر این بلد و سبب باز داشتن اکابر بود فریب و لوی را
این خاک و امن که آید چنانچه خبر که خواهد گفته باشد مای استقامت
یا بد و مای سیالی و اگر مریض بدن خاک آید صحت یابد لیکن چون
مقصود ازین بنا زندان بود وضع و شریف سر کس را بقدر حال غم
و پریشانی باشد اما بسلامت گذرد و چون عمارت تمام شد جمعی حقیقا
بر بندهایان کاشت و جمعی بزراعت و عمارت بداشت و قنای را گنبد
زراعت اما لی جاری ساخت مشهور قنات و با باغ و غنچه در او بسیار
طبعس موجود فراسان شد و ملک زاده را که گرفت و درین زمین کاهود

نسخ
۲۶

۲۷
 این کتاب در کتابخانه
 سلطنتی است و در
 کتابخانه سلطنتی
 محفوظ است
 در کتابخانه سلطنتی
 محفوظ است

سر راه است بقل آورد و در انجا راه بسافت و فراسان بخز کرد و در
 سیستان نغف فرود و از انجا متوجه دیار سمنند شد و یکصد مایه
 صلح کرد و این سکنه را سمنند بنام رفت و فرزند بی بی آورد و از
 لشکر بر سر چمن کشید و بولایت ثبت درآمد و چون خانان از آن
 اسکندر رخصت یافت جمال مقامت نداشت بر سر سولان بنده است
 و مال و فرج قبول کرد و اسکندر از مال و فرج چمن
 و آزار ما چمن نام کرد و از انجا بکشت و بزرگ پستان در آمد و شهر گش
 و خوش بسافت و بکنار آب آموید لشکر کشید و سر قند بسافت
 و بقولی مردم از بسای اوست و گویند بخاراهو بسافت و از انجا
 معیان ملک روس کشید و لشکر به شت تیان کشید و چند غلامان
 صحر بسافت و از انجا لشکر روس برد و با پادشاه روس که او را
 قنطان کشید و طاریت کرد و او را بگرفت و تنیز آن ولایت کرد و از
 صفت دامن پشته تا بکلیت نید و آب چمن رغبیت کرد و متوجه
 شامی شد و بدامن که عظیم فرم رسید که آنرا بن خار کشندی بعضی از
 لشکریان در انجا پشته از پیران و کوهکان و در بخوران و بعضی بکرا

۲۸
 ای نغف ایشان کاشت و خود متوجه غلطات شد و خضر علی باب لام با او
 رسید بود و با هم غلطات رفتند و خضر علی باب آب چمن رسید و با
 میر سوس آب چمن رسید **سر زنده کافی** کیوان کشید و کند
 چیل روز در غلطات ماند و آفر محروم باز کردید **اسکندر** و تنم ملک
 دو روز و عمر **خضر** و شار ضلع عمر جادوان و چون از غلطات باز
 کردید و بدین **اکوه** رسید که او را بن خار کشندی و بعضی از لشکریان
 در انجا سپاه کن بودند آنرا عمارت کرده شهری بسافت و آزار انجا زانم
 و از انجا روانه شد و باقی سر راه آمد لشکر بخزان کشید و در بندر عمارت
 کرد و متوجه ولایت روم شد و در راه پیسته شد و وفات یافت چنانچه
 شیخ نصل الدین سعدی فرموده باشد **ششم** منگند که بر عالمی حکم داشت
 در آن دم که میرفت عالم گذاشت **میر** بنو و مشش که و عالمی
 پستاند و عملت دهندش دی **بر** قند و سرکس او و انچه کشت
 ما نیز نام نیکو و زشت **مقات** دهم **در** کوه ملک فرس **نهم**
بجان تا بزرگ شهر **یک** که آفر نوک **چشم** است و ساختن **دوازدهم**
ش و کشته را بشهر **دوازدهم** نام نهادن و در کتب و چیزی از فرود

۲۹ **تقدیر و غیره منضمات از زمان دولت اسلام الی یونان** چنین آورده اند
مورخان که چون اسپند روفاخت یافت و او را در اسپند ریختن
گردند امر دولت سلطنت بر پسر اسپند عرض کردند اسپند در روی
که از دختر دارا بود قبول نکرد و گنت پدر از ملک چه طرف برت
که من نیز همان طلب ترک سلطنت کرد و در غاری رفت و جیاب و شیل
شد تا در گذشت در اقامت ملک طایف پیدا شدند و هر کس لایقی که
داشت آنرا نگذاشت و سر بدگری فرود می آورد و مدت چهار صد سال
ملوک طوایف بود و سو و بیسی در زمان ایشان بود تا آخر آفتاب
دولت اردشیر بابکان از ایش شهرباری برآمد و در وقت سلطنت
زشت و نام شانشی بر خود نهاد و ملوک طوایف را قلع و قمع کرد
و دختر دارا را در تخت نخل در آورده و از و پیری آمد نانش شاپور
و شاپور بعد از اردشیر در سلطنت شد و مدت سی و شش سال
سلطنت کرد و بعد از او فرزند او قایم مقام شد نام او اورز و در سی سال
پادشاهی کرد و از و پیری ماند بهرام نام و او هم چهار صد سال پادشاهی
کرد و بعد از و ملک بر پسر او ماند بهرام و او را بهرام بهرامیان گفتندی

دو سال پادشاهی کرد و در گذشت پرسی داشت نام او نرسی پادشاهی
زشت و چون پنج سال بر آمد وفات یافت و او را برادر ی بود
شاپور نام و ایالت کرمان با او بود و علم و فردا داشت و او را کرمان
شاپان خواندندی چون نرسی که برادرش بود در اصطخر وفات یافت
و او را فرزندی نبود پس کرمانش با ناز طلب کردند و او را بر تخت اصطخر
نشاندند و بر کرمان ایران با او پست کردند و او مدت پنج سال عمل
داد و ورزید و بعد از آن حال بر و بگشت و ظلم و بر طبیعت او پیدا شد
و خون و عرش و مال مردم را میان داشت و بنوعی آفریده نیرسیه
و سخن اراغی شنید بلکه ایشانرا تنذیب میفرمود و یکی را دیده از سر
میکنند و دیگری زبان از او میکشیدند و هر که برابر او رفتی طع از خان
و مان خود بر داشتی و هیچ تدبیر نبود و او را فرزندی آمد او را بهرام
نام کرد مشهور به بهرام کور اما اصلاح چنان دیدند که او را بداید دینند
و از ولایت غم بیرون بردند تا چون بزرگ شود نومی بد رنگید و ظالم
و سفاک نگردد و نگیزد کردند و نغان بن منذر را از زمین طلبیدند
و شانه را بد و سپردند تا بر زمین عرب و ملک چین برود و در شانه

۲۱
تا پست سال شد و او را بولایت بم نیکداشتند تا مدت چهل سال
ازین سلطت گذشت و مردم از جور و ظلم متفرق گشتند تا که در روز
ستاره شانس از ابطیدند و ایشانرا گفت در تریج نگاه کنید و در دست
و سبب مرگ را بیا فرمایید و ایشانرا در خانه جمع کرد و بختان پسر روز
درین باب سسی نمودند و در چهارم بجان امان خواستند و گفتند ترا
یکی ال از عمر مانده است و موت تو در فراسان بولایت طوس کن
چشمه پسر خود بود او بر فور سو کند خور و مخلطه کن مرکز متوجه طوس
و چشمه پسر شوم چون بشناسد رسید و ما غش بشود و خون روان
گشت و هیچ نوع پسته نماند و اطبا عاجز شدند حاجت اتفاق
کردند و گفتند تو از کم توانی چید علاج تو آنست که بخدا بازگردی تو
کنی و متوجه بولایت طوس شوی و آن آب را بر سر نهی این خون باز آید
چون تدبیر نبود در محنت و با ابراهیم گریان شد چون بدین آب
رسید که او را گفته بخوانند فرود آمد هوای این ولایت بر او اثر کرد
و خون از دماغ او بقدر باز آید پستاند و اندک توانای در عهد او
آمد چون بقدر شومندی یافت گفت این زمین مبارک است من اینجا

۲۰
شهری پیانم بخدا بازگردید و تو بگرد و بنا یا از ابطید و صلح داد
و بفرمود و گفت اینجا بنام بزوان شهری خواص ساخت بنایان
در کار آمدند و آخر شانسان نریج برداشته و بطلع پسر بلطوط
عقاری پنداشتند و بکار مشغول شدند و چون بنام بزوان میشت
آنرا بزوان کرد نام نهاد و او پسر که شاپور بود بریزد کرد شد و این
بریزد مشهور گشت چند قناره در و جاری کردند و بسایین پیا خندد
بزرگد متوجه فراسان شد و بطوس آمد و بکنار چشمه پسر آمد و روی
بر خاک نهاد و از آن گذشته ذات برود آب چشمه بر سر نهاد خون
از دماغش بکلی باز آید و کمال صحت باز آمد و مرگش چشمه شکرگاه
بسیاحت و دو ماه بر آب بود بعد از دو ماه روزی در خمیر نشسته
تو بود که او را پسر را دید بنایت مرغوب چنانکه شکل آن ندیده بود
پی زمین و کلام بفرمود که این اسب را بگیرند اخته حیان مرغ جنتی
کردند تا آب شد بزرگد خود برخواست و متوجه شد و او را با و از دم
بخواند اسب رام شد زمین طلب کرد و پریشیت او نهاد و شک او
برگشید و چون خواست که دنب او را از پارو دم بیرون آورد آب

م س گدی برپینه اوزدیزد کردنی حال بیفتاد و ببرد آن اسب خود را
پیشاند و زمین را از خود جدا کرد و خود را در آب چشمه انداخت و با
شد غریب و از لشکر برآمد و آسوب برخواست و غیر با طرف و انکاش
پرسید معماران که بمارت یزد مشول بودند دست از عمارت برداشند
و عمارت نیمه کار ماند **گفت** آورده اند که چون باقی این خط اول
یزد کرد بود و در از غایت ظلم یزد کرد بزه کار گشتی همیشه مردم آن
ولایت را از ظلم بهره باشند اما هر که درین خط ظلم روا دارد از غایت
بشاعت نباشد و بر خوداری نیند و اگر از ظلم بزرگوار اندک روزی
جان و مالش برگردد و ما این معنی را بچشم سر بکرات مشاهده کرده ایم
خبر یافتن بهرام که از عرب لشکر کشیدند و رفتن ملک بهرام چون این خبر
به بهرام رسید که پسر یزد کرد بود با نغان سز را ز عرب لشکران بخواست
و منوچهر ملک غم شد و اکابر عجم از غایت ظلم یزد کرد با هم اتفاق کردند
و سوگند خوردند که مافرنزدان اودا بسلطنت نماند ایم و با او بیست
نکتم و کسری ظلم را از نسل ملک عجم بشاهی بنشانند و با او بیست کنند
و میان ایشان و بهرام کور رسولان متر و کشته و لشکر پیش میبرد

آوردند و آفر بران قاریافت که کج پادشاهی در میان او شیر نیند
تر که برادر او پادشاه باشد و قهر زنده بر نام سرود پادشاه قهر نیند
بهرام افتاد با ملاد و شیر کسند پاوردند و تخت در میان بنا دند
و کج در سخت نهادند و شیر انرا در پای تخت پیوستند بهرام کور
پادشاه بران برده حکم کرد و او را مقل آورد و بر تخت نشست
بر سر نهاد و سپاه عرب و عجم با او بیعت کردند و بهرام بجلد داد
کوشید و مردم از زمان او هر قحطال بودند و او پادشاه و عیش و شاد
بود و بخشنده و شکار دوست و قوی دولت و دلاور و بهادر و صاحب
زور و زمره بود و بدت سلطنت او شصت و سه سال بود و او را پسر
بود یزد کرد نام کرد نام پدر و یزد ما قطع او داد و در وجه دایه
و در پرستان او نهاد تا برین مدت بیست سال بر آمد و شادان
یزد کرد چون سروران بیاید و کل رخسارش در باغ دولت شکفت
شاه بهرام کور صر شایسته در گلزار او کرده و بعد از مدت شادان
با عجم و ناهکیان متوجه فارس شد و از آنجا بریزد و چون عمارت
نیم کار مانده بود بفرمود که بیایان دیگر با عمارت مشغول شدند و از

اول

۴۵
ملکت فخر کوچ پیورند و در نزد مقوم گردند و در سر سنگ همراه داشت
یکی را نام پیدار و دیگری را نام عقدا و گویند سپهر سنگ بودند پیوسته
نام پیدار بود ایشان هر یکی با ساخت پیدار پیده بسافت و عقدا
عقدا بساخت که بد که بر آن مشورت و پیدار پیده بسافت و این
سپهر و برکن در ریای ساه بود و از سپاه و آسمان و آناه پستی
بزرگ این دریا بود و چند کوه در میان این دریا بود و بندر او بار چینی
که امروز او را بار کین بخوانند و از بجزات بود و حضرت پیوسته آفرانست
صلی الله علیه و آله و سلم یکی آن بود که در آن شب آب این دریا خشک شد
و آتش تمام آن شد تا بر دو طاقایوان کسری بگشت چنانچه گفته اند
شهر آن شب کشته داد و جدا شد عالم همه از طار باشد
هم آتش تیز قارس مرده **هم آب بسیار ساه و برده** آناه باشد
پیدا صبح آنت که در زمان قباد شهر بار بوده و تحقیق آن و بنا قلعه
رفیع آن در قصه شاه قباد در محل خود خواهد آمد اما بزرگ را صفر در
بنا با عالی بسافت و قصری رفیع برافراخت و میان پیاورد
و چند کار نیز جاری کرد یکی بآباد و دیگر بآباد و ثنات با این و بزرگ

که در یک فرسنگی شهر دهم در پستک بریدند مشهور بکوه دوه آلود
که در اندرون آن روی تقریب نیم فرسنگ در سنگ ثقیب بریده
و گویند آب در اینجا جاریست و آواز آب می آید و شاه بهرام شهب
و روز بعیش و شکار شغول بوده و شاهزاده بزرگ در زیر بجات
شغول بود **آمدن خاقان بایران و محاربه شاه بهرام با خاقان چون امرا**
بکشریان دیدند که شاه بهرام از ملکت و رعایا فراغت دار چینی
مندان خاقان نامه نوشتند و از بهرام کلاه کردند و خاقان را بایران
و تخرنگ هم نوید دادند خاقان فرخ شد و لشکر پیشا رسید و سوار
عرض ادو از چگون عبور کرد و بجزاسان در آمد و تمام فرسایان در نظر
گرفت و در رو بند کلاه بسافت و چون این خبر به بهرام رسید بیعت
موشن شد امرا و لشکر با ناطق کراهی نشان بر جاده نشست
یافت از خا حکیمان سپید مرد کزین کرد و دو اسپ کل از طیفون
برسم شکار سرد شکار کشید و از ملکت بیرون رفت و صد کت
کوه بکوه میراند و در آبادانی بنیکت و جاسوسان را بر جانب روان
کرده بود خبر گیری میکرد و مدت دو ماه در کوه و دره بسر میرد امرا و

۴۷
شکران بیکرا از دول برکنند و کفشد بهرام نریت یافت و ملک
بهر خاقان گذاشت و کتخت این خبر خاقان رسید خاقان فرمود شد
و لشکر با نواب طرف فرستاد و خود بشراب خوردن مشغول شد
جا سوسان این خبر بهرام رسانیدند بهرام با آن سپید سوار
که بکوه میراند تا بدر در رسید و نیم شب پیشین بر لشکر خاقان
زود تا روز محاربه کرد و لشکر خاقان سرسپید کشید و چون شب بود
تج در یکدیگر نهادند و یکشنبه و چون روز شد سپیدان بر در دروازه
شهر سربلستان و تن پیران **۵** سواران چو پیران کنگ افکن
بکشیدند چندان بران رزمگاه **۶** کشد شک بر و در پیش را
خاقان گرفتار شد و لشکرگاه او را بهرام تا مارچ کرد و غنیمت خاقان
بهست بهرام افتاد و با طرف فتح نامه نوشت و شانه زاده بزرگد ازین
و آنچه بجز غنایم بود از لشکر خاقان در کار مجرای بر سر یک فرود
آمده بود بر زمین آن که فرزند ناید و مردم او را **۷** است و بر سر آن ریک
اورا در دهان گرفت از سر شب تا دم صبح چون صبح بدید یکس از راه
فراسان شده و فتح نامه را به بهرام بشانده رسیدند و در حال ازوم

۴۸
خبر آوردند که فرزند نریت سواد شد شانه زاده بزرگد غنایم فرم شد
و فرزند نریت و زشت نام کرد و آن ریک مار یک فیروزی خوانند
و اکنون ریک فیروزی شهورست و بهرام بترکستان رفت
و غارت کرد و بازگشت و شانه زاده میان ایران و توران بست
که از سر و جانب لشکر از آن میل در گذرند و هر یک بولایت خود
بسانند و عهد نامه برین نوشت و باز بفر سلطنت رجوع کرد و بعد
از آن رسم رسالت بهند و پستان رفت و خود پیش شکل که پادشاه
مند بود مردانگیها نمود و دختر او را پسینوی زن کرد و باز پیران آمد
و بعد از چند سال زانوش سپری شد و گویند که در شکارگاه از دنیا
گوری رفت و کور در غارت رفت و بهرام از عقب کور در غارت رفت
و ناید بدید شد **۸** اگر بهرام کوری ز در ایام **۹** بیات بیکری صد گویام
چنان از نام انگلیسک دارد **۱۰** که از بهر جهان دل شک دارد
آن قصر که بهرام در و جام گرفت **۱۱** رو بر بچ کرد آمو آرام گرفت
بهرام که کور بیکر قتی **۱۲** عمر **۱۳** دیدی که بکونه کور بهرام گرفت
نشن شاه بزرگه پادشاهی و در آن **۱۴** خبر از شانه زاده **۱۵**

و شاه بلاس و عمارتی که در زمان ایشان ساختند مشتمل بر ده و برادران
 و بلاس که در مشهورست با بوالعقب که در زمان باد مجاهد و فیروز آباد
 چون بهرام که در گذشت بزرگ در تحت سلطنت نشت و بعد از داد
 کوشید و دست بطا و خا برکش دو مردم در زمان او مرقا مال بودند
 و او را در پیر بود یکی **فیروز شاه** که در گذشت و دیگری **شاه بلیس** بعد از
 مدتی که شاهزادگان در رسیدند شاه فیروز شاه بلاس بزرگ در زیر
 با قطع ایشان داد و در وجه مصلح ایشان نهاد و فیروز شاه و بلاس
 بزرگ آمدند و مال شهر و ولایت قسمت کردند و بر طرف جنوب کبک یکی
 برت حفظ اموال و افعال حسنی پید خشد و کوه توالی بنشانند و مال جدا
 در اینجا جمع میکردند و نمایان که به مصلح شاهزادگان بکار میدار شدند
 و آثار آن حصن سنوز باقیست و مشهورست بزرگ و برادران و مردم
 که کاه بجزم طواف بر اینجا روند و بعضی که خاک آنجا کاه و ندی باشد
 که در میان خاک چیزی می یابند و دم بر آن طرف شهر شاه بلاس پدید
 بساخت و آب جاری کرد و قصری عالی رفیع گردانید و آتش خانه
 بساخت و آنرا **کله** که نام کرد و اکنون مشهورست **با بوالعقب** در دم

بد انجاب اکنون بیرون و سلع و خج میکند و مقام حیدر بانیست و در یکی
 خوشاست و شاه فیروز و دو در ولایت بزرگ ساخت یکی **فیروز آباد**
 و دیگری **فیروز آباد** و چون هجده سال از سلطنت بزرگ گذشت شاه
 فیروز را ولی عهد کرد و در گذشت **پادشاهی فیروز زمین بزرگ** چون
 شاه فیروز بر تخت سلطنت نشت بنیاد و ظلم و تعدی نهاد و آب چشمها
 خشک شد و باران با زاریستاد و قحط در میان خلایق واقع شد خوبا
 و خلق بسیار بگریه و دست چار سال این قحط واقع شده بود شاه فیروز
 از ظلم توبه کرد و بعد داد و در آمد و فراج از بملکت برداشت و دست
 قلم از ظلم کوناه گردانید لایم باران باریدن گرفت و آب چشمها
 و در صحرا آب سبز و دریا چین میدین گرفت **شاه** فرانی که آمد زنگی بزرگ
 جهان آفرین داشت آنرا **کلید** چون فیروز شاه از بلای قحط خلاص
 یافت لشکر آن جمع کرد و روی بولایت ماوراالنهر آورد و او را در پیر
 بود یکی **قباد** و یکی **مرز** هر شاه را قائم مقام خود گردانید و شاه قباد
 همراه لشکر برویش رو کرد تا به ملک ماوراالنهر نشت و علی بن
خوشنوار که ملک ماوراالنهر بود گفت که عهد شاه بهرام که در دم کشتار

۴۱
با ورا از هر دو مارا بولایت شما کار بنا شد شاه فیروز چون بشنید خفت
و لشکر براند چون پیاپی آن میل رسید که برام که رساخته بود که لشکر
از میل گذرد بغزو تا میل را برکنند و بر پشت پلان با رگه در پیش
لشکر روان گردانید و خوشنوا چون این خبر بشنید نوم شد بغزو
که بر سر راه لشکر زمین را حفر کردند و خندق بنا کردند و سر خندق بنا خشاک
پوشیدند و خود لشکر برداشت و در عقب فیروز شاه نهاد و چون
لشکر برابر یکدیگر رسیدند فیروز شاه از خندق پیچ بود که را بر سر راه
دشمن فیروز شاه در کنده افتاد و شاه و خیز و بقیل آمد و شاه قباد در
افتاد و او را و خیز این دست خوشنوا از افتاد شاه قباد را بید کرده
بنام بخارا فرستادند و در بطیسون چون این خبر رسید مردم بهم برآمدند
و در ولایت خندق ظاهر گشت زمره شاه مردم را استقامت داد و او را
سیاسه سالاری دنام او **سوز** و فارسی بود اما ولایت سیستان
اتقاع او بود و چون سو فرای ازین واقف شد ماتم فیروز شاه بدست
و لشکر آن جمع کرد و روی خیز خوشنوا از نهاد و با او جوب کرد
و لشکر بر خوشنوا از افتاد عاقبت صلح کردند بنا بر آنکه اسوالی فرمایند

۴۰
و جماعت شاه فیروز با زده و شاه قباد را از بند پیرون کند و بدو سپاه
برین قرار یافت و خوشنوا از اسوالی شاه قباد باز فرستاد و خوشنوا
شاه قباد و خیز این برداشت و بطیسون آمد و مرز شاه را از نطقه
عزل کرد شاه قباد را پادشاهی بنشانند **پادشاهی شاه قباد بنویسند**
چون شاه قباد در بطیسون بر تخت نشست که در مالک تمام بدست
سو فرای بود و او مرد نیکو نهاد بود و سو فرای بنام آمد و مال ولایت
پیش سو فرای آورد و فیروز شاه قباد را پادشاهی غیر از نامی نبود
چون مدتی برین بگذشت قباد جنگ آمد و فرستاد و سو فرای بگرفت
و بطیسون آورد و در زندان کرد و او را بقتل آورد چون امر او لشکر
خیز قتل او معلوم کردند بر شاه قباد فرود کردند و او را بگرفتند و در بند
گردانیدند و دست پر سو فرای **زمره** نام دادند که بپوش قتل پدر او را بقتل آورد
زمره شاه قباد را گشت و محافظت نمود و بران بود که او را ببندها
اما از بیم ایرانی یارست و امر از مرز شاه را باز بر تخت نشاندند و کمر
سایت در پیش چون پنجاه برین بر آمد شاه قباد دانست که زمره
با او دل یکی دارد با همی که کم سو کند شد و زمره بنده از قباد برداشت

۴۴
و در شب با پنج تن دیگر از طیبون بگریختند و روی بولایت میانستان
و شاه قباد و نذر که حکم اگر پادشاهی بدو رسد آتشخانه معتبر پادشاهان
میان فرغانه نام و غیر آن قباد و بشنود او را گزای داشتند و با
مدیر عهد کردند و شکران بقبا داد و او را روانه کرد و ایند چون قباد
با لشکر نزد یک طیبون رسید در آن سرودن برادرش شاه مرزبان
در گذشت شاه قباد و بر تخت نشست و سادای ندای من و آقا
در داد و امر را نوازش کرد و از گذشت بروی ایشان نیارود
و چون پادشاهی برقرار یافت **در این** بساخت و در ارباب
پای تخت مداین شد بعد از آن خواست که بر نذر خود و خاک کند و آتشخانه
بسیار از مداین فارس آمد و از فارس با صفتان رفت و از آنجا
بریزد و متوجه شد و گفت همان بهتر که آن آتشخانه در ایجاب نرم بفرمود
تا بنایان را بیاوردند و در ولایت پید قصبه کرد و آتشخانه معتبر نشست
و از سمت آتشخانه بزرگ بفرمود که آتش پیاوردند اول از آتشخانه
فارس و دوم از آتشخانه پنج پسیوم از آتشخانه آذربایجان چهارم
از آتشخانه نریب پنجم از آتشخانه اصفهان ششم از آتشخانه غزنین

۴۵
نهم از آتشخانه طیبون این سمت آتش از سمت آتشخانه ملک پید
و در آتشخانه این تعبیر را فرودشتند و این تعبیر را سمت آذربایجان کرد
و جوس این تعبیر را بجا بست کل بزرگ داشتند **که کتیبه بنا و نریب**
پید و طلاع آن مده نامند **عنه آقا مده** بجای از مورخان برانند که
دین پید پیدار سرنگ بیزد که در صخره ساخت چنانکه ذکر آن رفت
اما اگر برانند که در زمان شاه قباد ساخته شده و این چنان بود
گشت و قباد را دو پسر بود یکی را نام **انوشیروان** و دیگری را **رامشاد**
و شاه بود پید که یک بود و قباد او را بغایت دوست میداشت
تا که مرشد و موید را مرضی واقع شد و هر چند اطا به حاجت مشغول
شدند شافی نبود شاه قباد و پیش ملک سنده و پستاد و از و کیمی هاتق
طلب کرد رای مندی کیمی جهت معالجه شاه و موید پستاد و چون حکم
بر این پیش شاه قباد آمد و شاه موید را بدید و بر شخص مرض او
نمود و شربت نافع بنویس و حکم با قبا و گفت که این سوار مداین نسبت با
مرض شاه مزاده مخالفست او را ازین ولایت برون کنی باید برود
مرزبانی تحقیق سواهی او کردن تا به سوی ای رسید که درین اعتدالی باشد

ساجت شاه موبد نافع کرد و شاه قبا و شاه موبد را از محض سوره حکیم
 کرد و بعضی از اکابر و اهلدار صاحب او گردانید و از مداین پیران
 فریستاد این حکیم مرزوق نام داشت منزل بمنزل می آمد و در هر ولایت
 و هر شهر تحقیق سوای و سینه و سچ جا قابل نفع حکیم بول شد و فرزندش قبا
 فریستاد و در هیچ سوای قابل بین مرض نیست شاه قبا و تمام دولت
 شد امر آنکه از حکیم چه آید کار از حضرت ایزد گشت بدمان بهتر که
 شاهزاده را با تشرفه بر بند و صدقه و دعا مشغول گردند باشد که از
 شغافش شاه قبا فرمود که او را با تشرفه نوبت نماند و خود عهد
 دهند شاه موبد را با حکیم و امر او را نماند و از یزد بهفت آذر
 روان گشت چون بدین مقام رسیدند که اکنون مدینه رسیدند
 مرزوق حکیم آن سوای که بیست پانف بغایت قوم شد و نامه
 بشاه قبا فریستاد که چون تو به حضرت ایزد تعالی کرده شد آنچه
 مقصودست حاصل آمد آن سوای که بیست پانف و بیست و بیست و بیست
 مشغول گشت و شاه موبد در روز و ز حال صحت بازی آمد تا کللی من
 از و زایل شد شاه موبد فرمود که بنایان اطراف پای و داند و دین

پید بسافت چو تات و بساتین و اشجار و انهار روانه کردند و بر
 بالای پشته کرشل که میت از کل ویش بر پستگ قلعه بسافت
 در میان مدینه پید و در وازنه عالی منقح کرد و بعضی مورخان
 آورده اند که مدینه پید شاه موبد بسافت انا قلعه در زمان سلیمان
 علیه السلام ساخته و آنچنان بود که در زمان سلیمان ۴۴ فارس شکار
 سلیمان بود و دیو و پری و وحوش و طیور و انس جن او را در
 فرمان بود چنانکه مشهور و مذکورست سلیمان بفرمود که دیوان
 کوی که قابل قلع باشد بجهت خرمیه که بسیار از نو عمارت است
 در عالم بسیارست فرمن آید و آن در هر طرف یکشده و کوهها
 و پشتهها قابل پیدا میکردند و قلعه میساختند ال بودین کوه کللی
 بغایت قابل قلعه دید چه سلیمان ۴۴ خواست که قلعه بسازد خبر به
 سلیمان رسید سلیمان فرمود که برین پشته کللیت قلعه حصین ال
 بسازد ال دیو بزبان سلیمان ۴۴ قلعه پید بسافت و بعضی از
 فراین سلیمان بدان قلعه نعل کردند و چون سلیمان ۴۴ وفات کرد
 بوم رزمی پیدا شد چنانچه که ما از مدبر میشکافت فریستاد بدین

تلقه بود در شکاف زمین محبب شد و بعضی را در عمارت بر سر آمد
 وزیر خاک بماند و بعد از سپاسان عاب بسیار خزان و دغایین دین
 تلقه در زیر خاک مانده و هیچ پادشاه این تلقه را بچنگ و شکرت
 نگرفته الا که رعیت سپردند و اکنون که حصار او گنده اند همچنان
 سخت ترین قلاعت و او را تلقه اولان خوانند و بنام دال دیو
 باز گویند مقصود آنکه بنا بر مدینه سپید بوا سطرش ه موید شد و چون
 شاه موید مدینه تمام کرد او را موید گرد نام کرده و عمر و رایام کرد
 محذوف کردند و موید را سپید گفتند و عمدت بر او است اما کتابت
 که اکثر ایامی او سعادتمندی باشند و مستعد و اهل قلم و اهل قول
 و سرافراز و دولتی و پست و چهار ولایت تابع او است بعد از
 شاه قبا و بغض و در چند ولایت در نواحی یزد با خندش **فرج** و
خوینک و **زرافهر** در زمان اشکانیان اشکین زال که از ملوک طوایف
 بود **اشکذر** او ساخت چون چهل سال از پادشاهی قبا و گدشت
 انوشیروان زاولی عهد کرد و زمانش سپری شد او را در فرزند این دین
 کردند **پادشاهی انوشیروان بن قبا** چون شاه قبا در گذشت

داده

دانشیروان پادشاهی شست صیت عدل و داد او در اقصای
 عالم منتشر شد و بنیاد ظلم و تعدی برانداخت و عمر همه زمین شک
 فرودس برین شد چنانچه تا در آن فرالزمان کارنامه عدل و منشور
 ایوان پادشاهان روزگار باشد و پادشاهان سعادتمند را بدو
 مثل زنند او را از دهر خاقان ترک و فرزند آمد یکی پسر وی
 دختر پسر را **سرخ** نام نهاد و دختر را **مهرنگار** چون فرزندان او
 بزرگ شدند انوشیروان یزد به مهرنگار بخشید و مهرنگار از مداین
 متین تر ابریزد و پستاد و عالمان نصب کرد و در یزد بسیار عمارت
 بساخت و در یزد شهر بشت فرسنگی می معبر ساخت و آنرا **مهرنگار**
 نام کرد و اکنون آن فریره را **مهرنگار** می خوانند و بی وسیع سعادت
 و انواع خواک و اعیان الوان در غایت بی نظیری می باشد
 و دو شتاب او از غایت خلوت و علم و رنگ با لکین برابری
 میکند و شفا لوبای او سرخ و سفید بنفایت شیرینست چنانکه هر کس
 که از صیب بیوی قانع باشد چون آن شفا لوبو بخورد بر گردد و شفا
 غیر در کشته و امانی او اکثر اهل تیز باشد و بیشتر ساد است **مهرنگار**

باشند و همچنین مهر نگار رکنی رسیده و دیگر بساخت و آنرا **مهر چهره**
 نام نهاد یعنی مهر کرده و بر او شاه مرز در جنب مهر چهره و دی بخت
 و آنرا هم بیز نام نهاد و اکنون آنرا **مهر چهره** نامند و مرز در خویز
 نکلده بساخت و قناتی جاری کرده و چون پادشاهی نوشهوان
 با خورشید شاه مرز را ولی عهد کرد و چون کسری وفات یافت شاه
 پادشاهی نشست و امرا و وزرا پدر را تعذیب کرده پیشتر بقتل آورد
 و او را عادل شد خوی بود و کسی ایارا نمود که سر سوی از سخن او
 تجاوز کند و او را پسری بود که او را **مهر چهره** خوانند و از وی
 ادبی صادر گشت شاه مرز خواست که او را بگیرد و در بند کند خوی
 سووم شد نیزم شکار پرورفت و توبه دیار ازین و آذربایجان
 و او را دو خال بود یکی را نام کپسهم و دیگری را بندوی مرز از غضب
 خرو خالان او را گرفت و در زندان کرد و او را سپه داری بود
 نام او بهرام جو پند با مرز مخالفت ورزید و لشکر با بهرام یار شدند
 و کپسهم بندوی را از بند پرورن آوردند و بر بارگاه سرگشته
 آمدند و در شب او را گرفتند و دم در شب میل کشیدند و قاصد ازین

یا ان

۵۰
 بار من فرستاد خرو و دو سپه از این بدان آمد بهرام جو پند طبع
 در پادشاهی کرده بود لشکر بدان آورد و با خرو و مجار بر کرد پیسره
 منظم شد و بدان گذاشت و بار من باز گشت که خرو و عشق شیرین
 در سرداشت و شش ماه شیرین در این بود و از این بر دم نشست
 و دختر قصر روم مریم نام را زن کرد و لشکر از روم پیار و با بهرام
 جنگ کرد و ملک از بهرام باز گرفت و پادشاهی نشست **نیک**
پادشاهی خرو و چون خرو پادشاهی نشست از مشرق تا مغرب
 در تصرف او آمد و شیرین را زن کرد و او را چهار و پسر آمد و در خرو
 و از مریم دختر قنبریک پسر داشت **مهر چهره** و در خرو از یکی نام **ایران**
 بود و دیگری **توران** و خرو تا آواز شکر از خدایان با صفتان آمد
 و شکر را زن کرد و دو سال در عراق نشست و مال بزرگ را بدست آورد
 بخشید و باز به این آمد و زمان حکومت حضرت رسالت پناه **مسلم**
صلی الله علیه و آله و فوج کایان تخر و پرویز نامه نوشت و او را
 بدین دعوت کرد و در نامه چنین نوشت که این نامه از من که محمد رسول الله
 صلی الله علیه و آله بخبر و پرویز که عظیم فرستاد مسلمان شو تا از آنش

۵۱
مسلک کردی و دولت و سلطنت در خاندان تو ماند و از عذاب و دوزخ
بری چون خسرو پسر دیزبان نام را بر خوانند آتش غضب دود از دماغ
او بر آورد و نام پسر را برید و گفت **شهر** که از سره که با این خرد
نویسد نام بزبانی نام **د** در آن نامه کردن شکر را **د** نه نام
بلکه نام خویش تن را این خبر چون حضرت رسالت رسید پسر فرزند
برقی مدینه **کامه** **ق** **کتاب** در کتب پسر سنجاب بود شیر و پیرش بر
باین پدر آمد و شک او را برید و اسماست نام جهت پسر مصلحت
علیه و آد و سلم بفرستاد اما خود مسلمان نشد روز دیگر شیرین خواند
بر سر خسرو گشت و چون ششماه بر آمد شیر و پیر را هم بکشید و سیزده
پسر خسرو را بکشید که یکی که در فارس بود و او را **شهر** نام بود
و دولت از ملوک عم بر کردید و از قیاس ساسان کی بود که او را
چهارم **شهر** نشاند که دختر آن خسرو توران دخت و ایران دخت
چون از ملوک زادگان زنی نه نامده بود **بر توران** **دخت** پست کردند
و او را پادشاهی نشاندند چون یزد خسرو به اقطع دختر آن کرد
بود همسران بنویسد او در قپستان یزدی همور باخت و آنرا

بنام

۵۲
بنام خود باز خواند و اکنون مشهور **توران پست** **د** وی فرم **توران**
و الوان نعت از و حاصل میشود و امانی او هم خوش وقت و امانی
باشند و چون توران دخت مشت ماه پادشاهی کرد فغانا در گذر
شکر بر خواند او **ایران** **دخت** پست کردند و پادشاهی نشاندند
و ایران دخت از مداین سر تنگ خاص خود جهت ضبط اموال
فرستاد ایران نام او را فرمود که بزد خاص مشت آنرا عمارت کن
و بر ولایت او بفرمای چون ایران بزد آمد و ضبط مال و جهات
پیدا و دو فرسگی شتردی از نو احداث کرد و پوتات و پستان
و گشوان و قنوات جاری کرد و آنرا **ایران آباد** نام نهاد و بر کن رود
دزی کمک بسافت و خز خندق کرد و اکنون از آن ده گشته است
خرابست و مردم در آنجا بشاند چون زمین قابل بود مردم فرست
کردند و اهل صلح در و زمین پاشند و خدای تعالی **پست** **د**
در آیهی که آن طایفه را جلی است برکت بریشان از برای **د**
و اکنون آنرا بنام آن سر تنگ باز میخوانند و ایران آباد را **ایران**
مشهور گشت و چون ایران دخت را بانگ روز کاری بکشید

درستی

۵۳ که که بتحققت اوی برداریم از مقصود بازمی نماند چون ایران دولت
گشته شد و از نسل ملوک بچنگر خاندان زن و مرد که شایسته پادشاهی
بود لشکر اسلام بر طرف عجم ایستلایا فشد ابراهیم عا فرزند غیر
شنیدند که در فارس از شهر یارین بر روی سیری مست یزد کرد نام
قاصد روانه کردند و او را از فارس بدان آوردند و بر تخت سلطنت
نشاندند و ابراهیم با او بیعت کردند **فر پادشاهی یزد کرد بن شهریار**
چون یزد کرد بن شهریار پادشاهی شد استقامت ملک عجم پیدا
و مردم را ایستاداد امر را ترتیب کرد و لشکر عجم بر کزید صدق
سوار کل بر سپه بجوس داد و او را بقا سپه زیستاد و صد هزاره
بنرخ زاد داد و بجزیره زیستاد و صد هزاره سوار بجایینو سواد و کنگا
آب فرات زیستاد و زمان خلافت مخالفان بلاد چون یزد کرد در
بر لشکر اسلام گرفت عمر سعد و قاسم را با سبی هزار مرد و غیره بن شبیه
و ملای عتبه و ابو الجح و بعضی از صحابه برب تاد سپه زیستاد و چون
لشکر عمر سعد در سپه لشکر سپه بجوس مقابل آمدند و در مدت یکماه
باز زد و چون کردند و در آخر سپه بجوس قبل آمد و لشکر عجم منهنم شدند

یزد کرد

۵۴ و یزد کرد فرخ زاد را بنیستاد و بنیستاد است که سر حد را نگاه دارد از روی
بهنیت نهاد و لشکر اسلام روی بدان نهادند یزد کرد بر پیام ایوان
بود چون دید که کار از دست رفت از بنام فرود آمد و آنچه توانست
از جوهر و خزانه برداشت و باقی بگذاشت و روی بهنیت نهاد
و بطرف نهادند روان شد و لشکر اسلام بدان و فرخ این اکاسره
در تصرف آوردند و از عقب یزد کرد بنیستاد رفتند و چون کردند
یزد کرد بگوان رفت و از آنجا بندگان آمد و از سندان بنیستاد
و آفر از فارس با صنها آمد و هر جا که میرفت لشکر اسلام از عقب
میرفتند و آن ولایت مسخر میکردند و یزد کرد از اصفهان بگریخت و یزد
آمد و دو ماه در یزد بود و از لشکر اسلام قایم و اموال و جوهر زرین
و سپه سینه که با خود داشت جمع کرد و خواست که از راه طبرستان فرات
روان کرد و از کشت مال عا فرزند آمدن **یزد کرد و شهر یزد و کج نمودن**
و من بن جانب فراسان آمدن لشکر اسلام از بنیستاد فرخ زاد و مشوره
که فرخ زاد گفت نزد زمین پنهان باید کردن و بر اثر آن نشان
باید پنهان کج نام همراه خود بردن تا وقتی که قدرت افتد آنرا

بدست توان آورد فرخاد چون این گفت نزد دصواب دید بود
 که در خارج شهر در پست موضع سرچاه فرود رند و در قویا طاقی بلند
 بکنند و در شب احوال بدان موضع نقل کردند و سرچاه پیا شد و
 کج نام نوشته و نیز در کوفه همراه کرد و بر اثر موضع چاه کثیر بر تپ
 که پیش فرمود تا کند خانه پیا زادند بجهت دلیل کج و این پست موضع
 کی میان نازیانت و کندیست در ازان عمارت که آثار آن
 هنوز باقیست و آن غنیمت در زمان انابکیان در عهد انابک **در ازل**
 پیداشد عزالدین لنگر ازان غنیمت قوی حال شد دوم در ازان
 عظام مشهور بصفه نقل بواسطه چنان کندیش در پیا شد و آن کند
 محتر باقیست و کج نام بدست محمد بن مظفر افتاد و کج نام نوشته بود
 که در سار کند بقدر کسیر کج است بسیار بکوشیدند و از هر طرف بی
 کند تیری انداختند و می گاویدند ضایع بود محمد مظفر ازان معنی بول میشد
 و در واقع بدید شخصی در پای کند تیر بر گمان نهادی و هم انجام بر زمین افتاد
 چون محمد مظفر پیدار شد خدارا پست و در حال سوار شد و بدان مقام
 آمد و همچنان که دیده بود عمل کرد تیر از گمان پنداخت و فرمود تا کند

چا کج پیداشد و غنیمت سرچاه تا مشربت آمد و محمد مظفر قوی شد
 پیسوم بوضعی که امروز مشهور بکوریستان سرچاهک مثل آن کندی و
 بود و آن جا کوم چا کج بود و مردمان در زمان دولت امیرزاده اسکندر
 عمر شیخ امیر زرش در زنده اروغ بود و کج نام پیا شد و آن زرش کج
 و کج برداشته و ازان کند اکنون اثر نیست اما این ضعیف مقام
 که کج برداشته اند تا به کرده و دیگر امرای زنده کرد مرکب بقدر وسع
 آنچه داشتند میان کردند و بعضی بخشه پسنگما از طلا برنجند و در طلا
 قیر کشیدند و بر سر اسبابند چنانچه از آن جمله افوی طلا و در تیر
 کشیده بر در صفا جامی حیدر بر سر راه مرکب فیروزی انداخته بودند
 آنرا در کل گرفته و مسافران چون رسیدند ای آب از صفا برداشته
 و در آن پسنگ آفرینند و چهار پایا تا آب دادندی و مردم
 ازین معنی خالی الذمن بودند تا روزی کاروانی از راه فراسپان
 بزرگ آمدند و بر در صفا فرود آمدند در زمان شاه شجاع و یکا ز نفرایند
 بزنگیک اهل کاروان آمد و سوال کرد سردار کاروان او را نشود کرد
 و گفت فردا بهین موضع پیا که ترا دست ما یزد کنیم روز دیگر آن غیر بود

بدانجا رفت از کاروان اثرندید چون نگاه کرد پستک آفتونده بود
 و فرود چند ریخته بود چون برداشت زرمات بود فرم شد تمام چید
 و بگذاخت و سپید کرد و به زودت و از شدت قزنجات یافت و از
 متولان شد پس معلوم شد که کاروان سالار آن کج نام یافته بود و این
 که بعضی مردم میگویند که در ایام ما نخی پستی عظیم پیدا و تمام بنای برود
 خواب شد و کج نامها بخراسان برود اما می گویند که پاشند و آنرا برایش
 و تدبیر بریزد آفتند و کج برده شد و بخراسان برود این معنی بنیاد
 و اسی است بنا بر آنکه هیچ پستی چنان نیاید که از بر و بخراسان رسد
 بریزد که چون کج شاد و ارا با او یافتند که در آن راه او بخراسان
 رفتند و کج نام با فرود بردند و چون بریزد که در آن پستان بتسل آوردند
 کج نامها در خوابان بازمی ماند و بدست مردم می افتاد وی آفتند و
 بریداشته و خبیسه سیل که گفته اند واقع است و در کلی خود گفته اند
 غرض آنکه چون بریزد که در کج پستان کرد **رفتن بر در و زین با کج پستان**
 بریزد که از بر کج کرد و راه طبع توجیه خراسان شد و لشکر اسلام
 بریزد آفتند و از عقب بریزد که در راه طبع وان شد و در چهار در طبع

و تک ذیب و مالک بن عازش که اسلام وفات کردند و قبر ایشان
 در چهارده طبع شهرت و لشکر اسلام باز کردند و در راه کم کردند و
 بعضی بر پستان از شکی برده و از سر بر آگند شد **نیز و آنجا شد**
 چون لشکر اسلام در پستان طبع را کم کردند و بر آنکند که در ایشان قفا
 بعضی از صحابه و تابعین سر برهنج بر آوردند و در فرج فرود آمدند و پیروز
 بودند و در چهارم اما می فرج را با اسلام خواندند و ایشان در روز
 مهلت خلیفه ند که با اتفاق یکدیگر با المظانه و فرزندان خدمت گراییم
 و با اسلام در ایام و ایشان تدارک کردند و عطا فرمایند و کج پستان
 و همه که مشور که کردند و بیان قاریافت که با اسلام در آید بطلب مردم
 فراقه زیستند و مردم خود یک را همچین طلب کردند و با ایشان شوره
 کردند ایشان با نودند و گفته که ما از زمین قیوم بر نگردیم و این لشکر اندکند
 و اگر ایشان فرایند همان بهتر که ایشان شیخ چون کیم و ایشان را
 بقتل آوردیم اهل فرج چون این سخن بشنیدند از اندیشه خود پشیمان شدند
 و با ایشان با رکب شدند و مسلح برده شدند و ترسیدند و چون نخی از
 گذشت بر سر لشکر اسلام آفتند و بخار بر شوال شدند و بسیار از آنها

۵۹
و تا بعین عقل آوردند مثل **عویط بن مانی** خواهرزاده حضرت امیرالمؤمنین
و امام السعیدین اسدالتغاب علیه السلام و **عرب بن عاصم** و **عبد البر بن**
عاصم و **عجلی قاضی** میرزا بن عبد الطیب و **عبد الله بن عاصم**
رعایت حضرت امیرالمؤمنین علیه الصلوٰة و السلام و غیره و جمعی کثیر با **عبد الله**
بن عرطاب شهید گشته قبر عویط مانی در مسجد ابن عمر در اندرون
مزار بزرگت و عبد الله بن عاصم را بیت پرورن هزار مشهورست و قبر
و حسی پهلوی چاه کوکست بقرب دو تیر پرتاب و دراز مزار و این چاه در آن
زمان چاه آب بوده و این محو کشخوان بوده و چون فتنه و شیطان برخواست
ضعفای اطفال از شر آن بی باکان بهره اسپیدند و خود را با فرزندان
بکن آن چاه انداختند لشکر در عقب ایشان برانند که ایشان را اسپید کنند
هرم عویط بن مانی رقیبیت نوحی فرزند بشیر داشت بر کار کوفت
در چاه فانه آمد با زمان و در آن صحابه و چون لشکر از عقب ایشان
بر لب چاه فانه آمد و حسی جبهه محافظت ایشان با لشکر فرج کار بر آورد
بستند تا آفتاب طلوع کرد و حسی را شهید کردند بر پشت چاه فانه در آن مقام
که امروز قبر اوست و رقیب با فرزند بشیر خود را در چاه انداخت و در آن

۶۰
و زمان موافقت کرد بکلمه باری تعالی در حال چاه خشک شد و سخن او
دوازده ادرش بود چاه شد و چون لشکر در اندرون چاه فانه آمدند
مقصود ما زانند بیدار نامی که سر تنگ لشکر محوس بود سر در چاه کردند
چشمش تا بین شد سر چند فریاد کرد و سوز داشت و آن مقصودمان گرفت
عصمت حق تعالی پنهان ماندند اکنون بر سر آچاه مردم زیارت روند
و بوی خوش بر آتش نهند و حاجت طلب کنند و بیشتر حاجت روا شود
و بعضی نیت حاجت کنند و بسکریزه در چاه انداخته اند که در چاه آواز
خردین بگوش آید حاجت روا باشد و اگر آن حاجت روا نشود هیچ آواز
بپرورن نیاید اما سنگ در آن چاه انداختن نجات ترک ادبست
و نومی شاید و جناب مولانا اعظم علم افضل قدوة العلماء و الفضلا
شیر لاد و الدین محمد الباقی نور الله مرقد و بکرات این معنی را در خلا
و ملاحظ میفرمود و بعد از آن مردم بسکریزه بشکر کردند و چندان از آواز
دورست و در این چاه خانه بکرات خضر دیده اند و میساک و کاه چهل تن
و شب در آن نواحی کسی از مرده بودن نیت و مقامی نجات بزرگت
روز و بکر آن کشخوان خشک شد و صحابه و تابعین در آنجا شهید افتاده

بودند و لشکر محوس خواسته که ایشان را بر سر نهاده اند با دو طرف فانی بر جا
 و آفتاب سپیاده شد و با در یک بر پیشم آنجا عت زدن گرفت سر آید
 گشته و آنچه نیز با خود داشتند که از ایشان دیگر نماند و در شب از این
 در یک متعل پیدا و تمام شهیدان در زیر یک مابند پد شده چنانچه
 ایشان بر روی زمین فاند و جمع فرم و در راه بر و پانصد و در زیر
 در گذشتند و هر کس بقای گو فرود آمده بود در آن مقام وفات کرد
 بعد از آن مقام او را دفن کردند و قبر ایشان مشهور است از آن جمله
 در زار ری با اختلف نماز سولانا اعظم سینه که گویند آسوده است
 و قبر او فاشات و دیگری در زار کورستان فایان کن را گویند که
 در روز هجدهم در میدان گاه و خفت در و از نه مهر پروردگار او را هر مرغ
 بخواند و دیگری در مقابل هزاران نماز معصوم و نفس بذا **سپست**
 ده که چون بر نماند این پاکان فرود آید تا قیامت زمر که در دستان
 در صحرا فنج قطعه قطعه زمین چنان می باشد که گویا هر که از آنها دو غبار
 برد کند شسته در دهنه عاشورا چنان سرخ میشود که گویا خون جوشیده است
 و مردم بر زیارت روند و سبزه الدین محمد قطعه مقابل هزار در سینه

ساخته و آب در جاریست و شور با جبهه آمیخته و در فند و وقف نموده
 و مولانا اعظم سعید شمس الدین محمد با نقی پروان در از عمارتی تازه ساخته
 و آب در جاریست و مولی و امالی بدین مقام بعد از زیارت روند
 و طبع کنند و گاه گاه سلاح نیز می باشد **نیز که در جزایران گشته**
شدن در سپاه و لشکر اسلام که در فرج آمده بودند آنچه از قتل زمانه
 بودند بگریختند و بر آه کوفه پیش سعد و قاس رفتند و خبر بازگشته و در
 بخراسان رفت و در مرو ماهوی سوری کن رنگ نیز در دو دو باست
 آمد و نیز در راه اعظم کرد و فرخ و ازین در با ماهوی سپرد و خود توبه
 طبرستان شد و چوپسته خبر عراقرین میر رسید که لشکر اسلام تمام فرود
 گرفت ماسو دانست که دولت از بزم گشته است طبع در خزینه حجاج
 و کین نیز در کرد و قاصدی بر سر قدمش پزین ترک فرستاد و لشکر
 طلب کرد پزین خود بر سر نیز آورده و در روز ماسو بایزید در گرفت
 ماسو ازین در در پشت و لشکر نیز که در بهر میت رفتند و نیز در در آسپا
 کریمت آسپا بان طبع در جان نیز در کرد و کارادی بر بیلوی وز در کرد
 بکشت و او را بر سینه کرد و لاشته او را در فرخند آب آسپا انداخت

اینکه در این کتاب
 از تاریخ سوادکوه است
 از کتاب

پروزیستاد ابو العلاء یزدآمد و علم همراه پادرو درین مقام که امروز
 مایه سوزانند فرود آمد و بفرمود که چه اویاغ خرم پیاخته در میان قصری
 برافراشته و ابو العلاء در آن باغ ساکن شد و آنرا باغ و قصر ابو العلاء
 گفتندی و باغ علی را بگفت یزد باید گفتندی و ابو العلاء مردم را بر بنی امیه
 دعوت کرد و او در یزد بود تا زمان مروان الحار و یکس او را از یزد انزلی
 نمود و تیغ او در یزد بسیار شد **مناجات پیغمبر در ذکر عمارت بنی امیه در یزد**
و بنی عباس آمدن احمد زنجی یزد و کشته شدن ابو العلاء
عمارت احمد زنجی در یزد از عمارت بنی امیه در یزد باغ اطلاق بود
 که در گرفت و چند پوست سوز که باقیات او پیاخته شد در زمان
 مروان حار در خراسان از امیران بنی عباس ابوسلم صاحب الدعوة
 الروزی فرج کرد و بانصره سپار که از اکابر بنی امیه بود و حاکم خراسان
 بود بخار بگرد و آخر بقتل آمد و امیر خطبه و حسن شیبانی و سلیمان مردا
 بن خلیس فرستاد و گرفت و چون خراسان او را مانی شد از راه استرا
 تویه داغمان شد و لشکری با حمید خطبه همراه کرد و بنارس زیستاد
 و اسلم پرپسمل زیاده که بنارس ولی بود او را اسلم عادی گفتندی خطبه

لشکر بنارس آورد و با اسلم بخار برگرد و او را گرفت و قتل آورد و دیگر
 او را صافی شد و ابوسلم احمد بن محمد زنجی باشکری نامزد اصغیان
 و یزد کرد و احمد زنجی با صغیان آمد و پیاخته و تیغ چه یزد شد و چون
 یزد یک رسید ابو العلاء بگریخت و با یزد آباد رفت و در آن یزد آباد
 که متور بود متحصن شد احمد زنجی از عقب او برقت و آن در را گرفت
 و بفرمود تا آن در ویران کردند و ابو العلاء را با علم یزد بینه آورد و
 سر او را با آتش بسوخت و اتباع او را بقتل آورد و قصر او ویران
 کرد و در جنب آن بنام خود اوزان یاقینی غیر بساخت و قصری
 رفیع برافراشت و منبر جاری کرد انید و آنرا محمد آباد نام کرد و اکنون
 آن باغ بخانه و کله سبیل شد و در داخل شهر و آنرا محمد آباد که چه باغ خوانند
 یعنی محمد آباد و آب مدار که در طرف هر پیر دست بسبی و از کوه کوه خوانند
 جاری گشت و اکنون داخل آب تجمعا باد دار العباد میگردد و آنرا محمد
 آورد نام نهاد و اکنون مدار همچو آنند و مدار او اوجیا کرده و برابر علم
 مولانا خطه علی را در قریب دروازه مهر پیر و مسجدی پیاخته که آنرا مسجد
 پیک خوانند و آن مسجد هم از عمارت لوت و در باغ کاشکی بنام

۶۷ رنج ساخته و آنرا کوشکون نام نهاد و امروز آن دروازه را بدان نام
چنانکه ابو مسلم بخرم روان رفت و مروان کشته گردید و ابو
الفتح خلفت گشته و او اول خلفای بنی عباس است و اهل یزد
بال بنی عباس میدادند **خبر یعقوب لیث** چون یعقوب لیث در
سیستان فرود کرد و فرزند علی درم که از ملک زادگان کرمان بودند
نارنجی ملک مند بنعلی آورده و بران ولایت پستی شدند و بر او پناه
اینها کرده بد که مان آمدند و طوق بن مخلص را گرفت و کرمان سخر کرد
و از راه باغی پزد آمد و بگرفت و بشیر از رفت و دست بوزیرش کبر
خلیفه برد و سر نوبت شکستی یافت و آفر نو بد در برف برد و خلیفه
بر او را عمر بن لیث تر پست کرد و مشور سلطنت داد و فراسپان
و عراق و فارس با هم او کرد و عمر لیث بفارس آمد و مسجد متقی بنیست
و از فارس کرمان رفت و از کرمان سیستان و بر تخت سلطنت
نشست و مال یزد و باطلان او میرپسیندند و چون امیر اسمعیل سیستان
بزمان محمد خلیفه از بخارا متوجه جوب غریش شد و او را بگرفت و پیش
خلیفه فرستاد خلیفه او را در زندان کرد تا بگریختگی کرد و فراسپان ماننا را

۶۸ صافی شد و عراق آل بویه را شل عضد الدوله که در راه فارس بند امیر
از مستحقات اوست و برادر خرد الدوله و فرزند او محمد الدوله عراق
داشته شد و مال یزد و باطلان خرد الدوله میدادند تا زمان سیستان
در آمد و دولت آل بویه با فراتجا مید و خرد الدوله در گذشت و محمد الدوله
کوچک بود تا در اوزن عاقله و کاروان بود و پس سلطان محمود غزنوی
و قندهار و مند و سیستان و فراسپان و سر قندهاری کرده بود چون خبر
وفات خرد الدوله شنید عزیمت عراق کرد و اهل سیستان را از محمد الدوله
ملک ترکان فرستاد و خزان خرد الدوله طلب نمود ملک ترکان در جواب
پس سلطان محمود بنوشت که آن روز که خرد الدوله زنده بود مرا از سلطان
پیم بود امروز که او در گذشت مرا از سیستان هیچ و غده نیست بنا بر آنکه
سلطان پادشاه عادل مال اندیش است اول که خرد خرد الدوله در کرمان
امروز مال تیم است و سلطان بر مال تیم تصرف کند و دیگر آنکه عراق و دیگر
و از جواز ملک نیست و ملک و مال تیم را بطلب تصرف شدن میشود
شهر یاران عادل نبوده و اگر تصرف شود عاقبت او و خیم باشد و دیگر آنکه
خرد الدوله شاه از میان رفت ملک و امرا درش باقیست و آلات جوب سیستان

۶۹ چون سلطان بدین طرف آید بغزوه حرب باید کرد بعد از آن کارزار
از دو پیر و نیت و نماند اگر سلطان غالب آید بازن پویه برابر
کرده باشد و مال و ملک می طلب نکرده باشد و اگر بر عکس گشت
بر شک سلطان آید تا دامن قیامت این تنگ از دو دامن او نرود
که چون او پادشاهی بازن پویه مقاصد نتوانست نمود و نیت
یافت و اکنون رای رای سلطنت چون سلطان محمود این کتب
بر خواست توجیب کرده انگشت در دندان گرفت **شهر بدل** گفت که کجایان
گرفت **بغزنگ** مردی دلس روشت **زنی** که چنین کردیم
فرشته برو آفرینا کند سلطان ترک عراق گرفت و عراق در تصرف
سبکگین در نیامد و در تصرف مجد الدوله ماند از مجد الدوله پری
آمد و او را علاء الدوله نام کرد و مجد الدوله سی و دو سال سلطنت کرد
و در گذشت و علاء الدوله پسر او باصفهان آمد و در اصفهان قرار گرفت
و او مردی نیک محضر بود و چندان در بی ملک داری نمود و دولت
سبکگین با فر آمد و رایت سلجوقیان با آن گرفت **خبر آن سبکگین**
آمدن سلجوقیان براق آمدن سلطان جلال الدین ملک باصفهان

۷۰ چون دولت از خاندان غزنویان روی یافت آفتاب سعادت
سلجوقیان از آسمان اقبال طلوع کرد و جزل اربابان بلبغیشت
و بعد از و ائب ارسلان و بعد از سلطان جلال الدین ملک شاه که بر
این خاندان بود و او را وزیر چون نظام الملک بود سلطان گفت
از فریبان براق آمد و تمام عراق و آذربایجان در تصرف گرفت
و باصفهان آمد علاء الدوله کابنار سلطان را استقبال نمود و پیشکش
پادشاهی بکنند را نید سلطان ملک شاه او را تعظیم کرد که از پهلوان
آل بود او مانده بود شرم داشت که اصفهان از او بگیرد علاء الدوله
بکنند داشت و خود بطلب بغداد روان شد و پسه سال بر رفت بعد از آن
بغاس مراجعت فرمود و سوای اصفهان داشت پیش علاء الدوله
فرستاد و او را خلعت پادشاهی داد و گفت که حرم تو بر ما است
اما بدان که مراد از ده هزار جا نور مراسم و حج ملک بغیر از اصفهان
مراجعی نیست برنی تا بد که مصلح باشد اصفهان را بمن گذارد و ملک
دیگر که خواهد بپوش پستاند چون رسول پیش علاء الدوله آمد و کتب
و خلعت سلطان پیاورد علاء الدوله گفت فرمان بردارم و مراد آید

سلطنت نیکو اما از وطن ناکزیرت ولایت محض را کافیت
 که انقطاع من باشد و من در اینجا بجا دست مشول کردم باقی سلطان
 عالم است و رسول را نوازش فرمود و طبعیت داد و باز فرستاد
 و چون رسول پیش سلطان ملک شاه آمد بدو آفرین کرد و او را
 و در قریه خود سلیمان شاه ارسلان خاقان نامزد او کرد و زفاف کردند
 و بایستخواست رای نظام الملک بفرستاد و علاء الدوله را کابنجا را کرد
 بفرستاد و خانهاست و وزیر دادار البجا و نظام کو اندر علاء الدوله
 با ریسلان خاقان و بیخ او روانه شد که اندر سپهر ارج و قسما و آن
 سلطان ملک شاه باز ماند و سلطان با همگان آمد و از ارباب طایفه
 شایسته و مدفن سلطان در امنهانت و بعضی فرزندان مثل سلطان
 بر یکا رق و سیسلان نمودند و نیز کوبند و نظام الملک در امنهانت مدفون
 شد **چنانچه آمدن ابو جعفر علاء الدوله بفرستاد که الدوله را کابنجا را بفرستاد**
در سنه دومشاره و کتبند خانه و غیره و ذکر فرزندان او تا زمانه قاجار
 چون ابو جعفر علاء الدوله کابنجا را با حرم خود ارسلان خاقان و خدمت
 بفرستاد و بزرگ رفتی دیگر یافت و او مرد خدا ترس بود و با مردم

سینو و مردم از زمان او مرقد الحلال بودند و در سلیمان خاقان مردم را
 بویسته لباس پوشانیدندی و هر روز و شبان دوشی کفای من کی
 عام و بر سر شیطان او الیه ترمدم را حاضر کردند و بگلیف مردم تیرگی
 در سر باقی مردم را بگلیف بشلان بردندی **که سجد بجز قدم و سینه**
 الی الاحداث اوست و بر دره پهلوی مسجد بنا کردند که مقصد ساخت
 و القاب ارسلان خاقان بگاشی تراشیده در دور زبر قفسه ساز
 ترکیب کردند و مشهور بنامه کرده و این بنا قدم بود تا سینه اش
 و همین و شامانی و بعد از آن بینا و بطرف خانه خود حیدر شاه زکر
 و حج آبی را کردند و مسجد حیدر شهر پستان را آثار باقیست یک
 در اینجا نام از میکند اردو علاء الدوله بفرستاد که مدرسین عالی بنا نهادند
 و دو سناره بدرگاه مدرسین خشد و بجهت مدفن خود کعبه عالی ساخت
 و آن مدرسین بدو سناره مشهورست و علاء الدوله در آن کعبه
 و آسوده و امام آن در پستنج عشر و قسما بود و بزرگ بسیار علاء
 بجای آورد و او را چهار سر منگ بود یکی را مسو و بستی کشندی که
 باغ بهشتی بود و خسوبست و دیگری را ابو یعقوب و بیج دیگری را ابو یوسف

۷۳
در چهارم که نرسو که در پست سر یک که آزار آن هنوز باقیست از استخدا
است و آب نرسو بار او جاری کرده و کلان نرسو با بد و فسوسیت
و عمار الدوله را این چهار سر تنگ را بنام نرسو که صاری در که شهر کشید
این چهار سر تنگ نیز احصا کشیدند از آن ریاض بهشتی و طرف
دو شانزده دانگ آن هنوز باقیست و بر جهانیت است و اکنون خانها
مردم بدان دیوار متصل گشته و باره داخل شهر است و چهار دروازه
منتهی گردند و در باغی آن زمین نصب گردند و نام این چهار سر تنگ را
دوازده پنجه گوئی بر آسن گنده اند و آن چهار دروازه کی که کشیدند
و دیگری نظیر آن و پنجم هر چه در چهارم در یک و شش دانگ علاء
سر یک عاریت با فاشد در کلان سر یک که نرسو در سنه عالی با ساخت
و آزار آن هنوز باقیست پهلوی چاه خانه آب سرد و بار نرسو چاه
شش دانگ محمد طارست و فرایند در راه یافته و ابو یعقوب محمد یعقوب
عاریت کرد و خانه او جاری کرد و چو مات و بسا این با ساخت و او با
نموده و سب که اندید و یعقوبی نام نهاد و اکنون کلان سورت و مردم آنجا
پیشتر مردم اهل نرسو و نرسو بر یا با و شامل مردم صاحب امانت و تعصبند

۷۴
باشند و کم دو دو که در نرسو و در اوقات کتب و طاعت مشغول اند
و اکثر فرقه اهل نرسو باشند و هم در سر یک برادر کی نرسو که شجاع در پست
دیگر با ساخت در جنت در سنه برادر خود و از آن آثار گنج گشته که بعضی آنها
کعبه خانه اش باقی مانده و در خواهد برای اربیلان خاقان کی را نام
لان ریگان و دیگری را خواهد صواب لان ریگان هم در سر یک در یک
خیزد و قبزه عالی با ساخت و خواهد صواب خانه آب صواب جاری کرد
و اکنون آن آب سوا سوا سوا اند و ارسلان خاقان و دیگر تنگ خاص
داشت که خزینده دارا بود و یکی را از نام بود و دیگری را مبارک
نیز خانی جاری کرد و مشهور با بر و مبارک و علاء الدین مسجد قدیم است
بر دره آنجا که اربیلان خاقان شاره ساخته بود و بر سر کعبه سازی
با ساخت و بر تخت مسجد یعنی بر سر آب زارچ بگند و مردم شهر از آن آب
پر پسته مستفیض میکردند و آن شاره بر سر کعبه تا سال شصت و پنجاه
و نه تخریب بود و نشان گاه مسافران بود و بعد از آن پست و اما کعبه
و مسجد و نرسو زارچ چنان سورت و با مسجد جمعه متصل است و علاء
دسوالی از این سبب پیشتر اوقات متکلف باشند و در جبهه جامع گزارند

و علاء الدوله را از اسپهان خاتون پیری آمد اورا کرشاسب الدوله
 نام کرد و با میرزا علی کرشاسب الدوله شوهر گشت و همچنین اورا در شهری
 آمد اورا عطا خاتون نام کرد بلکه عطا خاتون شوهر گشت و چون بگذشت
 رسیدند سلطان جلال الدین ملک شاه امیر علی کرشاسب را بملایرت
 طلبید و او طاهر بی سلطان شد و سلطان اورا خاتون یافت نوارش بود
 و سر روز او را پایی آفرود تا سر آمد او را شد و عطا خاتون را نیز آفرود
 بی سلطان محمود کرد و زفاف کردند و عطا خاتون از سلطان محمود پیری
 آورد علاء الدوله عطا خاتون گفتد و با در باز می خوانند و اسپهان خاتون
 در نزد وفات یافت و بعد از آن چون بی بی بگشت علاء الدوله
 کا انبار وفات یافت و ایشان در کینه خاتون در پسته دو ساره مدفونند
 و سلطان ملک شاه بعد از وفات کرد که آمدن علاء الدوله عطا خاتون
 و بعد از چند سال بی سلطان محمود نیز وفات یافت و علاء الدوله عطا خاتون
 پسر او آمد با در و در زیر ساکن گشت و بقریب مدرسه دو ساره مدرسه بی بی
 بنیافت و کینه خاتون را است کرد و آب محمود آباد در و جاری گردانید
 و آن مدرسه هنوز موجود است و بر درگاه مدرسه دو ساره بساخت

با کتف آن مدرسه زندان شریعت و آنرا مدرسه عطا خان خوانند چون
 علاء الدوله و عطا خاتون که مادرش بود بر یک دفتر ترکان خاتون
 هم از شاه محمود سزا پیدا کردند و این ترکان خاتون نواز عطا خان بود
 از سریه بود بخدمت عطا خان قیام مینمود و طاهر بود **تخت** کشی
 میانی و قطب محمدانی شیخ فرالدین شاه الانجووی در کوچ نهادن
 در زاویه سنگت بود و بطاعت و عبادت مشغول روزی در چله
 زیرستان ملک عطا خان با ترکان خاتون بنیارت شیخ احمد رفت
 چون زمانی در حضور شیخ بنیشت از آنجا که فرق عادت اولیاست
 سر در فرنگشید و بعد از ساعتی سر بر آورد و یک پسته ترکان تازه
 بر کتف گرفته پیش ملک عطا خان داشت از آنجا که فروردین سلطنت بود
 عطا خان اشارت بر ترکان خاتون کرد که بیستان دست شیخ پوسه
 داد و بیست شیخ احمد بر ترکان خاتون نگاه کرد و گفت برو با ما که بود
 و او هم چون ششماه بر آمد عطا خان وفات کرد و از زمان پسر شاه قاندر
 بی بی قوی ترکان خاتون را خواست و بکرمان رفت و بزنی پسر خود
 بی بی بانگش داد و در تبه ترکان پسر خود و مدرسه ترکان در کرمان شهر است

چون سلطان در بغداد وفات یافت نعلش در ابا عثمان آوردند و میان
پسران پسران مخالفت و منازعت پیدا شد و پسران را چهار پسر بود
اول پسر او و سلطان فریاد بود و ماوراالنهر بسجنداده بود و سلطان
در تکران خاتون مادرش در اصفهان بود و نزد پسر سوم بر کباری بود و
دری بود و چهارم پسران محمود و میان ایشان بجای بر انجا مید و آفر
بر سلطان محمد قرار گرفت و بعد از در کباری و بعد از و سلطان محمد
و امیر علی کرشاسب چون مخالفت و بدعراق بگذشت و بخواب
پسر سلطان بخیر رفت سلطان پسر او را میزگرد اند و همچنان پایدار
داشت بر و سلم داشت بلکه بر و پیروز و امیر معزی شاعر بسیار حمید
بموج امیر علی کرشاسب گفته و باغ کرشاسبی را درستان از است
اوست و بد و منسوبت و امیر علی را پیری بود و او را فرامرز نام کرد
و کوزار که با رند آباد متصل است او سافت و رند و منسوبت و سلطان
بمراق آمد و با پسران محمود بود و او را گرفت و آفر او را
و دختر خود را همک برتی بوی داد و وی و همان دم و سپاره

بروشند

۷۸ **تذکره امیر علی کرشاسب بن علاء الدوله وفات یافت و امیر فرامرز**
تایم مقام پذیر شد و سلطان پسر او را و خود بداد و فرامرز را از
دختر آمد و در خدمت سلطان بخیر بود و علاء الدوله عطا خان که در نزد
بر در اصفهان بود سلطان نزد سلطان محمد و بر کباری رقی گشته شد نعلش او را
پیر و آوردند و در مدینه خودش دفن کردند **تذکره امیر علی کرشاسب بن علاء**
دولت بن علی کرشاسب بن علاء الدوله **تذکره امیر علی کرشاسب بن علاء**
دولت بن علی کرشاسب بن علاء الدوله **تذکره امیر علی کرشاسب بن علاء**
و همین بروا داشت و فرزند ولایت ترکستان و ماوراالنهر کرد و چون این
بسلطان بخیر رسید لشکر از مر و برداشت و از فراسان بگذشت و از
همچون بمو کرد و در صحرای نیکه رودش که بعد که رسیدند و لشکر فغانا
بودند و پیچ و شام و لشکر سلطان منفرم شد و پنجاه هزار سوار در صحرا لشکر
سلطان گشته کرد و بد و حرم سلطان پسر تکران طغاج را بگرفتند و ماک
سیستان ملک تاج الدین در قلب بود و سلطان شیشه و برام بگرفتند
و بنما بردند و بعد از یکسال باز در سیستان آمد و با حرم سلطان و در آن حبس
فرامرز بن علی کرشاسب گشته شده بود سلطان پسر او را بدقت آن اودا

و این جماعت از اهل مدخلی نباشد و آنرا جماعتی ندانند و دختران خوانند
 و آنجا یک سام قریب دروازه مهری در پیشه عالی ساخت و کینه
 معظم برافراخت و آنرا در سه باقیقت و مردم در آن کینه خانه
 مثل مؤذنان و قاریان و آواز گردانند و آنجا یک سام مردی علم
 و سیاست نبوده و مردم از او این بودند و برادر خورندگانی میکردند
 خوابی در مملکت واقع میشد و آنجا یک سام کارشگر و رعیت نمی توانست
 ساختن او را برادر کوچک بود عزالدین لکر گفتند او مردی بسیار
 و بسیار خدمت آکل سلجوق کرده بود و حکومت اصفهان و مشیر ازاده
 بود و در زمان حکم جلای بسیار کار کرده بود و بهاری نموده و آورده
 که باروی شیراز او کشیده و عزالدین لکر را با آنجا می فرستادند و آن
 پیام ضبط مملکت بود عزالدین لکر گذاشت و دست باز کشید **چنانچه**
عزالدین و فرزندان و عمارت او و فرزندان او چون عزالدین لکر با آنجا
 بنشینت ضبط مملکت بداد او اساس سلطنت راست کرد و شهر و ولایت
 سمور کرد انید و مسندان و پی با کازار سیاست فرمود و مردم که عیلت
 مشغول گشته و او را چهار پسر بود یکی وردان زور و او جوانی شجاع بود

و او را پسر خود زود دختر داشت **نامت خود در آنجا یکسان بود و عمارت**
ایشان از آنجا یک سام بن در آن زور و برادر عزالدین لکر
نامت یک پسر شاه که آنرا آنجا یکسان بنام خود خواندند
 بر دختران فرامرز بن علی بن علاء الدوله که آنجا قرار گرفت سلطان بجز
 یکی را از او فرامرز بن علی فرمود که آنجا یک دختران باشد و ضبط مملکت
 او بدو ابایی نداشت اتفاق بر آنجا یک سام کردند و آنجا یک سام ضبط مملکت
 بداد و دختران در نزد پسر کن شدند و بهمارت و زراعت مشغول شدند
 و بهاریت خدا ترس و پسر میر کار بودند و مرتبه که با او و پسر سلطنت سلیمان
 از کرب دوک و سوزن طعام خوردند و سردوز ده کوشیدند
 ایشان بود و تیمان و پوکان و اسپه بر آنرا نقد بود با فیوم امین کرده
 بودند و کلابی تصور فرج ایوم بخانه ضعف میر سپانند و در جنب مسجد
 جهت قدیم که آن از استعادت علاء الدوله که آنجا بود و جماعتی از مردم
 پسر خنده جهت زیست آنجا مسجد و در جنب جماعتی از کندی جهت مدفن خود
 ساخته و در آنجا مدفون اند و مردم زیارت روند و حاجت خوانند
 و برادر پسرند و این اوقات در بن مسجد بناوت و طاعت مشغول

۸۱
و ملازم محمد بن ملک بود و در پای قلعه الموت با ملا محمد بسیار
کرده بود و در دار الخلافه لقب حسام امیر المؤمنین نهاده بودند و در نزد
مدرسه عالی بساخت و کتبخانه جهت تدفین خود پر داشت و دو مناره
بر درگاه مدرسه قائم کرد و منبر آنرا آن بانیست در میان بازار شهر نزدیک
بازار دولان و آنرا مدرسه و در آن روز خوانند مشورت و پسر دیگر
نام محی الدین سام بود و دیگری رایکاموس و یکی نام اسنپ لاریچو
و مشهور سلطان قطب الدین و عزالدین لکر ضبط مالک بغداد و در خارج
شهر بمته خود باغی ساخت قرب صد خیز زمین و کوشکی در میان باغ
راست کرد و آنرا باغ عزادان نام نهاد و اکنون آن باغ را زمین برج
براه نغیا باد و در رستاق اول ده شهر ساخت و چون آب آن شود
تسلیا تا آید که ده عزادان را بنا کرد و آن دی صورت و بعضی آن
آن در اعلی اصول باشند و قلعه مسجد و بازار و پهنات بساخت و در
ولایت را بدو جا نقل کرد و در حومه نیز قناتی جاری کرد و جهت دقت آن
بسیار عمارت و پهنات بساخت و حمامات و خانها بنا کرد و قریب
پست سال حکومت کرد و در این قریب و مسانه آنک سام و قناتی

۸۲
و بدریسه خودش که از پیشتر گرفته دفن کردند و عزالدین لکر در پست نایع
و پست تاید فاخت کرد و او را در مدرسه وردان زود دفن کردند و محی الدین هم
در مدرسه وردان زود بیروی پدرش مدفونست و عزالدین کیکاوس
شهر در پست نیکو بساخت و در پست عشر و پست کانه فاخت کرد و در مدرسه
خودش و دفن کردند و این مدرسه بر او و فاخته است در شرع بازار
سلطان ابریم و اکنون آنک از آنرا مانده است **خبر سلطان**
قطب الدین و عمارت چون عزالدین لکر فاخت یافت و در آن
که پیش بود مدت دوازده سال حکم کرد و باغ وردان زود
اسنپان از اسنپان است و بدو مسووب مسجد و کتبخانه
اسنپان لاریچو مشهور سلطان قطب الدین چون سلطان قطب این
بیلگه نشست آیین پادشاهی با دیوار و دیوار و پیکاری و بیخ قریب زود
از پهن شهر اخلی صا کرد و بر در فاخته میدان و بیخ راست کرد
بیدان آمدی و کوی با فتح داد عدل و رزید و نام عدل نوشردان کرد
و علا و صلح را مسز و اشستی و با علا باشد کردی و بودی که فاتی آمدی
و حق تعالی در ولایت بروکتهدی و از منای تالیب شدی و شبها

۸۴ و عبادت احیا کردی و روز پنجشنبه غلامی مشغول گشتی و بر در خانه مدینه
 نیکو بافت و کبند خانه بجهت مدفن خود پیرداخت و بر در مدینه
 قائم کرد و پیوسته در ویش ترا طعام دادی و مسافرانی را فرزنداشتی و
 پیکتازی و پوز را جلها اطلس پوشانیدی و قلاوه نذر و نقره
 نهادی و سرسنگان و نجاب و نواب سده اشتی و مادر او مریم ترکان
برباد بافت و ثناء عالی جاری کرد و در واز و مفتوح کرد و این زمان
 آزار و آزاره را در امیر خوانند و مسجد جمعه نریا با دیباخت و پر درون دروا
 یازار معتبر است کرد و در ویر دکان باخت و آزار باز از ما در ایستادند
 و مریم ترکان غلامی داشت آقسنز نام و آقسنز قریب در وازه حامی و
 مسجدی باخت و سلطان قطب الدین **قدکاه حضرت امام الانس**
والین علی بن موسی الرضا علیه السلام در آن عمارت کرد و مسجدی بر سر آن ساخت
 مدینه و دونه باخت و بنایت در ویش نواز بود **نقلت**
 که روزی در ویشی از مجذوبان در شهر آمد و بنایت کبسته بود و کس کمال
 او پیرداخت چون بطاعت رسید در بازار کرده از دکان خیار برداشت
 خباز باز پیستد و او را بنامند بر در دکان دیگر گرفت و همچنین کرد ایشان را

در ویش

۸۴ در ویش آشفته بر در مسجد نیک آمد و در اندرون مسجد کجاست رفت و سر
 بر زمین نهاد و گفت که سر از زمین بر نهدم تا این شهر بگذرد و پس سلطان
 بنور ولایت دریافت در حال سوار شد و مسجد نیک آمد و بر نزدیک
 در ویش رفت و او را اندر کس کرد و گفت رواداری که بجهت کرده
 که خط نفعی باشد مملکتی بر کرده در ویش چون این بشیند سر از زمین آ
 و گفت در آن مملکت که چون تو سلطان باشی که زنگر و بلکه مجور شود
نقلت که روزی شیخ فی الدین غریبستان در رما الله علیه را تب
 شیخ فرمود که ای تب از صحبت من چه بخواهی پس سلطان قطب الدین
 که ترا عزیز دارد و شیر و شربت دهد در جامه خوابی و کجا خوابد تب
 از وجود مبارک شیخ زایل شود در حال سلطان زتاب گفت سلطان
 بشیر و شربت مشغول شد و سه روز کبسته فرمود و روز چهارم پیش شیخ
 فریستاد که همان چنین را پیش پی روز پیش مردم نفریستد فاما
 مددکن شیخ فاما برخواست و دعا کرد تب از سلطان زایل گشت **نقلت**
 که روزی کاروانی از اسپستان با بطرف یزد آمدند و او را بر شمش آورده و در
 ریک فرزدی فرود آمدند شب زدی برفت و دو الود ابریشم بود

10 روز دیگر چند چشمانی فتنه شکیست پیش سلطان قطب الدین آورد
 سلطان گفت چرا خواب میگردی که ابریشم ببرد باز که آن در خواب
 گفت که من چند اشکم که تو پنداری سلطان سرخ بر آمد و زمانی سردی
 انداخت بعد از آن سر بر آورد و یکی را فرمود که برو و فلان کس را طلب کن
 آنکس را حاضر کرد و گفت دو اوج ابریشم که ایش برداشته برود و صاحب
 ابریشم ده که ترا بخشیم آنکس با کرد و گفت نیز نامم سلطان گفت بزرگ
 و در مطبخ خانه او در میان نیزم بطلبد بر شد و طلب کند و ابریشم
 پیا شد و پیاوردند و صاحب ابریشم دادند و در زمان او در کمان
 براق حاجب سلطان غیاث الدین خوارزمشاه و مادرش را قتل آورد
 و با پستل در کمان سلطنت نشست سلطان قطب الدین دختر او را
 بجهت پسر خود محمود شاه خواستگاری کرد و براق حاجب دختر خود را که صفوة
 الدین آدم یا قوت ترکان نام داشت محمود شاه بی سلطان قطب الدین
 نامزد کرد و سلطان قطب الدین او را به نزد آورد و شوکر او زیاد شد
 و او را از دار الحلفاء بنهادنشور نشد و براق حاجب را قلع سلطان
 نامزد کردند و از او دختری آمد و او را که درون چین نام کردند و این کرد و چین

۸۲ زن نام آن مان شده و در شیراز مدرسه که مشهور است بگردوی از آنجا
 اوست و سیلاطین کمان و نیز در حمایت او بود و در سالت
 و عشرین و پستای سلطان قطب الدین وفات یافت و او را در
 طرابلس دفن کردند و آثار او و مدرسه سابقیت و کتبه خانه بیست
 و مردم زیارت روند و پیشتر برادر پسر **خبر سلطنت محمود شاه**
در نینوا عمارت بعد از او نویسلطنت بنزد او محمود شاه رسید در عدل
 و بذل برکشود و رعایت رعایا مینمود و چون او صفوة الدین آدم یا قوت
 خاتون عادل بود و اسطوخودوس کرد و بی شوکتش زیادت گشت
 محمود شاه بجهت خود مدرسه نیکی بنیاد کرد و بسیار مال بر آن خرج کرد
 آن پیش از اتمام مدرسه محمود شاه وفات یافت و یا قوت ترکان
 که او را در کتبه مدرسه دفن کردند و بنام او مدرسه تمام کردند
 و آن مدرسه موجود است اما در بخاری دارد و پهلوی مدرسه رکینت
 و بعد از محمود شاه مشهور است و چون او صفوة الدین آدم یا قوت
 ترکان نام کرده است او را صفوة خوانند و اگر خود با آمدن مفضل
 شخصی با حکم سیاست از منار انداختن فرماید که او را بر مناره این

۸۷ برزو و از قصه او باره بجهت این امر بریده اند و آنکس را بریزاندازند
نحوه باندن سیات اعمان و مدت سلطه او سیصد و سه سال بود
خبر سلطه محمود سیلر شاه در بنام از محمود شاه فرزند کی گمانده بود او را
سلطه شاه نام بود در مملکت سلطه بنشت و هر چه و رسول بخت
تا آن خان فرستاد تا آن اورا غنور یا دوشای بنوش و استا
فرمود و طاعت فرستاد و سلطه شاه بر در برز و قرب محله یعقوبی دی
بساخت و قنای جاری گردانید و آنرا با نام خود منسوب ساخت و آنکو
آغاز **سیلر شاه** میگویند و زراعت کند و مردم آنجا فایده یابند و چون
ده سال بگذشت صنوه الدین آدم با قوت ترکان وفات یافت و
او را م در مدینه محمود شاه و فتن گردانید و مردم در آن سال سیلر شاه
نیز وفات یافت **خبر سلطه طغی شاه** از چون سلطه شاه وفات
یافت پسرش طغی شاه سلطه بنشت و مردم را استانت داد و در
ایرستان باغی فرزند بساخت بیست و سی غیر و ایوان و با که بر افراخت
و آب تنفت در جاری گردانید و بر در باغ صابا د عالی بساخت و در
باغ حماقت تراست کرد و آن باغ را بنام خود باز خواند و بنام باغ

مهر

۸۸ شهرت دارد آنرا باغ طغی شای خوانند و مهورست و میوه ها، گلوان از تنوع
در آن باغ باشد و او را پرسی بود علاء الدوله نام و پرسی دیگر داشت پسرش
نام و مدت چست سال حکومت کرد و در پسنه سبعین و سیستایه وفات کرد
علاء الدوله قائم مقام پدر شد و برادرش یوسف و بعثت شتول بود
در چون مدت سه سال بر آمد **خبر آمدن نیلی خواب کردن سوز و کلا**
یزد در پسنه ثلاث و سیستایه از پسرش تمام پسنه مذکوره بنیاد باز کرد
شد و مدت پنج شب ساز و متصل با برید و بسیار فراخی واقع گشت
و از کو و پسیل دی بر شهر نهاد زاید الوصف و کلا مر یا باد و در پسنه
و بعضی یعقوبی و سیلر آباد و ایران کرد و بر خندق افتاد و بعضی زنها
و ایران کرد و از طرف در وازة نو چند تیر تیر تاب از منصفه حاجی حیدر
که بر طرف ریک غیر وزی واقعت دور تمام محلات و چو بات و
بساتین بود و خلق بر آن طرف پیشتر بودند تمام و ایران کرد و در روز
و یکشب این پسیل بر آن طرف روان بود و بعضی مردم گویند که بواسطه آن
پسیل نام کنج نامها بر طرف فراسان افتاد و مردم فراسانی یافتند
دی آندند و کنج بری داشتند و این سخن بغایت نامعقولست و قصه

کجاست تا نبرد کرد که اهل فراسان یافتند بواسطه نبرد که شهریار بود و آن قصه
 در کل خود گفته شد اما این پس بی بی آمد و در یک فرودی فرود رفت
 و مردم آن طرف تمام از خان و مان برافتادند و در حالت سیل غنا گذارند
 خود و بزرگ یکجا جمع شدند بر سر بلندی و راه بروج جانمیردند بعد از آن
 با پیسکی از آن فوای پوتکت ساخته و اکنون مکه معتبرست و اول
 او را سر جمع می خوانند و اکنون بروج شورت و مردمان او پیشتر در
 اهل ملاح پند شد و باغات و چو تات و سمودی بسیارست و عطا الله
 از سیل و باندگی بر اسپید و ضعف برزنج او پستون شد و بعد از
 یکماه از گذشت **خبر سلطه انابک پونش** چون بر اهرش انابک
 پونش به ملکت بنش مردم را استات فرمود حصار که سیل انداخته
 بود درست کرد اما بنایت میانش بود و دخل نبرد بخرج او و خانیکه کوشش
 الدین مظفر پدید آمد مظفر ملازم او بود و او را نصیحت میکرد فایده نبود
 و در اداری سلطه تبریز غازان خان پادشاه بود انابک پونش پیش
 و رسول با و نوبت است و او را بختیاد کرد که غازان خان بن از غول
 خان تبریز و عراقین و فراسان در نوزده تصرف آورد و امر از خان

مع بر پونش که کردند و امیر سیو از نام نامزد نبرد کرد که انابک پونش
 با مال سه سال نبرد بدیدار نبرد با امیر سیو که گذارد و خود متوجه پایتخت
 شود امیر سیو در متوجه نبرد شد چون نبرد آمد در باغ حاجی اکنون مقابر
 پس کلمات نزول کرد و آن باغی شجر بود و نرسنگاه اهل شهر و درین
 باغ کوشی متوجه ساخته بودند و آن باغ حاجب عزالدین لکر ساخته
 بود و باغ حاجی مشهور بود امیر سیو در درین باغ فرود آمد و پونش
 او را علو نوبت استاد اما خود نیاند امیر سیو در مطالبات مال نمود پونش
 بنده رشون شد و ما در خود فرم ترکان پیش امیر سیو در نرسنگاه و بیور
 شراب شوق بود ما در او را حرمت نداشت و شراب بر جان او نرسید
 و او بنایت خاتون صالحه بود از مجلس بازگشت و پسر پسر آمد و حال
 با نکت انابک پونش شاه صبر کرد تا شب در آمد چون نرسید شد مردان
 خود را مکل کرد و او را از و کیش و او پرون آمد و بر سیو در نرسنگاه کرد و او را
 گرفت و بقتل آورد و افرق او را تا راج کرد و زن و پسر او را اسپر کرد
 و سیو در پیری بغایت صاحب جمال داشت و او را منظور خود کرد و این
 چون خبر این واقعه در اربطه تبریز رسید غازان خان غفب که

ویرایع سلطان صادر شد که از اصحابان امیر محمد ابدایی نام باسی سزارو
 متوجه یزد گرداناک یوسف است خبر آمدن لشکر اصحابان شنیدند مجالس
 گذاشتگان خود را در وقت و برهه و اسپیران که از یزد گرداناک بود
 و با شرف الدین مظفر متوجه یزد گرداناک شدند که میدان با غازان خان
 یاغی بودند **خبر آمدن امیر محمد ابدایی با لشکر اصحابان** چون امیر محمد ابدایی
 با لشکر از اصحابان یزد گرداناک رسید سادات و قضات و اهل بی یزد طلبا
 و معتمدان را استقبل کردند و از نهار جو اسپند کردند
 مار لهرین سخی کی نبوده و با او مجال معاشرت و مخالفت مقدور
 و ازین حرکت که انانک یوسف کرده با غرض مظفر بود و حق سزا
 میفرمایند **ولایت یزد و از آن روز تا روز** و طرز اسپند امیر محمد ابدایی
 عفو کرد و اسات فرمود و در وقت بلندی نام تعیین کرد و در یزد و آن
 امیر محمد ابدایی و کریمین انانک یوسف است **انامه الشرا** مولانا سعد الدین طبری
 یزد از فضل یزدان شد **میر میرزا** **انامه الشرا** از فضل یزدان شد **میر میرزا**
 خرد عادل محقق است **انامه الشرا** اگر در روز و شب در کیش است
 منت این در اگر ای آسمان آرای او **انامه الشرا** دور گردان خان و مان بر جاده یزد

لشکر اقبال و خواهر شودن بی گنا **انامه الشرا** و چون در وقت و کیم کرد
 اینست از جو رتبه دور گرداناک **انامه الشرا** یکوی خوش بنا شد تا وقت
 این توقف کرد و خصم چکس با نهم **انامه الشرا** اندرین کار را که مدخل و به تاخیر
 بنگیرد کام دل از شهر یاری **انامه الشرا** سرگردانج تماک ره و به تعبیر
 بر تو میون با دفع بزدم دام **انامه الشرا** هر گف کور نشات و بیسکه که
 بر خور از بخت چون تار و زینت **انامه الشرا** سخی انصافست چون کردست یزد
انامه الشرا امیر محمد ابدایی در راه بود و یکی در یزد گذاشت و خود متوجه اصحابان
 و سلطان غازان لشکر برداشت و متوجه شام شد و کشتی را حاقه کلا
 و شب حضرت رسالت پناه علی علیه السلام را در خواب دید و سلطان
 شد و روز دیگر کشتی را گرفت و امر اشام بخدمت آمدند و سار و کیش
 آوردند و سلطان فرامیست بسیار حاصل آمد و از اشام با کشت و بر تبریز
 آمد و بسیار عمارت ساخت **انامه الشرا** عازقت کرد عالم نظیر خود داشت
 و آن عمارت شهورت و او را فرزند بود و پادشاه عادل بود و در
 کشت و بسیار غازان وفات کرد و چون امر اعزاز او شد **انامه الشرا** برادر او
 ایگای تویت کردند **انامه الشرا** **انامه الشرا** **انامه الشرا** **انامه الشرا**

تاج بر سر سقا با طرف ولایت مردم را استماله نویسد و تمام مالک نهاد
 او شده در او جان تیریز نیز را اصلی اند علیه و آرد و سپاس بجواب دید سلطان
 شد و نام او در جواب محمد فرمود و او را با سلطان محمد خدا بنده خوانند و او
 علم را بطلب و تحقیق فراست کرد و علامه ای را بدید که بگوید که در نزد مولانا
 جلال الدین نظر از قول علم شیه بود و محمد و سلطان محمد میل به
 شیه داشت این مطهر را از بره فایق آمد و سلطان محمد فریب
 شیه اختیار کرد و بنمود که درانی ساختند و نام او بیکر بر سر داغ نقش
 کردند و مولی پیسته و آنجا خدرا فرمود که داغ بر پیشانی نهادند و خطبه
 و سپک بنام دوازده امام کرد و تمام بلاد بجز فرود متابت کرد و دیگر
 این اصفهان که مولانا نظام الدین اسحق فرمود این خبر سلطان
 بفرمود تا مولانا مشار الیه را جوس کردند و تبریز بردند و او با علی شت
 کرد و ایشان را ملزم کرد از نید سلطان فکر کرد و بنمود که او را پیسته در شیراز
 انداختند شیران او را حضرت زینب سلطان دست از او باز داشت
 سلطان محمد فتح شام کرد و باز کرد و سلطانیه ساخت و همه مدین
 در سلطانیه در سر و کفیدی از سنگ تراشیده بنا کرد و بر کرد آن کبک شت

وزن او بیز

ساخت و بر کینه بظن خود ۳۰۰۰ عید الله صبر فی سوره فتح نوشت و این عمارت
 مشهور است **خبر عصیان شرف الدین مظفر با ملک یوسف** چون سلطان
 بر سلطان محمد خدا بنده مقرر شد در سیستان شرف الدین مظفر دید
 که آن ملک یوسف فرصتی نداده و از ولایت بری گشت کمال انگریزی
 و ناکامی بر اغزی آن ملک یوسف زد و بنهار رسید و زن و فرزند و
 بر گرفت و اسیران برداشت و متوجه اردوی اعلی شد و در سلطان
 آمد سلطان و پیران خواست و تربیت کرد و در آن حالت خبر آوردند که
 اچانی کیان عصیان ورزیدند سلطان لشکر جمعه عصیان بگیلان برد و
 قتلش و امیرالامرا بود و شرف الدین مظفر را همراه کرده در آن جا
 شرف الدین مظفر بسیار مردانگی نمود سلطان او را پیستود و قشون
 دو کرد که او را ساخت و شرف الدین مظفر با سلطان بر بنده است
 و باشد مقدس مرتضوی علیه التحیه شرف گشت چون سلطان شنید
 در آمد و پیشی نزد پش را دید که پشت بقر امام باز داشت بود سلطان
 فکر کرد و گفت تو کیستی آن درویش مولانا پسین کاشی بود و چون سلطان
 گفت تو کیستی گفت **شهر** منم که میزنم از جب آل جدر لاف

۹۵
زبان و دل شده بولای آل عبدالستار
شود و بکن خواج چو مرغ نیره تکلف
در این قصیده از بدیه کفایت
و بر سلطان خواند سلطان محمد کیشت طلا بد و بخشید و سلطان از
شند باز کردید و شرف الدین مظفر در شند نذرهای خوب بکرد و سلطان
بازگشت و متوجه بریز شد و از تبریز بسلطانیه رفتند **تاریخ**
در اخبار بی مظفر از محمد مظفر شاه بیج و کرمایات ایشان در بریز
از باز آمدن او در شرف چون سلطان محمد از شند رفت و بسلطانیه آمد تمام
ولایت شاز و پیشکش نویسیانند و عنقریب جز رسید که در باغ او
که بر طرف کرمانند سر بھیمان بر آورده اند و قطع طریق میکنند و مال
مقرری نمیدهند و مردم ولایت از ایشان در زخمند سلطان محمد به
دفع ایشان شرف الدین مظفر را بفارس نویسد و دست او را
توی کرد و حکم چنانطاع صادر شد که از مرگ بکاید طلبند عاوت نمایند
شرف الدین مظفر با شکر خود بفارس آمد و متوجه شاز بنگاره شد و فکر
بیرا عراب شاز بنگاره برد و عمارت عظیم واقع شد و عرابان جنگ حکم
کردند و آرم منبزم شدند و شرف الدین مظفر قریب ده هزار تن از عرابان

بی

۹۶
بمقل آورد و بعضی را امیر کرد و خانهای ایشان را تاراج کرد و در شاز بنگاره
ببکن شد و استدان نام از شاز بنگاره بمید نویسیان و مدرس نام
بنام کرد و آب در میان مدرس جاری کرده اند و بلخ در خلف مدرس بعد
داشت و آنرا مظفر به نام کرد و در سر امیرستان نیز طغاری بجیت آب
تفت بافت و اکنون مشهورست بطغافر شرف الدین مظفر در شاز بنگاره
پیار کردید و اطبا ساجد کردند و خوش شد و بازگشت کرد و آفر در گذشت
و او را از اینجا بمید نقل کردند و در مدرس نمودن فن کردند و خواج بشید
الدین فضل الله طبیب که وزیر الوزرا بود با او عداوتی داشت بفرمود
بگر اطاک و جهات او را دیوانی کردند پیرا و محمد مظفر در سپاه بود چون
دید که اطاک پیرا دیوانی کردند و طلب اموال دیگر میکنند در ماند
در نزد امیر محمد جوشنی بار دوی اعلی پیرفت محمد بن مظفر ایستاد
باو برد و همراه او متوجه اردو شد و امیر محمد او را ملازم سلطان محمد کرد
و او که ملازمت در بست و دو سال ملازمت نمود بعد از آن سلطان
اطاک او را باز داد و او را بمید نویسیان در چن سال است عسکر
در آمد سلطان محمد خدا بنده در گذشت و سلطان ابو سعید در فراسا

و شرف الدین مظفر

امیر جهان که امیر الراجا بود و در ابطیله و به تبریز آورد و سلطنتش ماند
 و چون در بر او شد و محمد بن مظفر محمد پسر او بود با در وقت و بکارت
 قیام نمود پس سلطان ابو سعید را با او ارادت تمام پیدا شد و او را با لایق
 نشانده ابو مسلم فریسی که بیلو ان پای تخت بود در غضب رفت و کمان
 خود محمد بن مظفر داد که آنرا چاشنی کن محمد مظفر کمان او را با کمان خود
 بر هم نهاد و سر دو بخشید و کمان خود را با مسلم داد که آنرا چاشنی کن
 ابو مسلم هر چند روز که تمام توانست کشید منتقل شد گفت فردا در میدان
 غزاهه برگاه بردارم بر سر نیزه که این کمان کشیدن سهل است روز دیگر
 سلطان ابو سعید بفرمود تفریح سوار شد و غزاهه برگاه در میدان پیدا
 ابو مسلم آن غزاهه بر سر نیزه از زمین در بود و از عقب پیدا شد محمد
 بن مظفر چون آن دید پیدا شد و رکاب سلطان بر او رسید و همین آن
 که که روز دیگر همین عمل گامی آورد روز دیگر سلطان سوار شد و مردم بتفریح آمدند
 محمد بن مظفر دید که غزاهه برگاه در میدان افتاده مرکب بر آن گشت و نیزه
 بر کف گرفت و بر آن غزاهه زد که بردارد سر نیزه اش بشکست در غضب
 رفت و بمن نیزه بر غزاهه زد و در بود و تا رسید آن بر دوازده عقب پیدا

غریب از خلیف برخواست محمد بن مظفر پیاده شد و پیش سلطان زمین
 بویس داد و گفت التماس آنکه سلطان بفرماید تا غزاهه در میدان کمان
 کند بفرمود که غزاهه خالی کند چون بر کشید پسندان شفت من
 بوزن یزد از میان آن بیرون آمد سلطان بر محمد مظفر آفرین کرد و وقت
 بخشید و بر امر ای پادشاه و پیروز و ابو مسلم منتقل کرد و ابو سلطان رسوم
 تعیین کرد و مدینه پیدا قطع او کرد اندو و دیت مرد معین که کلام
 او بار شد محمد مظفر پیدا آمد و در آنجا یک شد و بسیار عمارت
 بساخت و جماعت کوه ریان از سر حد کمان بولایت یزد بدزدی آمدند
 و در آن نزدیکی شست و سوار با سه امیر خود یکی را نام امیر من و دیگری با
 نوزده و سی و نهم را که فرماندهی بولایت یزد آمدند و ایشان سپاه
 آمد و بودند و بر ولایت مسلط گشته مردم نهایت از ایشان در وقت
 سر چو یا کشدی بر دندی حتی یکی که تورا کشدی و در طبع ایشان مکن
 نبود چون محمد مظفر خبر آمدن ایشان شنید با پنجاه سوار برایشان حین
 کرد و پیچید برایشان رسید و پنجاه مرد از ایشان بقتل آورد و در بسیار
 ایشان را مجوس کرد با سی مرد و سر با آن پنجاه تن از کوهن باقی در آنجا

۹۹ و بریز آند و ایرتمن و نوروز و کر بردار تفض کرد و در روز در ارشاد
صاحبی پناخت تا مردم بفرج میرفتند و بریشان اسپتخانی میکردند
و بعد از آن ایشا ز با سر با باره و ای علی فریستاد سلطان ابو سعید را
بنایت خوش آمد خلعت خاص و اسب و زین زرد و فریستاد خدای تعالی
محمد بن مظفر را پسری داد و او را شاه مظفر نام کرد و محمد مظفر قوی شد
و هر روز که بر آند میبشورت او کار کردی و چون سال سیج
و شامین همجهایه در آند سلطان ابو سعید مال و حکومت یزد در عهده رفتی
اعظم سعید رسید عهده کرد و بریز فریستاد و چون سید پیکر و زه یزد رسید
ایلی رسید و خبر وفات سلطان پادرد محمد مظفر خبر یافت م در شب رسید
بر آند و دم صبح در یزد بود و ضبط در ازاباد و یزد در تصرف گرفت روز
دیگر رسید عهده رسید محمد مظفر لشکری مقابل برد رسید عهده جمال
مقامت نداشت بر آه شیر از رفت و یزد محمد مظفر باز ماند و محمد مظفر
فریستاد که در یزد بود تصرف کرد و لشکر را مر سوم داد و تلو دالان سپید را
عاریت کرد و خندق دور کرد و پسر و شاه مظفر بنشاند چون سلطان آید
وفات کرد مگر کس که مرگت بود دم اسپتلال نرد و محمد مظفر را نیز اسوار

۱۰۰ و پانصد یا ده بیست شد و چون سال سیج و اربعین و سیمای شد بعضی عیالات
که بیرون شهر بود داخل شهر کرد مثل کوچ سپستان و کوچ چهل حال و کوچ
مندیان و بلخ بهشتی و در سده انا یک سام و کوچ پس از در کربلا
و در ارشاد صاحبی و ایلیخانه و در ارشاد الدین خضر و کوچ پای بوز
و سنجستان و باب کیا و آرد در و آند قطریان تا در و آند مادر امیر
باروی کوشید و سفت در و آند متوق کرد اول در و آند مهر کوه و در و آند
قطریان و ایلیخانه و کوچ کوشک و مادر امیر و سعادت و در و آند نو یزد
دو چندان اول شد و برجهای عالی سپار کرد و قریب در و آند سعادت
خانقاه عالی بنا کرد و شماره کاشی سبز بر افراشت و بازاری ساخت
و حامی نیکو با سلج سیج و حیاض و خلوات بر سم رجال ساخت و انص
الکلهین مولانا سعید کمال الدین خواجگرمانی این تصیده در وصف این
حام گفته و برکت بر سلج تمام ثبت کرده شد بدین صفت **تصدیه**
ای سیکر منور محروم و رنجی بچکان ۱. ثقیان آتشین دم رو به آید
کوی سمندری که در آتش کنی مقام ۲. پامریغ آبی که در آبت بود مکن
با آتش ستاره از خاکت ارتقا ۳. با آخرت مقابله بار است اقران

از چوخت استقامت و از بخت استقامت **م** هر چه نبرد دست و دم بخورد برین
 ترکیب از جلیغ و پستی از جوی **م** در موافقت بهم در اسارت جلیغ
 با خاک در تو امیغ و از باد استخوان **م** در آتش نشین در آت آتش
 سطح تو دلگش و مقام تو دلیند **م** سخن تو دل نشین و سوای تو دل
 در تحت است و در غم تو غم **م** در جنت است گلشن و در جوی گلستان
 مو از هر فضای تو دم دو دم **م** پر پیوسته در سوای تو دم بر دم چون
 چون کی بدانی شوی از تخت کنش **م** چون تم جدا نمی شوی از جام کزمان
 مردم که از بکر نفیس کیم بر کشی **م** در دم ز چشمات شود چیست سار
 از باد و خاک و آتش آت زان **م** تا آب و باد و آتش و خاکت در میان
 و همچنین در سال ادبین و سبیل سراسری ترک از عمارت کرد و خانه که شهرت
 بد و شانه عمارت نمود و بجهت پسران و پسر زادگان سرایهای عالی رفت
 و چند پاره ده خود و فرزندان و رخ او بساخت **ایمانی دهبانیت**
 بازر آباد و ترک آباد و موش آباد و پیر آباد و مظفر آباد و علی آباد
 فنا تو آباد و مظفر آباد زان **م** و دلم آباد و احمد آباد و سلطان آباد و محمد آباد
 لشکر بطرف کرمان بر او کرمان بسته و لشکر شیراز بر او و شیراز بر او

از تو بگویت و شیراز بر بسته و اریستان و اصفهان و ابرقوه و کاشان
 و در وجود و فرم آباد تو **م** و پیاوه و تبریز و سلطانیه بسته و باغی
 و ب که افق منم با سخن رفت و خود در تبریز بر نبرد رفت و در جوی
 نظیر بخواهد و از مصر خلیفه منعقد با مد عباسی همه او نشو و سلطه زبستان
 و او را سلطان مبارزالدین محمد پیک و خطیب القاب بنیادند و موجود
 سبب او در آکنند و منق و فخر و بیع پسیند بر انماخت و چون از
 تبریز باز کرد دید با صفا آمد در اصفهان پسرانش شاه شجاع و شاه چو
 ویرا بگیرند و ملکت قسمت کردند شیراز و ابرقوه و کرمان شاه شجاع را
 و اصفهان و کاشان و یزد شاه محمود و شاه یحیی بن مظفر را که برادر
 زاده ایشان بود شاه شجاع او را گرفت و در قلعه بندها در اجموس کرد
 کو توان با او یکی شد و او را خلاص داد و شاه یحیی در شب از قلعه پرود
 آمد و بریزد آمد ویرا از راه آب در شهر برزند و یزد بروی پسر **شکر**
عمارت شاه یحیی قوم او در تبریز بطرف بلو و ایوانی چهار طبقه بساخت
 و چهار بابا و کبر بر چهار طرف او بنیاد و خانه عالی و دو بابا و کبر رفیع و عمارت
 عالی و کرموسوم شیخ مبارکشاه و کلشن بساخت و ایوان و سرای

۱۰۳
ترکان را در طبقه کرد و طبع عالی بردست صفا بزرگ سازداد و در مدینه طایفه
در جنب خانقاه بدش محمد نظر بساخت و قبده عالی برافراخت و نصر تیره
تاکم کرد و در میان شهر کبندی چیا رسوی با چهل مکان معتبر بساخت و آنرا
بازار کشید نام کرد و کرد باروی شهر فصیلی اسپنگ انداز و مقام کلبه سیاه
سازداد و حفز خندق کرد و بر سر دروازه دری دیگر بساخت و در آن شهر بساخت
کرد و چون باروی شهر را بطرف خواسان کا و پهلوه بودش مرغ کبک سینه بران
طرف نهاد بوضی کا و پهلوه و ده فحما با مشهور برده نواز استیثا است
و باغ و قصر و دریاچه نیکو در آن باغ بساز کرد و در وقت باغ کوشک دریاچه
و با دگری عالی بساخت و تیفه با باغ لایستان و دریاچه و قصر است
که در مقابل مسجد جمعه بساخت و در آن لایستان باغ صابا بساخت و در آن
کوشک و ایوان و دریاچه راست کرد و آب قنات در و جاری کرد ایند
و پی تکلف مثل آن باغ در هیچ دیار نبود و اکنون با وجود آن که خواست
منور رشک کلیستان ارم است و باغ طغی شای و باغ کوشک سی
سور کرد و ایند و آب سیاه هم و حامی در جنب آن مستارب باغ صابا
بساخت و برادر او شاه حسین قریب دروازه سعادت باغ و خانقاه

۱۰۴
و با دگری رفیع و جوستی برابر و نهاد و با غنچه عالی در طرف آن بساخت و در آن
شاه خاتون خانه و با دگری رفیع و باغی بیسط پنجاه قفیز در متقاربتی با
ساز کرد و عماد خان خاتون خانه و در پسر و قبه در جنب فرا شیخ الاسلام
اعظم سعیدی الدین دادا قدس سره عمارت کرد و پسر عماد امیر سلطان اکرم
بازاری قریب مدرسها عدیه بساخت و مادرش همی نیز بازاری
بر در مسجد جمعه مشهور با بازار کفشد و زمان بساخت مشتمل بر چهل مکان
و چهل حجره بر بالای آن بنهاد و وزیر او پسرید رکع الدین سلام اصدده
میان شهر و در پسر بازاری که امر و نریا زاردلان مشهور است مرغ
بساخت و مدرس ساز داد و حامی نیکو در جنب مدرس با حیاض طوا
برسیم رجال مرتب داشت و مسجد و جامع خانه عالی ساز داد و در او
دلمیز مسجد متوجه است و بغایت جامع خانه مرغ است و امر امریک
در داخل و خارج شهر عمارتی بساخت و نیز مشهور کرد و در عمارت مشتم
مرد که عمارت زمان خانان اعظم امیر تیمور که در کان و فرزند آن او
تخصیص در زمان سلطان سلطین فی عمده و زمانه یعنی الحق و انصافاً
و الدین شایخ بساخت و بر آن که اول عمارتی که در زمان امیر بزرگ در نزد
آن را مریا

کرده اند عمارت قلعه مبارک بود و سبب این آن بود که چون رایت مالپون
 امیر بزرگ متوجه دشت تهاق شد و از راه در بند بدشت رفت و سال
 شان و تسین و سیهمازیه بود و از راه امیر بزرگ تری بوده بوجوب
 فرموده بشکر همان بون پوست و حاجی آباد از فریادی و سخت تن دیگر
 در شب فرج کردند و هر که از قبل تراک یا فشد بقتل آورده و امیر علی
 نامی از قبل امیر بزرگ فرزند دار و غنچه بود او را هم بقتل آوردند و حاجی
 مستر آن با حاجی آباد را موافقت کردند و خواهر سرای که او را خواهر
 غیر و فرزند اند و بینه بومر بزرگ آمد و او را هم بکشند و امیر ابو سعید
 طبعی سلطان محمد سلطنت نشاندند و فرزند را تا مرگ کردند و قریب
 دو هزار مرد در ایشاق جمع شدند چون این خبر با صفهان رسید لشکر صفهان
 متوجه بزرگ شدند و چون بولایت بزرگ آمدند حاجی آباد را بر ایشان چون
 نزد قریب سیصد تن را بقتل آوردند و دو بیست تن را مجوس کردند
 و بزرگ بودند و ایشان را نیز بکشند و ساربا اسرا ایشان با سخته و لشکر
 اردستان و نایب پادند و ایشان را بعضی بکشند و بعضی بگرفتند
 و باقی منعم شدند و پیشتر ایلی و زرگان بزرگ را بقتل آوردند و در ایلی

امیر صدر الدین وزیر با جیل تن از اشراف بقتل آورده و چون این خبر
 بشیر از رسید امیرزاده پیر محمد بن عمر شیخ با لشکر متوجه بزرگ شدند و چون
 بدشت رسیدند حاجی آباد را و لشکر بجهت بخت رفتند لشکر امیرزاده
 به محمد در کین بود و بیرون آمدند و جنگ در پیوسته و حاجی آباد را
 بگرفته با لشکر باز کردند و در شهر رفتند و لشکر امیرزاده بدر رفتند
 و حاضر کردند و در زندان نهادی شد و از اطراف لشکر بدر رفتند
 و امیر بزرگ پیر محمد بن جهانگیر با لشکر بدر رفتند و پستاد و از قلعه
 سیرجان شمشاد شامان با لشکر پیستان پادند و اسکندرشاهی شامان
 زاده و سوگندک بهار و کیش بخش قریب سی هزار مرد جمع کردند و در روز
 او نوبه محاربه شد و چهار ماه در زندان نهادی شد و در اندرون شهر
 قتل واقع شد و کین غله بصد و پست و پست رسید و بعد از آنجا آمد
 که خواص و سگ و کرب بخرند و بعد از آن نام آبی بگامیداشند
 و قریب سی هزار آدمی بردند و بر سر راهها و کوهها افتاده بودند و
 خواصها از مردگان پر کردند و کند شهر بیرون بر رسید و بر ستمه کیست
 دروازه قطریان میکشوند و عورت و اطفال را بیرون میکردند

در روزیعا و پنج ایام اعظم شیخ علی الدین ادا محمد علیه الرحمه سوار
 با جمع نادمانی آمد هر سر کوه گلارخانه مقابل دروازه قطربان می آید
 و چون عورات و اطفال پهلوانان از دروازه بیرون کردند شیخ
 بفرمودی تا ایشانرا بختاوه سر آب نوردندی و بعد اطعام دادندی بفرمود
 و کذا اشعی که چکس از لشکر بیان بر او نکرده و بعد از آن ایشانرا
 بر راه بندر آباد روانه کردی و ایشانرا از آب تعیین کردی **شهر**
 روح پاکش در جهان بر نور با چشم زخم از خانه اش دور با
 و از بیرون تخمین بر شهر نهادند و قریب هزار نفر بر شهر زدندی و هیچ
 سود نیداد و در زندان تمامی شد آخر چون از حضرت در شب ششم
 ماه رمضان پسندید و تسعین سپهجا از پیر ابو سعید از راه یمنی که در
 قریب ایام ساخته بودند از طرف دروازه کوشک کتوبا توکران فرود بیرون
 رفت و لشکر بیرون را بر بند یعنی را بگرفتند و قتل آوردند پس ابو سعید
 با یک توکران فرود از میان بیرون رفت و دو زینک بالای مهر کرد
 بر رفت و لشکر بیان یعنی از عقب او بر رفت و چون برزد یک رسیدند
 محمد حاجی عوض او را بکشت و میر او را نزد لشکر بیان بردند او را با سر

خندق

بر سر ابو سعید پیش میرزاده بر محمد زبیر ساند امیر زاد و بر سر سوگند او را نیز
 بقتل آوردند و سر که از آن ستمزدان بیافشد بکشد و بچنان اوار و کنگی نیز
 بر بونگ تو حین دادند و حکم جهاد قطع صادر شد که قلعو بسازند که در آن
 نشین باشد **در کربلا** **شهر قلعه مبارک** در بیرون فرمان صادر شد بر
 یکطرف جنوبی شهر که خانه و ایوان و دیوارخانه شایسته و بچی جدا کردند
 و اندرون شهر باروی پستک بکشیدند و تمام آن عمارت و سرای
 ایشان و با و دیگر با در اندرون آن شهر راست شد و بر جای عالی و تک
 انداز راست کردند و یک دروازه اندرون شهر و یکی بیرون شهر منقطع
 کردند و حضرت خندق کردند و تمام قلعه مبارک در سال تسع و تسعین و سیصد
 بود و تمامی عمارت شای در اندرون قلعو شد با سرای ترکافی و ارسال
 شان و شانهای که امیرزاده اسپکن در شیخ برزده آده پاره دیگر از شرافت
 قلعو کردند و بارو به باروی شهر پوست و حضرت خندق کرد و دیگر کل روان
 پیش دروازه شهر نهادند و در اندرون قلعه قصر عالی سپه طبقه ساخت
 با غر قنار طینی زمین بکاشی سپاد داد و طینی عالی و حامی با سلخ و جاش
 و خلوات بانام رسانید و حضرت خندق شهر او کرد و دیگر **در عمارت**

دوازه

دارالفیض در اهل شهر بزرگ چون رایات مایون امیر بزرگ در سال پس
 و ثمانی است و چون هم شد و فتح آن دیا کرد و خواج غیاث الدین پیلار
 سنانی همه ضبط اموال بزرگ آرد و چون خبر فتح کردم بشنید این
 عمارت بسافت بوسوم بدارالفیض بفرست چهل روز در میان شهر خاچند
 بخزید و قضای بود و داخل کرد و بجز مریع بشتلم بری کان بسافت
 و بر بالای سر و کالی بجه بنهاد و نامش دارالفیض کرد و از اره بکاشی و
 پیکر کرد تمام سطح پیش کاننا و سر حوض مردم در میان عمارت
 بسافت که آب تفت در این جاریست و سیه در گاه عالی بر سر طرف
 راست کرد و مقابل در گاه قبلی منفه عالی و شاه نشینی نیکو نهاد و بجز آن
 بر باغچه نهاد که در خلف آن سیاه تفت بود و در باغچه طبعی باو کبری بست
 و حوضی پیسج داشت که که آب تفت از آنجا بدارالفیض میرود و اقامت
 چون امیر بزرگ و تاریخ بنا دارالفیض بر صند نشین کرد و بر بالای باغچه
 شاهروانی از پیشته ساخته بطریق سپاسان از چوب سرو و بر درگاه
 نوشته **شعرا** ای سواد در اکت بر روی دولت خالی بن **بزه** بنا
 عدن فاد طلو با خالدرین **و** در مقابل درگاه جنوبی خانه چند جزید از

موقوفات دارالفیض و غایب میباشند موسوم بر بقعه دارالفیض است
 سرروزه جهته در ایشان تریب میکنند **در عمارت صاحب عظم سعید**
خواج شهاب الدین قاسم خواج شهاب الدین قاسم در محله نرسوباد
 خانه عالی باو کبر و طبعی و پیشگاه باغچه بزرگ مرسوم بسافت و حیاض
 و پیسج و آب نرسوباد در آن جاری کرد و مولانا اعظم سعید مولانا
 شرف الدین علی این ایات در وصف آن خانه گفت **شعر**
 تبارک الله ازین روز نه بشت آسین **۱** که است غیرت نرمت سرای طرب
 صد بروز کاش بنای ذات عباد **۲** نخل شود ز جالش کارخانه چین
 در آب صافی جوشش میان توان **۳** جلال موره و معنی بچشم عالم بین
 عجب مدار کرد چون چرخ شد محل شهاب **۴** شهاب دولت درین صفت فلک
 از آن شهاب ره دیوبسته شد بنگ **۵** وزین شهاب سرفه شوشه برین
 اگر ز چرخ کند ماه و آفتاب طلوع **۶** و آفتاب از دوطالعند زهر برین
 کمال باه و جلال کی ز نقص بری **۷** عمارت قدیمی کی بسپ دره برین
 عروفت چرخ چو تاریخ او بود بحساب **۸** که شتند و مشاهیر خودم آن ام
 دور وصف باو کبر این ایات گفته و برکن بر آن ثبت است **شعر**

آب آتش نیک بودین نکته این بیکر کج قارون خاک ان ملک سلیمان که
 تانسی از نیکستان مراد می رود جام جان بخش زکات جان پرور است
 سخر از دست رس داری ز فتنه دست مفلو مان که ایزد و سکر است
 و حامی نیکو در جنب خانه ساز داده و نیمی از باغی خانه بسج جام برده
 که از باغی بدان لقب بجام توان رفت و هم تقارب این خانه خانه
 دیگر پخته و سراپستان و حیاض و طنج و آب ز سو یاد در ان کشته
 و یادگیر و میگاه و همچنین مولانا شارا به در وصف آن خانه فرموده است
 ای وطن فری و خوشدلی سفت تو کردون ز من متبلی
 مست چو خورشید نور مدام آینه ساحت تو منجلی
 دار فنا قصح پچاصل است دار بقایی تو ازان کاغذ
 شیخ فلک زود پیر در آن شب ننگد بر در تو شعلی
 چون دمد از که کل تو بوی کل طوطی اقبال کند بلبل
 خانه سمور نذر و صفا تا تو صفایش جملین کل
 نعت قارون بگفت آردم هر که کند بر در تو پستان
 رفته ز تارنج بنی طوض که تو جهان شد زرون دلی

ارشد

روشن و پاکیزه و آراسته باد جناب تو بقی سیل
 و در زمانی که امیرزاده محمد عرشج اسکندر را گرفت و خواهر طاه
 الدین محمود خوارزمی طلب ترا بر تیر آمد جهت کینه سجد جبه شهر و صف
 انا نخواستی بکاشی تراشیده و بعضی ثبت کرد و شاه نظام آرا تمام کرد
 و اندرون کینه تمام کاشی کرد و نقش ساخت و محرابی مر مر نهاد و در
 میان سجد پایابی حر کرد و بخت نیت و کاشی فرین کرد انید و قره آینه
 بر سر پایاب ساز کرد **در عمارت خان خاقانی معنی شاعر فی الاما**
 در زمانی که رایت منصور خاقانی جهت عیسان امیرزاده با تو استوج
 فارس شد و بشیر از آمد در سال تسع و عشره و ثمانه در زمان راهب
 شاه نظام کرمانی بجهت مفزده ابر قوه و یزد نصب کردند و شاه نظام
 با بر قوه آمد و از ابر قوه بر یزد آمد و کاشی سجد تمام کرد و بر غر فنا
 سوره فتح بنوشت و انا نخواستی در ساحت میان سجد ثبت کرد بکاشی
 تراشیده بخط مولانا بهاء الدین نزار اسب و شاه نظام کرمانی کاتب
 در گاه سجد القاب مایون معنی شاعر فی بکاشی تراشیده ثبت کرد
 و پیش طاق سجد و از ده امام بکاشی تراشیده نهاد و در بالای شرف

رباعه
 کج کج
 کج کج

طاق سجده کرد و از بیخ ابریم العواحدین البیت واسمعیل بنا
 قبل بنا انکلت السج العظیم نوشت و بر دست سینه جامعها از عالی
 بساخت و بر درگاه جامعها نگین ساز کرد و در آنجا نه بر در مسجد خست
 و بیرون در مسجد اصل کار و انرا ای بود که ریسان زوشان در آنجا
 میوندند بکند و ساحت در مسجد کرده و در آن از زمین و پیران آن
 ساز داد و در میان ساحت موضعی سیح و طلوات بساخت و آن
 گفت در آن کاری کرد و بر در مسجد جامعها نه سر بکند و قول کرد اندوش
 کرد و مولانا اعظم شرف الدین علی با تماشاه نظام این ایات بگفت
 شکر کرد و در چرخ و گردش ماه **۵** یوسف مانود جلوه ز چاه
 ین اقبال شاه یا در شد **۵** پیغمبر کام پر ز کوه مر شد
 گردش چرخ کار رساند آمد **۵** آب رفت بکوی باز آمد
 نسیمی یافت **۵** ملک داد عدل شاه نظام
 در چنین موضعی شریف این چاه **۵** صورت در نرم است و پستانه
 در کش از صدق صاف ریانی **۵** کز صفایست مرده را ثانی
 بساقی نرم عیش نیست **۵** سلسیل مراد کرد پسیل

نقل

۱۱۳

ناعقل آتشه ماند جرم او را **۵** در نه عالم بر از زلال عطش
 عارف پاک مشرب صافی **۵** گفت این رمز نکته تا در آن
 ما چنین تشنه و زلال وصال **۵** همه عالم گرفت مال مال
 سال تاریخش ای پیستوده صفای **۵** پناه خیر است و نوش آب جفا
 کز گشتی ز سر کار آگاه **۵** در شمار آرزوی دولت شاه
 کین پیه فال نگو ز روی جفا **۵** مشتصد و کوزه بود در باب
ذکر عمارت امیر جلال الدین چغانه شاهی وزیر در کلمه موسوم
 سنی مسجد جمعه و خان شاه و کاروانسرا و حمام و مسکنه و قنادخانه و بازار
 و چاه آب سرد ساز داد و آن کلمه را بدین سبب پیا قیمت
 پیژد و مسجد جمعه را مسجد نو خوانند و صفه عالی و کعبه رفیع بنا کردند
 و در آن مسجد مقوات خسته بجای آرند و حافظ خوش خوان پیشتر در آن
 مسجد تلاوة نمایند و سوره سجده بخط مولانا اعظم شمس الدین محمد
 شاه حکیم که با قوت زمان خود بوبت کرده و این مسجد سی جرم شاه
 شاه را لیلی پی خاطر قانون غمرا سلطه تمام شد و در پیل حدی و
 اربعین و ثمانیة و قریب مسجد جامعها عالی پیا نکرد و چهار صفه در پی

نقل

در دم آورده و در میان خانقاه حوضی وسیع ساخته که آب خیر آباد است
 در آن جاریست و هر بامداد آتش بنفرازمند و بر در خانقاه مدرسین
 وسیع ساخته و از آب خیر آباد مملو میشود و مردم بیستیفیض میکنند
نکر کاروانسرا میرشاه این کاروانسرا بنامیت فوجی ساخته
 و پیشتر تاجار و زود می آیند و حوضی وسیع در میان آن ساخته
 و بر کن آن سنگ مرمر انداخته و آب در و جاریست و سی و نه حجره دارد
 و بر هر حجره دو آسرا پای باطنی و کان بر اطراف نهاده **نکر عاری**
کر و قلعه مبارک قلعه مبارک که یوانگاز پیا ز داده و در کاه جهه
 جوایان راست کرده و چهار صند و طینی شاه نشین نیکو ساخته و در کجا
 بر آنک کرده و در جنب آن طینی عالی منقش پیا ز داده و شاه از آن راست
 کرده نیکو بر در کاه و این طینی بجهت پیکر سلطان پیاخته بود و در او امیر
 شمس الدین محمد میرک هم در اندرون قلعه عاری چند ساخته و طینی عالی
 مذکور نهاده و منقش کرده و جا همای آگینه الوان نهاده تبه دور منسوب
 بیدار الوان و در زمان او هر روز خانقاه بناوت مشغول میشدند و پرو
 در و از هر کنه میدان سعادت باغی بخریب خنده و در میان باغ

عاری

عاری نیکو بنا کرده و باغی خوبت و در جنب آن باغ امیر الیاس بنین
 باغ نیکو ساخته و چمنها گل بسیار و از سر نوع الوان فواکه در بو
نکر سردا علی پیکر سلطان بنت شاهزاده پیاخته در قرب آن باغ باغی ساخته
 و سا باطنی عالی بر در کاه باغ برافراخته و باغ مذکور بشجر و مکروم است
 و گل بسیار دارد **نکر پستیا** نو خانقاه خاتون حرم شاه را بر در خانقاه
 نیزه بجزه سرب نوشته است و با باد آبیسیای نیکو ساخته و کبند خانه نیکو
 پر داده و در ایام الاوقات دایر است و نیزه دیکترین آبیسیای باغی شهر
 اینست **نکر حمام و شاه** میرشاه را بر در خارج شهر مقابل کاروانسرا
 های نیکو بر پیم رجال ساخته با سلخ خوب و طوطا و طوقین تمام گاش
 کرده و بر در حمام سا باطنی بزرگ نهاده است و در میان کاروانسرا
 و خانقاه و قنادخانه راست کرده در کاه طریح نهاده و صنها و کازانه
 قنادی پیاخته و حوضی وسیع در میان قنادخانه راست کرده که آب
 خیر آباد در آن جاریست و در سال نشین و ثمانیة کاروانسرا و قنادخانه
 و خانقاه تمام یافته و در مقابل مسجد جمعه دوازده دکان و تجارت برابری
 او پیاخته کرده و در میان بازار استاخانه چاه آب سرد ترتیب کرده

و در دوران متوج کردانیده و کینه فخر او منش کرده و درگاه مقابل
 مسجد بکاشی تراشیده نراند کرده و القاب پادشاهی و ذکر با
 و تاریخ نهاده و آب آنجا نهایت سردست و کوارنده **ذکر حمام**
داخل شهر در داخل شهر مقابل مسجد جامع کاروانسرای خواب بود از موجودات
 رشیدی که وقتی در آنجا ساران قاش فروختی امیرش را الیه
 با جاره طویل از سویان پیستد و آنجا نام کند و حامی بگو بافت
 و منش کرده و بعضی از بعضی در پیش در پیش گسترده و طین و حاشی
 و خطوات نیکو دارد و مورست و ایوم از و بهتر حامی در یزدیت درگاه
 عالی و کنگ با کاشی با القاب پادشاهی و تاریخ از کاشی تراشیده و پوشت
 شیخ از سنگ مرمر مقابل در حمام نهاده و پیستد ساران تک کرده و حمایت
 و اسپتار ایریوست علیل در ایریستان و محصول دکاکن بر مسجد توفیق
 کرده و در وجه عمارت و خطیب و امام و مؤذن و حاضر کرده و تویته بنام
 فرزند خود امیر شمس الدین محمد بیک و فرزند زاده کان او کرده **ذکر قنات**
مرغی عظم سعید امیر فخر الدین علی طالب شرا مرغی عظم سعید
 امیر فخر الدین علی بن مرغی سعید سید لطف الدین حبیبی طالب امیر شرا

ذکر

در محله در مدرسۀ عبدالقادریه بسر گوید کا مریان خانزاد عالی پشته و غیر
 در خلف آن مسجد و با دیگر رفیع که مثل خود ندارد بر آورده و دیو آنجا نه
 آن پشته در نهایت خوبی و سا با علی عالی بر درگاه آنجا نه پشته و کنگ
 کاشی خط مولانا سعید شمس الدین محمد شاه حکیم شت کرده و قصیده
 غزاه در توجید از سخنان مولانا کمال الدین خواجگامانی نوشته و در وصف
 آنجا مولانا اعظم شرف الدین علی یزدی فرموده **مشهوری**
 خواجسه وطن در جرم داد کبر **م** ام طلب ملکت جم با دیگر
 بجز بر کشته ازین باده **م** خسته زمین خیر افتاده است
 بنام جهانست و پیش چین **م** باو پد پیشش نکر سرست او
 ست و بنردیم اینجا نبوی **م** دوست ز پیدا و بخرد دست کو
 بود در خلق بکل پیسته بود **م** ست و جانست که پیسته بود
 داشت نمان کنی از اندازه پیش **م** خواست که خاطر کند اراد خویش
 خواست پی علقش از فیض عام **م** کرده بنا خانه و آن شد تمام
 خانه کنگو عالی آرا **م** پیسته **م** روضه آماده و پیر ایسته
 فرشت بر پیشش بقر آرا **م** سقف در پیشش و فک در کنگ

ای که زنت این برناز و نیم **۵** خالق چوئی و رب رب ریم
 میکل آدم که سرشتی ز طین **۵** ذکر خلافت شد سلطان زمین
 خانه دلرا که تو پستی نیز **۵** ساختی از راه نپس با دیگر
 خانه بلچیان تو مور شد **۵** بخت در آمد ز در و مور شد
 خانه خدا را سلامت بدار **۵** حاجت او را بکرامت برار
 مایه خوانان و تویی پست **۵** چشم کرم دار با ای فیاض
 من که تبه کار و پسته نام **۵** و ز کشته آلوده ترا ز خاک دام
 غرق عرق می شوم از انفعال **۵** نسبت خود را چه رسد به مال
 لیکن ازین پست ایستم **۵** طایفی مایه توی دل بگیت
 دوست کریت و مین هر دو **۵** عمو کند ذلت هر کس که آوست
۵ **کام** **اس** **شاه** **الدین** **علی** در جنب خانه های عالی و مسلح منقش
 کراشیده و جا بهای رنگین ساخته و فرش بر مرند آمده و جوضا
 مرمر و ایزاره کا شیخ فلین و مسقا خانه و هضی و پیچ و آب تفت
 در و جا ریت و برکتی درگاه القاب خاقانی مین پست کرده
 و تاریخ آن بالمرور در گاه کام این سر پست از انشا مولانا عظم سعید

شرف الدین علی باب زر نوشته اند **شوی** از در دولت در آید
 کز سوای تو سوختیم بسی **۵** در ایگار اگر صنیع گشود
 از برای در و آدم بود **۵** چون زبیر تو گشت این در باز
 خوش در آفرینش بر دواز **۵** و برکتی بالای مسلح بجای کشیده
 قصیده مولانا کمال الدین خواجگرفانی که از برای کام مبارک الدین محمد
 گفته و ثبت کرده و برکتی در دوم پیلی این اجات از انشا مولانا
 اعظم سعید شرف الدین علی **۵** مرده نوشته **المشوی**
 پاک فدای که مرا آتسید **۵** وز پی پاکان ز جهان بر کرد
 هر طهارت کل من شده **۵** پاک دلاروی زمین بر ست
 آنکه ز خاکم بگرم بر گرفت **۵** کار من از دولت او در زنت
 تا شدم از دولت فرا بکام **۵** مقصد مرطایفه از خاطر کام
 شعبه از دو خقل انما **۵** تازه کلی از زمین علی آت
 خوش خلاق شده ام **۵** عقل کند هم سخن زین قیاس
 ایسم مایون زطلو علما **۵** دم زند از حیدر خیر گشت
 مایه تطهیرم ازین چشمه **۵** آیت تطهیر کند این پنا

سرف
 سرف
 سرف

لاجسم آنرا که بوده با رسم طهارت بود این صفا
 میج که سوپس شگفتا بین روی نمد از رسم سوی لبنا
 وین هم محترم و نواز زعفر بود شسته با آب سبزه
 جستن مهران بر نشان پیش کر شیل پیک بود پای کوی
 عنبری که رسم بر تر بود خانه از کرم و منور بود
 نسبت مرکب که بر روی بر از عزم وضو باشد و قصد نماز
 غسل که از بر عبادت عادت ارباب سعادت
 کن کبیر کانه از کعبه مرکب غارین اندام خود
 رسم بی خلق چنین است که تو کنی یا ریاری جوس
 خام آرزو پس آماده شطرنجی آستاده است
 جلوه صفا های که در دست زدا شیوه خود را به پیش
 بر بکلام بلا رسم با روى بروم بخل هم دست
 بسته میان خدمت پیکان سروری شکل آسان کند
 داس ترا لاس زهر کشند پس بیل ریگان درون آرز
 مرکز از ایشان بکشد المی پاک شود از همه آلاشی

سکن و از بی آلودگی پاک شود و با سوزنی
 آدم از آن دانه کبی صدف عورش از جامه ولی صدف
 نماند آلوده بچرک کن راست شد غفلت هم صفا
 زود غنی تاید و مرمان بر کرم از این پس جازون
 آویز مال پد ریاد کن نفس زرق کنه آرز کن
 بهر تو این گلشن گل نورد تا قدره اندازد نشی میزد
 چیت جهان سلخ حاشق تاشی پاک در ایام شق
 شرح دم حال بن دار کوش اول از خلاص بجز کوش
 ترک علایق ز تعلیل کبیر دست درین بعد تر آنگاه
 عورش از کسوه پندار شوین داره از این جبهه دستار
 با بر پستی کن از خود دان فوطه از شوق بزین دریا
 راه درون خانه عزت بجی کرم بر امرچ بازار خود بوش
 زود سوی غلوت تو بر کیز زود چشم آب ندامت بز
 آب ندامت چون کند جامه ک لوش مناسبت بر داز جان
 دل ز جان سر دکن از کرم سینه پر آتش زه پر آب شرم

بود که توان کرد بجم راز **۵** کب طهارت ز برای تمام
 خاک بر پاش ز کرم چشم **۵** پاک فرو شوئی خود بکین دست
 طاس بر از قص سر سبک **۵** طاس تهی باش طاس نایب
 بحر سان کرمه باشی دهن **۵** خون خوری از زخم پیانی
 شاه صفت کرمه دندان **۵** دست خوشی کردش جانان
 بر کج کون سارده آبی سپر **۵** کرمه یک سو خوش زبان
 کب پوزد مستی پو **۵** زو صد فیشم تو چون
 استرگوست بر بند زنا **۵** زو بر مینی سر نو ز بر پاش
 چست مانا دلت ازنگ **۵** هر که برین عاقبت آنگ
 تا نشوی قاصد و خطوشین **۵** مرغ جاب از تو نیابین
 از پی پاک سوی خلوت **۵** پاک شو و تازه و خرم از
 چون پر رما مسه عریان **۵** تو بش آو بجلافت نش
 آدی ارباک شود چمن **۵** حله بر کنده پوست در
 راه نشان دادست از نوع **۵** یک بوفیق توان بر پیش
 یارب از باجا که گریست **۵** خلعت بوفیق زالت است

کرمه آو کی کند ز بیم **۵** پاک بود نگاه تو رو آوریم
 راست روی کان در قیامت **۵** در نه چهره کان نه بجا است
 ختم برین رفت و امید تو **۵** شطر فاخته از نوی
 چرخ از ان کهن تاریخ مند **۵** آب رخ نسبت این رخ مند
 حال چنین است که کردم **۵** عاقبت کار همه غیر باد
تذکره عمارت مولانا اعظم سعید شرف الله والدین جانی یعقوب زاهد
 سینه خانه متصل یکدیگر و یادگیری رفیع و باطنی مشجر کردم و چنانچه در
 زمین که آب و زبر در ان جاریست و طبعی عالی نقش و دوش نشین
 متقابل یکدیگر بگاشی تراست سینه و جامه ای الوان و برگه بطنی تو حید
 عربی از گفتن مولانا شاد را لیه نوشته و بر شاه نشین طنی عم
 از اشعار خاصه خود بدین گونه ثبت نمود **شعر**
 جام جهان نامی آینه جمال آو **۵** بر در بام او برین بر تو آینه است
 که چه نه ایم در نورش ز نور زده پر **۵** شاه نشین چشم و جان منظر نور
 فیض ز نور روی او کس نبرد بگو **۵** جز نظری که در ازل بان دوست بود
 دل که یک از آتش صفای بگفته **۵** در دو در واقع مشق و بحر آو

جام دل از شراب اوست لب البلیلا
 زین دو نذیر جوی که نرسد ز کف
 شایسته شایسته اما مملکت لی که است
 شادوی که اگر او بر در دل بخت و بخت
 نقش جهان و حسن بن صورتی و بخت
 زین دو اگر در روی که دوست که
 و بطلب ای شرف که تو زین بخت
 با غم اوست گفت که و زنی است آه
بکر عمارت جناب اعظم سعید سید محمد علی قاسم سعید مولی اعظم اوزار
والحکام فی عهد و زمانه الامام علی بن ابراهیم علی بن محمد
 و او خواجده صاحب دولت عادل که فی کف بود و بیکو معاش و غیره
 خصال و خوش محاوره بود در زمان دولت او مردم بزرگ در الحال
 بودند و مطلقا بیستم بر رعیت روان داشتی و مال او ان کفایت قائم
 کردی بی باقی بگریه که بر سوم مقرری طبع کردی و یک نماز او خوش
 نشدی و بر صاحبی اقدام بایزنداشتی و پدران او هم وزیر و صاحب طایفه
 بودند و از فرزندان ابی قاسم صاحب رایست اند که در افراسیاب آسوده اند
 و خواجده مشایخ را به در مدرسه عبدالقادر به محازی خانه عمرتصنی اعظم سعید
 غیاث الدین علی که کوچ آبا و اجداد بزرگوارش خانه عالی رسانفت و در
 بیستان است کرد و در کاه عالی نقش ترتیب کرد که نظر خود داشت

ادب

و در جنب خانه و باغچه و پیشگاه و وسیع و بر پهلوی آن مسجد مربع نقش ترب
 کرد و امام را در آنجا سپین نمود و از دیوانخانه در مسجد راه کرده بود و بخت
 صلواته قیام حاضر شدی و اکنون که سیل آن عمارت را نه زمین کرده اند
 و هم بر سر این کوه طوطی زمینی بود که در بزرگوارش و برابر و فویشت
 مدقون بود که کعبه عالی نقش بساخت چنانکه مثل آن در دیار مکن نموده
 و آن کعبه از کاشی منت رنگ ساخته و در جنب او مدرسه عالی بنا
 فرموده اما تمام نیافته و مدفن خواجده شایسته در کعبه خانه است در
 آس نفعت او میرسد و حافظ اعظم سعید علی قاسم سعید قدسه العظامه المجدین
 نخل الدین احمد البانی هم درین کعبه خانه آسوده است و تمام آن در
 بیست و اربع و اربعین نمازگاه بوده و همچنین خواجده شایسته در سر چهار راه
 بموضع سر کوه چو پیردک پایلی پیخته آب کیند امر زده و جاریست و قاضی
 بآچر پیخته کرده و خطوات ساخته و مسجد خوب راست کرده و پیرون پایلی
 کاشی نقش کرده و کتب بکاشی تراشیده ثبت کرده و تمام آن پایلی
 اربع و اربعین و بیست و چهار بوده و فرزندان بزرگوارش عالیجناب شایسته
 کاتب صاحب اعظم خواجده ضیا الدین محمد علی مدینه در داخل شهر بموضع

۱۲۷
سرپرستان که خانه پدر بزرگوارش بود آنرا عمارت تمام کرده و چند خانه
دیگر آن متصل کرده و حوض بزرگ زمین فرموده مثل یوانخانه بنایت مروح
و پی کلف در آن پستان نظیر خود ندارد و بر طو آن طینی منقش با جامها
الوان پخته و جامی جدید همه مجذرات پرداخته با مسلح خوب طلا
و حیاض آب بر دو کرم و همچنین بر در مدرسه خواج جمال الدین بود برادر
خواج اعظم مصنفه متعارف عام خواج جمال الدین خواری بسافت و از
آب تفت آن مصنفه و سیخ مملو میشد و بواسطه سیخ که ذکر او در حاله
دوازدهم خواهد آمد خواب شد و باز پس می خواج روده اعظم شاد را
عمارت پذیرفته و همچنان از آب تفت مملو میکنند و مردم چند کله از آن
پستفید میکردند و تمام آن مصنفه در پسته قرض اربعین و ثمانی بود و همچنین
در مقام در مدرسه بر در خانه مولانا اعظم سعید امام الدین علی قاضی مدنی
نیره مولانا شاد امیر اختیار الدین حسین ندوشی غفر الله له قطعه زمین
خلف در پسته امیر آفر با جاره طویل از ستولی پستاند و دو انعامش
راست کرد و با دگیری خوب برافراخت و بها باط و بالا خانه مر خوب
ساز داد و جامها الوان بنیاد و در سر شارع دار بند بست و بر کنار

۱۲۸
طینج با دگر اشعار مولانا اعظم شرف الدین علی زدی مسطر گشته و این چند بیت
بر سیل بزرگ نوشته **شرفی** وقت مجموع فر و نامور کرد خطابی که می
چند بهر آرزوی رو کنی **لا** روی سوسین سووان سو کنی **دست** تو در **بازیکر**
کین نه فرایت عمارت **د** روح نظامی بدعاست **د** گن **د** وین سخن گفته ایوان
سجبت کیچی که نما کند **د** باک و فاکر **د** که با ما کت **د** و تمام این بیت است
بیت است **دگر عمارت خواج اعظم حاجی صدر الدین احمد اچوری**
در ظاهر شهر در کله سر یک مقام باغ صوفیان بسیار عمارت کرده و او قاضی
صاحب دولت بود و در زمان او کسی بنوا و نبود و دگر کرامت حال بود
بدوشن دندی و باز کمان او باطراف بودندی و فرزندان رشید
حمید خصال داشت خواج پست الدین محمد و زین الدین علی و خواج حاجی
نیات الدین و حق تعالی از اسباب خوبی بود از دروغ نداشتند
و چند خانه در آن کله عمارت کرد مثل کله بر سفید و منقش و بر در خانه
سپ با طریق بسافت و کله **د** در راست کرد و سر باط و بجای
کوشتری بدیدن او آمدند و دیدان دکا چنان ششیدی تا خواج بر در
آمدندی و بجای و انرا ششیدی بجهت معاملات و در جنب خانه مصنفه

و بیسج بساخت و از آب ملو میکروند و آن خللات بکار میداشند و
 جماعتی از نیکو بساخت و فرشته خوب کپسرد و صبح و شام بتلاوت
 بشنول میشدند و اوقات معلوم بجای می آوردند و مقارب آن دو جام
 بساخت یکی بر پیم رجال و دیگری بر پیم نسا و بغایت دو جام بصلی
 مورد بود و بر در حمام القاب خانقانی یعنی شاه رفی نوشتند بود در سر
 خانقانی که مشهورست بجان قلندر بجزید و عمارت کرده و باز در کاتان روم
 و شر و ان بدان خان فرود آمدندی و معاملات شوی با خان پیشتر در آنجا
 بود و همچنین در بازار سرریک کار و انرا برای خرید مشهور بجان پی پی چو دارا
 ام عمارت کرد و بغایت مورد بود پیشتر نام آن خللات و عمارت آن یک
 یکسان کرده و این بوجوب عبرت عالمی است که بر مال و جاه و عمارت
 و فرزند و خدم و حشم اعتماد نمایند و یکی عمر عزیز صرف این اسباب
 نکردند و بزا و آخرت مشغول باشند **شعر** چون عاقبت جهان فکاد
 ملک از ل و ابد خدا راست **۵** حکم چو بر عاقبت اندیشی است
 متحشی بنده در پیشی است **۶** ملک سلیمان طلب کان بیست
 ملک هانت سلیمان بکاست **۷** خاک شد انگس که برین خاک ریت

د هج ر محمد
 محمد

خاک چه دانند که درین خاک کیت **نک عمارت امیر شمس الدین محمد**
خضر شاه و فرزند او خواهر قطب الدین خضر شاه زاده است
 در محله مصلی متیق مقارب که چو بنظر امیر شمس الدین محمد خضر شاه
 خانه که بنامه امیر ما ندن مشهورست بجزید و آنرا عمارت کرد و طبعی
 ایوان و حوضخانه بساخت و در بلیغ شجر مکرم در خلف آن بنهاده بود
 در خانه مسجد مروح بنا فرمود و طبعی امام و حفاظ معین کرد و طغف او را
 قطب الدین خضر شاه خانه و طبعی عالی بساخت و بادگیری رفیع بر آفتاب
 و سبابا علی سدس بر در خانه راست کرده و سر ایستان خوب ای کرده است
 از سو با دود و جاری کرده و بر گن بر طبعی صفت آن خانه بجزید کتب است
 زنی بنهاده سپهرت سرای و ت نام **۵** سعادت ابدی سده کو کرد و دعای
 سرایان مشتمل بر چه دکنه باشند **۶** فضای سخن و بیسج تو نیز ند بود
 در پیشی و صفا نزد عقل نیز بید **۷** سواد قاعده آب را پیا صغ غلام
 زبوی که کل تو سپان ماه و یکدیگر **۸** مجاوران فلک را مسطر است شام
 چو خاک تیره شود خوار شک نامی **۹** اگر بباد بد بوی سادت تو مقام
 غلام و از زمین بویس میکنم مردم **۱۰** علو سف ترا اسپان بنا نام

۱۳۰

بیدارهای حوای خوش موافق تو **۴** طبرک لکنه عرش و مستند به ام
 خسته باوی و فرزند بر جهان **۴** ملا و لجا ایام و کاسکار انام
 امیرزاده حضرتش قطب است **۴** که آب شد ز حیای کیش چو دغایم
 بجزی و خوشی این سرای بیون را **۴** بسال ششصد و عشرين و شش کنگ
 و همچنین خانه پدر بزرگوارش متعرب خانه در خلف با پنج دو بلغ عالی
 شجر مکرم ساخت و کاروانسرا و اصطبل نزدیک یکدیگر بسازداد و
 سابل عالی بر در کاروانسرا و قوت و متعرب راست کرد و در داخل شهر
 بر سر کوچه پستیان خانه عالی و یادگیری و زیر بنی مروج بساخت آن
 خانه سوخت و امالی دولت بیشتر در آنجا بسازید کنی باشند و امیرزاده
 اعظم خلف لامر و احکام امیر سلطان بن امیر سلطان عبد در کل سر یک
 متعرب مدرسه عبدالقادریه چند خانه خوب ساخت و بنی با دو کوه و سر
 راست کرد و بر در خانه بازاری مرغوب سازداد و بواسطه پستل کنون
 با زمین موارست و آن عمارت در پستل ثمان و ثلثین و ثمان نارساخته
 بود و در سال ثمان و عشرين و ثمان نارساخته که پادشاه سید محمد بن لیدین شایسته
 بر پانزده امیرزاده اعظم محمد در پیش که خاوی پادشاه پهلای بود نامزدی

فرمود و امیرش را بر پیر آید و ضبط مملکت بداد و در خارج شهر کاروانسرا
 مقابل دروازه مهر چو بسافت و اکنون با نخانت و مقابل و حامی بر
 رجال راست کرد و بساط و خلوات و حیاض بسافت و چون عمارت
 تعلق بخالصات شریفه گرفت پانچان از شهر بدان مقام آوردند اکنون
 هم بران ترتیب است **۴** **نک عمارت خواج شمس الدین محمد طاهر در سال**
ثمان و عشرين و ثمان نارساخته صاحب اعظم سید محمد خواج شمس الدین محمد طاهر
 نور احمد مرقد بر نزد آمد بر هم وزارت و بی تکلف خواج مبارک قدم
 در زمان او رعایا بزرگوار خال بودند و تمام خلائق دعای خیر بدو کردند
 و اکنون هم چنان مردم بعد از چند سال او را بر یکی یاد کنند **شهری**
 بعدی کردش چسب آرزو **۴** او شده آوازه عدلش بجا
 پایه در خطا صاحب ملی **۴** سپک نانش رقم عادلی
 عمر بخشودی دلها گذار **۴** تا ز تو خوش شود شوهر و کار
 راحت مردم طلب آزار **۴** جز نخلی اصل این کاچیت
 روز قیامت که بود ادوی **۴** شرم نداری که چه عذر آرد
 مقصود که خواج اعظم سید در بازار سر یک در جنب مدرسه کی شجاع الدین

بازار نیکوپخته در میان بازار کهنه خانه برافراخته قریب پنجاه مکان
 مقابل یکدیگر راست کرده تا قریب خان امیر سام و کاروانسرای ضابط
 داده و در آن بازار بعضی لالان و بعضی بالاندوزان می باشند **دوازدهم**
خان علی ملا الدین شادی در محله ابرو مبارک که دو خانه عالی است متصل
 یکدیگر و باغچه پیشگاه و نهرا آب در آن جاری کرده و همانخانه و بر سر کوچه
 سینه و مسجد و باغچه مسجد و در جنب آن مسجدی و جامعخانه اعدا شده فوفه
 و پایایی تمام از پشت پنجه بر آورده و در ضلع جنوبی تناسیب زاده و
 بزرگ ساخته که از آب ابرو مبارک ملو میشود که مردمان از آن فایده می
 و قریب خانه های نیکوپخته با مسج و نظوات و حیاض و محبت در محله
 سر یک کنار است از شیخ الاسلام اعظم حال اسلام قدس اندر
 شاهخانه نیکو و بر در شاهخانه بازاری دوره به مقابل هم دیگر ساخته و چو
 نیکو بر بالای دکانها نموده و مقابل شاهخانه ترتیب کرده و بر
 خواجیه بر بان الدین در محله سر یک محازی دروازه مهر چو بازاری شایسته
 دوازده دکان پیخته و بازار مستغف کرده و در میان بازار شاهخانه
 عالی و خانه کجی نیکو ترتیب کرده و در برابر شاهخانه پایایی از بالا

تامن از آنجا نیکوپخته و این بازار در سال ثمان و اربعین و ثمان خانان
 یافت و خواجیه شهاب الدین شادی در محله کوه آبروک محازی
 پیر برج شاهخانه عالی و منسجی کارخانه شادی ساز داده و باغچه عالی
 در عطف خانه و کارخانه ساخته و در باغ کمال مقبره نیکوپخته
تاسیستم در کربلا بعد جمعه شهر نیر و اندرون و درون شاه
مدارس بابیان و قریب بنا مسجد که مسجد جمعه در شهر و پیرن بازده است
 اول مسجد قدیم و جدید که متصل یکدیگر است در داخل نیر و در آنکه مسجد
 عتیق خوانند و بانی الاغلا الدواد که شهاب بن علی بن فرامر زین العابدین
 کالجای ر بوده و پیر در کاه بروی نموده یکی برابر صفه مقصوده و یکی برابر
 بازار کلاه دوزان قدیم و یکی بطرف مدرسه کالیه و دختران جامعخانه
 پس خشد و در کرا و در پیش گفته شده و درین مسجد فرخ ناست یکی مشهور
 بزاده امیر شمس الدین و یکی بزاده امیر ابو العالی و در آستانه که در مقابل
 صفه بزرگ است کتبخانه نیکو با در بای عالی ساز کرده و در اربع و عشرین
 و پیر جمایه تر صفی اعظم سعید رکن الدین محمد ابن نظام قاضی در پیشی این مسجد
 قطعه زمین بخزیده و طرح مسجد نو پیدا خشت و صفه و کعبه و مقصودها و قریب

بنام خدا و اساس آن پستک و آجر کج بنیاد و تمام شد منجی پیشد کسوف
 کند امیر رکن الدین محمد وفات کرد و مولانا اعظم سعید شرف الدین علی
 تعهد کرد و مولانا عقیف الدین را بر کار می باز داشت و کینه و صفا
 و غزوات ساخت و مسجد و مساره بر سر کعبه مقصوده قدیم بنیاد و مرتضی اعظم
 امیر شمس الدین از تبریز بلوهای عالی جهت کعبه مقصوده قدیم بر سر
 دو کانی چند و ضعیف میاه داخل کرد بدان موقوفات جوایت کوفت
 مسجد قدیم بود در سال سیج و سبعمین کعبه بجایه از مال موقوفات این
 و نیز و کعبه خانه ساخت و قصیده سپید حسن تکلم ثبت کرد **و**
سلام کا لقا سال المجد و تاریخ مذکور شده در زمان امیرزاده
 پر محمد عمر شیخ خواجه جلال الدین محمود خوارزمی صف و کعبه کاشی بر شایسته
 زمین کرد و سوره انما فتحنا بطن مولانا سعید با الدین تراراب بکاشی
 تراشیده بنیاد و شاه نظام جامعها تراشید که ذکر آن از پیش فرست
 ساخت و چون پیش بحراب جامعها تراشید نظام کسری یافته بود و در
 خواست شدن عالیجناب وزارت پناه و پستور اعظم خواجیه حسن الدین
 علی لپدی زاده امد ایام دولت آنجا مال عمارت باز آورد و در وقت

هر آن جامعها تراشید و در هر چه پیش از صلوات با متعلقان در آن جامعها
 حاضر میکردید و فقرار اصدقات میداد و مردم بدین واسطه پیشتر به ان
 جامعها رغبت مینمودند و بنام جامعها حاضر میبودند و خانون عظمی پی
 خاطر خانون حرم امیر جلال الدین چماق طالب تراشید و در آن پیش مرع
 تراشیده بکسرت و پستون چوب در راست کعبه کاشی تراشیده در مرتب
 ساخت و منبر که از چوب بود و پوشیده گشته بود از آجر متشکست
 و مسجد متیق و جدید با هم دیگر متصل است و در دست راست مسجدی عالی
 که مسجد غیاث مشهور است و آنرا خواجه غیاث الدین عقیلی ساخته
و در مسجد جامع کربلا این مقام که امر و مسجد است کاروانسرای خراب
 و مقبره در جنب آن مرتضی اعظم سعید امیر معین الدین تراشید که از اغانم
 سادات عربی بود بخزید و صف و کسب و مقصوده بران نهاد و جامعها
 بساخت و نهی از آب جدید بران جاری کرد و کانی چند متعارف بران
 بران وقف کرد و غیرات و میرات او بسیار است و در قری مرتضی اعظم
 سوسه پیش الدین محمد بن فاضل رکن الدین در جالاد بود و پسر پسر او
 متولد شده یکی امیر رکن الدین شاه چمن و یکی شرف الدین حسین و یکی

کمال الدین شاه علی و امیر دکن الدین شاه حسن وزیر باستان پادشاه
جلال الدین شاه شجاع بود و تمام قضا یا امور دکن گنایت او بود و در
بروی چسب بر نه و او را شتم کرد اندیند و شید کردند در سال شصتین و سی و هفت
و در زمان پیر ابو سعید طوسی در کاه این مسجد خواب شد خواجه بوکل خانی
آن در کاه و کبند در کاه را است کرد در سیستنه ثمان و نسیین و سبهاره و
بعد از آن خواجه خردالدین ابرقوی کبندی بر پیش صفت نهاد و منبر در اندرون
کبند نهاد و جاشانه عمارت کرد در سال اربعین و ثمان نایه جانی خواجه جان
تبریزی سرساز در بنا بر تری و عیت کرد که بجز جاری کند یکیز اردینار
بخج یا یاب و جاشانه کرد و تمام آب را در مسجد جاری کردند در سیستنه
سیستین و ثمان نایه بواسطه سلسله کبند خانه و بعضی از جاشانه نهندم شد
و ده شش شاه و آب بود و باز کمال عمارت آورده اند و لقا به کبند
دگر مسجد جمعه در شایرین مسجد ام از استیث از رضی اعظم امیر میران الدین اثر
اول کمال باغی بود آنرا بخزید و طرح مسجد و مقصوره بر طرفین طاق صفت نهاد
و جاشانه نیکو راست کرد در ایستاد مسجد و سایه ای وسیع و در سیستنه
و کلاک در دیوار بر در مسجد مرتب فرمود و مولانا جلال الدین تخلص کشید در

بخطا بر و توبه مقرر فرمود و بعد از او بر اولاد او و بر سر حجاب لوی نهاد
از کاشی تراشیده و در آن مسطور کرده و بر درگاه مزار قطب الاولین
تعلی الدین و ادر از هنر امد علیسه حامی نیکو ساخته با سیخ و طلا و جیاش
و تمام این مسجد در سال ثمان و نسیین و سیستنه بنا شده بود مردم کلک در آن
و جدیده و سرچ اقامت نماز جمعه در این مسجد نمایند **دگر مسجد علی صغری**
بانی این امیر دکن الدین محمد قاضی بوده و مسجدی بنایت مروست
و شماره که کوشه مسجد نهاد است و بطنی فو قانی و غرض متصل آن امیر
سین الدین اشرف ساخته آب ترسواد در آن جاری کرده و امیر
شمس الدین محمد خضر شاه بسیار عمارت پیروز و مهر علی شاه و
تخت مو زمان در پیش کبند از آجر سیاه و خواجه مرحوم شرف الدین
فرش از یلو بیافت و در سیستنه و ثمان نایه بواسطه سیل کبند مسجد خوا
شد و جاشانه نهندم کردید و اکنون خراب است و تمام بازار و کلاک صغری
بسبب سیل در زمین خراب است و بنا این مسجد در سیستنه و مشرق و جنوباً
بسوی امیر دکن الدین محمد قاضی تمام شد **دگر مسجد خواجه پرچین دامنانی**
خواجه پرچین دامنانی خواجه کریم نهاد صاحب ممت بود مردم در

خفت یا شدی و او پویسته بزراعت شتول بودی و حق تعالی بر
 خاندان او برکت اندازی فرموده بود و صاحب خیرات و میراث بود
 و در ابرستان متوطن بود در زمان پیشوای او مردم ابرستان
 بودند شایسته پویانی که واقع شدی از خاصه خود جو آب گیتی در مردم
 قسمت رو انداختی و در اول حال در سر کوچه غازیان طاعنه نیکو گشت
 و مندره بگفتند بر آورد و امام و مؤذن تعیین کرد و در مقابل آن مجتهد
 عاری نیکو ساخت و خاتمی در جنب آن تمام کرد و میاه ابرند آباد
 جاری کرد چون رون و در وقت طاعنه زیادت بود در جنب خطبه
 و خاتمه بلغ مور بود در آن بلغ طبع مسجد پیدا گشت و صفه عالی و جاک
 بین و پارس تمام کرد و در صفه منبر نهاد و مسجد سفید کرد و بر دو طبقه مسجد
 فوق و تحت سوره الکف نوشت و در ب مسجد رب آب ابرستان
 منقوح کرد در جنب آن حاتمی و ستایه بسافت و در پسته شتی و عسرن
 و ثانیاً مسجد تمام کرد و اکابر و اهل را در مسجد دعوت بداد و صلح کردند
 و بعد از چند سال فقط زمین خلف صفه مسجد اضافه کرد و طبع گنبد پیدا
 و پایبای گنبد تا بکلا مستقیم گنبد بر آورد و عنتریب تمام ناکره بخوار توفیق

پوست روح پاکش برادر سردار و اصل گشت **شعر** بس مردان بزیرو
 زمین و فن کرده اند **شعر** کز سپتیش بروی زمین بر نشان نمایند
 و آن پیر لاشه را که سپیدند زیر خاک **شعر** خاکش چنان بجزد که او سپه جوان نمایند
 خیری کن ای فلان و قیمت شمار عمر **شعر** زمان بیشتر که با یک بر آید فلان نمایند
 ز مدت نام و کنیت نوشید و آن **شعر** که هر چه گشت که نوشید و آن نمایند
 و اکنون در خطبه که در جنب مسجد ساخته است و است و بر بالا خطبه و غ
 وقت با یک نماز گویند و پیشتر حفاظ و اطفال بتلاوت شتول باشند
 و غالب سخن آت که تا ابرستان مور باشد و مردم باقی باشند
 خوابی بحال آن مسجد راه نیا بدیشخ سعیدی فرماید که بگفت کسی است که
 نور و گشت و بدیخت آن کرده و مشقت **شعر** کمن نماز زمان بگفت کسی
 میخ نکرده **شعر** که خود سر تحصیل مال کرد و خورد **شعر** چون خواهر پرچسین در گذ
 کند تا تمام بماند از مبلغی که بوجب وصیه خواهر حاجی جان تبریزی مانده
 که در آن در مسجد جوهر یک کشته شد که مبلغ ستمزار دینار یکی بجهت خیرات
 از مال خود و وصیت کرده بود و مبلغ یکصد از دینار مسجد سر یک سر فرست
 یکصد دینار بخری این کتب مسجد خواهر پرچسین کردند و کتب تمام کردند

۱۴۱
خواج زین الدین علی بن خواج صدر الدین احمد پوری از خاصان
کنند را سفید ساخت و عمارت تمام کرد و نیز از همه کسند بردند و پیش
صفت کشت و در همه جماعت نماز کند و بعد از جمعه صلوٰه قیوم کمالی
ذکر مسجد مولانا حسین الدین علم بخدی مولانا حسین الدین جلال یزدی علم بود
و مردی فاضل کامل بود و سلاطین بنی مظفر او را عزیز داشتند
و علم شاه شجاع بود و عثمان او در میان بنی مظفر حجت بود علی کتب
معنی مظفری او نوشته و بغایت کمال نوشته و فضل او از وقت
او معلوم میگردد و در جنب مسجد ابر پستان بومنی که آزار داشته که بخوانند
مسجد عالی ساخته پی تکلف و کندی جهت مدفن خود در جنب آن پروا
و پیراهن کاشی ریش رخ نناده و سنو ز بعضی از عمارت مسجد باقی بود که
مولانا سارا لیه در گذشت و حرمش مولانا عظمی مسجد تمام کرد و مولانا را
در کعبه خانه دفن کردند و حرمش نیز وفات کرد و هم آنجا مدفونست و این مسجد
در پسته تسع و نهمین و بیست و چهارم تمام شد **ذکر مسجد حسین بن علی** در زمان
نصره الدین شاه و یکی این مسجد بساخته و مناره نیکو بر آوردند و مردم
یعقوبی و مراباد و پس از او داد و مار امیر در آن مسجد اقامت جمعه میکردند

۱۴۲
و این مسجد بیست و شش ماه تمام شد و شاه یکی عمارت نصب فرمود و در طیفین
کرد این در پسته تسع و نهمین و بیست و چهارم تمام کرد **ذکر مسجد حسین بن علی**
در زمان ماد سلطان قطب الدین بنا شد و در سال شصت و هفت
در شهری پرورد روز کار فراب شده بود و بیشتر مردم در مسجد یعقوبی نماز
میکردند جناب مولانا اعظم شمس الدین محمد باغی نور احمد مرقد
که خدا این موضع را ترخیب کرد و خود را داد و فرمود و مسجد با حال عمارت
آوردند و اکنون در آن مسجد اقامت بجای می آورند **ذکر مسجد جواد در پسته تسع**
این مسجد جدید بود که پیر و ک مرتضی اعظم امیر جلال الدین نصر شاه
۱۱۱۱ هجری سپیدار ساخته و مرتضی شار الیه مردی دو نیمه صاحب خیر است
و در مردم که در فعل ساخته بنوازش ترغیب در ایشان و سپهت سلطان قیام
نموده و خط و انشا او در غایت خوبی است و سواد است و علماء و صلحا
پر پسته بکلیه و سنو بنوازش فرمانند و شفقت رسانند و در همه
با تقوی انفاست که کوشند و همیشه سلاطین و اکابر او امر زده است
و در عمارت و بلوغ الیه است تمام بجای آورده و دست ارادت بخدا
میرشدی داده و بکوه شیخ مرشد آورده و در کوه چو مذکور در جنب مسجد

خود مسجد بدین فرموده و در میان مسجد پایانی نه گزیده امر زهر کرده و چنانچه
 ساخته و بر پیر مسجد خطبه ایچته مدفن خود برداشته و تبر خیز فرموده
 بجهت خاصه خود و حافظه ازا قامت همه در آن خطبه بتلاوت قیام
 نمایند در جنب خطبه چینی بنایت مروج ساخته و در پیشان چمن بقعه
 مروج ساخته موسوم بر شدیه و علما و اهل اند و در پیشان غالب
 اوقات در آن بقعه ساکن می باشند و مگر یک بار مرتبه خود سفره میر پشته
 و در شب همه شور با خوب همه عوام می سازند و بجا نمان میر پشته
 بساع قیام می نمایند و وضع و شریف حاضر میشوند و در صبح و شام تقاره
 مرثیه می میزند و در سجده با قامت همه قیام می نمایند و علما و عظیم می نمایند
 و بنا می این مسجد بر پشته تسع و اربعین و ثمانی بوده اما هنوز تمام نیافته
 بخیر و زودی تمام کرد دانش اسد ذکر مسجد جده یا زده گویند تمام شده و اکنون
 بنا مدارس اخل خارج قیام نموده شود انشا الله تعالی **ذکر مدارس**
داخل و خارج در حدود و قریه ها اول مدرسه رکینه کرام البقا هست در پنج
 مملکت نظیر خود ندارد و مثل وقت ساعات در پنج بلاد نیست و پنج صبح
 نشان نداده **ذکر مدرسه رکینه** بانی مدرسه و رمدولانا اعظم سعید رکین علی

والدین محمد ابن نظام الحسینی است و او سلطان سادات اهل علم بوده
 و ضیارت او بیرون از حضرت و این عادت بر معلومت او اهل است
 درگاه رفیقش رشک مسموره آفاق و جنت شماره اوباقه در روی
 زمین طاق اندرون مدارس از عمارت کعبه و صنفا و سراچا جنت
 سمور رمد وقت و ساعتش آسمانی بر نور تمام از خضاع و لادوار
 نگلی در پیشان آسمانیت شکل شده بر روی زمین **دیده الوالد**
 در و حیران و عقل الوالد باب در وضع بنای او سرگردان **قطعه**
 و دم چون طرح او بدید از دور **۱** گفت از بجز گای الوالد ایضا
 این چه رسمیت پکران و مست **۲** وین چه نقشیت آسمان بنجا
 عقل کجا مهندس فلک است **۳** بر زمین کپس نزد زمین پرکا
 اگر کسی وصف این بنا کنستی **۴** عقل باور نکردی این گفت
 یک چون دیده دید و حس دریت **۵** عقل چیس با کجا کند انکار
ذکر وقت و ساعات در مقابل درگاه مدرسه دوشا بر دو گوشه اول
 او نموده و بر یک بنا مرغی از مسیافته و از هر طرف که آفتاب بر می
 آید آن مرغ روی بآفتاب دارد و میگرد و بر شماره و دیگر علی سنگام

X

که جلی زده میشود بری آید و بر سر آن ناره در میان رصده چونی پخت
 نقش پخته و پسته و شفت قسمت کرده و در قیسی درج و در روز
 که آفتاب بری آید و هر درجه که نوده میشود در جوف اجد و بر چهار گوشه
 جرح چهار دایره نهاده و بر سر دایره سیخ خانه و نام با مسای ترک و درونی
 و عربی و جلالی نوشته هر یک در یک میکند و یک خانه از آن دایره پسته
 میشود و چون ساعتی میکند روز از دو درجه بالای جرح دو مرغ روین سر روز
 میکند و مهره در طاس که در زیر آن درجه نهاده اند می اندازند و چون
 در گردش می آید و از آن دوازده شمشه سفید که نشان ده از ده ساعت
 یکی می آید و شمشه پسته بر جای آن می آید و در جرح وقت چون مهره
 طلی که زمان در اندرون رصده زده شود و طلی بر سار بر آید و دایره پسته
 جرح کشیده می دایره سفید روی نهاده سر روز که از ماه بگذرد یکی
 از آن دایره پسته میشود و در میان آن دایره نام ماه نوشته و از هر
 دیگر مقابل ساعات دوازده شمشه دیگر نهاده که در شب چون یک
 میکند و کچراغ از آن دوازده جرح که نهاده شده باز نشاند میشود
 و چنان کری بر میان آن جرح نهاده مثل منطقه البروج و پاسی

پیل و مشت منازل قرصت کرده اول شربین و بطنین و شریا
 و دوران و منقعه و منقعه و ذراع بزرگ و طرفه و صرغ و زهره و هوا
 و غفر و مقدم و موخر و رشا و بطن الحوت و خاک و زبانها و اکلیل و قیاس
 و شوله و نغایم و بلبله و دراج و سعد و سعور و بلخ و بر بالای دایره فر
 قیاس پسته و زطل و منقعه و عطار و درج و زهره و منقعه
 سر روز نوشته هر کوب که باشد در اندرون رصده شوره و بالای
 آدمی از مس ساخته و سر روز بر آب میکند و لکری مسین بر زهر
 بسته بر روی آب آن شوره است و در پایین آن شوره است
 روین ساخته و از عضاده و روی آن آبی از شمشه روین می آید
 و هر چند آب آن شوره کم میکند آن لکری فرو می نشیند و تمام عمل
 بدانت و طاس کوچک چون جام آدینه نشان دقیقه است که
 هر دقیقه سیلی بر آن جام فرود میشود و آدزی میکند و در پای جرح
 رصده چرخه چوپن بر معلی چوپن درم کرده و از آن چرخه انجین برودن
 می آید **سند فیه الساعات العبد العیر الی السد الخلیل ابی بکر**
بن محمد فیصل غفر الله له و آتام این رصده در سال نس و عشرین و ستمایه

۱۴۷ بود در جنت مدرس مسجد عالی بکاشی تراشیده و در گاه عالی بران نهاد
و آنرا بیت الادویه نام نهاده و مقابل مسجد چاه آب سرد و در گاه بکاشی
تراشیده و بر ساحت در گاه ارنه طرف موقوفات مدرس مسطور
کرده و کتب خانه عالی ستر ارتکاب در مرفق پرداخته و در اوج آن
گویند که پسیدرکن الدین این مدرس بنا کرده حکومت یزد آنجا بگشاید
اتابک یوسف شاه حسد برد که در جنت صفویه که آنرا در مسجد موسی
خوانند سید چنان مدرسینه عالی بساخت و عمارت صفویه را بیخ
روقی نهاد آنجا کعبه مدفن صفویه بکاشی پیستر کرده و در وقت
بساخت و عمارت صفویه نو کرده و میخواست که پسیدرکن الدین او را
رساند در آن نزدیک ترپای تمول برآید و در یزد مسکن ساخت
و باغ و سرا بساخت در داخل شهر نزدیک مدرس عطا خان و اکنون
آن باغ مست و آنرا باغ ترسا خوانند و در سرایرستان آسیای
بساخت و آسیای ترسا شهرت و مال او بسیار بود جماعت
عیاران شب بر این آن خوابه ترسارفتند و او را قبل آورده اند
و مال بسیار و قطری پشمار از وی بردند و دیگر سعادان تمت

بسیار

۱۴۸ پسیدرکن الدین نهادند و برکن او گفتندی که این باکیز او
بوده است و دیوان نظام بنامند و بیخ فوج آنها کشتن ترسا
برکن او ظاهر نشد بعد از آن گفتند که عمارتی چنین عالی را زرد
بسیار باید شک بست که از مال ترسا این عمارت یکدست بخت
سید را بگرفتند و خوب بسیار بگردند اما بجای ترسید او بگفتند
و خوب زدن در آمدند و به مدت دو روز قریب ترسار خوب بردی
و پوست از اندام او جدا شد چنانکه کفلیطه از پوست اندام او بیخ
و او را تعذیب کردند و برشته بر من نشانند و در شهر و برادرانند
و پیشک کوسفند و شتر بر سر او میخشد روزی شسته بود از غلام اتابک
آب طلبید بول در کوزه کردند و بوی دادند او را بخورید بر دند و در
تلقه مجوس کردند و درین همه واقعات فرزندان او را تعقیب سعید
شمس الدین که مخفی بود بکوچه ناپان در خارج شهر مشهور بکوچه بود
خانه حاجی علی نام اسپتر آبادی و اکنون آن کوچه بواسطه پسیل
تمام منهدم گشته و آن محله مشهور بود و پیشتر متولان در آنجا بودند
مدران و اقامت در آن کوچه خوابه بود نام او خوابه علیش این

بسیار

۱۴۹
خواجه علی شاه مذکور در شب جمع حضرت رسالت را صلی الله علیه و آله وسلم
در خواب دید که او را فرمودی که بخانه خواجه اسپهبد ابادی برو که اسپهبد
الدین بهرین در آنجا مخفی است استر خود را و یکبار درین راه بقوی ده که
به تبریز رود که کار او در آنجا بالا کرده و در ده چند عویض آن تو میرسد
و من در قیامت شفاعت خواه تو باشم خواجه علی شاه بدر خانه
جایی آمد و این گفت خواجه حاجی ایام نمود و گفت که چکس خانه
من نیست خواجه علی شاه خواب باز گفت خواجه حاجی ویرانخانه
و پسته شمس الدین را بدید و در پای وی افتاد و یکبار درین راه بوی
واسترنگ بسته پیشکش او کرد و پسته شمس الدین همان شب از در
بیرون رفت و دیگر شب برنگین رفت و درنگین کند بی چند فرس
بود و چشمه آب شور علی بود سید شسته بود و تضرع نمود و حق سبحانه
بارانی نرسید که نم نم از آب ملو شد سید شمس الدین مذکور که کوه
خدای عزوجل ویران خواهد مارتی عالی بسازد و آب شیرین برین
مقام آورد و وی و کشت و نزع باز دید کند و از آنجا عزیمت راه کرد
و مدت شش روز از نزد باوجان تبریز رفت و در گوشه مقام کرد

بش

۱۵۰
شب حضرت رسالت صلی الله علیه و آله خواب خواجه غیاث الدین محمد
رفت و گفت فرزند من اسپهبد الدین به تبریز آمدت قصد با اسپهبد
بجو و او را تربیت کن روز دیگر خواجه غیاث الدین محمد سکن پسته
شمس الدین محمد باز دید کرد و او را دریافت و نزد سلطان ابوسعید
و نیات عالم ملک و قضا و صد ارت بوی تفویض کرد و خلعت
خاص خود بوی داد و او را تربیت کرد و سلطان ابوسعید ایلچی برین
بجانب یزد فرستاد که سید رکن الدین را خلاص و مند و برینند
قضا نشاند و معاندان او را تازی بلیغ کند و خلعت برای او برین
و چون ایلچی نزد آمد مردمان خرمی کردند و بخور میز رفتند و پسته را
از چاه بیرون آوردند و تازی پسته را نزدیک سید رکن الدین
زنده بود و برخواست و ناپیداشد پسته رکن الدین را بیرون آورد
و سواره بشهر آوردند و در مدرسه خودش برپسند قضا نشاندند
خواجه سخنان سخت با تا تک گفت و قاضی رکن الدین کانی را که بر چو
زنده بودند جلید و هر یک را بعد در چوبی فلوری باد و آنکه بولی
کرده بود طو انبات در کجی زمین در زمان وی کرد و طوی عالی کرد

۱۵۱ و امامی رز در امام جام پوشانید و عزیمت کعبه معظمه کرد و بسیار از
بزرگان ملازم او کعبه رفتند و از کعبه متوجه روضه مقدسیه حضرت رسالت
صلی الله علیه و آله شرف شدند و باز از آنجا آمدند و استقبال کردند و سلامت
پیرانه آمدند و دیدن ایستاد قرآن خود رفت است محمدی بن یعقوب
و او را دید که از پایاب زابج بر بالای آید و نفیس در وعیده بود
گفت ای ایستاد آب نفت پیارم و بر در خانه تو جاری کرد آنم و چون
از دیدن استاد بازگشت در فرات شاه قفاتی جاری کرد و چند آب زما
شواته آنجا بخورد و بشهر آورد و از آنجا بخورد و اراش بخورد و بر در
و در آنروز آورد و از آنجا بر سر جمع آورد و بخورد و بر سر کعبه
آورد و در سخن مدرس حوضی و پیسج ساخت و آب نفت درو جاری
کرد و بعد از آن آورد و از آنجا بر سر مدرس عطا خان آورد و در کعبه
برود در خانه محمد یعقوب بخورد و از آنجا بر سر مدرس و در جام سوید
و خان ند خان قریب مدرس خاشاه و معنه و بازار و در ایستاد
در و از آنجا کوشک و در جام بساخت کی برم رجال کی برسم نسا و از
بر در جام و خانهای بساخت و در سر یک دو کار و انرا کی خان نو

دی

۱۵۲ و یکی خان هما نوک راست کرد و قریب بازار آب جاری کرد و قریب
مزار شیخ الاسلام سعید تقی الدین داد محمد علیه الرحمه باغی قریب پنجاه
شجر و گروم بساخت و بر در بلخ سباب علی بساخت مشهور بسباب
نشین تمام کرد و خان شاه ابر در آباد و خان شاه محمود و خان شاه اشکذر
و خان شاه عدا و خان شاه منقاد و در حقیقت نویسنده است احداث کرده و در
اشمی و تخمین و سپ جایه و خات کرد او را در قریب مدرس رکینه نشانی
علیه الرحمه و الغفران و التیجه و الرضوان **ذکر عمارت مدرس ششم**
دور ایستاده و خان شاه و جام و بازار و کار و در ایستاد چون شیر پس الدین محمد
در تبریز ایستاد یافت طبع مدرس دور ایستاده و چهار شا روفا
و بازار پیداخت و بر در نویسنده و قاضی چهار دیه که از انسانی
او بود تعیین فرمود بر در آید و بنیاد عمارت کردند و چهار سباب
عالی بر طرفین مدارس ساز کردند و قریب بی و کان در میان و نه راه
نشت را تمام و کمال در میان بازار جاری کرد و اندیشه و بر کلیه کار
عالی در طرف دیگر گاهی نیکو بر رسم رجال بساخت و آن جام بواسطه
اکنون خوابت و منار را بر بکاشی سپید تمام کردند و در ایستاده

آب نرسو باد جاری کردند و کانی کاشی تراشیده بر طرف بازار و سائ
 بنا و نرسو موقوفات بران ثبت کردند و از جمله عمارات آنحضرت کی
 عمارت نمکدست **نکته** عمارتی چنان در بیچ دیار نیست که در
 و حمام و مسجدی چنان متصل یکدیگر که با هم هر چیل کی بود و اساس آن
 از سنگ و آجر و گچیمه و برجا و در آمین در چهار دیویشکی که کندی
 بود اسرکان نام بر آن ده و بران کرده آب آن ده چهار دیویشکی
 پیدافت و آب نمکند آورد و در میان کاروانسرا جاری کرد و بسیار
 قطعه زمین اشیا کرده و بکشت و زرع در آورد و چیل تن را زمین کرد
 که در آنجا پیمان شدند و در موسم زمین کرد و آشی چمنه فراوان است
 روانه کرد و بسیار از موقوفات بران وقف کرد و از مزایع و زمین
 و میاه و باستان و مسجد برکت بر مسطور کرده و چند بقاع غیر از رباط و کا
 و حمام و مسجد و در ریزه و ابرقوه و اسفان و شیران و کازرون
 و قم و کاشان و ساوه و ری و سمان و قزوین و سیلوان
 ساخته و بیچ ازین عمارت خود نمیده و رباط نمکند و میاه و چو کند و در
 بومرد و رباط عقد اوربا و نیشان و دیگر رباطات ساخته و در تبریز

وفات کرد و یکسال بعد از وفات پدر بزرگوارش در شش و هفتاد و سه
 و او را بریز نقل کردند و در مدینه خوش در چاندنا در حق کردند و در
 دختر خواهر رشید الدین فصل اندر مرقد اهل زوج آب نرسو معمدان
 کرد و بنیستاد بریز با محرابی از مرمر که در جنوبی کبند شده اند و او
 بزرگ متقی بود و ارشد اولاد نظام بود و در پینسج و عشرین و سبها
 تهنه موقوفات بر زمین کرده و بر شصت نوشت و بر در سید با نصب کرد و
 سرکار حاجی باشد روز چهارشنبه بر سر مرز ارا و چیل بارقل جو اند
 مرز او که خواهد بر آورده شود انشاء الله در سال بیسج و عشرین و سبها
 عمارات شمسیه اتمام یافت و او را فرزندیک مبد بود که هم آمین
 الدین اشرف بود و خان کبر و با کبر و پیشگاه و دیوانخانه در کوه چسبنا
 و خانیه بزرگ و یاد کبر و سرایستان و سا با با و در کلاه عالی در باب
 مدینه **نکته** از آثار او است در حقه اسطیبه **نکته** عمارت دار الشفا
من حج خانقاه آنکه در اشتهایر و از آثار نیرات خواهر و صاحب اعظم
 خواهر پسر الدین محمد صاحب دیوانت و خود این عمارت قدیم
 و در تبریز و زرتقان خان بوده و نایب او در تبریز خواهر پسر الدین محمد

تا زکوة بود و فرستاد که در نزد جنه بین عمارتی بسازم موسوم بدارالشفاف
 شمس الدین محمد این عمارت که در میان دو درگاه دارالشفاف بنا شد
 و طبع آن نزد خواجہ فریستاد چون خواجہ شمس الدین محمد صاحب دیوان
 بدید نظرش محض آید بخواجہ شمس الدین نوشت که در صورت خود این
 عمارت کرده نه در صورت ما خواجہ شمس الدین ازین ہم بر آید
 تغییر زمین طبع عمارت مدرسه و مسجد بیت الادب و محراب شمس الدین
 و جوختان و عیدان و بلوغ میدافت و با کبر عالی و طبعی نقش ریاست
 کرد و اساس آن از آجر چینی و کاشی تراشیده کرده و نقش کرد
 و این طبع نزد خواجہ فریستاد خواجہ شمس الدین محمد صاحب دیوان
 فرمود که زمین انرا طو و نه بدان تقریبا خواجہ شمس الدین تا زکوة
 باز فریستاد که اگر بر خواجہ کرامت کتابه از درگاه بردارند و تا زکوة
 که این پنج رفته باشد بخرانه عامه فریستم چون دارالشفاف تمام شد
 خواجہ شمس الدین تا زکوة اجلاس کرد و بزرگان طلب داشت و طوی
 عالی کرد و افضح الکلمین الاهی سرودی قصیده در وصف دارالشفاف
 عرض کرد تا زکوة نزدینار حله آن قصیده بوی داد و این قصیده بکاشی بر

نگاشته شد که در حدیث از ان قصیده بر سبیل تبرک نوشته شد
 صحیح عقل و فضای روح جان جان
 سده که درون کابست زلفت سینه
 شد ز شک صبح مستغنی و جلیب
 کی کردن سر فرود آرد جانی که
 ست فرقت سپهر عاشقستان
 صاحب آنکه کردت در شمع
 قاریه دیوان منت آه شکر و دین
 چون دارالشفاف تمام شد بزرگان یزد از شهر ولایت از سر حاکمی
 پانصد سبب آب تکلف کردند جته خواجہ صاحب دیوان و خواجہ
 داخل موقوفات دارالشفاف کرد و در سالست و سکن و پستان
 تمام شد و خواجہ شمس الدین تا زکوة مسجد چهل محراب بنا شد و تمام
 و کتبه قرینه شیراز فیستان یزد در ان وقف کرد **که در اصل عیدگاه برابر حاکم**
اسلام و معلی و عیدگاه برابر اسرار شیخ الاسلام شیخ جمال الدین ابی سلام
 اوساف و محراب و منبر ساز کرد و آن از آثار خرد است **که در**

رشید و خاتمه و بازگشت کارخاندر در سه منسوبت بخواجہ رشید الدین
 فضل آمد طبیب که از اکا بر زمان خود بود و پیران عالیشان او فرزاد
 و سیلاطین بوده اند و بعلم و کمال آرا پسته و مصنوعات بسیار
 و در اول حال طوف خاک میگردد و خلائق را از حرکت او منفتت میسود
 و هیچ زمان بود چون بشهر نبرد رسید یکم الجنبی بلاغم نزدیک او
 مولانا رضی الدین طبیب شد و مولانا شرف الدین علی که با اینو مش
 بود و از اکا بر نبرد سر آمده بود او را تقدیر کرد و کرامی داشت و هر کس
 که طلب کرد بوی داد چون خواجہ رشید بر تبریز رفت و نزد سلطان
 خداینده آفت پایه و بزرگی یافت و در صد امر او وزیر سلطان آمد
 بخواست که عذر خدمت ایشان بخواهد فرمان و بر پنج همدارت و
 امارت جهت مولانا شرف الدین علی بفرستاد و چون نشان رسید
 وفات کرده بود و پیران او صاحب اعظم مسجد ضیاء الدین حسین
 و مولانا محمد الدین حسین در میان بودند همدارت و امارت بولانتا
 محمد الدین رسید بغایت عالیشان و رفیع مکان شد که چها برزد
 جهت آنجا که بار بر میگردد ناموار بود و بنام بود که موافق کند و کلون

از رکنگذار پناک که زنده و قریب کوچه اسنه رباطی ساخته و خلد غله
 برکت برادر گاه نوشته و خواجہ رشید التماس کرد که جهت او در شهر نبرد
 عمارات بسازند و این مدرس و خاتمه و بازار در مدرس و خاتمه
 و بنا را این خاتمه در پسته و کاروانسرا مقابل مدرس و در آن نورد
 طرح چند آتش در سال قس مشربیه سجایه عمارت تمام کردند و خاتمه
 خواجہ رشید بر مدرس مخدوم جهانیان نوشته اند و بسیار از فروع
 و اراضی و سهام و ثنوة و جوانیت و بسایر بران وقف کردند اولاد
 و خیراتی و بازار در مدرس مذکور که مشهورست بازار کاغذیان هم قوف
 بران مدرس کرده است و خواجہ رشید از اکا بر زمان بود و ابواب
 خیرات او در نزد کرمان و اصفهان و شیراز و تبریز و سلطان نیز بسیار
 در بروج رشیدی که در تبریز ساخته شهری دیگرست از مساجد و مدارس
 و پستات و بازار و کشت زار و بسایر و بیج و بار و کرا و کشیده و
 گنبد و تصانیف بسیار دارد و همه فاضلان و بغایت کمال نوشته در
 ثمان و مشربیه سجایه نزد سلطان ابو سعید او را فر کرد مذکور تخفیف عرض
 سلطان محمد غلط کرده است و بزمان سلطان ابو سعید امیر جویمان

تقسیم بشود و مدرسه و حمام میرود و موتوفات ارباب بسیار است این
 عمارت در سال شصتین و سی و چهارم بوده **مدرسه چینی که چینیان**
در داخل شهر این مدرسه از استخداش مرتضی اعظم سید شرف الدین بن
 پیرامیر معین الدین اشرف است و اگر چه مدرسه مختصر است ولی
 تمام کجاشی تراشی و ملا و لاجورد مزق است و در خلف صنف بزرگ قیام
 رتبه و کتب عالی بنیاده و امیر شرف الدین حسین و امیر معین الدین
 اشرف و دیگر بسیار از سادات مثل سید جلال الدین مجتبی بنی در آن
 بقعه مدفونند و نیز در میان مدرسه جاربت و مضافه عالی برادر
 بناده که مردم شهر و مکران این بستانهای مکررند و از آب تنف آنرا ملو
 کنند و با شکر کلک آب در شهری آورند و این مدرسه در سال ست و هفتاد
 و سی و چهارم بوده و مدرسه بقایت مروست اما در معین فر ایت
مدرسه نمازیه در داخل شهر این مدرسه فر ایت کن الدین صاحب وزیر
 که صاحب خیرات و میرات بود ساخته و در نهایت خوبی است و
 در کاه رفیع و معنای عالی دارد و در ایستادن بگذر ساخته و آنرا بساطیه
 نام کرده و در نهر دریا باب این مدرسه جاربت و برادر او خواهر سیده

عزیزت که مظهر نود و در فدا و وفات یافت و در جو ارسری بسطلی
 و چند مدفونت و در سال شصتین و سی و چهارم این مدرسه تمام
مدرسه چینی که چینیان در داخل شهر این مدرسه در داخل شهرت و مشرف
 و تمام کجاشی کرده و طبعه و کتب خوب در صنف اصل دارد و در کاه
 شیخ و مساحت رفیع و دکان بر چهار طرف و سجدهای بروج مقابل مدرس
 بنیاده و نهری آب در آن جاری کرده و کاه کاه آب تفت در آنجا
 عبور میکنند و موتوفات بسیار دارد و در سال سی و شصتین و هفتاد
 این مدرسه تمام یافت **مدرسه خاتون این مدرسه داخل شهرت**
 و بیانی آن شاه خاتون مادر شاه یحیی بود چون مدرسه بنا کرد و در کاه
 و سجدهای بروج مقابل یافت و اکتفا بنی مظهر دست داد و در صنف تمام
 و مادرش یحیی و بعضی از اولاد بنی مظهر در آنجا مدفون اند و موتوفات بسیار
 دارد و در سال سی و شصتین و سی و چهارم این مدرسه تمام شد
مدرسه نصریه در داخل شهر این مدرسه شاه نصره الدین بنی و بنی
 خاتون بنده خود ساخته صنف عالی و کتب و سی و پنج تمام از خشت پخته در کاه
 عالی و در خلف صنف بزرگ یعنی در نهایت بی نظیری ساخته و در بی در حاشا

۱۶۳
 بد خود کرده و در دیگر علمه متوجه کرده و پسرهای آئین بر طریق نموده
 و چون در قشقه امیر بزرگ تیمور که رکاب کلم تیسال آل مظفر فرمود
 شاه یحیی و فرزندش سلطان جهانگیر تیسال آوردند و هر دو را بریزند
 مثل کردند و در کینه مدرسه دفن کردند و این مدرسه در سال سیج و
 ثمانین و سیج جای ساخته شده است و چون ذکر مدارس قدیم از پیش
 رفته مثل مدرسه در **دوم** و **دوم** و مدرسه عطاخان و مدرسه سلطان
 قطب الدین و مدرسه سلطان مزاالدین لیکانوس و مدرسه
 آتابک سام و مدرسه وردان زوز و مدرسه محمودشاهی بازنگرا
 حاجت نیست **ذکر مدارس سیج** نیز مقدم مدرسه غیاثیه سرریک
ذکر مدرسه سرریک این مدرسه امیر غیاث الدین علی قلی بنا کرده
 و مدرسه قدیمت و سادات بزرگوار بسیار در آن قبه آسوده آ
 و امیر غیاث الدین علی چون آتابک پو سنشاه با بسواد آن حکایت
 کرد و آن دانه روی نمود و چون فرمان سلطان محمد صادر شد که بزدا
 ویران کنند و امیر محمد ابدلی باسی هزار مرد از اصناف متوجه بزد
 شد چنانچه ذکر آن از پیش رفته امیر غیاث الدین با رعایا بزد

بستان

۱۶۴
 باستان امیر محمد رشید و او را بریزند آوردند و امیر محمد امیر غیاث
 الدین را عتاب کرد که چرا مخالفت آتابک کردی او را بزد کرد و نزد
 سلطان محمد فرستاد و سلطان بفرمود که او را در شیرخان مجوس کند
 و شیران با امیر غیاث الدین تعرض نرسانیدند و چون سلطان
 حضرت رسالت راضی اندک و آله در خوب دید و ایمان آورد
 امیر غیاث الدین را از شیرخان بر چون آورد و چون بد داشت و غم
 داد و روانه بزرگوارانید پسید در اوجان بفرموده قات یافت و او را
 مدرسه خود دفن کردند و این مدرسه و ده دکان در بازار سرریک
 و حامی بقرب مدرسه کیا ز سوپا ختمه و این زمان خوابت و آن
 مدرسه در سال سیج و ستین و پستانه تمام یافت و موقوفات بسیار
 دارد **ذکر مدرسه غیاثیه چانزادان** این مدرسه عالی و عمارتی نیکوست و شهر
 بیست و ثلاث است یعنی مدرسه و خانقاه و مسجد و این مدرسه سرریک
 مروت و تمام بگشای کرده و دو طبقه ساخته و منحنی بنا و دو طبقه
 بنایت بلندی بردرگاه مدرسه نصب کرده و کنار درگاه بخط خواجگان
 میرنی است و القاب بانی و تاریخ مشهور کرده و گویند خواجده عبدالله

۱۶۵ ده هزار دینار اجرت این کتابت گرفته و یکصد در کتابت موقوف داشته
که مترشدان از تحریر آن عین عاجز آمده اند و باقی این در پسر رضی
اعظم سعید امیر علی بن امیر فیاض الدین الیهیسی بوده و از پسر شیخ
ابو اسحق بود و میان محمد مظفر و امیر شیخ محاربه و مجادله بود و چون امیر
شکر از شیراز بدر آمد و در محاربه محمد بن مظفر قیام نمود و در آنوقت
که پستانده بسیار فراری در نزد واقع شد و در اندرون شهر طغیان
و بر تیر رسید که مردم ملک و کربه شهر بخارو استند و امیر شیخ را خند
نیل همراه بود و در پرون شهر فیلمان را نسیب میدادند تا فرط طوم بر دشت
می چیدند و از پنج بر میگند و نگیر بر دوارها و عمارت میزدند و فراب
میگردند و باقیات توانست که پستانده نیز در آنجا داشت و امیر از دست
و نیز محمد بن مظفر باز ماند امیر فیاض الدین همراه امیر شیخ بود
از دوران مدرسه دو شماره دیده بود و چون امیر شیخ باز گردید محمد مظفر
حکم کرد تا هر پسته غیاشی بکنند شرف درگاه و سا با طینداختند اما
و ابائی در خواست کردند که حیف باشد چنین عاریتی و یران کردند که
مدرسه را چه کن که باقی آن خطای کنه محمد بن مظفر از سر کردن آنند که

۱۶۶ و این مدرسه در پال ربیعین و پسر جانیه بود و امیر علی غیاش وزیر پستانده
امیر شیخ بود و حاسدان غرگ کردند که در امیر شیخ تا شیخ خاتون با سینه
یکجا است و عشق و دار و در کین کردند امیر علی غیاش و نامی خاتون
در یک مجلس نشستند امیر شیخ را خبر کردند امیر شیخ روی بدان خانه
نهاد ایشان خبر دادند ندراه که بزود و موسم کلی بود و کلی بسیار
در این خانه ریخته بودند پستانده در میان کلی پنهان شد امیر شیخ در آمد
و پستانده را ندید دریافت که در زیر کلیات امیر شیخ فرود که جای بود
زیر کلی بهتر است که در زیر کلی و او را شمشیر آچین کرد و بعد از شمشیر
او را بدر رسد خودش بر نزدش کردند و در کینه مدفن دفن کردند و متعلق
در سال ست اربعمین و سی و یازده بود و این مدرسه بر شیر آب تفت نهاده
و در ایجاب در خلف آن جار است و یار و دغانه پسته است که
مدرسه پستانده نظام شهرت در کلگیه یکو واقع میان شهر و محرابانار
خانم سوره این مدرسه معنای عالی دارد و در طبقه است و در خلف صفت
کنند خانه فریض دارد و مدفن بانی و اقربا او در آن موضع است و بوی
از آنجا بکاشی تراشیده بر درگاه نصب کرده اند و القاب بانی و

تاریخ سازده و بیتی در عالی بر در درسیه قیام کردانیده و در میان مدر
 بیای بی عالی و نر آب جدیده در و جاریست و بانی مدرس خواهر علیا
 بن خواهر کمال الدین محمد بن سدید کشکوری بوده و در زمان سلطان
 ابوسعید در علم محاسبه نسل خواهر عبدالقادر بوده او را بجهت حساب
 مالک و منزه خواهر پادشاه چلباتی بر تیز طلید و حساب تمام مالک
 نوشت و آنچه خواهر علیش بوی تبتل نموده بود و حصول نیابت پیا
 ایشان ترلع واقع شد خواهر عبدالقادر پیش سلطان زانو زد که خواهر
 علیش صد تومان از خزانه عامه تصرف نموده سلطان فرمود که
 عبدالقادر حساب او بکند و از فرزندان خواهر رشیدی که در دم بود
 او نیز با خواهر علیش بود و بعد او می آمد همان شب خواهر علیش
 از دم زهر خورد و هلاک شد آن فرزند خواهرم در او جان و نجات
 کرد و خواهر عبدالقادر ام در آن شب وقت بخت کرفت و جان او
 روز دیگر نفس برودا برداشته و هم او سید کرفن کردند و این آنچه
 غریب و عجیب بود خواهر علیش را عارت خود فن کردند و خواهر
 عبدالقادر را بریز آوردند و در قبه مدرس خود دفن کردند و این

مدرس در پسال اربع و شائین و بیسجا به تمام یافت خوشان و آقا
 او پیش که خیا ملک و ملت اند و آفتاب دین و دولت طلوع
 شد شان مسعود و طاقت کارشان محمود باد **در درسیه امیر آفرین**
 مدرس مقابل مدرس عبدالقادر است و مساحت بر دو کیل
 و مدرس مروج و صفحا و طینی ارد و بردگاه مدرس مسجد نیکی است
 و مسافرخانه و فراخخانه برداشته و کتب عالی در خلف صنف جهت مدفن
 راست کرده بنیاد کند و حجت و سوره بلقی بر در آیه کند
 نوشته و باغچه مسجد در خلف کتبخانه راست کرده و میاه تفت
 و نصیری در و جاریست و بیای بی از مساجد جدیده در میان مدرس
 بود اکنون یکطرف مدرس عبدالقادر و مدرس امیر آفرین بواسطه
 سیل مندم گشته و بانی این مدرس امیر آفرین محمد بن محمود بن قاسم
 بن سعید امیر آفرین بود و القاب سلطان مبارز الدین محمد مظفر کرا
 صنف و دلیز نوشته و موقوفات بسیار دارد و بنفشه شاد واقف
 و حکم شرع صرف میشود و مدرس خواهر یکدور در سال تسع و فیسین
 و بیسجا به این مدرس ساخته شده **در درسیه نماینده سر ملک**

پسینان کوچ مشهور تعلیمیان و اکنون ازان قوم اندکی مانده اند
 و بیشتر روزگار گرفتارند که **در سینه پسته چهره** یوسف بن حاجی طبری
 مشهور بچهره در زمان امیر جلال الدین چغتاشی داروغه نایز بود
 و بیچ داروغه را این کارمانی میسر شد که او را در محله اوسک منلی
 متوطن بود و در آن محله بسیار عمارت بساخت و طرح مدرسه در جنب
 مدرسه اصبلیه پنداشت و مدرسه خوب بساخت و پایایی آنرا جوخت
 در میان مدرسه تمام کرد و آب در جاری کرد و نایز و خانها و طبیبی و سایر
 بیستان راست کرد و در جنب آن اشترخانی بساخت و بر در کاغذ
 و القاب خانان سعید بخت مولانا سعید محمد شاه خطاط طایب شاه
 بکاشی تراشیده بخت کرد و اندک و اکنون آن محله و مدرسه بواسطه سیل
 تمام خراب گشته و آن مدرسه در سال اربع و ثلثین و ثمانمائه تمام شد
در مدرسه تطبی مشهور کاشی همان مدرسه میان در مدرسه سعید خان
 و باب قنطاریان واقع است و مدرسه در دست دیبانی بن مدرس مولانا
 اعظم سعید طبیب المذوالدین محمد بن حاجی عمادست و در جنب مدرسه
 مقبره پدر بزرگوار است در حقه الحاج و القرا الجودین حاجی عماد الدین

و در جنب آن مدرسه جامع خانگی یک سوخته و اکثر اوقات در آن جامع
 تلاوة کلام الله و تعلیم اطفال تراست و قرآنی باشد و حامی بگو در جنب
 آن پیشتره بر سر جمال و نسا و پوتات و سیاتین در جنب آن راست
 کرده و در موضع خوب واقع گشته و انعام امین مدرسه در سال سیسج
 و ثمانین و بیست و نه بود که **در مدرسه باغ پسته** بکلیه باغی این مدرسه
 قورقندان خواجده اعظم سعید خواجده صدر الدین احمد اپوری اند و خواجده اعظم
 سعید خواجده پسر الدین محمد خواجده ذین الدین علی چون خواجده مشارف
 در گذشته خطیره قابل نداشت از ترکه کلا میراث مرکب نمی جدا کرده و در
 هزار اسکندریه که نزدیک کلا ایشان بود قطعه زمین بزمین و مدرسه
 عالی بنا گشته و در آنجا مدرسه کتب عالی را فرافشته و چینه آفتاب
 برشان نهاده و آن کتب را نقش کرده و پرون کتب که مراد کتب است
 بکاشی سپین تمام کرده اند و صفت وسیع در جنب مدرسه ساخته و از آب
 نشت مملو کرده و بجز پوتات و سیاتین راست کرده و بر درگاه
 کتب بر آرایج خط مولانا سعید محمد شاه خطاط کاشی تراشیده و بنا داشته
 بنایت در دست و خواجده سعید مشارف و فرزندان در کتب خانه موقوفند

۷

۱۷۵
بجای پیشین بود جدا استغفار فرمود که هر یک چه موضع است و بانی
آن کیست و از آنجا فرود آمد و هم از راه قلعه از شهر بیرون آمد و به تهاش
خواجہ غیاث الدین محمد حافظ مدرسہ حنفیہ نزول فرمود و خواجہ طوی
پادشاهانہ بشید و بیچ طیب غلوری و نوره برسم سابق پاره دو طبق
نزهت کار اندوخت بانی بخواند غار مسیبر و خان سعید فرمود که این در آن
بغلم پس گذر بنا کرده بعد از تمام شود و از آنجا سواری شده متوجه اردوی
سایون شده عزیمت بر آه فرمود و نذر کرد که کعبه معظمه را جامه پوش
و جبهه جامه ایچی بر آید نشان بخت یافتن جامه کعبه بیاید و در او است
محمدم قدوة الصانع عماد الدین روس غفر الله له که مقدماته بر مردان
و بانی بود در ارادت شفاء حاجی جامه کعبه باطن شغال شد و با تمام تمام
بعد از مدتی تمام کرده پاپه سر بر اعلی رسید و فرمان جمان طلع صاف
شد که خواجہ حافظ رازی آن جامه را کعبه رساند و در بیت الله پرستان
خواجہ مشار الیه جامه برداشته متوجه چرون شد پادشاه چون
اورام رخ کرد باز کرد و به همراه مراجعت کرد و در سرتاه وفات یافت
اورا نیز آوردند و در مدرسه خودش در کعبه خانه دفن کردند و در سرتاه

۱۷۶
نیم کار ماند و وفات او در روز دوم جمادی الاول سنه ۱۰۷۶ هجری
و شامانی بود ذکر مدارس اهل خارج شهر تمام شد اکنون در ذکر غزوات
بزرگ شروع کنیم **بزرگترین جنگ انار و معصوم و تفتیش بخارا** **اجداد**
بزرگوارش و بنان عارث شریعتی علی پونسا چند بزرگان دین و
ساکان راه تین درین معنی بسیارند اما کلمه قدما انوریش انار و
معصوم بزرگوار بر تمام مردان دین مخدوم و معتد است و رو ضنه
مطهرش مشروح چون جنات نیم روح متدبیرش مراد معتد معتد معتد
و تهم و دیگر از راه اخلاص متوجه این آستانه باشد و پونا نواد است
مجدد و سعادت نخل یافته و بدو اهل رسیده دعوس مرادات
دینی و دنیوی در کن کرفه و چون نکیر **دلفن** این روضه مقدس
اولاد مصطفی است **یاد** فرخ پیللا سلطان اولیاست
این خواجه سیوه بلوغ رسالت **وین** شگانه شمع دلشاه ملیاتی است
الهی که این مقام مبارک چه منزلت **انجام** مقام و عده زمره از فضیلت
انجام قدم بشرط اذیت که شمش **نوش** چنین روح شهیدان کرکات
این کعبه مراد نیست آسمان **برکس** کرکف کش در در و ما

تکرار سبب انانرا در مصوم علیه السلام محمد بن علی بن عبدالمطلب
 علی لومعنی بن جعفر صادق علیه السلام **تکرار سبب آمدن انانرا در تکرار تکرار**
 بدانکه چون زمان دولت خلفاء بنی عباس در آمد ابوالبباس سلف
 که اول خلیفه بنی عباس اوست بخلاف پشت و داعیان بنی عباس
 شیل علیان کثیر و امیر قطیفه جیس شب و سلیمان مرد و ابوبکر فردی
 که متابعت در پیستند و در روز بیت آهسته آورده اند مورخان
 گفته که متنا و متراز اولاد بنی امیه همه را در قید اسار آورده بودند فرزندان
 ماه روی و دختران صاحب جمال و زنان پاکیزه گناه و آفتاب
 بریشان که تا پیدی ابوالبباس بنمود که در ساعت میدان بست
 گاه همه را بکیز و شمشیر بر پیش آوردند و لاشه نیم مردگان پنداشند
 و فرش بر بالای آن گشتگان بگسترند و شکاه خلیفه بزوند و سوز
 بگشایدند و ارا و امالی بر روی فرش بر سر لاشه گشتند و بگل
 و شرب شتول شدند و لاشه در زیر فرش بعضی می پیدند و بعضی می
 شده بودند چون ابوالبباس این سیاستهای آورده مردم خائف
 شدند و بتابعت بنی عباس در آمدند و اولاد علی بن ابی طالب علیه السلام

ی بن عباس

بنی عباس را انقیاد نمی نمودند کارزارها بجز و ضرورت و در سر ولایت کوفه
 و حوت کردند و مردم منتها شدند و وقتیکه بالاکر فخری مکرکس را از بنی عباس
 یا نشدی بقتل آوردندی و بنی عباس چنین سر کار از آل سبط با هدی دیدندی
 بحال ندادندی و بسبب خلافت و حکومت بنی امیه که زیاد دادندی
 و اگر بکر آن واقعات شتول میکردیم از مقصود دوری انتم تا زمان بکر
 خلیفه در آمد و زید بن علی فخری کرد که در اول عصر هم با او یار شدند و
 محاربه و مقاتله واقع شد و آخر زمین بخی شد است یافت و سوا کل خلیفه
 از ان غضب لشکر زمین که بلا کشید و کینت که تیره شده خواب کرد
 و مقبره امام مصوم حسین بن علی علیه الصلوه و السلام گمبندند و آب فرات
 در کربلا انداختند تا آثار تیره شود و آب چون زمین کربلا رسید بگل بباری
 کرد و تیره اما حسین علیه السلام نیکو بود و آثار او را خواب نیکو بعد از ان
 سوا کل خلیفه حکم کرد که مکرکس را از اطراف از اولاد امیر المومنین علی علیه
 پیاپیند او را بحال نداشتند و قتل آوردند سادات بزرگوار از زمین سیاست
 ستم شدند و سوزها از سر تراشیده و شجره و نسب نامها پنهان کردند
 و باطراف عالم پراکنده شدند و این واقعه در سال هجرت و در جمادی بود انانرا

معلوم مطهر محمد بن علی بن عبد الله مذکور از بنده است و به خواست
 و نسب نام در میان چوب در مطهر آب پنهان کرده با خود پی آورد
 و در لباس خراچون نیز در پدید زنده فکال بود و عامل نزد
 امیر و چشم بود و او امیری عادل بود و از اقرباء آل بویه بود و در
 کوچه خندان کوچه ایست که آنرا کوچه امیر و چشم گویند و بدو دوست
 و در آن کوچه آثار دیوانخانه او ظاهر است و خزانة دولتی در آنجا
 بوی داده بود اما مزاده چون بزرگتر از قوت چاره نبود و او را این
 از سوال میشد که چه چینیان بدان استگری رفت و بدید میشد
 شغول شد و فرزند زبردت میستد و بجاش خود صرف میکرد و شیخ الی
 حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله را در خواب دید که فرمود که یکی از
 فرزندان ما بدین جانب آمده است و جواز او درین زمین است
 و از نسل او فرزندان آیند او را در باب و کرامی او را و الی چون از خواب
 در آمد چند شخص که معلوم نشد شیخی دیگر چنین خواب دید و او را از کین
 اما مزاده نشان دادند و ذکر و الی سوار شد و بدان نشان پادشاه
 بیدید و پست سوار حال کرد اما مزاده از خوف بنی عباس نسبت خود را

فخی داشت و الی با لغت خود و قصه خواب باز گفت اما مزاده چون حال
 معلوم که شرح احوال خود گفت و از بیان چوب مطهر بجز
 بیرون آورد و بدو نمود و الی او را در کن در گرفت و سر چشم او بود
 داد و فرمود تا او را حمام برند و خلعت خاص در پوشانید و لغت
 ایوان پی آورد و با او بیعت کرد و اما مزاده در کوچه چینیان ساکن شد
 و در آن کوچه آثار صومعه اما مزاده هنوز باقیمت و آن کوچه را صاحب
 او را اما مزاده باز خوانند و گویند که چه چینیان است بعد از آن والی
 صید خود را در کلخ اما مزاده در آورد و درین کوچه بجهت اما مزاده خانه
 عالی ساخت و دوده معتبر فرج و طرز جان در وجه معاش او نهاد و درین
 مقام که امروز زار است تا امروز آباد و بخل بود و در قضای جنگلی
 پیوسته بود و نستان بود و شیر و درین پیشه وطن است و مردم
 از ترس شیر درین راه تردد نمیکردند نزد والی آمدند و کله کردند و الی
 سوار شد و با اما مزاده و غلامی یکی پریش آمدند آن شیر با صلابت تمام
 از پیشه بیرون آمد اما مزاده چون شیر را بدید پیش رفت شیر چون در
 اما مزاده دید سر فرزند انداخت و پیش آمد و سر پر پای اما مزاده نهاد و الی

اسم ل ...

۱۸۱ دست بر سر او مالید و مردم را فرمود که چوب دنی از آن پیشبند اگر دهند
و شیر را فرمود که از دست مرسان و بجنه قوت شیر جگری تعیین فرمود
و آن شیر چنان رام شد که پسرگان با وی بازی کردند **بست**
نهر آدمی زاده از دو بست **د** و از آدمی زاده **د** بد بست
و اما زاده را فرزند و فرزند زاده گان بدید آمدند مگر و آن شیر زاده
اما زاده آمد و سر بر پای او نهاد و جان بداد اما **د** بفرمود تا او را
بشسته و کفن کردند و روی قبله او را بهین مقام در خاک کرد و پیش
قبله و اما زاده وصیت کرد که چون من وفات کنم مرا نزد یک شیر دفن کن
و در سال اربع و عشرين و اربعه ای اما زاده بچو ارشد بی بست
و کلمه وصیت اما زاده را در جنب شیر دفن کردند و چون جرم بزرگوار بود
وفات برپید او را پیش روی اما زاده دفن کردند در میان شیر و آن
و از نسل اما زاده معصوم قریب یکم از آدمی از مرد وزن و کودکی
سادت صحیح الفب پیوسته درینده و آن یکی که تاریخ بران نوشته
بود در سال ست و سیمین و سیمایه صاحب اعظم خواجہ اسمعیل بن خواجہ حسین
ساروج خوارزمی برداشت و لوح کاشی تراشیده و تاریخ بنام او نوشت

۱۸۲ و قبر اما زاده بگاشی کرد و آیات کلام مجید بران ثبت گردانید **آقای**
اند **ندیب** **بنام** **از حسن اهل بیت و طهر کم نظیر** او در ابرو زار کبشید
و جناب مرتضی اعظم امیر مومنان لدین اشرف سابعلی مروج برادر زاریست
و سفید کرد و درگاه فرار منقوح کرد و واقعات اما زاده معصوم برکت
سایا بپوشت و برابر در فرات سینه خوب راست کرد و در پهل
ثمان و تسعین و سیمین که سلطان محمد پسر ابو سعید طبرستانی در
مرتضی اعظم سعید امیر صدر الدین درین در جنب این زار قطعه زمین
بخزید و نیش کرد اسوات را و آن زمین داخل مزار کرد و چون سپید
صدر الدین مذکور را متر دان ابو سعیدی قبیل آوردند در آن زمین او را
دفن کردند بعد از آن فرزند ابرقند او مرتضی سعید امیر قطب الدین علی
که شفا ای اکابر زمان خود بود آن زمین را داخل مزار کرد و دیوار فر
و در بی ساخت و پیچیده آجر پیچیده بر دیوار راست کرد و صند کوچک
مقابل قبله ساخت و بر طرف او طینی است که بجانب شمال است
عالی ساخت بر سر سجد و حجاب ترتیب کرد و اکنون در آن صفات
صلوات میکنند و چون صاحب اعظم سعید خواجہ شهاب الدین قاسم

پیستی وفات کرد اورا متقارب امیر سید صدر الدین دین کرد و چون
در دوم ربیع الاول پست خضر اربعین و ثمانیة رضی اعظم سعید امیر قیام
الدین علی را در شهر اشتهاد کشید که در آن بدبختی را که قائل بر ترضی سعید
علی بن محمد حاکم کشید و بسوخته و بعد از چهار ماه خواجہ پر محمد شبان قی
و سلطان او را بریزد آوردند و درین هزار دین کرد و مرقد او از سنگ
مرمر تراشیدند و جناب مولانا اعظم سعید شرف الدین علی مرثیة کت
و رسک مرقد او کند و خواجہ پر محمد قی در پائین المازده صنف مروج
بساخت و نقش کرد و بنیاد و قندیل پاویخت و سردار پست
و در جنب مسجد شیخ الاسلام اعظم خلف لاکا بر و اولیا المصطفین بر
الملا و الدین امیر شیخ دادای علی مدینه در پائین المازده صنف
مروج بساخت و محراب از سنگ مرمر بنا و در بالای صوفیہ صنف
و نقش کرد و در پیر برجانب کشود و در سال خضر فیسین و ثمانیة مولانا
اعظم سعید متدای علی اکرم حمید شیخ العلماء و الفقہا کالمین فاضلی تصفا
السیلین الواصل بر محمد امدتک یوم الیوم مولانا محمد الدین فضل
تقدیمی کرد و بوستان شریف و گلستان بوستان طریقت بود و در محراب

و اصل شد بر سوجب و صیبت او را بر بزرگوار آکرانه و در صنف مروج
پر محمد قی دین کرد و در یوم التیسع دی عشرین صنف پست اشی و زمین
و ثمانیة مولانا اعظم سعید متدای علی قدم حمید سلطان العلماء و الصلی
التورعین و ارث علوم الانبیاء و المرسلین قطب الاولیا المصطفین کت
الطریقین مولانا حاجی نظام الدین حاجی الموی نور امد مرقد در صنف مقابل
قبله که امیر قطب الدین علی بساخته بود دین کرده اند و ذکر مولانا شاکر
و فرزند ان او در متانہ بیان تمام خواهد آمد و در پست مروج و زمین و نما
خواجہ احمد فرانس که از نوکران امیرزاده سعید سلطان محمد بود قطب
زمین خلف سا باط خان شاه مجزید و پیش کرد و سا باط و متا یک امیرین
الدین اشرف ساخته بود تمام مندم کرد و طح در سنه عالی مسکین پست
و در مزار بر شا و نشین صنف نهاد و در موقوف کرد یکی بر شرق و یکی
بر غرب و مبلغ و جزو چند مسکن خادم و خانما بجهت شوا بساخته حاج
رضی اعظم متدای علی اقدم مویل عالم السادات و العقباء العالمین
سیال الزاک طر و تیس امیر طلال الملا و الدین محمد ادم الله تعالی بساخت
قطب زمین از قبلی مجزید و پیش کرد و صنف عالی و طینی از جنب صنف پست

و طرح محراب عالی بنا کرده و آجر کاری تمام شد در سال تسع و پنجاه و نهم
 و در این سال علی بن ابی طالب اعظم رشید مویان اعظم العوالم صاحب
 والا کابرو الوزاره الکاملین الموقرین بتأیید الملک اولی خواججه من الدین
 علی المیددی ادا نمودند در بیان مدرسه و مزار پایایی و پیش از
 آن چینه بساخت و حیاض و خلوات خوب و صفر برسم مسجد تمام شد
 و آب گلخانه جدید در و جاری کرد و بی تکلف پایایی خوب و بنیاد
 آبی مناسب و نخله آفتابین بر بالای پایای نصب کرد و بهرین مزار
 مقابل امامزاده طبع مدرسه برسم خطبه چند افت و جدید مروجی نمود
 در و دفن کرد و در پینه اربع و خمین و ثمانیه شیخ حاجی محمد حسن
 بر شرقی مزار بساخت و آن هم بنیاد معصومه خوست و از آنست
 ملامت میکند و بسیار مردم از آن ستمنیز میگردد چون در پسم فرود
 بیستین و ثمانیه و رود طوفان بسیل واقع شد بهر تیره که آب بجات
 امامزاده برسیده و نصفی صفت جدید و صومعه و صفت پایین امامزاده که بانی
 مرگ نموده شد و در مدرسه و پایای مذکور تمام بازرگانه آب بسیل کرد
 مرتد امامزاده معصوم و مقبره لانا سعید حاجی نظام الدین اسخی کرا بود

در این سنی موجب هجرت و مزید اعتماد شد و در سال اهدی و ستمین
 و ثمانیه و نهم دین و دولت مثل سپید جلال الدین محمد شیخ زاده
 اعظم بریان الدین امیر شیخ و ادایمی و صاحب اعظم خواججه من الدین
 علی بنیک عمارت خود را احیا کردند و باقی کمور ماند و هر روزه سعی
 جناب خواججه شارا لیه آتش فبقر او ساکن میرسد و در ایام الاوقات
 درین مزار مردم تلاوت کلام الله شغول میکردند و سرور و روح مجد
 مزید میسر کرد **و اگر مزار بزرگ سلطان مشی المحدثین قطب الاولیاء**
الکاملین فی الله و الدین و الامم و المصلحین شرح کلمات او از حضرت
 و اگر بدان شروع میکنم از منصف و دور می آید صفت کلمات و اگر آن
 او از شرق تا جنوب برسیده و خوان نقوش بر خفا و ساکن صبا
 و ساکن سیده هر که با خلاص روی بدان ایستاده آورد از محنت
 و شدت زمانه خلاصی یافته و هر که از متابعت فرزندان دور و دلی
 او ستمانه دست بر پستار برده ستمیافته **صفت** هر که خاک وند
 پاک توتلی سرنساخت دست بر سر برده تا چپسار جو بد سرنساخت
 شیخ از بزرگان دین و سالکان راه حقین بود و مولد او از اصفهانست

و مرید شیخ اندایان بود و شیخ اندایان را شیخ محمد نام بود و این شیخ محمد
 شیخ کمال بود و مرشد بود و صاحب کرامات و ولایات بود شیخ دوازدهم
 علیه الرحمه دست ارادت داده بود و شیخ در بستره او نور ولایت
 می یافت و او را ارشاد کرد و شیخ فی الدین داد احمد در محراب علی پاک
 کردی و صاحب الدر و قائم اللیل بود و آنچه از حق الهی بدو رسیدی عرض
 فرما و ساکن کردی و خود بر بیت جو افطار کردی **تغلیت** که روزی
 شیخ سعید علیه الرحمه در محراب فرمندی علی پاک کرده بود و صاحب کرامت
 اجرت او داده بود و باقی فرس با تیار شل کرده و شیخ سعید در آن
 مقام بواسطه اراده ارحم قیام نموده بود که وقت فوت نگردد و چون
 از نماز فارغ شد عزیمت راه خواست کردن شخصی رسید عیوی
 و از فرس اثری ندید بنایت متغیر و طول شد شیخ سعید پرسید
 که موجب طمانناح چیست آن مرد عیوی گفت مرا بر صاحب فرس **ظن**
 بود که در فرس آدا کردی و اکنون فرس برداشته و من محروم بودم
 عیال باز میکردم شیخ فرمود که ای محمد و مراده صاحب فرس نیند
 ترا برین سپرده و من بوقوف بودم آن مرد عیوی فرم شد و گفت

ساک

ساکن باش تا من کسی پیاورم که بر دار و شیخ فرمود که فرزند من داده اند
 که عمر او تو پیاورم این بگفت و گندم برداشت و همراه آن عیوی بر
 و بجانزه او سپرد و خود بازگشت و صحبت شیخ محمد آمد شیخ چون
 نظریا و انداخت گفت امر در چه عمل کرده که در تو چیزی احساس کنیم
 شیخ داد اقصه عیوی و گندم بازگشت شیخ برخواست و روی او بوسه داد
 و گفت ای محمد بودا و اندو ترا بعد از من بر شد اختیار نیست اما صح
 آنست که چون از خانه عیوی بازگشت و بترارگاه خود آمد و ساکن شد
 چون شب در آنکس عبادت مشغول شد وقت صبح خواب بر او غلبه کرد
 چون در خواب شد حضرت رسالت را صلی الله علیه آله و پسلم خواب دید
 که او را بچونان خواندی و دست مبارک بر سر او نهادی گفتی ای محمد چو فنا
 از رخ فرزند من چون تو این رحمت در حق فرزند من نمودی مانیز
 آنچه سستی از درجه ولایت بنوه ایدم و ترا داد الحمد نام کردم همیشه
 اغنیای و ساکن بر سفره داد تو روزی خورنده و سرگز برکت از خانه
 تو کم کرد شیخ چون پیدار شد صلوات بر حضرت رسالت صلی الله علیه آله
 فرستاد و بعد از اذای فرس صحبت شیخ اندایان رفت شیخ چون

۱۸۹ در بستره او دید نور ولایت مشا به کرده و گفت ای محمد حال چگونه است
و آنچه بازگفت شیخ اندامان چشم و روی او بوسه داد و برایشم
لقب پیغمبر داد و او را گفت فی الدین داد محمد دادی و دادند مبارک است
بستان این و پستار باله و بر سر سج که این شاره تو و فرزند ان تو و
مردان تو خواهی بود و او را ولایت بزرگ ارشاد فرمود شیخ سعید بود
این دیار شد و بقره از دکان که از ولایت سپید آمد و طرح
خاشاکه چندانست و بسیار زمین محرابی احیا کرد در مزروع کرد و نیک
و در خاشاکه آتش بفرار روان کرد و مردم قریه تمام او را میباشند
و کرامات از او مشا به میگردند و مردم اطراف روی بد و نهادند
و دست ارادت بدو دادند خدای تعالی و پسر فرزندان صالح خدا
مشناس کرامت کرد **اول** محمد شاه **دوم** علیش **سپس** ابوبکر
چهارم محمد شاه با شفاق فرزندان تنو که کعبه شد و بزیارت روضه مقدسه
حضرت رسالت زینا صلی الله علیه و آله رفتند و باز گردیدند و فرزندان او
سرمایع ولایت شدند و چون شیخ در دکان قرار گرفت در آن سال
در نزد قاضی ولایت شهاب الدین سمرقانی بود و جمعی معاندان

۱۸۹

۱۹۰ شیخ داد نزه او فرستند که شیخ با بل صفا می آمده است و دعوی میکند
و ارشاد غلابی بنمایند علی ندانستی دارد و قاضی جمعی از ملازمان
خود بنویسند و شیخ را بشهر طلب کرد و چون شیخ بستر آمد مجلس نگاه
حاضر شد و قاضی را گفت که شیخ آمده است قاضی با خود گفت که
شیخ غابی که راه بطهارت خود بزرگ ارشاد تو اندک زمانی در خانه
توقف کرد و بعد از آن مجلس آمد چون در بستره شیخ نگاه کرد حال بد
بگردید فواست که دست شیخ بوسه دهد شیخ تبسی فرمود و گفت ای غابی
شیخ غابی را که راه بطهارت خود بزرگ دست او را بوسیدن از
جهل باشد مولانا شهاب الدین در پای او افتاد و اعضاء او بزرگ
در آمد شیخ او را استقامت داد و نوشتند قاضی از شیخ چند سوال علمی کرد
شیخ بر فور جواب بفرمود قاضی است ارادت شیخ داد و پستار
او قبول کرد و کلمه مریدان در آمد و ترک تصانیف و فاقوم شیخ شد
و در ملازمت قیام نمود و شیخ سعید در سر آب نوشیدند و درین مقام
که امروز زرار تبرک اوست باقی بود شیخ آنرا بخردید و باقی میند
کرد که زمان وفات من نزدیک است مرا درین مقام دفن کن و شیخ بجز

بندر آبا شده و در سال پس بجایه در شهر شوال بجوار رحمت حق پویست
 فرزندان شیخ سعید در خانقاه بندر آبا در کبدر پشت مسجد خانقاه
 کردند قاضی شهاب الدین بعد از پیر روز با جمعی اثنان کرده بکلمه و
 جسد مبارک اجودانش کردند و بیشتر آوردند و درین مقام که امروز
 مدفونست دفن کردند قاضی شهاب الدین در سال عشرين و سی و چهار
 صفه عالی بر بالای زیارت شیخ بساخت و در گاه عالی راست کرد
 و در سال ثمان و اربعین سی و چهار قاضی شهاب الدین وفات کرد
 و او را در عقب شیخ داد دفن کردند رحمة الله علیه و خاتون عظمی ملکه
 عاتقه کبری خانزاده بنت سلطان مبارک الدین محمد در جنب مزار
 شیخ سعید در سال ست و ثمان و سی و چهار در سنه عالی مروج
 بساخت و خانقاه و چهار صنف و در گاه عالی مفتوح کرد و چهار صنف مقابل
 مزار تبرک راست کرد و او اول زن امیر شیخی پیر خواهر شریف
 الدین فضل بدبود و چون او وفات کرد زن شاه محمد شد و سلطان
 و سلطان بایزید از وصوله شدند سلطان ابریم در اصفهان و قاضی
 کرد و او را بدین چهار صنف مقابل مزار آوردند و دفن کردند و قبر آن

کعبه

ترا ششیده و آب زرد القاب نوشته نموده اند و در پی چهار صنف بر
 مزار شیخ سعید مفتوح کرده اند و مخدرات اولاد بی نظیر درین چهار صنف
 بسی آسوده اند مثل بانی خانزاده و سلطان پادشاه بنت شاه شجاع
 و غیره با و در باین مزار شیخ سعید فرزند بزرگوار او که سر و چین نمیکند
 و کلیستان طریقت و حقیقت است و وجود شریف اوست بیول
 اعظم المشایخ والا کابر الکاملین برسان الله و الدین امیر شیخ عالی
 شانند در سنه مروج ساخته و صفه عالی مروج کرده بلا تکلف
 صفه کفر از شیخ سعید است گشاده و شرف چون بر و نصب کرده
 و در میان شرف در پی مزار مفتوح کرده و بر دایره شرف کتب بر خط
 اعظم خلف الوندانی عمده و زمانه فرجه عماد الدین محمود ولد خوانه
 اعظم سعید نور الدین کمال ابشار لطیف مولانا اعظم سعید و جید الصبر
 مولانا شرف الدین علی باب زرد نوشته در زمین سراچه و حی و سیج
 ساخته و میاه تفت در و جاری و در گاه عالی در و مفتوح کرده و بر
 در گاه همچنین حی ساخته و پیشان در گاه که در میاه تفت بچین
 جاری میگردد و بیاض خلف خانقاه در ذات عرف میشود و بر شریف

مذکور در روز در وقت سر و کلاه نشاندند و تمام بابت و باید شده است
بقرب صد قدم تخشا و دیگر باره در گای بنایت عالی ساخته و سپاس
خوب پرداخته اما هنوز تمام است و بی تکلف آن مزار بزرگوار
این مدرسه نامدار ضروری بود و در مدرسه بر طبقه نزار بالانای
مروج تکلف ساخته و یونان و نوبه خط و موالی مقرر فرموده و
و حافظ سلاوه کلام اسبج و شام شتولند و اکا برو موالی و ایللی
پیشتر اوقات حاضر میگردد و مجلس حفظ و درس علم و سماع و سوری باشد
و خادمان در خانه قدیم جهت قرا و ساکن سر روز آس را تهیه میسازند
و در ایشان راحتی یابند و این مدرسه سال

عمرت شده است **نکر فرزند شیخ سعید اول حاجی محمود شاه**
تعب زمان خود بوده و پرتو جلال روزیادت بوده و تقدا و لیا بود
و یکس بر روی او نظر تمام توانستی کردن از نایب سبب و از راه
معتبر شنیدیم که در زمان سلطان مبارز الدین محمد که باروی سپید
و حضرت فدق میگردد و تبخیل مردم را در کار داشته بود سلطان حاجی
محمود شاه پسر سپید زمانی در احرا ن و محمد نظر نگاه کرده و گفت ای محمد

چه کار میکنی در جواب گفت که خانه خودم یکم نماز دشمن این پیش
شیخ چون این بشنید بخندید و نظر بر شاه شجاع انداخت و گفت چون
ترا وقت برسد این ترگ را بگیرد و سخن همان بود چون وقت
در آمد شاه شجاع پدر را بگرفت و بیل کشید و کرامات او پسیت
نکر حاجی علیش پسر دیگر حاجی علیش بود و آورده اند که در زمانی
که شیخ سعید با فرزند ان بکعبه میرفت یکشب در میان نید حاجی
علیش از قافلده در افتاد و راه کم کرد و دیگر هر چند و پراطلب کرد
نیافت چون قافلده ذات لوق رسیدند در حالت اجرام سبتن حاجی
علیش را دیدند بر شیری سوار شده بر قافلده رسید پناه شد و
نایدید شد پدران و سوال کرد گفت در میان بختر رسیدیم و ده روز
معا سبب او بودم و با خضر طعام نمودم و مرا در میان پیشمای آب
شیرین می نمودم و قوی با من کرد که سر پال نزد من آید و با من صحبت ایم
نکر حاجی ابو کریم شاه پسر سپیدم حاجی ابو کریم شاه بود و او را حاجی غریب
محبوب بوده از مردم اعراض کردی و کرا اختلاط نمودی و پیشتر اوقات
از او چیزی و کس بر حال او اطلاع نداشتی و گاه که سر روز چهارم

کم شدی و باز پیدا کشتی و هم صحبت بر جالی ند بودی و نانی العیز کنستی
نکر حاجی محمود پسر چهارم حاجی محمد شاه بود او خلیفه آفرین بود
 و تمام اهد و قائم السیل بود و انظار بنان جو و ستر کردی و تمام
 سیلاطین بنی مظفر مرید او بودند در زمان او سو توغات دادایی
 زیاد شد و خوفاقی متور بود در بندر آباد و اشکنر و عزاباد و پیده
 و عقدا و مشاد و وار دکان آس فخر و آینه و رفته معد بود و سرگز
 نذر از کتی قبول کردی این پسران اصلی شیخ بودند **نکر مریدان**
شیخ دادا حاجی محمود درین خاندان مریدان صاحب حال بسیار
 بود اند و با شند اما مثل شیخ الاسلام سعید علی بن محمود پسران خود
 و او از مجذوبان راه حق بود و پیشتر اوقات چشم بر هم نهاده بود
 و کز سخن کفنی و آنچه کفنی مان بودی و پرتو نور طالی بر او اثر کرده بود و از
 حاجی محمود شاه نظریافته بود گویند حاجی محمود شاه روزی بر درگاهش
 خورشید بود لولی میکششت و پهلوی میکششت حاجی محمود شاه را حال
 دست داد و گفت ویرا باز خان علی پیمان ویرا باز خاندان حاجی محمود شاه
 در لولی نظر کرد علی پیمان گفت ای لولی آنچه حاجی بود و این ده تا سر آن کج

خواهی بود هم لولی گفت دادم علی پیمان گفت چه سخوی لولی غلام بودی
 ظلمت او را فرستاد کرد و روانه کرد و انید و حال بر شیخ علی کردید و در
 بروکت ده شد **نکر شیخ علی** شملت کردوزی مولانا شیخ
 بریدن شیخ آمد چون در وضع شیخ نظر کرد انکار او در دل آورد و شیخ
 بخندید و از نزد شیخ پزون آمد و بر کنار آب رفت که وضو بسازد علی
 ترک داشت و شمشیری حایل کرده بود بر گردن مولانا زد و سر او از
 بدن جدا شد و بر آب سوار کردید و بطرف شیراز رفت مردم از عقب
 بر نشد و او را بگرفتند و نزدیک شاه شجاع بردند از وی سوال کرد که
 چرا ویرا کشتی غلام گفت ای پادشاه ما بر پید افروید صحبت شیخ پیمان
 رفتم خواجمن انکار او در دل آورد و بخندید و از نزد او پرسید آن آند و بر
 کنار آب وضو میساخت من شیخ را دیدم که پایند و شمشیر کشید چون
 داد و گردن او برین من پی افتاد کردن او بر دم پادشاه فرمود
 که شیخ علی خورده است جماعتی از گمان خود پادشاه حاضر بودند
 گفتند این مولانا در گمان زن خود کشته بود پادشاه فرمود که بعضی
 رسید غلام را بخشید و هم از کرامات اوست جماعتی بران در راه

تا که بجاروفی رسیدند که فرما برداشت لران آن فرمانها رفتند
 چون بنام شاه شیخ آمدند فرمود که عارت و زیارت لران چون کن
 بشینند در پای او افتادند و توبه کردند و همچنین پادشاه شیخ
 جنه عیسان شاه بجای از شیراز سوخته شد و مردم بزداست داشت به
 شیخ علی برنده شیخ علی عا که در آنجا کند که او بر بز آید در زمان پادشاه
 در شک گرفت وی نالیدند شیخ آمد و تضرع نمود شیخ علی پاره نانک
 بوی داد که این بوز که شغای تو در دست چون پادشاه آن نان بخورد
 در زمان شک او بر شد از شیخ عذر خواست و و دل کرد و هم از پید نمود
 باز کردید و بر او شیراز با شک گرفت و همچنین آورده اند که صاحب جمعی
 ایرنانی در قیستان بود بنامیت ظالم و دغل و دو باره آنچه از مردم
 گرفت و منکر آمدی و مردم را از بیت رسانیدی مردم نزد شیخ رفتند
 و کلام کردند شیخ او را بخواند و نصیحت کرد صاحب جمع در جواب گفت ای
 شیخ تو باشی خود ساز و مال دیوان کاره را چون از پیش شیخ پیوست
 رفت دردم شکست گرفت و جان بداد او را بر فریستند و با بر نیان
 آوردند و کرامت او بسیارست و چون شیخ علی وفات کرد او را در

بلا

پدا فید درین مقام کست و فن کردند شیخ ابراهیم ابرقوی که خادم
 او بود بر سر قبر او مجاد بود و بسیار از بزرگان بنوا پستند که قبر او را
 عارت کنند شیخ علی بنواب خادم ابرهیم آمد و گفت و حالت چنانست
 که ترکی از ترکستان پیاید و بر سر قبر ما عارت کند در مسالت و شتر
 و ثمانیایه امیر ترش که دارد غایز بود از قبل امیر زاده اسکندر پیشتر ثمانی
 وزیرین پدا فید بخزید و بر مزار شیخ وقف کرد و عارت نیکو بر مزار
 شیخ بساخت از کنبه و طینی و مسجد و مسکن فراهم کرد و نیکو تعب
 کرد و قبر شیخ را عارتی نیکو کرد و لوح بنهاد و بنامیت عارتی نیکو بر
 شد و از اطراف خلایق زیارت آن بزرگ می آیند و مرادی یابند
 و در سال تسخ و اربعین و ثمانیایه امیر زاده اعظم شمس الدین محمد
 میرک پیر امیر طلال الدین چماق بفرمود که خرابی ابرهیم در مزار
 و کرد آن کتاب نوشته در قبله کاه نصب کردند و شیخ حاجی که خلیفه
 و خادم تبع بود چند قطعه زمین اجا کرد و مشرف و مکرم ساخت و قفا
 جاری کرد و مزید موقوفات خاشا کرد و در رونق خاشا و نشر نام
 نیکو جدی تمام داشت و فنی و غیر از و شکر و راضی بودند و در سال

تبع و اربعین و ثمانه عمارتی عالی بر در خاشاه بساخت از ابرو شسته
 و اساس آن از سبک و یک نصاب و درگاه عالی مفتوح کرد و فرمودی
 نصابه و بر سر طریقی سپه کینه عالی راست کرد و بر بالای سر یکی غوغای
 نیکو ساخته و در آن فرزند چون نصابه چون شیخ حاجی شاد را لیه در آن
 سال بکار حق پوست فرزندار چند نیکو خصال و شیخ شرف الدین
 علی بر پشم نذر کرد خادمی بر میان جان پسته و نثر نیکو از پدر
 گذرانیده و غنی و فقیر از سفره انعام او بهره یافت **ششوی**
 زنده است کسی که از تبارک **۵** ماند غنی پادکارش
 تا چون بچین رسید نذر **۵** سروی چند بجای پیوسته
 کرسید و بن کهن نه پند **۵** در سایه سرو نوشیدند
نکره از تعجب اولاد جمال اسلام ابی سعید محمد بن احمد کهنه از
اولاد نوشیروان عادل علیه السلام از کبار شیخ بود و داخل بر آن وقت
 و جدا علی او شبی حضرت رسالت را صلی علیه آله در خواب دید و
 برست او با سلام در آمد و ترک المارت و ایالت بداد و طریق زید و
 و بر گرفت و اهل بکر بد شد و مجلس کسوت شعر شد و خدای تعالی و را

نزدان

فرزند آن صلح داد و چون شیخ جمال لایسقام تولد شد از کوی یکی بازار
 ولایت از چین او پیدا بود و دایم بعبادت مشغول شبی حضرت رسالت
 صلی علیه آله در خواب دید که کسی مبارک بردست او نصابه
 و آب دهن در دهن او کرد چون پیدار شد تازه موی کبوی بپوشید صلی
 علیه آله در دست او بود و علوم خاصه و باطن بر او کشف شده بود تمام توان
 و بر اخط بود و با علم بحث کرد و هر چه فایق آمد و با امام الحرمین صحبت
 داشته بود و با شکر کرده و از نسل او بسیار نافعان درین عهد کمال
 شده اند مثل مولانا اعظم سعید فیاض الدین علی غنی که از فضلا عصر بود
 و مولانا شهاب الدین محمد که سر آمد زمان خود بود در دانشی و تواریخ
 و فقه نیکو و فرار مقدس بر بزرگوارش او پسته چهار صفت عالی طیبی
 بزرگ که در حق شیخ الاسلام و بجز طای آمینین بر طریق کشود و هنر
 آسب مواب در میان مدرسه جاری کرده و سا با طریقی منقش بر درگاه
 ساخته و قصیده سپید چمن شکل بر آن ثبت کرده که مطلع قصیده آیت
 سپاسم کالطاف آله الحمد و برکتها درگاه تاریخ نوشته و این آثار
 در سال اربع و ثمانین و سی و سیما به تمام شده و مولانا اعظم معین الدین جمال

۲۰۱
 الاسلام مکتب از فرزندان او بود و شری نیکو داشت و پیش پهلوان
 و اکابر معزز بودی و بغایت ظریف و ندیم و خوش صحبت بودی و او
 احتساب یزد سالها تعلق بر او داشت و وفات شیخ اسلام اعظم
 سعید در پسال ثمانین و اربعه ماه بود و منو ز آت را که امانت او در میان
 خلق مشهورست و هر کس که بر سر تربت او سوگند بدروغ خورد جان
 و این ضعیف آنچه معلوم دارم مطرب بود که او را کف کندم خوانندگی بر
 سر زیارت سوگند خورد و همان روز وفات کرد و همچنین جوانی بود شرف
 عطف نام همچنین درین فرار سوگند خورد و بعد از دور و نزدیک و بنهاره
 پانین مزار صلی مریمین آیدین اشرف سافته علیهم السلام **شهر بخیرت مولانا اعظم سعید مولانا محمد الدین** **تقریب** اما مراده بزرگوار
 مزار بی بغایت شریفیت و اکابر دین و دولت در آنجا مدفون اند
 او لا در فی درین مقام آسوده اند و در صفت مقابل مولانا اعظم سعید شرف
 الدین علی مولانا اعظم سعید الدین چیسن آسوده اند و تاریخ وفات مولانا
 شرف الدین علی رسال سیسج و خمین و سیسجیای بود و وفات مولانا
 الدین چیسن رسال ثمانین و سیسجیای بود و قاضی عادل فاضلت و برین

۲۰۲
 البینان صفت خلف صدق مولانا اعظم ضیاء الدین محمد فوسف و صفت
 ایر صفت بزرگ امیر عماد الدین بن مرتضی اعظم رکن الدین پیسلام الله
 دوز رو کسان او مدفونند و هم متصل این مزار صفت است عالی موسوم
 بصفت صفا که مولانا و مرتضی اعظم سعید فاضل القضاة اقدم سعید قطب
 و الشریعة و اتقوی والدین حال الاسلام سعوه اعلی اند در بنده بی خبر
 مدفونست که در زمان امیر محمد بن عمر شیخ شهادت یافت و امیر
 اسکندر سلطنته قائم مقام شد از خاک عراق و یزد جهت ذواب اکابر
 بشر از طلب کرد و مرتضی اعظم مشار الیرا امیر از طلبید و بطرف شمشاد
 در ابراهیم در پیستاد و در سال فتح عشر و ثمانیای در دار البره و وفات
 یافت و او را در جوار دینه کلجی فن کردند و این صفت صفا سیسجیای
 مرتضی اعظم محبتی اکرم المخصوص بنیایت الله طال الدوله والدین حضرت
 اعلی مد تعالی شایسته بنام نهاد و در سال ست و ثمانین و ثمانیای فرمود
 که مرقد او را بریزد آو رده و در صفت صفا دفن کردند و مولانا اعظم سعید
 صاحب النظم و الشریعه **مولانا سعید** و پدر بزرگوارش در پایتخت
 صفا مدفون اند و شیخ الاسلام اعظم مومن الدین ابوبکر بن محمد بن یوسف

۲۰۲ علی علیه السلام که از اکا بر او ای بود درین مقام مدفونست و فات او در تاریخ
ثمین و اربعه ای بوده و شیخ مرحوم محمود و در و کر و مرتضی سعید پیدایش
الدین محمد کی و شیخ مرحوم سعید صغی الدین اردبیلی درین مقام مدفونند
و دیگر اکابر دین و اسلام و مولانا اعظم سعید اعلی قدم حمید اشجار الصواب
و الوزرا فی عهده و زمانه مولانا دکن الدین حسین طیب اندر شاه عمارت
ایستاد این مزار طرح عمارت عالی پیداخت و مقبره نیکو ساخت و
و مطلقا انید و پدر سعید مولانا اعظم حمید صغی الله و الدین محمود فرزند
و در پسال که مولانا اعظم مشارا لیه در کرمان و فات یافت نعش او را
بیزد آوردند و در جنب پدر بزرگوارش دفن کردند و او خواهر نیک
اعتقاد حمیده خصال بود و هرگز از واقی مردم نرسیدیدی بلکه مراد
و معاون در روشن بودی و مردم از سفره او بسیار طعام خوردند
رحم الله که در سادات عظام امیر علی قوام الدین آن مزار بزرگوار است
و قرب دار السبل و اقصت و بسیار از سادات عظام در آنجا دفن
و مردم بزیارت روند و پیشتر حاجت رو کرد و آن عمارت و چنانچه
و کنید پید نظام الدین پدر سعید دکن الدین قاضی حاشه و اول آن است

۲۰۱ آل نظام بوده و پید نظام الدین در آن قبر مدفونست و در فضا خلف
کنید سادات عظام اند مثل پید قطب الدین که از اولیا زمان خود
بود و کرامات او بسیار است **تغیث** که خواهر او بی بود و مر پید
بود و با کاروانی بجانب تبریز رفت چون بدانک لاکان رسیدند
از دیر کاروان زده خواهر گفت ای پید قطب الدین تخی و مدوی
ناگاه از برابر کاروان کردی پیدا شد و از میان که رسید قطب الدین
علی ظاهر کردید بر پشت شری سوار شده و ماری تا زیارت ساخته نموت
آن مردان کرده و مردان چون آن بدیدند منظم شدند و بگریختند و
کاروان سلامت بر رفتند آن خواهر چون بزرگ آمد بدین پید
رفت چون مجلس نشست خواست که حکایت کند زبانش بسته
شد هیچ نتوانست گفت چون مردم از پیش پید بیرون رفتند
خواهر گشاده شد پید فرمود که ای خواهر تا من زنده باشم این سخن
فاش نکن و پید علی قوام الدین صاحب کشف و کرامات بود آل
نظام پیشتر درین مزار مدفون اند **تغیث از شیخ قی الدین عربستان**
علیه السلام شیخ قی الدین عربستان از اکا بر او ای بود و قطب

۲۰ ن زمان خود و معاویه سلطان قطب الدین بود و علم و علم با همه کس بود
معلم علم با هم یاد داشت **۱** هم عیان هم کشف هم اسرار داشت
خود صلوة و صوم عید داشت او **۲** حج سنت را فرود گذاشت او
و وعظ بنیاد خوبی فرمودی و اهل یزد پس کرده بود مذکر ایسه
و قدریه و علی السید و شیخ سعید از روی بحث با این مرسد در آمدند
اعتقاد ایشان مشغول شد بدلیل در بیان و سر را ملزم گردانید و در
اهل سنت و جماعت آورد و فوات او در سال است و پست است
درین بعد که امر و زهد فونت و بسیار از زرگان دین دران
زمین مدفون اند مثل قاضی طلال الدین خیارتی که از علماء عصر بود
و سر آمد زمان خود و قاضی نظام الدین ابوالخیر تهریزی و مولانا
شمس الدین محمد کرمانی و مولانا اعظم سعید کمال الدین شامی
مکرم ابرقوی از مشایخ قدیم شیخ احمدک و مرحوم شیخ علما بسیار
شدند و علماء درین مزار مدفون اند و این مزار را عمارت بسیار
ساخته بود از سبیل و مزار و سقایه و صدف و بیسبیل تمام نمودند
گشته و از آنها آثار مانده **۳** که از مشایخ خلیل آسوده مشهور بود **۴**

۶۴ این مزار هم بنیاد مبارک است و بسیار از اکا بر در آورده اند
و کندی قدم دران مقام بود مولانا قوام الدین شوبیش و ران
کنند را بکند و دیگری از آفریننده بیاضت و سفید کرده و کن بکند
بنوشت در بیخ و ثمانین و پستجهایز و مقبره او در خلف آن کعبت
و کرد آن مزار دیوار یکشاید و آن قبر که آنرا قبر درین مزار است
شیخ خلیل آسوده است و قبر او چون بود و در ضلع خورد از آفریننده
عمارت کردند و مشایخ اعظم شارا الیاز جمله اولیا کبار بود و صاحب
کرامات و از کرامات او یکی آنست که پیرش کعبه رفته بود و مشایخ
ما در سر طوا میگرد و کرد یکدیگر جنبه پیر و کلیفت پیرم اینجا نیست که
ازین طوا بخورد شیخ خلیل کنت بخش او بنه طاسی در خانه داشت چته
پیر سر طوا کرد و بنهاد چون پیرش از کعبه باز کرد دید آن طاس بیابان
بار همراه آورده بود گفت در روز عید پیرم این طاس طوا درین کعبه
بین داد و بسیار کس از قبر او استخوان دست کرده اند و مراد یافته **۵**
۶ مزار حاجی صدر الدین بوضع جامع کمال در اول حال حاجی صدر الدین
بعلوم ظاهر مشغول بود و کعبه زنت و زیارت کعبه در روز خضر رسول است

۲۰۷ در یافت و از راه قدس نلیل باز کردید و بنیاد تصوف کرد و بعلی است
تقیام نمود و او را حالی دست داد و جذبه در یافت و ترک دنیا کرد
و از مردم گناره کرد و آئینش با مردم نکردی و بطرف مهر پرورفت
و در گوه خور میز مقام کرد و امیر یوسف نلیل که از قبل امیر بزرگ دار فقه
بزرگ بود بدین اورفت و بجهت او چهار طاقی بساخت و او که در انجا
بودی و آخر روی در پیمان نهاد و در محراب منهد و کرامت غوری
و در زمان حکومت امیر عبدالرحمن قوری در پیمان انار ششپس که
بر پای ایستاده وفات یافت بود عبدالرحمن پهلوان پرن را بهار را
بهر ایستاد و او را پیاورد و این مقام که دهن اوست بزرگ و او را دهن
کرد و با نچه در خلف آن بساخت و چاهی در ایستاد نه مزار بود که چندین
سال بود که خشک شده بود چون حاجی را در آن مقام دفن کردند آن
در انجا ظاهر شد چنانچه پوست انار خشک بر روی آب آمد و آن آب
سرکه کم نیشود و بغایت آب نیکوست و بجهت شفا مردم میخورند و وفات او
در سالست و شام نایز بود و او را درین مزار دفن کردند **مزار سادات**
مشهور قبل و بعد از ان مزار سادات عریضی اند و این مزار متعارف

۲۰۸ باغ کمال کاشی است و مشهور بکنندشت در و که آن کنبد کرده شده که از
آثار کج یزد کرد شهر یار بوده و درین مزار قبلی قبله صفا است و درو
پسه قبرست که هر که در انجا مزار با قتل خواهد انداخته اند هر او که طلب
دارد بر آورده کرده و این بجز است **مزار خواجه پسته** و کیفیت این مزار
خط سبز چنانست که چون مبارز الدین محمد مظفر پرون در وانه هرگز
نش میگرد و خندق میکند بقبری رسیدند شخص در قبر یافتند اعضای او
درست و دو پاره و در سبز در ایستای او و صحنی عایل کرده و بران
دو پاره و در خطی سبز نوشته و یکس آن خط نیتوانست خواند و آرد
او پرون نیتوانست آوردن شب محمد مظفر را در خواب نمودند که
آن شخص با خط سبز پیش حضرت رسالت صلی علیه السلام ایستاده بود و یک
سکه که نچه ایستاده خط آزادی را با ایستادند محمد مظفر از ان سبب
از خواب بیدار شد و نگو بود که او را با آن دو پاره و در خط سبز درین
مقام دفن کردند و صومعه برپا لین او بساختند و مردم بسیار نشانند
از ان قبر دیدند و بر طرف دیگر از مازیان که آنرا غازیان نخوانند که
آن از پیش رفت بسیار از علما و صلحا در ان مقام آسوده اند مثل

مولانا اعظم سعید اعظمی قدم جمیع پیش الدین محمد ماز یار علیہ الرحمہ کوفتہ
 و معنی و اعظ و زاہد و صاحب فنون معقول و مشقول و موحد بود در آن
 مقام آسوده است و مولانا اعظم سعید نور الدین خطیب که از اولیا آ
 بود درین مقام برست و مولانا اعظم سعید پیش الدین محمد جو لائمه
 و اعظ مصنف در انجا فوتت و بسیار از تابعین که اسامی ایشان
 معلوم نیست و از ان جمله او را غازیان میگویند که چون لشکر اسلام
 بر دروازه جنت کردند از جنت اهل فرج که شیخون بر ان مسلمانان زده
 بودند و بسیار شهید شده بودند جمعی از اهل یردبان مسلمانان منعم شدند
 و بفرج رفتند و با جمعی سپان حرب کردند و قلع فرج پستند و بسیار
 از جوس قتل آوردند بعضی زخم دار بودند از مسلمانان چون باز گردیدند
 کشتگان درین مقام دفن کردند و هر که از ان زخم داران گم و فوات
 کردند در انجا دفن کردند و آن مشهور بغازیان شد **که تا تاریخ کال**
 چنان معلوم شد از او یان کهن سال که این مزار باغی شجر و مکر و بود
 و در میان باغ عمارت و چاه آب و جو فخانه بود و سلطان مبارز از
 آنرا از مالکان بخرید و وقف اموات مؤمنین و مؤمنات کرد در سال

بسی

بسی و سی و پنجمین و بیشتر غریبان و مشغولان آنجا مدفون اند اول قبری که
 در آنجا بود که کا کا محمد بود و صد و چهل سال عمر او بود و بعد از او در
 ابدال بود که آنجا مقام شب و روز تجا و ذکر کردی و در برف و باران
 در زیستان و تابستان بر روی خاک افتاده بودی و او را با نام
 کندی از ابدالان بود و بر یک طرف مزار کمال کاشی میل بر بیوان
 اسپه لقا شاهی که در کمان حاکم بود و با پادشاه شاه شجاع چند سال
 مبارزه کرد و آفرید و چون بکشت شد سر او را بریند و زیست اند پیوان
 کا کش سر او را دفن کرد و میل ساخت و تاریخ از سنک در نهاد و بر
 یک طرف عمارت مزار اسپه کنده است که در زمان پسر اسپه سیسی
 خلق کرد و اسط ققط و در زندان در اندرون شهر مرد بود و نزدیک سی
 آدمی و دیگر آن کرده شد چون فرج برفت اسپه کنده و بغا جمعی بزد
 آمد آن مردگان که در ان خانهای شهر درم افتاده بودند امکنده درین
 مقام باغی بود آنرا بخزید و وقف اہانت کرد و آن مردگان از شهر
 بیرون آوردند و در قبر مدفون کردند و سباط عالی بساخت و سجده
 و چهار دکان و آنرا اسپه کنده نام کرد و در ان مقام بسیار از شهدا

۲۱۱ و اهل سد فون اند و بسبب میل آن سابط و مسجد و حانوت کشیدم
و آثار نمانده اما قبرشده او اولیا باقیست **دو ترجمه در اینجا مذکور**
و این دولت از اهل سد بود و در اول داد اولیان بود و او را
حالی دست داد و جذب رسید و از لویان انزاد است و بر روی
فک سر روز و چهار روز افتاده بودی متصل خوردی و خنیدی
و غیر از خود نداشتی و از کس طلب نکردی و در سر بازار افتاد
بودی و گاه گاه مافی الفی کتبی و یکی بود او را سرخ کبوتر فروش
گفتندی او را تعهد کردی در یک در زیر او کردی و ریک تر برداشتی
و دولت را سال بصد و اندر پسیده بود و دندان در باره بر آورد
بود و گاهی دعا کردی و گاهی دشنام دادی و گاه خندیدی و گاه
گریستی و چون وفات کردی کار شهر بر نماز کردند و صدقه دادند
اسکندر پیر قبرا و مشهورست و مقبره مولانا شهاب الدین سعید قاضی
هم درین مزارست و او نیز از بزرگان دین بود و فقیه و صاحب
شر و ط بود و در جنب مزار حاجی صدر الدین مقابر جمیدی است قطعه
زین مولانا عبد المنعم بن مولانا سعید الدین گشته بود و بجزیره و قنک

۲۱۲ و چون فتح یزد شد ابا بکر نازن و عمر خواجی و شمس الدین بخشی
و احمد آقا و قتی زمان اسپکن در قتل ایشان صادر شد مراد برین
مزار دفن کردند و بر یک طرف باغ کمال مقابر تیرگی است که باغ
خواجی محمود تیر کرد و وقت مقابر پس لین کرد و بسیار از صلحان
در اینجا آسوده اند **در کتاب باغ حاجی** این باغ از ان حاج غزاله
لکرن در دوازده بود و در قدیم الایام مشرفه اما بجان و باغ تمام
یزد بود و کوشکی در میان باغ بود و چون آنجا یک پونش میبود
در ان باغ قبیل آورد باغ روی بخوابی نهاد و قصر ویران شد و چنان
هم بر کنند و ویران کردند تا زمان مظفریان در آمد و خالصت
شد و برادرش نجی شاه حسین دیوان آن باغ راست کرد و عمارت
قصر کرد و در تصرف گرفت و بعد از وفات او چون تر و کاشت
کردند این باغ حاجی بصید او مولانا مظفر لکرنی خوانند سلطان سید
آزاد وقف اموات کرد و مردم هر یک قطعه زمین برداشتند و خطرو
ساختند مشهور علیش و فرایش و رضی اعظم سعید جلال الدین
جعفر معروف و غیره و از اهل سد و مجذوبان در اینجا بجای گوده اند

بابا محمد الدین و او مجدوب غیر سالک بود و صاحب حال بود و کس
آمینش نکردی و در رسیده خواهر پرچین و اسفانی در اسپستان
پیشتر اوقات نشسته بود و در صلح و جوب پیش خود نمانده بودی و او
املا و قات صد صد کفشی و سرگز از کس طلب نکردی و مردم او را تعبد کردند
وزنی از متعلقان ملازم او بودی محافظت نمودی روزی مدتی
حرب احد و شهید کردن دندان بجز صلی علی علیه و آله میکرد او تمام دنیا
خود بوقت بیگت و در آخر حال او را ردی پیدا شد و باگت
و دیده خود بر آورد و در اوقات نماز جان بداد ویرا درین بلغ دفن
کردند و قات او در سال ثمان و عشرین و ثمان نماند بود و در جنب او خیزید
بر لاس مدفونت و برادر این جنید امیر معتبر بوده نزد امیرزاده اسپکنند
در و گردان شده او را بگرقتد و پاد و زند امیرزاده اسپکندر کم کرد
که زندگی پوست او بکنند امیر جنید چون آن حال بدید متعجب شد
و ترک امارت کرد و او را جذب بر سپید و چو شد و منته مشته در
سیابان بر سینه و شاکستی و چون بشهر آمدی با کسی سخن بگفتی هر جا
که در بر او کردی همان روز پاره کردی و کورستان سر بردی

۲۱۴
در زمان وفات مردم را وداع کرد و جان بداد امیرزاده اعظم شمس
الدین محمد میرک ولد امیر جلال الدین حقایق او را بختبر و کفین کرد و جنازه
او حاضر شد و او را پهلوی بابا محمد الدین دفن کرد و در ویش ترا آتش داد
نگار بابا ضیا الدین ابدال هم در جنب ایشان مدفونست او در ویشی پاد
ولیکن از و بسیار کرامات واقع میشد که بودی که هفت در پیر وین
طوف کردی و در صبح چون در واز کش دندی او را در شهر دیدندی
که پرونی آید **نقش** از مرتضی اعظم امیر قطب الدین مسعود قاضی
که گفت روزی بزیارت مقابر تازیان رفتم ضیا الدین را دیدم که بر
مقبره نشسته بود و ماری بر کنار نشاند که ماری بازی میکرد آن مار
چون مرا دید برخواست و بر رفت **نگار ستار مرغ مولی** این مزار در
باب کوشکنوت بر کنار خندق و اول بلغ سمور بود مولانا اعظم
شیر الدین ابو بکر رضی بر اجوات وقف کرد و بسیار اهل اندر آن
مدفون اند مثل شیخ زاهد عابد متقی شیخ احمد حق مدد کار و ذی شیخ
صایم الدهر بودی و خلیفه قطب الدین آفاق شیخ ابوالحسن کار و ذی
قدس اندر و ه الغریز بود و چهل پیل در غرّه مسجد جنب شهر مجاور بود

۲۱۵ و سنگت و از وی بسیار کرامات مشاهده کرده بود چون وفات کرد
او را برکنار شارع این فرزند دفن کردند و در کبیرتسایین فرزند مولانا
اعظم سعید قدوة العلماء و الفضلاء المتهجدین مولانا عزالدین ابراهیم
فیروزانی که از فضلا عصر بود و مثل او اعظم بود و همت چهل سال
می جز کلام استنبیج کرد و سلاطین بنی مظفر در عطا او حاضر شدند
و قریب ششصد هزار از اچات عربی و فارسی در ذکر داشت و در عطا
کنایت و لطایف کثیف شستاده چهار سال مراد بود در سال ثمانین
و سیستمازیه وفات کرد و قریب باغ تلای می مدفونت و در جنب شیخ احمد
حق مدد مولانا اعظم سعید حاج علی رود شتی مدفونت و مولانا شاکر
از جمله فضلا زمان خود بود و عطا بنایت خوب کفنی و کاه مردم را
بگریانیدی و کاه بخندانیدی و مسافرت بسیار کرده بود و جهت
اعلی دین و دوز بسیار یافته در اول محاسب بود و در آخر بقضا
خنی مشغول شد و صاحب نظر بود و اکابر با او مطایر بسیار کردند
و در جنب او شیخ جمال الدین زاهد که طایفه شیخ احمد حق مدد بود مدفونت
و او روی زاهد صالح بود و در غرض مسجد جمعه قائم تمام شیخ احمد حق مدفونت

دان

۲۱۶ و آن بر سپهر بگردید که متصل است و قریب باغ تلای می مقابر سرچشم
و در آن مقام بسیار از صلحا و مؤمنان آسوده اند و در آنجا دو قبر بزرگ
بسته اند و درین دو قبر قریب سه هزار آدمی مدفون اند از زن که
که بواسطه قحط در بندان پیر اوسید طبعی در آن درون شهر مملک شده
بودند و در مدرسه دو مسافر ایشانرا انداخته بودند چون در راه
بگشت و خدا آن مردگان را بیرون آوردند و درین دو قبر دفن کردند
از آن دو قبر بسیار نشانها دیده اند و قریب آن فرزند برکنار شده
مقابل برج اولیا مسجد است که در سال اربع و تسعین سیستمازیه کفنی بود
از دور و پس از بوضع سر چرم شدند ساخته اند و آن قصه در محل خود
گفته شده و در آن مسجد اهل اهل بسیار دیده اند و آن مسجد شانه ابروت
و تمام چهل سنانه نیز گفته اند مشهور بسیار است
در جنب آن فرزند آسوده است و او مرد تارک مجذوب بود و آنچه کفنی
اکثر همان بودی و اکابر بریزد او را منعاً بودند چون در سال ست و
تسین و ثمانیازیه وفات کرد و او را درین فرزند دفن کردند و این فرزند
کردند و مردم بزینت روند و مراد بیست و هفتم در آن نزدیکی بر سر راه قرار

در آن زمان که در میان وادان در آنجا بود
 و در آن زمان مقام حاضر شوند و در شب آن موضع عظیم بهیبت با
بکر متا بر علی باد و بیعتی آن فرار نیز متبرکت و از اولیا و صلی و صلوات
 خالی نیست و گویند مشرب آفرین حضرت علی ایام آن فرار گذار میکنند
 و از شدت آن فرج کی در آن فرارست و ذکر او گفته شد و مولانا اعظم
 سعید قدوه الخطباء و العلماء المتورمین شیخ زین الدین علی سوزنده
 در آنجا مدفونست که مدت چهل سال با سب سلال خطیب جامع بود و علم
 اطفال و دو قریب هزار کس از بزرگ انفسا و قرآن آموخته اند و فی
 خط کرده صبیحه او یکی بر سر سجاده وفات کرده او صدیقه زمان بود
 بود و مردم بسیار خواها و نشا نما در قبر او دیده اند و در جنب پدر
 مدفونست **ذکر زین الدین شیخ الاسلام سعید فرید الدین عبد الباقی شیخ**
الاسلام اعظم سعید شمس الدین محمد طوقی نوادار شیخ فرید الدین عبد الباقی
 از بزرگان دین و سالکان راه یقین بود و مولانا و از کارزار و مع
 و صاحب کشف و کرامات بود و در مریش شیخ محمد اسزایی بود و شیخ محمد
 فرود از قطب الاولیا و قدوة العلماء منظر کلمات الله العلیا شیخ علا

الله و سنائی داشت شیخ فرید الدین را یک واسطه فرقی شیخ علا الله
 میرسد و صاحب مقامات علی بوده و چندین جلد داشته بود و از بزرگان
 استماع دارم که شیخ فرید الدین را روز عرفه در کارزون دیده اند
 و روز عید در طواف کعبه یافته اند و بغایت و جیه بوده و نشانی است
 در چین او ظاهر بود و بر تو جلالی بود غایب **تغیبات** که سلطان
 ابوالفتح بن خواجہ شیخ محمد بن خواجہ کمال الدین ابو المعالی جته خارجی
 خورده بود و است که در محصل پیش شیخ آمد و تشنه و منمو و شیخ نزد وی
 فرستاد که راجع کن نشود چون شیخ بازگشت گفتم شد و گفت بن عالم
 بگریه سلطان ابوالفتح همان روز فریسته شد پیش شیخ فرستاد و عذر
 خواست و گفت فاجحه بخوان شیخ و مو **و** زمری که کان پرسید رایت
 پس او را می باید رفت اما فاجحه بخوانم که بایان بود و فاجحه بر خواجہ سلطان
 ابوالفتح همان روز وفات کرد و در سال اثنی عشر و ثمانمائه که بایا بکران
 عیسان و زید و خواجہ جلال محمد و خواجہ ارزی باشکر امیرزاده اسکندر
 بخاریه زید آمد و در بندان ستادی شد اکا برو ایالی درخواست کردند
 شیخ را نزد اسکندر فرستاد شیخ سعید متوجه اصفهان شد و چون

۲۱۹
 امیرزاده اسپندراندن شیخ خردارشد اورا نوازش و تعظیم نمود
 و بوجوب درخواست شیخ احکام بنوشت و شیخ را روانه کرد که در آن
 و چون شیخ بیشتر آمد با یکریزان از صلح ابانوه و از صوابدیش شیخ
 بخاورد که چون شیخ خردار شد سخن برآمد و گفت مکان از شهر بدرگند
 روز دیگر با یکریزان سیمانی رفت و محمد اوزده عصیان آورد
 و دروازه شهر که باب قلعه بود برابر یکریز بست و دروازه بیرون قلعه
 بگشود و گوی که بیرون در شهر آمدند و شهر را بگرفتند و با یکریز و امرا او که از آنجا
 یافته بودند بگرفتند و بقتل آوردند گویند که در آن روز که در آنرا امیر بزرگ
 وفات یافت شیخ فرمود که امیر درگذشت و چون تاریخ وفات امیر بزرگ
 معلوم کردند همان روز بود که او کشته بود و او هم بدان صاحب حال شد
 و در سال شصت و شش و ثمانه وفات یافت حکم وصیت او را در سر است
 قرب فرار ما نوک و فتن کردند در همه سال پسین و در این
 و ثمانه تا که صاحب اعظم و پستور اعلی کرم انقار العظمی الحکام خواجه نام
 الدین محمد سمانی قلعه بزرگت در بره بود در سر فرار او عمارتی عالی
 بنیاد کرد و اول صحنه قبلی قبله که پیشان زیارت بود بساخت و بانی

۲۲۰
 طرح انداخته بمانند چون شیخ الاسلام اعظم سعید صاحب مقامات العبد
 وارث العلوم الاشیاء المرسلین پیش السامه العالمین شیب اللغه والدین
 محمد خوقی بر سر آمد مرقده که شیخ الاسلام و مقصد اکابر دین و دولت بود
 و علم و علم با جمیع کرده بود چندین جلد بر آورده و فرقه شیخ فریدالد
 عبدالباق داشت و سر روز شصت هزاره که فرقی ورود داشت و در
 بره است مشربین هیچ الا اول پسندت و در برین و ثمانه تا بجا آوردت
 حق پرست و اورا بوجوب وصیت بنواشت بزرگو از فریدالدین
 آوردند و در بر شیخ دفن کردند و مرتضی علی اعظم امیر طلال الدین خضر
 شکاره مروج بساخت و قبر شیخ فریدالدین عبدالباق و شیخ شمس الدین محمد
 طوقی را در آن شکاره عمارت کرد و فرشت از آنجا بچشمه پنداخت و یکی
 بجهت درویشی بساخت بر این قبر چراغ ابد باقیه ذکر خزارات شود
 که تعلق نظر شهر داشت کشته اکنون در ذکر خزارات داخل شهر شریف کرم
 بر تو توفیق الهی که **ذرات داخل شهر اول نماز بزرگه** بیج کرم در باب
 چیزی کشته اند بعضی بر آنند که این قبر اما زاده سعید **فضل بن موسی کاظم علیهم السلام**
السلامت برادر سلطان خراسان علی موسی الرضا علیهما السلام است

زیر پسته و لیکن از صحابه و تابعین بیرون نیست و غالب آنست که از ابتدا
 نهج است که بعضی در آن چو کلاه زخم خورده بیرون آمده اند و بیرون
 آمده اند و بر آنکه هر یک بقای فرود آمده اند و بسبب زخم بخوارست حق
 پیوسته و ایشانرا همان مقام دفن کردند و تحقیق پس ای ایشان علوم
 نشد چنانچه یکی بر لب کوه استگران آسوده است و دیگری در مقابل هزار
 اما فراده بزکوه در میدان در مسجد و کاروانسرا امیر حجاج دوی یک
 آسوده اند و دیگری در هزار حریا باد قیس علی پدا اما قبر بزرگوار او نمی
 و کس را معلوم نبود که درین مقام شهیدی آسوده است تا زمان دولت
 مبارز الدین محمد مظفر در آمد و شهر را بزرگ کرد اند و بسیاری از بیرون
 داخل شهر کرد و بار و کشید و خرفند کرد و چون بدین مقام رسید
 حصاران کلند زدند و شکافته قبر پیدا شد نگاه کردند شخصی سبب دید
 با جامهای پیسبر و سفید در آن قبر آسوده و جامها پیسیده در بزرگ
 کشته و بعضی پیسینه او نهاده و بر اندام او جرحت یافته چنانچه
 آورده اند که خاری پاره پینه از جرحت او برداشت خون تازه
 بر پینه یافت آوازی بکوش خارا آمد که دست خود بگمبارد و این معنی

صدقته بدلیل کلام الله مجید باری عزاسمه و لا تحببت الذین قتلوا فی سبیل
 الله انما بل ایضا **عند قبر زین العابدین** **ما آتیم من قفسه** خاران
 از مینیت پختا دند و پنجه شده بدین در آن دست از کار برداشته
 و خبر نزد محمد مظفر آوردند و آن روز که گذشت چون شب در آمدند
 علم نور صلیبه دیدند که از آن قبر بر می آید و دیگر محمد مظفر سوار شد
 و بزیارت آمد و بزم سوگ آن قبر را برپا داشت و نصیل بد آن طرف قبر نهادند
 و در میان سرد و نصیل برادر است که از آن سو معبر باین قبر اوست
 شبی بر می وزنی بد کار در آن سو معبر نشد و بنساخته شول شدند و
 آتشی از غیب پیدا شد و در آن مقام سرد و سو بخشد با باد نگاه کردند
 اندرون سو معبر بر خاکستر بود و کفشی و موزه باز مانده باقی سو سوخته
 این موجب جرت خلق شد و اظهار این قبر در سال سیع و اربعین
 در جمای بود و فراموش کرد و بسیار نشا نما از آنجا دیده اند و اهل کاشان
 برادر پیسیده اند و در سال اربع و اربعین و ثمانیه جناب صاحب علم
 مقرب الملوک العجم امیر قطب الدین خورشاه بن امیر اعظم سید شمس الدین
 خورشاه قطعه زمین از شهر داخل کرد و سو معبر نیکی ساخت و فرس کشته

و در رافعه از کاشی و آجر پوشانید و در پای خوب نصب کرد و این بزرگوار
 ایضا که در جزوه اسد الخیر ذکر شده است **شیخ شرف الدین خضر علی بن محمد**
 شیخ شرف الدین خضر از بزرگان دین بوده و علوم فارسی و باطن داشت
 و مسالطین بنی مظهر بر مضافه او بودند و اشعار و کلام در غایت جراته دار
 و خانها و وطنی که در فن اوست از اسپستجات اوست و پایاب آجر
 نخته در میان خانها ساخته و نرسو او را و جار بست و این خانها محمد بن مظفر
 داخل شهر کرده اند عمارت خانها در سال خمس خمین پدید می آید بود در
 سال پستین و سیاه بوار فی پوست و پیر از چند او مولانا اعظم
 طهر اللغه الدین محمد از فضلا عصر بود و ترا تصانیف بسیار است چون
 اربعین در حدیث و شرح بیایع و تاریخ باقی و غیره در سال خمس عشره خانها
 وفات کرد و در جنب پدر بزرگوارش درین خانها دفن کردند و فرزند
 و سبط او بزرگان دین و عزیزان اهل شین اند **ذکر خضر اسپستجات**
الدین حمزه شیرینیان این پدید آید الدین از فرزندان محمد بن علی بن
 عیبه اسد بود و از کوشش ایشان زمان خود بود و محمد تا محمد از خانها
 آمدی و بناز محمد حاضر شد علی صایم الدر بودی و ذکر دایمی داشت و از

خوردن و پوشیدن او کس خبردار نبود که از نجاست شیئی ترکی از ذرات
 آن یک شرا بخانه محبت برد خانه پدید آمد بجان شرا بجان در بزیند
 چون دریا زد که ترک چاقی در دست داشت بر پسته جواد که در دست
 و چاقش بر بالاشک مانند ترک بخرع در آمد و استغاثت پدید
 فرسود که از شراب تو بر کن تا دستت بر کرد ترک تو بر کرد و همانند
 درست شد و دیگر شراب نخورد و در پدید پسته شد و وفات سید در سال
 پستمان بود و در آن شب که وفات میکرد و خوار و خصال خانها طلب کرد
 تا قبر او بکنند چون قبر تمام شده در دم بپنال او دود در دم بخار
 که راشا دفن کند و خصال دید که بر زمین کفن و سینه و کلاب نزد او نهادند
 پسته بختید و کلمه کفایت و از دینی منکر کرد و هم درین خانها اش دفن کرد
 روز دیگر تمام خلابی بر قبر او نهادند که در محمد اسد **ذکر مولانا اعظم حیدر**
خضر الدین بر خواجه در شهرت مولانا شاد را لیه از بزرگان دین بوده و
 دعلل یاسم جمع کرده بود و از اولاد بی عباس بود و بر پست و اسطین
 رضی الله عنه میر پستید و معلوم خاطر شول بود و آخو در تصوف شروع
 و از خلق نزهت و بسیار از بزرگان بدین اورشیدی و را

س
 ک

تا

ب

۲۳۵ وصول نزدادی و پیشتر از آمدن امیرزاده غلامان اعظم سعید شریف
 بهادر سلطان طالب شاه مردم را از مقدم شریف او خبر داده بود چون
 وفات کرد او را در خانقاه مولانا اعظم سعید شهاب الدین محمد شریف بلبل
 دفن کردند و وفات او در پیل اربع و عشرين و ثمان ماه بود و سر کرده
 محمد زیارت او روز سه شنبه در ادرنش آمد تعالی بر آورده کرد
 و برادر او مولانا اعظم سعید نظام الدین پیر خواجہ از افاضل عصر بود او
 فقه و مدرس فتوی بود و مشی زمان خود و پیر زمانه سب بار بود و در فنون
 علوم درستی کتی چون وفات کرد او را پهلوی برادرش در خانقاه مسکینان
 دفن کردند **که فرزند مولانا شیخ الاسلام اعظم سعید شیخ احمد فاضلان شیخ محمد**
برادرش شیخ احمد شیخ محمد و برادر بودند صلوات علیهم و آله و سلم
 و بشود مالی قیام نمودی و با جرة آن روز کار میگردانیدند و تمام ده
 معتقد صلاحیت ایشان بودند آورده اند که صاحب جمع استخیر و نجابت
 غلام بود و رعایا آن ده از او رحمت بودند شیخ احمد او را نصیحت کرد
 که بایستد که خدا ایستای کن تا خدای بر تو برسان کند آن صاحب از سر
 بلبل گفت که سخن تو نمی شنوم با خدا کلمات جان مرا پستانه اند اگر راست میگوید

۲۳۴ شیخ دست برداشت و گفت جانم بر پستان آن صاحب جوانی
 الخال پستان و جان برادر مردم بسیار میزدند و غلایق و ولایت روی
 بدیشان آوردند ایشان از دست مردم بشهر آمدند و در کوی فاضلان
 مقام کردند و در شهر نیز مردم بسیار میزدند آورده اند غلامی از آن
 انابک بود و یوز انابک داشتی آن غلام در خواب بود و یوز چاه افتاد
 و سقط شد غلام روز دیگر نزد شیخ آمد و گریه کرد در خواست نمود که
 شیخ از انابک در خواست کند تا غلام را اذیت نرساند شیخ گفت
 ای غلام از شهر بیرون رو که از راه فراسان یوزی می آید او را بگیر و
 بروض آن یوز کن غلام از شهر بیرون رفت و در یک فریوزی یوزی بی
 می آید غلام آن یوز را گرفت و بروض آن یوز باز داشت شیخ احمد
 سج و عشرين و پستانه وفات کرد او را در این مزار دفن کردند و شیخ محمد
 برادرش در سال شصت و نهمین پستانه وفات یافت و سر و برادران
 در جنب یکدیگر مدفون اند و بسیار از نزدیکان درین مزار آسوده اند مثل
 مولانا اعظم سعید مولانا محمد و حافظ که از فضلا عصر بود و قد و غلام او
 وقت بود چند نوبت حضرت رسالت صلی الله علیه و آله در خواب دیده بود

و شیخ محمد

و فرزند او مولانا اعظم سعید مولانا امام الدین واعظ که از فضلا و عظمی
 از نسول و معقول در عظام بود و اهل زینت نام او را سعید بودند چون
 وفات یافت او را در جنب پدر بزرگوار کتبها انداختند مولانا محمود در سال
 ثمان و تسین و سی و هجده و برادرین مزار سلطان مبارز الدین محمود
 است با جلی از آب نیمه و کاشی تراشیده ساخت و پیر او پادشاه شاهی
 اسپسای در قریب آمدن آب ساخت و وقف مزایه کرد و برادر مزارخانه
 است و هر روز از طبق آن اسپسای آتش دران فاشا میزند و بقیه را
 میدهند و نجابت مزار مرده میبکند **بزرگوار شیخ شکر** که در
 قدما شیخ کبار است و نسب او معلوم نیست والده از مغان و عرب
 بوده است و مسافرت بسیار کرده بود و هر حال که بودی با او
 قیام نمودی و او را بدان جهت شیخ شکر گویند و چون بزرگوار قریب زاده
 متکلف شد آورده اند که همدسال عمر او بود دران روز متکلف وفات
 میکرد تمام شهر میگردید و در پستانرا دلغ کرده گفت که فردا غریب است
 دارم روز دیگر چون بختی کردند در خانه وفات یافت بود در سال سیج
 و عشر و بیست و یک روز دیگر بزرگان شهر او را تمیز کردند و کنین و هم کردند

فردی

خودش دفن کردند و فرقه او را بر بالای قبر او نهادند و هنوز فرقه بر
 باین قبرش نمانده است و مردم بزینت رفتند و بجهت حاجات آن
 فرقه پیشند آن مراد باسانی برآید و اگر بدشواری باشد مراد حاصل
 و باشد که چنان پیشین باشد که شوان پوشیده و در جنب مقبره اش صد آ
 و فرس انداخته اند و محراب است و در اینجا نماز حاجت گذارند و هم در آنجا
 چاه است و چند عدد برین نمانده که آب برکت شده و وضو سازند و آب
 برکت و سازان رسیده است تا آنش بر افروزند و بوی خوش بوی
 و در اصل صفه باین مقبره قبرز و جدا است **بزرگوار سعید روح الله**
مشهور بیکند از نرغنی اعظم سعید قطب الاولیا و قدوة العلماء المحققین سید
 نظام الدین حیدر اللبیب روح اسد از کبار سادات آل نظام
 صاحب کشف و کرامات بود و در حفظ فرمودی و در عظام مردم را کاش
 است دادی و پیشتر سلاطین وقت مرید او بودند و او را شیخ نظام
 الدین دهلوی قریب حاتی بود و میان ایشان محکبات و مراسلات
 بودی و شیخ نظام الاولیا قطب وقت و متقدای مشایخ دهل بود
 و در اسرار و فیض مند بود و امیر خسرو دهلوی مرید او است و در فیض خود

مناب شیخ نظام بسیار گفته که روز پستید روح امده در نزد و عظم منور
 ناکاه در میان و عظم زمانی خاموش شد بعد از آن گفت در سر با ناکا کردند
 که بزیارت کارزون رو چون و عظم تمام کرد از منبر فرود آمد و همان
 روز متوجه کارزون شد مترصد که حال چیست چون بکارزون رسید
 بزرگان بدین او آمدند روز جمعه و عظم منور تمام اکا بر در عظم او حاضر
 بودند یکی از خطبا گفتا رسید در دل آورد سید بن ولایت دریافت
 گفت ای اکا انکار مار دل آوردی تقدیرانی چنین است در نزدیکی
 تو بیری و من زن ترا بکلی آردم و از وی فرزندی متولد شود سراسر
 نام و این زمان در پشت من ذکر میکند چون و عظم تمام کرد و فرود آمد
 همان روز خطیب راتب گرفت و بعد از سه روز وفات کرد چون مدت
 عده متفق شد پستید زن او را در جبال خود آورد و بعد از زمانه و نه روز
 پسری متولد شد نام او سراسر امده کرد و پستید باز پسر در اجعت نمود در سال
 هفت و شصت و پستید از این بچه و مقبره که مد فونت بسافت و صدقه
 نیکو است کرد و پسر را آئین بر طریق نهاد و بارش و خلائق مشغول شد
 و در آخر حال مکتوبی شیخ نظام دهلوی دستاورد او را و در اع کرفت

خاتمه

این مکتوب آخرین است و مریدی را مکتوب بداد و بطرف دلی برپشت
 و چون مرید مکتوب بدلی آورد و شیخ نظام برصنون مکتوب اطلع یافت
 داشت که پستید را هنگام رطقت رفت کرد مرید پستید بعد از دور
 پیش شیخ نظام آمد و پستید عا جواب مکتوب کرد که عزیت رفتن کرده
 شده است شیخ نظام الدین آن مرید را است بکرت و گفت نگاه کن
 مرید چون نگاه کرد مرید پستید رنگی زرد بدید و جماعت خلائق با علیا مکتوب
 بر سر نهاد و جنازه پستید روح امده همراه داشت مرید مصطب حال
 شیخ نظام الدین فرمود که این جنازه سید روح امده است مرید بگریه
 افتاد و شیخ او را روانه کرد انید چون پسر پستید از نو که آن مرید
 در دلی آن واقعه دیده بود همانرا و نصیب پستید و وفات یافته بود در
 بیست و شصت و پستید علیا را در **مکتوب از شیخ حسین بن علی** حاجی حسین
 از جمله بچه جوان بود و صاحب حال و بسیار کرامات از او مشاهد
 کرده اند و مشایخی بن مشاهظ نظر پیدا بود و در تخریب گذرانیدی
 و از کس سوال نکردی و هر چه بر زبان رانیدی مؤثر بودی آورده اند
 که روزی بر سر بازار صحافان در دکان طوائف قدی است پستید نهاد

بود و طواف بخواست که بفرودگاه حاجی حسین چرخ زمان از
 راه بازار در همین حالت برپسید پای بران قبح ماست نزد و میداد
 و بر بخت و ماری از تک قبح پروان اقا و خلائق را معلوم شد که
 بنور ولایت آن در باشد بود و شل آن بسیار از حد در گشته و گران
 او در افواه عام بسیارست چون وفات یافت او را در خانه خود
 دفن کردند درین مقام که امروزه فونت وفات او در سال
 سپهسالیه بود تمام شد ذکر فرات بزرگ داخل نما شهر بعد ازین
 ذکر باغستان شروع گیم **مناجات نیمه ذکر باغستان و مملات و**
باین نامعات اول باغستان مشهور ریزد ایرستان است که شمشک رفته
 بنان و هر طرف نهری چون سلسیل حیات روانست چنانچه باغی که
 کفزی چمن گلستان است و هر سر و قدی که در کمری چون بلبل نواز نغمه
 رفته نامر با پسند **۸** دو خدیج طیر با موزون
 آن پراز لالی رگها **۸** وین پراز میو با کوناگون
 جد آب تفت و ایرستان **۸** که چو خلد برین بود بجان
 مست مریخ او چو فرد **۸** هر طرف کوشزال روان

چون دم صی است روح فرا **۸** راج در و خوش گیمت است
 سرور در رقص زکذا **۸** بیلان در رخان بصد
 تا ابد با دنازه و مسور **۸** فارغ از خدمت دورد
 هر چند که مبدای باغات از اول لغات شرف الدین مظهرست که آنرا باغ
 خوا بر صده خوانند و آن باغ و پیش است و نام مقبوض و محقر خوانند
 بسیارند اندکجهت باز با باغ و ندر صیا و تفت تمام ازان باغ پروان
 می آید و منقسم میشود مملات و باغات و همچنین همه که متصل است
 تا دامن ریک فیروزی که از ابتدای اناشیا کیمز پینک و نیم تخم با
 در زمان خاقان اعظم سعیدش سنج بهادر سلطان انا را در بر مان
 باغ مریخ و باغی بر باغی چون نیستان در مملک بافته و متصل بوده
 پر بسره و کلع ریجان و لاله و میوهای او ان چنانکه در مملک بنان از
 در شک آمدی و ایرستان از غیرت آن چمن و پستان اشک
 باریدی خاک مستدل و پیش از سینه رنگ میا نمودی و از لغات
 پیشش همه دیده میا کشدی و از زمین معدت آن پادشاه پلانی
 مردم مرقطال و آسوده خاطر روزگار میگذاشتند و هموری شهر و آن

۲۳۲
و جمیع حال مردم بر تیر رسید بود که مردم با تیرین عوامل را کار نرفتند
و غله و چینه و سیوه که بیشتر آوردندی همه بر آب و استر بار کردند و بی جانها
زینا از قصب و دینا پوشیدندی و مرغهای فریبنا برنج در میان چیده
و جوانان سر و قد با خوبان گل روی باده کلنگ نوشیدندی و طرب
با ستر چون بلبلان خوش آواز فرود نشیدندی و از شکر و عیسین پاک
نماشیدندی و پوشیدندی **صلوات** چنین تا چشم زخم افتاد در کار و چاه
سید و بگو که ریختا با عالم بنا و اصل شد و از در فخر طاعت کرد و یونان
فراری و قطعی خشک سالی و هم ستر پیکانه و قید مسخران و پریشانی
و بیماری کران و موت بزرگان و قتل کار و سروران واقع میشد
بدان شروع بکنم از مقصود بازی نیم غرض که امر پستانی بدان صفت
که شتر از شرح و صفت آن شنیدی بجا پستان بدل شد و درخت پند
میزم خشک گشت و اکثر باغات که در تشابکها شکار آفتاب بر شانی کلمهای بود
ما که آن سپید سالی است **ن** نازدانه از دامن عدالت
فرورخت آن تازه که با **و** وزان تازه بزرگ بر آمد
بجز میزم خشک سیلاب تر **ن** نیایی باغات چیزی که

۲۳۳
کران پرورش باید امر و زباز **ا** از این بود پسین را طراز
یکی گرفتار غت بود شاه **ا** زینو ز پوری بخش آن کارها
مر چند امر پستان که حکم نگار پستان داشت از غله و خشک پستانی
نما پستان و از زور و وسیله طوفان غبار پستان گشته اما پسین
سعدت این پادشاه عالم پناه غل غلیل آن سلطان تلخ بخش شخت
فشین بیلهان رفعت جرشید آیین سلطان معز الدوله و الدین ابو الطغر
جانشاه بهادر خان غلام الله تعالی ملکه و سلطان و افاض علی العالمین
و چنان درین سال شانی و فشین و ثمانا یار با زبوری رفت و رحمت داد
کسری و رعیت پروری و آبادانی بلاد و ترفیع عبادی آید و امنیت
کباری سپه سالاری آب از میان خلائق برداشت قطعات نام بردار و مظلومان
از شتر خلائق بر ماند **نظم** چونیت نیک باشد پادشاه که در وید بجا یکی
فرا خیزد دست کسیا اطراف **ا** ز عدل پادشاه خود ندهد لاف
فان سخن پسن کجا گشت **ع** غرض آنکه باغ خواجه سعد مذکور چون عاقبت
مضمون و ترمین چندان سمور نداد عزیز از نهر سیاه و و و و و در دست پند
و کز سخن در صفت او را ندن پی منی سبک نماید و از اینجا بیایم شیخ فزید آنکه

۲۳۶
عبدالباقی آب جاری میکرد و آن نیز باغ شجر و سیب است
و تمام اولاد شیخ سعیدست و اندام بجز از ما نوک می آید **کریه از ملائک**
بر چند ذکر او در زادات بایستی اما چون نب و حالات او معلوم نیست
بشیر از شهری که در آن فواید است اسامی از در اسک اولیا و علماء و فضلا
آوردن از ادب دوری داشت و بجای از نظم انداختن رخصت نداشت
فی الجمله چون سر بر جی خوش است و میانه قوت در اندرون و بیرون او
جاریست و باغات متصل و اشجار و انبار بسیار دارد و امیر ترش
که از جانب امیر زاده اسپکن در دار و غده نیز بود در آنجا صفت عالی است
او دو کبند خانه در جنب آن پرده اخته و جامه ها نیز نیکو راست کرده و در پیشانی
صفت آب قوت جاریست و مردم در زمان رفاهیت حال بد آنجا رفتند
و دیگر پالان کردند و سماع زدندی و چون انقلاب واقع شد و بزد
در تصرف حکام خاقان سعید در آمد امیر ترش مذکور سپیدی آمد
از نامت تو برگرد و بکسوت درویشان و طریق ایشان در آمد و درین
مزار متوطن گشت و خانه جدیدی که اولاد خود بساخت و جامه خوب بر
در گزار راست کرد و نشان سپهر عالی حاصل کرد و که خدمت بجای آورد

۲۳۶
و ساوان در بست و چند باغ میوه و مکروم اعیان کرد و تند رسوز یک شمشیر
و اکنون روز کارش روی با خطاط آورده و جمیعت حاضران مانده و این
صورت نسبت بحال او نیست که عجم خلق را این حالت **ذکر باغ ۱۰۰**
کویند از آن لالا صواب اما یکی بوده باغی بنامیت برسیج است و آب
قوت در جاری و میوه مکروم و در آنجا فصاحت شریفه و درین باغ پند
و قوت و انکور فراوانست و انارها شامو ازلت و سنوز بعضی اجدر
مانده است اما هیچ عمارت ندارد بجز از ساباطی در جنب باغ در شارع
ساخته اند و مشهورست بساباطه نم و چون خواجرا اعظم سعید صاحب
السیف و الفلم جلال الله و الدین محمود خوارزمی نویسنده و هم بنام شریک
آمد تمام یزدرا عمارت کرد و باز را سفید کرد و آن ساباط را نام سفید
ساخت در سال تسع و ثمانین و ثمانه **ذکر باغ امیر شمس الدین محمد**
و لد امیر جلال الدین چماق مقابل باغ لال باغ میرک محمد رست کرده و اگر
محمد بسیار عمارتی در آن باغ ساخته و میوه مکروم کرده اند و چمنهای
گل و سر و چنار و عطر رست کرده و زمین باغ پر از لاله و ریگان بود
در پیشش چون دم عیسوی برده رازنده کردی و باغانش آزاد را

بنده ساسانی نصر بن نورش چون روضه خرد پس همور وساحت وطنی
 و خوشی از اس عشرتخانه غلمان و جوی بودی جرجی تخیانی و فو قانی
 همه زنت و سرور ساخته و دریاچه بجهت جارت نوز و دبور پراخته
 و در صفت عمارت شورا زمان شوکت است **اند شمس**
 زین حسن و صفاتی بهشت برین **۱** که رنگ چشم و خلدی و جای خوب
 فردستف رفیت بود زدی **۲** نزار سال اگر برود سپهر برین
 اگر محیط فلک عرضت نظاره کند **۳** ز شرم غرق شود زاب چشم برت بین
 بیشتر و چهل یک نام کرد این **۴** خدا بجان قضا قدرت تدکین
 امیر اعظم اعدل که بر سپهر جلال **۵** بود قدر و شرف شمس کله و لک
 نظام عقد سعادت محمد انکه کند **۶** علی ز خلق حسین درضا پیش
 نزار سال جلای بقای عرش **۷** شورا آن بر اراد پست و فزاد
بکر بلع کرشایی بانی ابن باغ ظاء الدوله کرشاب بن علی بن فزاد
 کالجارت باغی قدیمت بجز و مکرم و درختان پید و سر و چاه بسیار
 دارد و آب نوت در و جاری و داخله لصات شیرین است و نوت
 الدین شایخی بر در باغ سبابا علی پخته و چهار دکان برور است

کرده و سبابا تو سب آسیا است است **بکر بلع سبابا** این باغ در زمان
 التامکان بوده و خانه رفیع و بادگیر و خوشخانه همیشه و آنرا خانه اوستید
 گویند خضره الدین شاه بجی در جنب آن طبعی و خوشخانه نیکو است اما شد که
 و دریاچه نیکو ساخت و شاه ششین و کتبه مقربس چهار هنده حضرتش
 راست کرد و برکت بر قصیده توحید شیخ معراج الدین سعیدی شیرازی
 علیه الرحمه نوشت و مطلع قصیده اینست **القصیده** فضل خدا را که او را
 یکت انکش که یکی ز نماز کرد **۱** آن صانع قدیم که بر نفس کابنات
 چندین نزار صورت الوان نگار کرد **۲** بر آفرید و بجز در رخسان و آدسن
 خورشید ماه و اینم و لیل نمار کرد **۳** و این باغ را امیر و مکرم است
 و بر کرد عمارت در قضا می سر و نشانده و منو فیا بقیت و تمام بیاهنت
 در و جاری کرد اند و در کاه عالی مفتوح کرده و کندی و در کاهی بجهت نوت
 و بسند سلطان جهانگیر که در صدف سلطه و کله پیشه بوستان معلت
 بود و عمارتی عالی و طبعی خوب نقش بر سر آب ساخته و در چهار باغ
 مستوح کردند و چاههای آبیگانه الوان بنا دارند و ایات خیمه نقاشی
 بر کتا بر این مسطور گردانیدند و از فصل بهار تا خرف اولاد بی نظیر

دران بلغ بودندی و بیرون سابط غیب رفیع گردانید و در رویه خانها
 ساخت و برکت سابط توجیه بولانا کمال الدین اسمعیل بن عبد الرزاق
 ای جلالت فرخ عزت جاودان **تذکره** کوی در میدان عزت کن تکلیف
 در ویرستان عقل زات عقل پر **تذکره** هموطنان از بطولوح بیان انداخته
 در حقیقت خانه فیض نوات **تذکره** درک دست و صلاراده خوان
 و بیرون سابط میدان وسیع ساخته و سرسپین شاه یحیی زبیران
 آمدی و بر بنم صندب باط برسد نشستی در میدان کاوش و شیر با سید
 جنگ انداختی و بعد از آن کشتی کبران زور آرزو بندی و سر کسری
 و هنری که در شتی افشا کردی و آب شت از میان سابط که شتی
 و به باغات و محلات متقیم شدی **تذکره** چه وقت آمد نماند آن پادشاهی
 بکار نماند آن کاروکی **تذکره** و از زبیران سابط نام ریسه شمشیر چهار
 سر و زو و نوبت بهوجب کم آب زدندی تا شاه با سلطان جهانگیر
 ماهم او سلطان پادشاه گذشتندی غیا برد اسبانشان نشستی
 و در رویه ارخت پید بر لب جوی آب تفت نشاندندی تا در سایه پید
 از تهور آفتاب ایمن باشند و سر چند توانی شد از دولت و غمی

بره برداشته شدی و باقی بگذشته شدی و بگذشته شد **تذکره**
 بجا جسد و از بدون و فهاک **تذکره** سرور خاک رفتندی خوشگام
 کفی کل در سر روی زمین **تذکره** که در روی خون چندین آفتی
 سران شستی که را بر این **تذکره** اگر دانی سر صاحب کلاهیست
 چون انقلاب بی نظیر واقع شد و امیرزاده اسپکن در بن عرش
 بریزد آمد و در بلغ سابط ساکن شد و بسیار عمارت پیروز و باکی
 عالی ساخت و روی کاشیها مطلقا کرد و اندوخته که نقش بر بام
 رساخت و بلوغ نمود کرد و اکنون فراپی تمام مجال در راه یا شود و
 لشکر امیرزاده مطلق دیگر صادرات و واردات ازان اشجار و فواکه
 و آگور و در بند و انگی نمانده و تعلق بجا لصلت شریفه و **تذکره** بلغ **تذکره**
اعظم امیر جلال الدین خورشید متعارف بلغ سابط قطعه زمین خوابید
 بجان عمارت آورد و دیوار بنا دو سپ باطلی بر بلغ بناد و سما تید و
 وضع کرد و بلغ مشهور و مکروم ساخت و جو فغانه و طینی راست کرد و مردم
 بدان بلغ تم و در کردندی و سلع زدندی و اکنون بواسطه لشکر آن بلغ
 نیز خواست و پای **تذکره** بلغ **تذکره** **فراش** بر جنب بلغ و در انز

التم امیر الکرام

بانی محقر به شرف میضای بود ممتزلیت به بخیزد و مکروم ساخت و در میان
 برکن رآب صند مروج بساخت و بر بالای صدف طینی منقش و چند خان
 بساخت و صورت خضر و مشیرین و دیگر صورتها مختلف بر دیوار کشید
 و مقامی بغایت نازت و بر درگاه طینی بالاخانه خوب راست کرد
 و در پرچه برش ربع معقود کرد انید و در پایین عمارت حوض کرد و در آن
 و عشرتخانه اکابر نزدیکی آنجا بود و اکنون بواسطه صادر و وارده بسیار
 فراست و تعلق بجا کمان شلیخ نظام داد ای دارد **ذکر باغ طینی**
 ذکر طینی شاه از پیش گفته شده بلکه عمارت بلخ نیز واجبت بعضی بریل
 اجمال ادا کردن از میان این باغات که ذکر کرده شد او امر و زانم
 منور ترست و عمارت خوب دارد از طینی با کبیر و هفتخانه و باغ
 شجر و مکروست و میوه های الوان درین بلغ می باشد و بر درگاه بلغ
 شاه می سا با طالی بیاضه و مسجدی در جنب بلغ راست کرده
 و در ایام الاوقات آب تنف بر در این بلغ در میان سا با طجاری می باشد
ذکر باغ وردان ذکر باغی از پیش فرست و درین بلغ عمارت بسیار
 و نازک استان بود و انار ساوار بغایت خوبی داشت و اشجار هم بود

۱۰۱

و بواسطه خشک سالی تمام اشجار و نار خشک شد و در خنیا بر کنند
 و منیزم نیز و خند و اکنون بیشتر ساجت و تعلق بجا لغات شریفه
 میدارد و آب تنف در و جاری است **ذکر باغ خواجه سعید شرفنا**
صدرالدین محمد ابروی بانی خوب و جدیدست و خواجه شاد را لیه این بلغ
 از اولاد خواجه حافظ رازی بخزید و بعضی از مولانا اویس بن مولانا
 الدین اردکانی و شیخ مکروم ساخت و چند قطعه زمین دیگر بخزید و انجا
 کرد و باغی وسیع گشت و تمام سحر شد و در ای عالی متفوح کرد و آب تنف
 بر یک طرف بلغ جاریست و در یوارهای بلند بنهاد و بعد از وفات خوام
 بوارشان تعلق گرفت و بواسطه تعدی و مطالبات نالایق ناهب
 و ارشان بشاعت بجا لیماب معدلت پناهی امیر اعظم ارم نظام الدین
 حاجی قنبر جانش می خلد ایام دولت و خند و اکنون تعلق به باز با را
 ایرش را لیه دارد **ذکر باغ فنا** باغ در بیت و پیشتر در عین خواجه
 و سبب صاحب اعظم و پستور اعلی ارم خواجه کمال الدین حسین دام دولت
 این بلغ بجا عمارت آمد و شیخ مکروم ساخت و اکنون بقدر منور است
 و از عمارت عاری و تعلق بجا لغات شریفه میدارد **ذکر باغ فیروز خان** این باغ

تغاریب رودخانه است پشته و زبر نشین بودی و هر روز بر کوه روشنی
 بعضی از عمارت در پیروز دی و اصل بلخ از اسطوخودوس و لانا اعظم سجد
 قاضی قضاة حمید بن یزید عالم العلماء و القضاة الکاملین وارث
 علوم الانبیاء المرسلین محمد الحق الدین حسن رحمت عمارت و طبعی
 و خوش خلق نیکو بیفتد و رضی اعظم سجد ستمه ای علی اقدم حمید پدید
 عاد الدین مجتبی بن رضی اعظم سجد افتخار الکابر و العواجب سید کریم
 سلیمان الله وزیر این عمارت سفید و نقش سافت و بلخ بجز و مکرم
 گردانید و در جنب بلخ حای بر هم جرم سافت و در جنب برش را عمارت
 خوب سافت و سفید و نقش گردانید شهر بسیار با قاضی آب است
 در میان سابا و عاریت و پشته اوقات مردم برده کانی این ساباط
 نشینند بر سیل پیش گویند مولانا اعظم قاضی و بیخ بود و مقرب بود که
 در روز پنجشنبه و جمعه بدین ساباط رسیدی کاسه بوزا پیش او نهادی
 و گویند بزار و یک کاسه بوزا مقرب بود **قطعه** جهان فغانه و فرم روان آنگی
 که بعد مرگ بر نیکی گشته از وی با **قطعه** چه نصف بزرگان دین بوده اند
 که باز بر پستان چنین بوده اند **قطعه** کون کوفان صد پیکر بریزند

بند

ز بند یک ترا همه بر خیزند و اکنون آن بلخ نیز با مضبوطانده است
 و در بخاری دارد **قطعه** باغات نیما با و از اسپهبدان نصره الدین
 شاه بجی است و همچنین قضاة مشهوره و اباب شای مشهور است
 باغستانی بغایت نزه دارد و بر طریق اسپستان بر کد آب از وسط
 درخت پدیدش نیده اند و منبع آب او از ولایت مهر بود دست چتر
 از مد و ارجاری میگردد و آب باغیات عذب و گوارنده است بسیار
 باغات و عمارت برین ساخته اند و از آن مقام که اسپهبدانی میر
 شوکت تا بلخ غز ابا و عمارت و باغ است و چون نصره الدین
 شاه بجی حکم بجمارت نیما با کرد اول کسی که بجمارت مشغول شد خواه
 نظام الدین امیر شاه بود **قطعه** بی سلطان شای مشهور بلخ امیر شاه
 عالیجناب صاحب اعظم سعید اشجار الوزراتی عمده خواه نظام الدین شای
 باغی بسیار بیاضت و شجره مکرم گردانیده و از همه در قضا نشاند و خانه
 عالی ساخت و بر درگاه طبعی فوقانی و تحتانی راست کرد چون برزد
 به صرف امیرزاده اسکندر بن عرشچ در آمد این بلخ بسلام خود سلطان
 شاه چهره داد و بفرمود که در میان بلخ قصری عالی و با دگر و شاه نشین

و در فضائی منتش یافت و در وصف آن عمارت چنین گفته اند **قصیده**

این قصر بی نظیر که منظر عالم **۵** چون چرخ بر کشیده بود چون علقه
بر خلق صد هزار در از فوی کشا **۵** کوی در وضع ارواح و عوالت
بر باد آد آب رخ و منارم **۵** باش که چون حدیقه فزونی
تا بر گذشت منت رفیعش ناکا **۵** کردن سایه از شب روزگار
صحن با کوش چه عجب شد آفتاب **۵** جام جهان نای خدایند او
صد پل دره ز خانه موی کوز **۵** درگاه نوگنزال سلطان اعظم
سلطان کند این شرح المیز **۵** از صورت ترغ درگاه او ختم
از فیض بخشش دریا نوال **۵** چون چشم بر چشمه خورشید پر آفتاب
تا رخ چون بشنود و نسال **۵** بناد این اساس چون چون ختم
با د زمین دولت و خج جان **۵** چرخ بود پوش پر مقدم آن

تکریم امیر شمس الدین ز باغی میجو مکرم و بیضی پیر است و
انواع نو اگر الوان از او حاصل بر نایده و کلمای بسیار از بر رنگ
و در خان سرو و کل کلج دارد **ششوی** سروین چون زردین کفی
قری بر فراز منشا فی **۵** آب در پای سرو پای جوان

بزه بر گرد آبهای روان **۵** تاک انکو کج نماده کلاه

دیده در کج خود سفید و سپین **۵** و دو پین در اندرون عمارت

جاری و اصطلیل چه ساکن غایم ساخته است **تکریم امیر زاده اعظم**

امیر قطب الدین حضرت شاه امیر اعظم سعید محمد حضرت شاه امیر زاده
شاه را میر هم درین موضع باغ قوم و بیسج ساخته و مشجر و مکرم کرده اند
و در بند فراغی پسته و چمن سرو و گل ساخته و عمارتی نیکو پر خسته
و سپکاه و شاه نشین راست کرده و قبه فو کانی نقش با دگیر و چوختا

و تمام آن در سالست و اربعین و ثمان نایه شده **تکریم باغ لایستان**

این باغ لایستان باغی بیسج است و منزه کلاه کاه نمزد و نقره
الدین شاه بجای احیای آن باغ کرده و دریاچه و قصر و سا باط ساخته و کوی
بر بالای سپ باط نماده و مشجر و مکرم بود و بر کنار دریاچه در خان
و گل و کلج نشاند و در زمان در بنان پیر ابو سعید طبری میران شده

و چون حکومت جناب امیر اعظم امیر جلال الدین چقا ق تعاق گرفت

تا بیستان درین باغ نشستی و ارا مر یک بجهت خود مقامی در اندرون

باغ ساخته بود و اکنون از آن عمارت بعضی را آثار مانده **تکریم باغ**

تکریم باغ

خاتون منظر کبری فاطمه خاتون حکم که در امیر جلال الدین قهرمان بود و قریب
 باغ امیرشاهی باغی خوب بساخت و چون سرد و کل باغ است که در باغ
 شجر و مکره کم کرد اند و بر در باغ در کاغذ عالی بساخت و بنیاد تیره و هم
 و بر فایده بود و کلگون چکدام از ان باغات بدان رونق و سموری نهادند
در باغی بویست هر چه در باغ قریب و سوک علی آقا بویست چهره بن باغی بوی
 باغی خوب ایجاد کرده عمارت نیکو بساخت از خانه و طینی و پیشگاه و جاشنا
 ایگنه بنیاد و دیوار و اصطبل راست کرده و شجر و مکره کم کرده اندیده اکنون
 بایرست **در باغیستان در باغ و حیوانی و پستان** آید این سه باغیستان
 متصل یکدیگرند و باغهای شجر و مکره و مزروع دارند از زمین بلاس که
 تازه از راه راه و سوای در غایت اعتدال دارد و پینه و جو کندم و
 جلویات حاصل میگردد **در باغات دبا** در مزرعه و کشتی در مزرعه و مزرعه
 بود و سه باغیستان یکدیگر متصل چون کارینه دبا با مظهر کشت
 باغیستان دبا با دو عمارت او تمام بایر کشت و مردم طهار و وطن کردند
 و سموری نهادند در سال بیستین و ثمانی که سیل لغت شد و شوشه آه بار کرد
 کارینه مزرعه با دین و در ان شده و باغات و چومات خراب کشت اکثری

چنان بر حال عمارت و زراعت و بیشتر عیالات از ان موضع بر می آید
 و باغاتی سمور دارد و در عایا آنجا بوی یکدیگر نغاب و تسلط جایز ندارند
 و بویست درستی شرب کنند و بجز و طاعت کوشند و حق تعالی ایشانرا
 برکت عظیم داده مزرعه با دین سی بسیار آب و جلدی کرده اند
 و امیدست که بدین باغ حال عمارت آید و بصیقل عمل بنابر ظلم از آنجا
 چهره مظلومان زنده کرده **در باغی** عدل کن زانکه در ولایت دل
 در چهری زنده عادل **کمال است** **در مزرعه آبگانه در مزرعه و در مزرعه**
و کارینه مزرعه کشته است بدان عزیزین که بهترین آبهای
 مزرعه آب تلفت و نصیریت و مزرعه در وصف آب گفته اند در مزرعه
 از باکی و کوارندگی و خوش طبعی نهایت با هم است و سیاب اندک دارد
 یکدیگر یعنی بر آنند که ندارد و بواسطه آنکه این آب از پیشان قبله می آید از زمین
 شیر که و قریب دوازده فرسخ بر پیشگ بریزد تا بفرمانت میرسد
در مزرعه کشت آبگانه و نصیری و خانها و باغات و عمارت کشت
 در آن کشت قریب است در پنج فرسخی مزرعه در میان کوه و در آن کشته و اصل این
 مزرعه و مزار است یکی بردامن کوه و پسته چومات و باغات متصل یکدیگر

اس مال
 نظر بظلم ماسخر

طولانی بنویسند که سیر خوانند و پوتات و بسایرین و کچک
 و جام و آب سید آن کلمات و مردم پیشه در آن کلمه باشند و بر سار
 کلمه کلمه دیگر است که آنرا سیر خوانند مصلی معصوم است و در میان این
 دو کلمه رودخانه عظیم است و هر کلمه بر طبعی رودخانه واقع گشته و هوای
 قریه پشت در غایت اعتدال است و همچنین سلامت و در آن هوا بیماری ضعیف
 گزیده باشد و اگر اندک عارضه روی نماید در آن گشته و مردم توانا و دانا
 باشند و رنگ رخسار ایشان بسنی زنده و میوه های لووان درویش بسیار
 از آنجا بیرون رود و در الوی پهلوانی و آن خود خانه آن بوم است و انا
 ش سوار و انکور الوان و ثقت نی الواقع خانه انکور است و در
 موضع انکور چنان خوب نباشد که در ثقت و حق تعالی برکت در انکور آن
 قره چند آن داده است که در وصف نیاید و آب ثقت که اصل شعیب
 از دامن شیر کوبست از پنج میوه پدید می آید و فرشته تابع این چشمت
 که بعد که مخلوط میگردد و از راه پانچ نهی دیگری آب سیر درین آب متصل
 میگردد و در پیش از پانی آب کوی میگیرد و از مردم در کاوان نرود
 می آید و داخل میشود و در کلمه سیر جاری میگردد و آب آن کلمه را ثقت

و از آن کلمه بوضع چم ثقت می آید و در کلمه سیر و سیر از اول باقیست
 از موضع پای چنا رسیده دو چشمه و سح جاریت یکی را سعد آباد و
 دیگری نصیری خوانند و گویند این دو چشمه یک کس جاری گردانیده
 و آب سیر جاری کننده نصیر الدین بوده است ولی دیگر آنست که آن
 جاری کننده چون دو چشمه جاری گردانیده خواست که کلمه لا تمی اولت
 چشمه میسوم جاری گردانند چون کلمه مشغول شد از غیب آواز شنید
 که سیری ازین وی بروغاب شد و دست از کار برداشت و آن
 چشمه را چشمه نصیری خوانند و کلمات نصیری نویسنده آن چشمه سید ابابکر
 و نصیری سید میگردانید و در کلمه سیر جاریت و در خانه شاه
 نهم عالم و عالمان روان می باشد **در خانه شاه ثقت** بانی آن خانه
 مخدوم و مرتضی اعظم معتدای اعلی علم سلطان الاولیای البوب و العجم
 طوایف الامم سالک مساک وین شمس ایسما العارفین برهان
 الفضلا و العلماء المجتهدین افتخار الملک و ایسوا اصل رحمة الله اکامیر
 نور الدین نور الله اعظم اولیا زمان و قدوة اهل ایمان و آفتاب عالم
 عرفان و مخدوم جهان و جهانیان است بود در حق الواقع خانه مخدومی

رنگ رو نمذ نشان و سبیل جیاش بر پای کل و سرور و است خفا
 صبح واقع گشته و در میانش کوشکی رنج ساخته و عارضی عالی بر افراشته
 و بر اطراف خاشاکه پودرات جبهه قرار یاب کین ساخته و بطیخی بی کوه پود
 و پود ما قوماش در ویشان و سفره اغیاد تو انکران معدا داشته و این
 دو بیت از اشعار تا جمله اوست **نظم** نغمه آمد را اگر خواهی که همان کج
 سزای بگر و جهان سرتا بر با کشید **۴** و در بقدرتش پیازی سرای شمر
 چار دیواری بهشت تعلیم در با کشید **۵** بر کوه ادرا که کند خانه نوشته اند
 در یک طرفه از منزه عالی ساخته و در جنب منزه از یک طرف که آب سدا آ
 و نصیری جاری است که در خاشاکه می آید و بدو به ترتیب می شود و نهری بر تها
 صحن خاشاکه و حوالی مشا از روان کوشک جاری میگردد و باز بهر مخلوط
 و در اندرون حرم نموده و از ادکان عظام که نور چشم عالم و عالمان اند
 می یابد و در باغات و بیستان روان میگردد و در خلف کوشک که پیشان
 خاشاکهست فراز برترک ساخته و قبه عالی بر خیز کرده و تبر در هر سر کشید
 و سر دایره هر کرده اما جدید با کشتن رز از سترک ما بان آسوده گشته
 و کوشک خاشاکه عمای بیکو ساخته و وقف ابناء اسپیل کرده و بر طرف عالی

که کوه گشته و خاشاکه را با چناب مولانا اعظم مستطی علی اکرم حیدر سلطان
 العلماء و الفضلاء و اکفما و اشعرا و الکاتبین و ادرش علوم الانبیا المرسلین الاول
 بر حتمه آمد و الولی شرف الله و الدین علی قدس سره و چون بر زاده اسپیل کند
 بن عمر شیح فزیه نشت بسور عالی نمده وی بسیار است بنا می مقرر فرمود
 مرتضی شاد را الیه در نعت ستوطن گشت و این عالی بنا میاید فرمود در بنا
 احدی و مشربین و ثمانه نماید مقصودا که آب سدا آید و نصیری چون از
 عمارت سید پیرون آمد بلوغ کوشک بگذرد **۶** کوشک باغی
 خوش و فرست و درختان سرود و چند و چند در سمت و در سمت نگاه
 بنی آدم است کوشک عالی در میان باغ ساخته و بطیخی و بیاد کبر بر افراشته
 و در میان کوشک و حوضی مرمر راست کرده و شاه نشین بکوه خاشاکه
 منتقل کرده و افراشته و درها بر بلوغ و چمن مفتوح کرده و در پیشان با کبر حوضی
 بسیار ساخته و از آب سدا آید و نصیری مخلوط کرده و بردا بره شاد آید
 کوشک درختان سرود بر کوشک کبک نشاند و دران باغ میوه ها و الوان
 بسیار است قبانی این باغ نصرة الدین شاه بجای است و اکنون کاشان
 شریفه تعلق دارد و آب از ان باغ پیرون می آید و در باغات دیگر در

میکرد برین ترتیب تا آنکه یکم شت و در چم شت باب محله کر میر که
 باب تفت مشهورست مخلوط میگردد و بشهر می آید **دگر چم شت** اینم
 تفت بدو فرسنگی تفت و سه فرسنگی شهر واقعست و منظر نگاه است
 که این رود آب بایکدیگر خنجر میشود و شاه یکی در آن مقام محقر عمارتی
 ساخته و صف و کعبه و حوضی پیش صفراست کرده بود و امیرزاده
 اسپندر و دیگر عمارت کرد و خواجہ جمال الدین محمد خوارزمی سفید
 مقصود آنکه آب تفت و نصیری از چم بجانب شهری آید و از قطار
 شرف الدین منظر فرودی آید و سیلغ خواجہ سعد میگردد و بمحلات و باستان
 منقسم میشود تا دامن یک فیروزی و در رسالی آب اسپستان
 بنجد موضع قسمت میکنند بر سیم نامزد مثل جدید و در چم و کتور و
 زرمیاد و دایا و دایرند آباد و کینزار و زراعت و غیره و قریب پانصد
 مصله در شهر و بیرون ازین آب مملو میگردد و مردم سست تنغین میشوند
 و چاههای آب سردم ازین آب مملو میگردد و در پیشتر باغات شهر
 برکن را این آب واقعست و قریب هزار کوچه از شت در اسپستان
 برین رود و سیلغ و خانه و باستان و مسکن مردم می باشد و این آب شهر

میرود و از داراشنا صاحبی میگردد و از آنجا بدریس رود آن زور میرود
 و بدار الفتح می آید و از در مسجد میگردد و تمام شهر سیر میکند و ایام او را
 آبسیا در استان بدین آب دایرست اول آبسیای غزالدین **دوم**
 آبسیای ترسانم آبسیای کهنه **سوم** آبسیای ضیاعنی **چهارم** آبسیای
 کلهر **پنجم** آبسیای خیر آباد **ششم** آبسیای یوسف طیل **هفتم** آبسیای خرف
هشتم آبسیای اسپستان **نهم** آبسیای مرقعی **دهم** آبسیای نو
یازدهم آبسیای ده نم و قریب هزار کوچه ملک ازین آب بهره می یابند
 و دور و بر درخت پند و توت و نخل بر آب نشسته بود و منور بعضی
 است چون محله ماما نوک و در آبسیای کهنه و آبسیای دشت نوک
 و یندان و نوغاباد و مسعودیه و سرد در راه کوچه کوچک و چهار سار
 در طر سید القادر و وصلی عقیق و کوچه خطیر و حرسیم و غیره مردم
 ازین آب فایده می یابند **دگر آب شای شور نیما باد** باغستان نیما با کهنه
 شد که آب از طرف مهر پرده و داری آید و دره نو با هم مخلوط میگردد و کوهان
 و در نو خالیست میگردد و تمام باغات و محلات نیما باد میرسد مثل گلر چو سیاه
 و پشت خانزغری و کوچه دولاب و دوک و آن پادشاه سعید شاه شجاع

آوردند محاصره نبرد چون صلح انجام میدادند و پیشتر زمین نعمی آباد
 مجوسیان احیا کرده اند و پانزدهای شیرین ازین آب بدیدی آید
 و در سال شانین و سی هجدهمین باغستان بدیدند **آب درویشکار**
 آب درویشکار در محل مجوس بر روی زمین ظاهر میگردد و گریزگان
 اسپهان گمان آنرا جاری کرده و ذکر ایشان در محل خود گفتند
آب غیره که در شهر آب درویشکار از طرف درواری آید و در آب شایع
 میشود و این آب ضعیف شده بود اسپر جلال الدین چغانق شای کاریز
 او را حامت کرد و آن آب زیاد شده و در خانه و حمام و کاروانسرا
 اسپر شای را حیات تا در قلعه مبارک و چندین مصنوعه از او مملو میگردد
آب درویشکار از طرف مهرچو بدینج می آید و در زار شهدا حیات
 و باغات و کشتوان مریاد بران کشت و زرع میکنند و آب بسیار مریاد
 بدین آب داریست **آب درویشکار** از طرف مهرچو می آید و در
 و باغات و کشتوان آن محل جاری میگردد و در سیالانی و شمشیر
 این آب جاری کشته **آب درویشکار** تا یک سلطنت شاه از اول سلطنت
 قطب الدین جاری کرده و هر چند آن کرده شده درین محل از کراچی

نیست چون منبع این آب از شوره زمین است قدره شور مژده است
 از آن سبب او را آب شور میخوانند و تمام محله بعبودی و مریاد
 و کسلیز آباد این آب استعمال میکنند و در مردم میدهد و چندبار
 شای آن ویران کشته بسبب آب سیل کرده و میاشد و آزار و نفع
 بر اولاد ما شملوا و توالدرا و کرده از اولاد سلطنتی **آب درویشکار**
جاریست اول کاریز دها باد و آن قدیم ترین آبهاست که در زمان
 ذوالقرنین کاشفته این آب بدون آورده و از راه خلف بلخ
 می آید و بسیار کمالات و کشتوان از وی تنفیض میشوند و اصل آن شای
 آب چندان نداشت تا چنانچه مرتضی اعظم زبده آل طبرستان
 اشرف شای در جنب او خرد و پیشتر آب دها باد از آن شای بود
 دیگر کرده شای با یکشت و دها باد با اسطیابی آبی خراب شده و ایوم
 دیگر باره بسی بسیار اندکی جاری کرده اند **آب درویشکار** این آب
 شاه فیروز بدینجا جاری کرده است و همیشه بوده و همیشه در اندون
 شهرت و چشمه از بیرون و در وقت محاصره و در بندان همین آب
 در شهری باشد و مستاد پایه فرو می بردن تمام آب پسند **آب درویشکار**

چهارصد است که یکی نرسو جاری کرده است و بسیار مگلات از آن
 فایده می یابند و بواسطه بسبب شاة او بایست و اکنون کمال عمارت
 آورده اند **در آب محمود آباد** امیر محمد و وزیر این آب جاری کرده پیشتر
 شهر باین آب عمل میکنند و چهارصد است که جاریست و بآب وزیر
 مشهور بوده **در آب مواب** خواجهرای اربلان خاتون سلطنت
 جاری کرده اول حال پیشتر عمارت یزد با برنجی و این شاة ویرایش
 و اکنون تا باغ بهشتی می آید در میان آب محمود آباد میرود **در آب بخت**
 مشهور آب نوشتر مگلات از آن پستفیز میگردد و از راه در دریا
 عبدالقادر بطرف مزار شیخ الاسلام سعید قلی لدین داد محمد رحمت
 میرود و کشتوان جدید برزه بخار میرود و چون در آبهای داخل خان
 گشته شد جاری کنندگان و مدت تاریخ آنچه بجهت چوپسته اکنون در ذکر
 چاههای آب سرد شروع کنیم هم فقی اند تقاضی **در چاههای آب سرد**
داخل خان در چاههای آب سرد داخل شهرت شروع کنیم و بعد
 از آن بظاهر شهر آیم **در چاهخانه ادراسفنجی** آورده اند که خواجهرای
 تاجیکو در زمانی که در اشفابا کرده بود این چاه حفر کرد و در چاهخانه جاری

منقوع کرد و چون نظام کرمانی بطورده یزد آمد این چاه بکند و فراخ کرد
 در تس و عشره و ثمانه و سفید کرد و نقش ساخت و مولانا حسین آمد
 در وصف آن چاهخانه گفته و برکت به ثبت است **در چاه**
 زی مقام سائون که استمال هوا **۸** چو روضه آمده است گشاد و فراخ
 زلال خضر که خودم شد پس کند از آن **۸** زقرچاه تو شد منقر در شرب ما
 خود چو صوره آب تو دیدم و تو قیا **۸** روان بخرخ در آمد رشون و شد
 اگر پیشتر است آتش مگر مردم **۸** سداب سرد تو بنفش آتش درین کما
 نظامه ز بهشت و روشنت **۸** زنگار که تو آب روی دار شفا
 سوا ای دار شفا را چو نشخ دم **۸** که چو روح در آید بقاب مرضا
 بسال شت صد و نوزده بشد تازه **۸** ز فرسنگی آصف ملک سپیما
 نظام عقد سعادت گردین و دوست **۸** بود همیشه جناب رفیع او علی
 و در سال تس و اربعین و ثمانه خواجهرای روح الله مولانا فرخ که صاحب
 تحویل ابریشم دیوانی و مقصد ای دیاجان بود و در دار اشفابا که
 ساخته بود و در چاهخانه از آن درون دار اشفابا که دانید و بر بار از رضوع
 کرد و در کا نقش بگاشی و گنا برداست کرد و چاهخانه عمارت کرد انا آب

۲۵۹ این چاخانه در غایت برودت نیست و چاه آب سرد در مسجد جامع درگاه
از پیش رفته و اگر بدان شروع کنیم مگر ناید **چاه آب سرد در مسجد جامع**
هر چند دیگر آن نیز گفته شده و بانی او غیر الفناط خان قون هم امیر طالع
الدین چهارم بوده و چاخانه در غایت خوبی است و آب او از همه
چاهها سردتر است و شیرین تر و برواق و تمام این چاخانه در سیل
احدی و اربعین و ثمانیز بوده **چاه آب سرد در یک باغی** و خواج
نظام الدین احمد تبریزی است و این چاخانه در جبه مدرسه کیه شجاع
الدین است و خواج فرالدین احمد تبریزی آنرا بخزید و چاخانه نیکو
نقش پیدا کرد و قبه عالی ساخت و عوض آب از پستگ در مرتب
کرد و برکت از چاخانه ایست مولانا اعظم سعید مولانا شرف الدین علی
یزدی علیه الرحمه نوشت و ایست **مشربیه**
نوش بر آمد چاه بوم ما **آب شیشه خضر زیا**
عقل برین بر نوزاده **آب سرد مورق و لی پناه**
کرده از لوح پاک پاکیز **شرح تفسیر صورت کوش**
عالمش تو بوج او خاکی **اخترش شتری ز بس پاک**

۲۶۰ پاک شد مگر کفایت محبت او **اصل پاکست غرق قربان**
کام هر کام و آرزوی **وز لطافت روان سوی**
پاک و روشن ضمیر دیدار **هر چه کردند بر کشید او را**
یا برینان خضر و یا در روح **بجز اخگرش فرو دست**
دست فرخنده چون کوه **جوش زد آب و او دشتی او**
شربت آب را بجای ریخت **شکری را ز چاه آب کجاست**
ذو الجلالی احمد و آل **آب لطیفی بسیار از آن بر نوال**
تا که فیض وجودت ای **تشنگانرا کند همه سیراب**
چاه آب سرد صلی عتیق این چاخانه صلی عتیق در زمانی که خواج
سودشاه حمام صلی خواست که بسازد اولی این چاخانه ساخت
و چون کعبه معظمه توجه نمود در بنیاد و قات کرد او را در جوار مسجد
الطایفه جنید علیه الرحمه دفن کردند و جناب خواج زاده اعظم خواج
کمال الدین حسین بن خواج اعظم سعید شهاب الدین قائم مقامی
آنها تمام کرده و بنیاد ساخت و در آن نیکو بران نصب کرد و بنیاد بی
نوش و بصی گویند که هر چهار از آن آب نوشند صحه یابد و در واقع

دیده اند که حضرت رسالت علی علیه السلام و آذربایجان راه چهارسار را
 چایخانه ایستاده و پشت ببارک بدیوار گذاشته و از آن چایخانه
 طلب آب میسر شود و اکنون آن دیوار همان مقدار سفید کرده اند
 بر چون مردم بدان مقام برسند بخواهت پشت بدان دیوار باز
 گذارند و صلوات فرستند **در چاه آب سرد چهارسار** این چایخانه
 در زمان عمارت فیاض چهارسار حفر کرده اند چون بازار چهارسار
 منبسط بود و روئی نداشت خواجه صدرالدین کیلانی آنرا عمارت کرد
 و کنده خانه ساخت و اسباب او را ساخت کرد و در سالهای و شش
 و شانزده که خواجه نورالدین محمد کمال بیاض را موالی یزد بود چهارسار را
 عمارت کرد و دوری در کانه ساخت و مسجد سوچه را عمارت کرد و متعلق
 وقف مسجد کرد و چایخانه را از نو عمارت کرد و در آن در میان بازار سوچه
 کرد چهارسار را مسموم کرد و آن هم چایخانه نیکوست و آب خوش
 طعم دارد **در چاه آب سرد در میدان چایخانه** خوب بود در میان بازار
 واقع اما آب او چند آن سرد نبود و نیموشیدندی مگر بضرورت
 و اکنون خواب و باریت چایخانه و بیشتر بازار **در چاه آب سرد در**

آن چایخانه محضرت مقابل مسجد سرخ و حاجی با یزد در نواریه و نظام
 الدین سلطان پخته اند از حاجی با یزد بود و اسام نام نظام الدین
 آب سرد نیکو داشت و آن کلانز و بهر می یافتند اما اکنون چنان است
در چایخانه در راه نادر امیر آن چایخانه در میان بازار در امیر پشته
 و بانی او حاجی محمد فوط با ف بوده با جمعی بخواهت آن چایخانه را بساختند
 و سفید کردند و آبی نهایت خوب داشت و بروئی بود و اکنون در آن
 کشته و ضایع مانده **در صلی مسجد کاه جدید** آن مقام را شاه مظفر پیر
 شاه یحیی پخته بود و پسین کامها بدیوار آمدی و تیر انداختی و در زمان
 شاه یحیی مخیم بود چون حادثه بی مظفر دست داد آن کو شک را
 شده بود چون امیر زاده یکمذربن عرش شیخ یزد را مجوزة تصرف آورد
 این کو شک را عمارت کرد و سفید ساخت و ابواب نصب کرد چون
 سالست در برین و نمایان در آمد و حکومت یزد با میر حمزه چهره خلق
 گرفت امیر حمزه با اتفاق جناب صاحب اعظم خواجه ناصر الدین محمد
 و مولانا اعظم اعظم سلطان القضاة و العلماء و الشما المجتهدین و ارث
 علوم الانبیاء و المرسلین شرف الملة و الدین یعقوب نوزاد مرقد

و جناب صاحب اعظم سید خواجہ محمد الدین سوره و مولانا اعظم کرکن الدین
 حسین و جناب مرتضیٰ اعظم امیر جلال الدین حضرت شاه و دیگر ابا ابی القاسم
 نمودند و از خاصه خود هر یک چیزی بدادند و این مصلی عیدگاه بنامند
 و در پو ار کردن آن گوشه یکرا دیدند و چهار در مفتوح کردند و محراب و منبر
 بنا شدند و گوشه را عمارت کردند و بر چهار طرف گوشه شانزدان
 راست کردند و انقاب یعنی شامری بنام شد و نهایت مصلی نیکو شد
 و عیدین در آنجا نگذارند و مصلی مدعی نیست محمد و آقا حسین
سنت با نهم در کرامات و وارادت نیز در زمان قاتل پادشاه
سید شافق اعظم حیدر شایخ بنام انا را در زمان از هجوم امیر زاده
محمد و کرامات او تا زمان قتل او چون قصه شکیب است شکر امیر یوسف
 خواجہ و کشتن امیر عبدالعلی واقع شد حضرت سلطان سید را این قضیه برآید
 شاق بود میخواست که هر آن حادثه بکند شکر از اطراف مالک شکر که
 و از در ای کلمه مرآت سوره روضه رفویر شد و چند روز توقف نمود
 تا شکر جمع شد و خواجہ ملک سنائی را بجانب کورث با پی کی فرستاد
 و مترصد جواب بود چون خواجہ ملک نزد قلعه کورث رسید کورث

پسر را با جمعی با پستیال فرستاد و او را اعزاز کرد و خواجہ را فرود آورد
 و انواع مراعات بجای آورد و خواجہ ملک او را نصیحت کرد و گفت **شکر**
 بملکش نشان باید آید **سپین** مبارک باشد کن از دوستان
 جانش کرم و جنگ آزود **۸** ز جنگش زیان دید از صلح نمود
 و شمارا بغیر از انبیا دچاره نیست کورث عذر خواست در بر خطا
 گذشته تا سف خورد و گفت در زیر بار بغات مانده ام و شرمند
 آن حضرت گشته ام و بدین نوع عذر خواهی میکرد و مراعات خواجہ
 میفرمود اناد با ز فرستادن خواجہ قتل میکرد و چون آمدن خواجہ
 در از کشید عساکر بنصورتوجه فیر و ز کوه شدند **حیت**
 سیاسی که اندیشه زوفوی کنند **۹** چشم آورد که در پی کند
 شامزاده علاء الدوله و امیر فیر و زشاه با جمعی امر بقتل شکر روان
 گشته و چون بزودیک سنان رسیدند کورث خبردار شد و متوهم
 گشته خواجہ سوزا الدین ملک را کار سازی کرده باشا رویش گشک فرستاد
 و در حال خود عرصه داشت نمود که آن مخالفت بغیر اختیار بود و قتل
 امیر عبدالعلی قضا برهم و اکنون تا سف سوزا قید اردو اگر خون ما میریزد

۲۶۵ و اگر بگویند از سر آن جویم بر پیچیدار است یاد دارد **سحر** همانند شاست
مانده ایم **۵** بزمان در ایش سرانگندیم **۶** سندی که ترک تا زنی کند
و که عفو پس بکنی نازی کند **۷** که انقیاد بر میان جان پستیم چون حضرت
پادشاه سعید بر رضون عرض داشت و آتف شد رقم عفو بر رویه
عصیان او کشید و جویم نیز و زکوه موقوف داشت و شانه ادا
و امرایان طلپید و طوی پادشاه **۸** که بکرد و امرار انوارش فرموده ادا
گفتد چون حال بدین سوالت و یوسف خوابه وفات کرده و این
سرحد قالی مانده و دشمن نزاکت همان بهتر که شانه ادا و دستدرا
بدان سرحد فریبند که با دشمن مقابله و محاربه تواند کرد و رقم پستیم
تم و سلطانیه همان و قزوین وری و عازندران با هم ملایم شانه
سعید غیاث الحقی و الدینار و الدین محمد سلطان بسا که پندیده پادشاه
سعید شایخ بسا در سلطان بود که کشیدند و عرض داشت پادشاه
اعلی کردند حضرت خاقانی معینی پسندیده داشت و بفرموده تا از قرا
ناره چند تومان پکی بجهت یراق شکر بخواند شانه ادا و اصل کرده اند
و احوال فرزندان خود بر رسم حدسکاری همراه شانه ادا کردند مثل

۲۶۶ ابو سعید بن فیروز شاه و امیر سعادت خواند شاه و فرزند آن امیر
یونخوا به ده یکرا اهرام برین قیاس **نکته آن سلطان غیاث الدین محمد**
بسا در پستیم چون عیب که بنصرت شانه ادا با امیر زادگان توبیم
تم شدند و منزل بمنزل می آمدند تا بحالی تم نزول کردند سادات
و قصه و مشایخ و اکابر و ابالی از تم و کاشان و ساده وری پناه
و پیشکش بایستقبال آمدند و بنوازش منخور و سرافراز گشته و شانه
با امرای تم نزول کردند امیر حسین عاری با فرزندان و خویشان رگها
آمدند با امیر شاه قلی قاضی و بنیادیت مستطیر شدند و لازم قدرت
گشته و رقم خواب مشهور شد و عایا مرفعال شدند بعد از نزول سبع
شانه ادا و بسا نیندند که مولانا اعظم سعید متدای علی مقدم حمید سلطان
اعظم المجهتین شرف الدوله و الدین علی نور امد مرقد در نزد دست
در چند سلاطین زمان ایستد عای حضور شریف او میکنند جناب
مخدومی اشاعت میفرمایند شانه ادا را و اعینه محبت مولانا شانه ادا
فناجی آمد در زمان بفرموده نشان بایستد عای حضور مولانا مشانه ادا
موج کرده اند و چند صفت خاص با بانه داسه و مبلغ کرا نه بجهت فوجی

بزرگتر است و مولانا را طلب داشت چون جناب مخدومی بولوی داشت
 شدند بغیر از انقیاد چهارمندی مملکت ساخته سوجه بلاد تم شد با درویش
 صلاح الدین ضلع و شاه غیاث الدین وغیره و چون بزرگ تم
 رسیدند سادات و عفاة و علماء اهل بیرون آمدند و با غزایزیم
 تا مشر او را بشهر بردند و بموضع خوب فرود آوردند و شتران را با او
 ملاقات کرد و مرسوم همین فرمود و باقی ما بدین مولانا شراییه
 علی آمد و پستخانه بسینو و عالیجناب مخدومی او را نصیحت میکرد و در
 عدالت ارشاد میکرد **میکردند محمد علی بنوری** **پاینده بسلطان**
یکند از راه بیرون دیگر باره ایات و حکومت بزرگ جناب چغانی
 شد حمزه چهره مزاولت و بطرف مرآت مراجعت نمود امیر چغانی آن
 محمد میرک نیز آمدند و ممد علی میکس سلطان با خود نیز آوردند و در نزد
 پیکان شدند امیرزاده محمد را اعین دیدار مشیره در خاطر خطور کرد
 جمعی از علماء و مخلصان و محرومان بطرف بزرگتر است و در اجنبت مملکت
 و مبارزاد و استر و شتر و غیره و کاه و مضره و زنان فرمود که مملکت
 با خاطر ناتورن کار سازی کرده امیر چغانی است از ایالت تبرستان

پیشتر نژاده آورده بود و بجز اکان دادند تا بقصاص خون پدر او را
 قتل آوردند و اموال تصرف کردند چون شتران را آن پنج روی نمود
 و بعد از آن بجز آن تصرف در آورد و باز از دست او نماند که غم خلع امیر
 کیومرث کرد و اپچی روانه کرد و انید کیومرث قلع خود را بستیم کرد انید و بی
 مال در دماغ آورد چون شتران را خبر یافت لشکر روانه کرد و در لاجان
 کرد انید چون لشکر بدان سر حد رسیدند کیومرث با پیران از قله پرتو
 آمدند و آغاز جنگ کردند و لشکر شتران را در صف کشیدند کیومرث با همه
 در قلعه گرفتند و چنانچه با طراف نشتر کشند و لشکر شتران را در قرق
 بسلطانیه آمدند و از آنجا مراجعت نمودند و دولت **که انیکه اکابران**
سلطان چون پادشاه اعظم سعید اکابر و امراء و اهل بکان و مال عراق
 به اراد بسلطانیه طلب داشتند و اصحاب دیوان نیز و مطالبت
 این طایفه قیام نمودند و اکابر اهل بکان در امر آن مانده بودند و بسیار
 زمین کرد که با همه که مشورت کردند که بعلی بن علی باید نمود و خود را اعلان
 با شائق پیش و وزیران و امراء خود را غیاث الدین احمد قانی رفته و چند
 تومان بکلی قبیل کردند که از خانه و در غایب در و جانش نند و امیر محمد قوری

۲۶۹
مرا کرده بر پیم تحصیل متوجه اصفهان شدند چون باصفهان آمدند
رعایا از نوم مطابت پراکنده شدند و فرستادگان تشدد بنمودند
فرماندها بجزرت شاهزاده محمدرکنه و بجز حال عرضه داشت
نمودند شاهزاده ایشانرا ایستاد فرمود و طاعت جهت شاه علاءالدین
و قاضی امام الدین و امیر احمد چوپان و خواجهمحمد حیدر و خواجهمحمد
و امیر محمد قزوی را بجا آوردند و فرستادند و فرمود که هیچ اذیت
بدرشان نرسانند چون این خبر باعلی اصفهان رسید فوم شدند
ذکر آمدن شاهزاده محمد سلطان باصفهان چون امیر اعظم فیروز شاه حامی
اصفهانیان بود اول برادر خود امیر خاندان شاه باصفهان فرستاد
بگومت و چون او وفات کرد برادر دیگر امیر محمد شاه نامزد اصفهان
و بعد از مدتی امیر محمد شاه را بچو رسیده امیر سعادت بن امیر خواندند
که مازم شاهزاده بود اجازت طلبید که بیاعت تم بجانب اصفهان
و باز کرد شاهزاده اجازت فرمود چون امیر سعادت باصفهان آمدند
تزوکی امیر محمد شاه در گذشت امیر سعادت تمام مقام هم شد و این
بمراة فرستادند و التماس کرد که در امیر سعادت واردند اصفهان

۲۷۰
چون شاهزاده بهبشید از امیر سعادت خاطرش طول شد چون محرم سال
و ثمانیة آفرید شاهزاده متوجه اصفهان گردید چون این خبر با امیر سعادت
رسید و هم کرد و مجال خود برگرفت و با امیر علی کلزاری از اصفهان چون
رفت شاهزاده روز یکشنبه پنج صفر در اصفهان نزول کرد و جمعی از ائمه
امیر سعادت فرستاد و چون بدو رسیدند او را امتیاز کردند و امیر علی
کلزاری را قتل آوردند و سرا او را با امیر سعادت باصفهان آوردند و
شاهزاده فرمود تا دفتر قتل اصفهان در آب شستند و مردم را امیدوار
کردند و استازداد **ذکر فرستادن شاهزاده محمد سلطان بهسار امیر**
قطب الدین و وزیران چون اصفهان شاهزاده را صافی شد امیر قطب الدین
در زنده را بجانب دارالعباده برزد و انکر داند و رعایا را ایستاد
فرستاد چون امیر قطب الدین به نزد آمد امیر شمس الدین محمد بن
امیر اعظم خلل الدین جماعتی از قبل پدر والی برزد بود و امیر جماعتی
امر راة بود چون این خبر بشنید امیر قطب الدین را تعظیم کرد و باقی
بمولانا اعظم سید محمد الدین فضل الله که قاضی برزد بود او را در شهر آه
و کما بروایه در مسجد جمع آمدند و ایستادند تا شاهزاده ناخواسته
آمدند

امیر محمد سلطان است ملقب

ورعایا امیدوار گشته و امیر شمس الدین محمد میرک با مولانا محمد الدین
 فضل سد و بعضی با علی توجیه اصناف کشته و شانه زاده ازین مکتبی
 فرم شد و ایش تراوازش فرمود و از طرف فرامان امیر محمد بن سید
 عزالدین سنائی با اموال کاشان و امیر حسن نظری با شاکر پیش
 پایدند شانه زاده پسر امیر حسین طاری را بجا نسیب کرمان پیش امیر حسن
 بن غنای شیرین فرستاد استقامت نام همراه کرد امیر حاجی او را معزز
 داشت و اطهار انقیاء کرد و شانه زاده در اصفهان نکلن شد و نمود
 که امیر محمد توی سرفرا دارد او را امید کرد اند و در پیرش ترا داد اعظم
 سعید امیر سپه گدین پادشاه اعظم سعید فرایوسف هماه نور امده مشجید
 امیر قاسم و امیر محمد بدرگاه آمدند و جمع بیاد ان همراه پیورند و شانه زاده
 ایشا نسیب تراوازش کرد شانه زاده چون اصفهان و کاشان و یزد
 و کرمان متعاقب دید و سوی فارس کرد و ایلی و انده شیراز کرد اید شانه زاده بملاء
 بن ابراهیم سلطان ابانمود و انقیاء نگرد و چون مدتی بود که فرزند اصفهان
 بمراه ترفقه بود شاه محمود و پسر اول را بجهت قدغن فرستادند چون شانه زاده
 شوکت بدید بیام باز کرد دید و خبر بیای سر بر علی سپه نید فرمان خاقان

صادر شد که شاه محمود باز کرده و امیر حقیق و امیر ترخان کرد در سر اقبو
 باز کرده و بجز حکومت خود و نند و شهر را حکم کند امیران مذکور باز
 کشته و ولایت خود آندند و بجا نسیب مکتب شتول شدند و بیع
 و بار و پیار پشند و عویب را آماده شدند و شاه محمود بشیر از رفت
 و بجز موگرو ولایت فارس را بجا نسیب کند و مقدمه فقه پیدا شد و در
 سر اسپه گدین و اراچیف بسیار کشت **بکر تویه پادشاه سعید مذکور**
بطرف عراق چون شاه محمود آن خبر بر سعید علی سپه نید همدا علی کوهرش
 کنت مارا بجا نسیب عراقی با بد رفت تا فقه فرو نشیند و ولایت از
 دست نرود و او را گوشمال داده شود و دیگر همانان عبرت گیرند پادشاه
 سعید انقیاء نمود و لشکرهای آراسته با امر او بعضی شانه زاده کان و خزان
 و حرقان و اسباب سرجه تا متر برداشته متوجه عراق شدند شانه زاده
 علماء الدوله چشمه محافظه آرک و خزان و محافظت مراة بکند امشد و بطرف
 پیل پیلان نزول کرد حضرت خاقان سعید را انگ عارضه دریا قند بود
 بصحت روی نهاد امیر زاده ابوالمفضل امیر سلطنت را با سی فر
 سواران پیشرو اند کردند **بکر تویه پادشاه سعید محمد با دریا حرقان**

۳۷۳ شازده چون مملکت سقاده خود بدین غیر از فارس توجه شیراز شد
اصفهان و از آنجا خانب امیر حقایق باز گردیده بود و محافظت شهر بزرگ
و پیش ملازم شازده بود و نیز استاد و او را عواید و از شهر برین
آوردند و در راه کرمی آمدند جامعی بر آن داران تحصیل فرستادند
و در راه بدیشان رسیدند و امیر ابوسعید که از امر امیر حقایق بود قبل
آوردند و امیر زاده محمد میرک را پیشش لنگراده بردند شازده او را
عفو کرد و گفتم این باغوا بد کرده است و او را عقید داشت و باغی
سوار متوجه فارس شد چون به نزد خواست رسید دروغه ساز گویش
پیاورد و تبارش کرد و چون خبر بشیر از رسید امیر ابوسعید محمد در
و خدا قلیج ابوسعید که کلاش و کلبو بان و سر داران جمع شدند و مشورت
کردند که ما را هر دو نفرین و جوب کردن مصلحت نیست بروج و بارود
پارایستد و مخالفت و روزی بدند شازده سلطان محمد بزم بود که امین
تاریخ کردند و از آنجا توجه کرد و با او شکر آمدند و عزیمت همد
کردند چون شکر توجه حصار شد امیر ابوسعید که کلاش باسی بر استوار
گینانند اخته بر تم قراولی پروان آمد و بر اول شکر شازده رسید

و گار

۳۷۴ و گار به واقع شد برکن آریب کنایه و امیر حسین طارمی ایشان را تازان
شهر براند و شازده محمد بطرف در و از آن پس روان شد و جوبی عظیم
واقع گردید و نزدیک بود که شهر را سخر کردند شازده گفت امیر زاده
عبدالله که دکت بیاد اسپسی بوی رسد شکر بر در شیر از خود آیدند
و در بند ان ستادی شد **رسیدن حضرت خاقان سعید بکتاب وراق**
چون شکر ارجام توجه شدند و از طرف سمنان روی تم نهادند و ازوغ
شازده که در آن بود مجال مقاومت نداشت توجه اصفهان شد و
بازگفت داروغه اصفهان نیز اصفهان بگذاشت و متوجه شیراز شد
و خبر آمدن خاقان سعید با شازده بگفتند چون خبر رسیدت
و قریب پست و یکروز بود که بر ظاهر شیراز بودند اما امر استوار
گنشد **پست میل** که پسنگ را بعلفاند چون بدین رسید فروماند
سر چند ماه عالمتابست اما پروا از نور آفتابست و تا حضرت خاقانی
معینی شکر فی کف غل غلیل برزانت و خسرو خروان ایران و توران
بجال مقامت بادوست چنین پادشاهی چگونه صورت بند و هیچ تم
باشد و تا قیام قیامت قراین بدنامی بر روی منجی روزگار بماند و بد **شکر**

زن در بر پهلوانی درخت **▪** میاد اگر دور آشی از کج شخت
 همان بر که با و مدار کنی **▪** نه بکار رو کن آتش کار کنی
 ره صلح باید بر آراستین **▪** مبارک نشد کین از دواستین
 و اگر بجز قیام خوی نود که خدمت در بندیم **▪** مردانم بکشیم **▪**
 یا بر مردا بر سر کردن آیم **▪** یا مرد و او بر سرست کیم هر
 شاهزاده گفت مر چند مرا بر جانب شاه اعماد دست اما عقل نخت
 نمید بد صلاح آنت که از ظاهر شیر از بر خیزیم و بطرف کندمان روی آیم
 و بگریزم در چو لایم سعادت فرار جت و خوراد از اندرون شهر آیم
تکریم آید خاقان سعید صاحب بملوک شهر اصفهان چون رایات مایون
 پادشاه سعید با صفتان رسید بفرمود که شاه ایمن و امان در زدند که
 از رعایا مطالب نماید تا بذاعت و عارت مشغول گردند و از اصفهان
 خبر گیران از بی شاهزاده بفرستاد خبر آوردند که از ظاهر شیر از بر چو
 مستوجه کندمان کشته فرمان جهان مطلع صادر شد که لشکر با یغما رستو چو کند
 شوند پادشاه سعید خیر و متوجه شد چون لشکر شاهزاده را رسید
 کندمان رسیدند خبر رسیدن لشکر با یغما رسید میان مرد و لشکر که

مردمان

مانده بودند شاهزاده امرا خود ابطیه و کت ای نامداران عاجزست
 مر یک سر خود گیرید و فرمان باینده برید و اگر نه فدا اگر کشته برسد مر کشته
 و اسیرید پس این شاهزاده اسپندر بهما درین تو او بسف خان واکا
 اصمنان و امیر طای پیک پراکنده شدند و شاهزاده با جوم و بعضی
 مخصوصان و یک پرست شاهزاده اسکندر را لید پرورن رفتند و چون لید
 کندمان رسید حاجی پیک و امیر محمد چاقی را شاهزاده خلاص داد
 بگرفتند و حاجیاب مولانا اعظم سعید شرف الدین علی یزدی دریافتند
 و گرفتند و جمع بگرفتند علامه الدین و مولانا امام الدین قاضی رسیدند
 و ایشان را مقید ساختند و خواجہ عبدالرحمان و امیر احمد چوبان و خواجہ
 افضل الدین ترک اسپر کردند و بحضرت خاقانی بردند پادشاه اسلام
 پناه را سعید مبارک رسانید و بوزند که شاهزاده شرف الدین علی یزدی شاهزاده
 کشته که حضرت خاقانی با تو مقادیر و مجاریه بخوابد کرد و امکان متعلقه خواهد
 بود و حضرت خاقانی را این معنی در خاطر بود چون مولانا شرایر را
 حاضر کردند پادشاه سعید فرمود که تو از کجا این معنی معلوم کرده بودی
 که او را بدین سخن وای لید کرد انیدی مولانا محذوم سعید فرمود که این معنی

ز از نجوم و سیات و مذاکره کلمات کشیم بلکه بدلیل اضع عقلی بنا بر آنکه شاه
 محمد شجاع این دولت بدو بیزنت و سرکنج صاحب دولت تبریز تامل و در نه **نظم**
 کرتیم این پیر ابد سرتست **۴** در آفریننده از گوهرت
 نشاید خنجر سز زنگ کردن **۵** دل از پوند بی پوند کردن
 کسی بر نازین ناز و لکدر **۶** که تلج سرگند فرزند خودا
 پادشاه سعید چون شنید شایسته شد شاهزاده عبداللطیف ناز و ز کفایت
 دست است که بدیم در سر قند طالب اوست بجهت اتمام رعد اگر ای کس
 اعلی الله اقصا کند و مولانا بدین کینه بخش تا او را بر سبیل تخم پیش
 پدر زیست از عنایت و معرفت درین نباشد خاقان سعید آنها کس
 شاهزاده را مبدول داشت و مولانا شاه را بد و سپرد و او را
 بر امر او روانه کرد انید که با او را انهر رود و برزگان اصنام را
 مستحید کرده همراه کوچ کرده عزیمت ری کرد چون رایت نصرت شاه
 بسا و رسید بر قتل کابرا عثمان حکم جهما نطلق صادر شد **بیر قتل**
کابرا عثمان در قتل چون اردوی سما چون در ظاهر سپاه
 نزول کرد سعید شاه علاء الدین که شرف شجره آل طوس بود و مولانا

حسن شاه ص

امام الدین قاضی امیر احمد چو بیان و خواهر عبدالرحمان و خواهر افضل الدین
 ترک را بر برد و از غای سوده معلوب سازند و یاساق رسیا نند در
 سیزدهم رمضان بیست و هفت **نسخه** ایشا ناز قبل آوردند و بر دروازه
 سپاه و سپاه و یخشد و شمل این قتل زان پادشاه سعید عجب عجب و مبارک
 نه سر آبی که پیش آید توان خود **۷** نه سر چه از دست بر نرفته توان
 نه سر هستی که نه نیز دارد **۸** چون خلق است او نیز دارد
 چون این واقعه دست داد عیب که مشوره بچو گلزاری نزول فرمودند
 و از اطراف سلیمان بدرگاه عالین آمدند و شاه رو پیش کش آوردند
 و مقرر شد که امیر کاجد برین غیر ورشاه با امیرزاده ابو الفصاح **۹**
 سوار بر باد با یغی را از عقب شاهزاده روان کشند تا او را بکشت
 علیا رسیا نند و بر سبب ساقی ترمت و نوازش با بند و از اطراف
 محال احواد ادا کا بر متوجه پادشاه سر بر اعلی شدند از یزد امیر حماتی و
 خواهر اعظم سعید خواهر عماد الدین مسود و خواهرزاده اعظم سعید خواهر
 جلال الدین مرشد و مهرنگار از شیراز با بزرگان شیراز بدرگاه عالین
 آمدند و خوانه و جهتا نند در و این خطب دادند و از زانی در اردوی سلیمان

دست داد بود که خبر وفات پادشاه اعظم سعید میرزا علی و الدمشقی
 و الدمشقی شایخ چهارم سلطان چون اول فروردین ماه جلای نورکشید
 در آمد پادشاه سعید فرمود که بر پستور تومیل سال الحاد اکابر را طوی آید
 و کسی که آرزای مخلصی است و درین روز کار بجای ریدارند که تا سال
 دیگر از نمر سوام ایمن باشند بخوردند چون طوی آفرشد حضرت خاقانی
 میل بزیاارت قطب الاولیای پستید عبدالعظیم سوار شد و چون پاره نای
 بر رفت حال بر آن حضرت کردید بر پشت روان نشسته باز کردید و توبه
 اردو شد و چون بر سر پرده رسیدند **آنرا بهی الی ربک** اصف نمود
 و جان بجان آفرین نیلیم کرد **شوی** عرشی بطناب درش زده است
 فکلی بکن رخاک پیوست **آسوده کیست که درین تیر**
 ناسوده بود چو ماه از سیر **در خانه غم بماند**
 چون برق بر آید و پیرد **در منزل عالم بهی**
 آسوده باش تا زنجی **رخشد کیان و دین پرستان**
 مانند جهان بزرگ است **این قوم کیان و آن کیانند**
 بر جای کیان نگر گشته **عرست عرض بفرار و حج**

و نذر

۳۸۰ همچون عمر مانند که همان سبج و ولادت آنحضرت در چهارم رجب آفر
 بیست و پنج و سببین و سببانی بود در بلده سرخند و سلطنت او بعد از پدر
 در سنندج شهبان سپید و ثمانی بود و تاریخ وفات او گشته **ش**
 خاقان زمان که بود شهنشاه سلطان **در جلای بکلی می بیجان**
 یکشنبه که در روز نوزدهم وفات **تاریخ وفات دست خاقان**
 در اول فروردین ماه بیست و پنج **تاریخ وفات** کرد و روز وفاتش پانزدهم
 داشتند اما چون شب در آمد پیشتر مردم معلوم کردند که پادشاه استراحت
 مرکب با قشون خود سوار شدند و مرکب هر چه توانستند از جرفان و غیره
 و غیره تا بلخ کردند و متوجه ولایتی گشته امیر زاده خلیل راه استرا
 روان شده است زاده عبداللطیف با تاجوت حضرت خاقانی و **و نذر**
 گوشت او آفریده و آن خان بر فشد و شکام بهد کبر آمد و مرکب **و نذر**
 آنچه جو است از غارت و غلب بجای آورد و امیر حجاج و جرم او
 همدان علی بیکر سلطان از میان بیرون بردند و متوجه قم گشته روز
 دیگر چون دروازه قم بگشودند امیر حجاج در قم رفت و مردم را طلب
 و بنام شاهزاده محمد بنده رساندی کرد و امیر ایاس که ستمه او بود

حسین

در قلعه آمد علی پیکر بنش اندوخت و متوجه بزم شد و چون امیرش را بدید
نگر خورشید مزاده محمد سلطان بعد از وفات خاقان سعید در قتل امیر لؤلؤ
 چون شازده با جمیع جمعی همسان از آن گدازان متوجه بزمستان شد
 در آن سال سرمای عظیم و برف و بارندگی با علی نود بود و عقیده
 گرفته چنانکه مولانا کمال الدین اسمعیل فرماید **بش** مانند خنده اند که در پیش پادشاه
 اجرام کوهماست نشان در میان بر **بش** اندازند هست بسیار برف نماز
 محمود را شاد امیر پسر از چون از شازده خبر یافت استقبال کرد
 و غیره و فریاد و گناه و پستان بگوید پستان تازی پیار و شازده بچشم
 متوجه شازده و طوطی سیاه شد اما امیر زاده ابو الفضل بعد از آن خاقان
 سعید که با یغما رفت بود شازده سعید و سوگند نامه بداد و تسکین خاطر
 شازده کرد و بر او همان روان شد در همان خروفت خاقان
 سعید بر سعید استوار داشتند و بر او قتل و در و برفند امیر سلطان
 سنجان خبر پیار و در چون این خبر متوجه شد با سعید و دی چند بسا و
 رسیدند و عزیمت نمودند و بعد از آنکه سلطان با استقبال نمودند
 بدادند و از اطراف اطمینان بر سعید و شمار و پیشکش پیار و در و از

کوه کوهماست نشان در میان بر بش اندازند هست بسیار برف نماز

امیر لؤلؤ

امیرک احمد پسر امیر قیماق بیگ و خطبه بر سعید و از کرمان حاجی محمد
 اکتفا نمود و شازده از قریه متوجه اصفهان شد اول جمعه در او خفته
 بجانب اصفهان روان گردانید و امیر حسین غازی را اصفهان بداد
 و زنده را با امیر قیماق بیگ داشت و کاشان بر شیخ بهلول و قریه شاهی
 و سایر بر شیخ مزاده و نساوند و آن دیار امیر احمد پسر زاده و چون امیر
 ابو الفضل را اسباب و جیات و مراد بود میل سخن کرد شازده
 خبر داشت و بدان اثنان فرمود و ایما کرد و متوجه لریک شک شد از
 در و در و در و نساوند گذشت و جمعی شام کرده نمودند تا راج کرد و از فرود
 بادقان متوجه اصفهان شد و با علی صفیان استقبال کرد و شازده
 با صفیان آمد و در نقش جهان پیکن شد و امراء دیوان سخن کرد
 صدور را ترتیب فرمود مثل شمس الدین محمد و زین الدین علی سعید
 و امیر قزاق از آن بر قوه عزل کرد و با امیر بلال داد و از زید امیر قیماق
 و جناب مولانا زاده اعظم مجد الدین فضل مدقافی و عالیجناب
 بیباک مجد و مزاده جهانیا امیر ظهیر الدین علی که میوه شجره طریقه طلب الود
 امیر نور الدین نعمت الله بود متوجه اصفهان شدند و منقر و سرافراز باز

و نشان سپه پورغال صل کردند و درینوالاته مولانا اعظم کمال الدین
 یعقوب و خواجہ جلال الدین محمد از امرای فرارچیدند و نزد آمدند
 و متوجه اصفهان گشتند و چون با اصفهان رفتند شتر اوده ایشانرا
 نوازین فرمود و مولانا کمال الدین یعقوب را بدیوان مقرر فرمود
 حسین و امیر سعادت مهر نند و خواجہ اعظم محمود جید را بوزارت
 نصب کرد و مال اصفهان بر رعایا سپید زغال کرد انید و نیز در انام
 اشراع نمود و با محمد منول جانبا زداد و او را بزرگتر و بزرگتر
 بنده کی جناب شیخ الاسلام اعظم سید محمد لادین ابو الفیض نزد آمد
 و متوجه اصفهان شد اهل اصفهان بدین موجب فرموده استقبالی
 کردند و با عزت تمام در شهر آوردند شتر اوده او را از دیوان نصب کرد
 و بعد از ان شتر اوده طبع بر اهل عراق کرد و گفت شاید که مر با ترا که
 سعادت باید کرد اصحاب یز را غلب داشت و گفت از نزد از شهر و
 ولایت سرخان پست دنیا کیسکی سعادت نشکر نماید جناب صاحب
 اعظم خواجہ عماد الدین و خواجہ جلال الدین رشد کرد صاحب دیوان نزد آمد
 تکلیف ایشانرا بامان نمود و در چند عجز رعایا در دیوان اظہار کرد

قادرند نهادت متوجه یزد گشتند و خواجہ جلال الدین رشد مدبران
 امور گشت و دنیا و خانه نوشتن کردند و آقا بر احوال و احوال
 در شمار مردم انداختند و باصل و فرغ مبلغ مقصد تومان انبصر
 و ولایت پیستند و براتہ داران از اصفهان متوجه یزد گشتند و اگر
 بلا عراق بیز از کرمان این مطابقت و لغت شد و درینوالاته از کرمان امیر
 شمس الدین جانی محمد نزد آمد **نکر آمدن امیر جانی محمد از کرمان به یزد**
در وقت اصفهان امیر جانی محمد بن فغان شیرین با اسباب سر به خاطر
 و لشکری گرد پیسته و تجل پادشاهی از کرمان متوجه یزد شد اهل یزد او را
 استقبال کردند و بنگاه او را در مقام بلخ غراباد فرود آوردند و سرور
 در یزد بود کین گاه توقع نکرده مردم را ایستادند و متوجه اصفهان
 و چون خبر او با اصفهان رسید تمام اکابر اصفهان استقبال کردند و با عزت
 تمام او را پیش شتر اوده بردند شتر اوده او را در کراکت و بنشانند و نقد
 فرمود و طوی پادشاه بنام کشید و اسبان بزین زیر پیشکس جانی محمد کرد
 و درینوالاته از طرف میرم و احشام انجا و از طرف یزد خواست دارد و حکام
 بسیارند و از طرف ساده خبر رسید که من یک و جمعی از زکاتان فرست

مخامره ساوه کرده اند و امیر شیخ زاده با ایشان مبارزه کرده و وقت
 شیخ زاده را بود و من یک ترکمان راه فرار پیش گرفت و شانه را
 با لشکر متوجه کندهان شد و عزیمت تیسر شیراز کرد و بعد از چند روز که
 لشکر اطراف بروج شد متوجه قصر زد و شدند و از قصر نزد مولانا جمال
 الدین سنائی را بر سر آمد پیش شاهزاده عبدالعزیز پستاد مولانا جمال
 نصیحت فرمود امیر زاده جدا او را موقوف داشت و از شیراز
 جمعی لشکر بجا داشت راه فرستاد قراول شاهزاده محمد بدیشان رسید
 و محاربه واقع شد و شکست بر لشکر شیراز آمد **که خبر بیرون آمدن امیر**
زاده عبدالعزیز پستاد که از شیراز بیرون این خبر شیراز رسید امیر زاده عبدالعزیز
 با امر اش خدایتی و امیر علی پاری و امیر بدر الدین و دیگر امرا با لشکر
 بیرون آمدند و بقیه باین آمدند و بنشیند چون شاهزاده خبر یافت
 از قصر نزد برمنی نزل کرد و از آنجا متوجه پروان شد خبر رسید که امیر
 با لشکر از جوین و شوشه متوجه شیراز بیرون است و طواف کرده آمد لشکر
 شاهزاده از پروان بهو خان کرکان آمد و امیر سعادت بحرب اشام
 پشکان فرستاد و مال و منال ایشان را مایع کرده و بمشک کا آورد

خبر

خبر کران خبر آورد که کشت کرب قرب نیز آمده اند بدامن کشت و حریف
 گرفتند شاهزاده لشکر برانند روز بیست و چهارم رجب قراول آمد یک
 رسیدند و محاربه واقع شد قراول شیراز نهندم باز کردید روز بیست و پنجم
 صفت پیار رسیدند شاهزاده محمد با او در قلب قرار گرفت و امیر حاجی
 و امیر محمد غیاث و شیخ ابوالخیر و امیر ابو سعید و مولانا یعقوب و امیر
 سعادت و امیر ابو سعید که کتاش و امیر بهزاد و امیر سلطان و امیر سلطان
 و از لشکر شیراز شاهزاده عبدالعزیز و امیر مراد و خدایتی و امیر بدر الدین
 و او که چهره و دیگر امرا مقابل آمدند و بنیاد حرب کردند امیر علی قاری جلگه
 و پیاوگان تا دامن کتاش برانند و جنگ در پوست شاهزاده محمد چون
 پیمان دید در میدان را ند و امیر بدر الدین قتل آمد و او که چهره و خدایتی
 و غیره کار مجبور شدند و امیر مراد منترم شد و امیر علی قاری با شاهزاده
 عبدالعزیز متوجه قلعه اصفهان شدند روز بیست و پنجم رجب بیست و هفت
 و شام تا این فتح واقع شد روز یکشنبه متوجه شیراز شدند احمد پشکان
 که دارد و خبر شیراز بود با امالی شیراز با سیستان بیرون آمدند و شاهزاده
 نوازش فرمود و بشیر از آمد و فراین شیراز و اموال میرزاده عبدالعزیز

مصرف شد و طوی کرد و در نیوا امیر ادرک شد پیاوردند و بوجیب رفت
اورا پیا ساق رسیب نیند و شس الدین علی که سر نشه خوانان آنجا بید
عین طریق سلوک داشتند و امیر خسرو ترخان بحاصره قلعه اصطخر
فریستاد و فرشتا نراوه عبد الله بن کام در صلح زد و امیر نظام الدین احمد
که زبده آل طویسیس بود عهد بست که از بیت نرسانند که خواستند
باشند و اگر نه بجانب که خواستند روانه کردند و با خسرو ترخان بعضی
شماره ایستق کشتند و تم یا کردند امیر زاده عبد الله هر گاه در این
کرد اندک که خواستند نام باشند و اگر نه بجانب فراسان روند
ایشان رفیق فریسان اختیار کردند و اجازت یافتند امیر بزرگ و فرزندان
که ایشان بزرگ پسرانند و از نیرد امیر احمد نوال ایشان را بسره خوانان
روان سازد و خود بر پشت شیر از نشست و امیر حاجی محمد را در دیوان
بالادست امیر حسین طاری می نشست و امیر حسین را آتش حسرت
در اندرون شکل میزد چون اصفهان بدو مقروض شد بگذاشت و برآ
کره و جرد باوقان روان شد و بعضی از ولایت کره و جرد باوقان تاراج
کرد و بطرف لشکر سلطان اعظم جهان شاه بهمار در خان خلد آمدند بلکه

سلطان

و سلطان رفت و باغواشتول شد که ملک عراق باسانی بدست میون
آوردن و بعضی امر ابرداشت مثل ابو سعید و امیر حسین بیک شهر باری
و امیر اعظم امیر بایزید پسر امیر بطام باشکر ترکان متوجه ولایت
تم شد و بسیار فراری در قم واقع شد و از قم متوجه ساهه شد ند
و شیخ زاده که داروغه بود شهر بر فو دصار گرفت و لشکر نظام سراه
فرود آمدند و هر چند کوششیدند فایده نداد کوچ کرد و بطرف آوه روان
شدند و حسین طاری پیا به سزرا علی رفت و انگیز کرد و پادشاه
اسلام پناه خلد آمد بلکه و سلطان متوجه قرین نکره و سوتی بلای شد
خبر توج سلطان اعظم سلاطین و الملقه جهان شاه بهمار خان شاه
محمد سلطان چون این خبر بشنازاده رسید متوم شد و با خود گفت
آیا تو بجا و کجا بزم هر چند اسم من محمد است اما دولت آن پادشاه
سرمد است زره با آفتاب و قطر مبارک یا چگونه خود را تواند نمود اما
چون چاره نباشد با رسم و پستان برزند که در افتاد بر نمود تا از انظار
مالک لشکر بیان پروان آیند و از راه قصر زرد روان شد و بر فراز کبر
اولنگ نزول کرد و جنگ را غایم شد و شمشاد را سوار کلک عرض داد

ذکر آید که ممد علی کو بر شاد آقا با امر اعظم از جانب امرای پند
 چون تاملت در فراسان واقع شده بود شامراکان مخالفت درین
 ممد علی کو بر شاد آقا با امر زاده خلیل و امر ترخان مثل میر محمد صوفی
 و غیاث الدین علی و محمد قاسم ترخان و الف ترخان و احمد ترخان
 و در ترخان و ولی ترخان حسین بن علی ترخان و میر حسین ترخان
 و در ویش ترخان و از ورا مثل خواج غیاث الدین پیر احمد خانی و شمس
 الدین علی حسنی و از امرای دیگر مثل امیرک احمد و قاسم پیر محمود شاه
 و سلطان بایزید و امیر نجم الدین طنبی و پیر نعمان طنبی و امیر سلطان
 کوچک و سلطان نجفی و پدید پوست و ترکاشاه و قریب سی هزار مرد
 نیز آمده از راه پابان پس امانی نیزه ایستمال نمودند و ممد علی بدو پسر
 عبدالقادر بجای ترخیص اعظم سپید غیاث الدین علی فرود آوردند و پسر
 بشامرازه فرستادند و چندان از فرزند نیزه پیداشد که فلوس از میان
 بر افشاد و مردم را تمام داد و پستد بنزه پیکر زده میشد و اکثر سکا امیر
 و محمود خان بود و قاش قیمت گرفت و انواع اجناس را بیا پند و در
 این خبر شامرازه رسید فرمان صادر شد که امیر اعظم ضرورت ترخان

دو لاکال الدین یعقوب با سپهتقبال پند و در شاد و پیکش بجهت ممد علی
 پند و ایشا نما سر کرده از نیزه با صغمان آوردند ایشان روانه نیزه
 شدند و چون نیزه آمدند ممد علی با امر او و زرا برداشت متوجه صغمان
 شدند و از اصغمان بر غزاک نیزه لنگ تمیم شدند و شامرازه خود با سپهتقبال
 ممد علی آمد و از مرکب پیاده کردید و در رکاب ممد علی آمد و پیاده روان
 شد ممد علی بفرمود تا مرکب جنیت با نیزه و کلام نزد کشیدند و شامرازه
 سوار شد و ایشا نما بار داد و آورد و طوی پادشایمانه بداد و چند روز پیاده
 مشرت کردند بعد از آن لشکر عرض دادند صدر امر او را مکل بر اسم آمد
 امیر یولاندر رسید که حضرت پادشاه جهان طاع ابوالمظفر سلطان جهان
 بهادر خدایه ملکه و پسلطان با لشکری کران در سوق بلاقت و عزم فرود
 دارد و شامرازه با امر اسورت کردید ان مقرر شد که پانچ روانه کردند
 و ایشا نموده در صلح زندع تا خود فلک از پرده چو آرزو پندون رقم
 بر حساب صدارت پناه مولانا اعظم شمس الدین محمد صدر زنده و پسر
 طلب و پسته نامه نهشتند که نامه شامرازه محمد پندار پیاده فرستاد
 خاقانی در عهد ملکه و پسلطان و افانض علی العالمین غلام الله چاه

بر ما که در آفرین از نخست **۵** بر آنکه کسی که سینه بود شمشیر
 خدا و نه همسایه و کویان **۵** خدا و ندیله و خداوند
 یکی را برادر بویج بن بست **۵** در راکت خوار و زار و زور
 ز آنکه کند که کو بویج یافت **۵** زسی نو آنگاه کوچ یافت
 بعد ما عرض داشت آنکه پادشاه اعظم جهان طاع معلوم دارد که حضرت
 که در خور تصرف این ضعیف است بایستحق ارثی و انسانی است غلب
 در مملکتی گیری نموده و میان حضرت جهانگشای و تاقان اعظم سعادت
 و موافقت بوده و بر بموجب وصیت و عهد نامه که در میانست ما را
 که فرزندان آن پادشاه سعید و ملکه و همه ما را بد و سپرده و عهد شد
 که ما و شما مخالفت و محاربت نباشد بلکه معاونت و مصاحبت صادر کرد
 و بجز ادعای چسبن طاری که از جمله کافر نعت این خاندانست لشکر نیز
 بموجب عراقت آوردن و اظهار مخالفت کردن بعید است **مشهور**
 و که بگذرد از جمایای سن **۵** فاندین ملک آبی سن
 مرا هم سپاست و کم کتور **۵** فلک یا ورو اشرم پاکت
 سوی رزم یا بد عنان تازید **۵** نشا بد زبون ناشده باشد

چون مکتوب شد و مولانا همیس الدین محمد صدر متوجه پایتخت رسید
 چون خبر او بحضرت پادشاه عالیان رسید بفرمود که مولانا شایسته
 تعظیم گردند و بیارگاه عالیان در آوردند مولانا شایسته است بجای
 آورده بر بموجب فرمان نشست پادشاه عالم خبرش از زاده پرسید
 مولانا برخواست و بزبان آورد و عرض داشت برسانید چون بر زمین
 عرضه داشت واقف شد التماس میزدن داشت و شاه از او پرسید
 و ولایت قدیم بحال شاه از او مسلم داشت و جواب مکتوب نوشت
 و ایستاد فرمود و عهد و میثاق تازه شد و مقرر فرمود که در درج شهرت
 و اشراف سلطه و کامکاری از سلک مخدرات عالی سی در فصل بها
 در عقد شاه زاده سعید در آوردند و برین قرار یافتند تا زنده باشند
 و خلعت شایسته بجهت شاه زاده روان کرده و خود بطرف آذربایجان
 روان شد شاه زاده بطرف که و در با تان مراجعت فرمود و در آن
 بایرک احمد بن امیر فرزندش مسلم داشت و خسر و ترکمان را با جمعی
 بجانب شوشتر فرستاد و خود متوجه فارس شد و در ریح اولاد پسند
 شمش و حسین و شامانیه امیر زاده بار بانشار و پیشکش روانه گردانید

بنام شاهزاده محمد بن احمد و یار احمد که مقدر بود از بزرگان طبرستان
 و خود متوجه تون شد و امیرزاده پیرزاد با دیگران که بریزه آمدند و کارها
 کردند و با امیر شیخ جلال الدین عازم فراسان و برادر شیخ جلال الدین
 شیخ رشید الدین ابریم در برزده قائم مقام شد و لشکر شاهزاده علاء الدین
 عازم فراسان شد **خبر رفتن شاهزاده محمد بن احمد پسر کاتب فراسان**
 چون شاهزاده بعضی اراکین بزرگ فرستاد و قریب صد نفر اسوار و پیاده
 آراسته برگرفت و متوجه قم شد و از آنجا عازم ری گردید و از ری عریضه
 رسان نمود و از رسان بدانسان فرستاد و این افسان شاد و پیشکش
 آوردند و احدی برسد که پیشکش پوست و از آنجا بیظام آمدند و زیارت
 شیخ العارضین ابو یزید طینوری یافتند و لشکر از بیظام متوجه پیشکش
 شد امراء فراسان با شاد و پیشکش استقبال کردند و امیرزاده با برنشا
 و پیشکش و اسب و اسلحه و خیمه و خنجر و خنجر و کلاه و کلاه و اسب قریب
 صد تومان بزرگ آنحضرت فرستادند و خطبه و سکه بنویسند و اما چون
 عیب که مشهور بچوالی نیش بود عبور کردند و شاهزاده محمد نام شاهزاده
 با برنوش و اورا نصیحت کرد که علاء الدوله برادر بزرگت چون ترا

نشان

لشکر زیاد شد و قصد بکس انجام میداد و بلازنت تو آمد بتولستان
 اورا لشکر داشتی و او بطرف سیستان روان شد لشکر فرستاد
 و اورا از آن مقام آوار کردی و او خواب حال بدین جانب آمد
 و ما بدین طرف آمدیم با یکدیگر اتفاق پیمانیم و اورا ولایتی نامزد کنیم چون
نام امیرزاده با بر رسید گفت عوغا بود و دو پادشاه اندر ولایتی
 خصوص کبیر پادشاه باشد بحضور رفتن رخصت عملی نیست که سندان
 بسیار آید و دیگرین ولایت را بشیر از بار علی بازگشته ام که برستم
 زمان خود بود بزم بود که جواب نامه نوشت و بجز و قزوینی و اشیا
 نمود و گفت اگر آن برادر با پنج تاب آید مرا آینه مرا مقابل باید کردن
 و تا حال چون باشد چون جواب نامه بر رسید شاهزاده متوجه همراه شد
 و همه ولایت فراسان دار و خط فرستاد و بچوالی فرج عبور کرد **خبر کاتب**
شاهزاده محمد با شاهزاده پیرزاد فراسان امیرزاده با بر چون تا این خبر
 بشنید لشکر خود را جمع کرد و وجه داده ده هزار اسوار مکل همراهِ از جانب
 مراة روان شد و بچوالی فرج کرد و اولان با هم که کار بر کردند و توانی
 امیرزاده با بر شکسته شد و چون شاهزاده محمد خبر داشت لشکر خود را

بر جنگ توجیه کرد و از نزد جانب سپاه صف برکشیدند و پادگان
 در میدان بجای برنشولی شدند و با زار جنگ گرم شد و شامزاده با بر
 دست شامزاده محمد با درجه نود ندها جت الامر رایت امیرزاده با بر
 نگوسار شد و امیرزاده رودی بنزیمت شامزاده محمد نظیر و مشهور شد
 و در پیشه نیز در ماه رمضان سیست ثابت و قسین و شامزاده سوسه
 مرآة شد و روزیکشینه به راه آمد سادات و علماء و شیخ زینب سبکال کند
 و مولانا اعظم سعید و حیدر شرف الدین علی زیدی بر سر راه آمد امیرزاده
 محمد اودا نواز ش فرمود و مدتی مولانا شامزاده را بر این آمدی و محمد
 سعید اورا نصیحت فرمودی بعد از آن نشان صادر شد که شامزاده
 متوجه دارالعباده یزد شود و بعد از آن سیب راه برآه مبلغ پانزده هزار
 و بیست و چهاره مولانا اعظم سعید بر جات یزد نوشت و مولانا با خدام خود
 در محله یزد آمد و در نزد سواد در خانه مرتضی ممالک ایسلام امیر نورالدین
 نوع الله نزول فرمود و او با بی یزد از مقدم محمد و بی مرتضی اعظم شامزاده
 فرمود شدند و مولانا در طولی یزد و معکف شدند و شامزاده محمد امیرزاده
 علماء الدوله را تربیت کرد و بطرف قندهار و کابل فرستاد و بی امیر

الفر

از عقب امیرزاده با بر رود آنکه اندید و بعضی یکن را آب مرغاب فرستاد
 و از طرف فراسان دارو نکان می آمدند و غلبت و نواز شامزاده می یافتند
 و با زینک شدند و چون امیرزاده با بر بهادر از انصاف منهنم بازگشت
 بهر جا که رسید تا راج کرد تا بهر دو سلطان آمد و از آنجا جانب ساقی نمود
 و لشکر جمع کرد و با زینک به مشغول شد و دولت یاری کرده بود منهنم کردید
 و با معده وی بطرف قلعه غادر روان کردید و فرزانة کند آنجا بود برداشت
 و لشکری دیگر بوی کرد آمدند و بطرف باورد روان شدند چون شامزاده
 خبر یافت امر او لشکر بد آنجا نب روان کرد و امیر اعظم حاجی محمد را بکنگ
 فرستاد و امیر شامزاده را لشکر برداشته متوجه جوب شامزاده با بر شد
 و هر چند که امیرزاده با بر فرار نمود حاجی محمد از عقب امیرزاده میرفت
 امیرزاده با بر بهر فرستاد که من فراسان و عراق بر تو تسلیم میداشتم
 شما دست بد اندید امیر حاجی بیک گفت که پیش شامزاده می باید آمدن
 و اگر نترا که شامزاده فرام برد امیرزاده با بر غارم جنگ شد امیر حاجی محمد خبر
 بشامزاده فرستاد شامزاده با بعضی امرا خود متوجه جوب شد و حرم
 و مخدات را در مرآة بگذاشت و از آنجا امیر حاجی محمد شب در خوابی

۲۹۹ که پدرش شربت وادی طول شد و لشکر بفرمود تا موجب نکند و روزی که
 حرب واقع شد و بکت عثمان دولت امیر طایفه محمد کرده در ماند لشکر
 او شکست خورد و در پیسوم بیخ الما فرود آمد و در راه مشهد این
 محاربه واقع شده بود در سال بیخ و خمیسین و ثمانیة چاشت گاه
 امیر حاجی محمد را بقتل آوردند و تلمیخ و فغانش بوقت کشته **الطغ**
 فرود آمدند دل بر زمین **۵** ششونوز این طلاق زبرد
 و کربا و زینب داری ظن **۵** بنوین جهان حاجی محمد
 سپید اعراف و ترک زلم **۵** خود روزم و بنم و فرس سپید
 که در کشت ریح آقا فر آمد **۵** بروز جمه اندر راه مشهد
 شاده یافت از زخم بدانی **۵** بسال شاد و نون و دال کبر
 ازین دنیا فانی رفت **۵** بدار الله شد در چشم بزم
 نزاران رقت حق جاو **۵** شاد روح پاکش باد و در
 و شش تن از امراء عظام ارقیده آساره آوردند و چون را بقتل آوردند
 امیرزاده مانده بود که شامزاده محمد در پیسید و بران لشکر نه و چون قهر
 منتشر کردید امیرزاده خلاص یافت و شامزاده با برهنه بجان

استر اباد در آن شد و در غولای خیر پیسید که شامزاده علاء الدوله براه آمد
 و در شهر با استقلال نشسته و لشکر مع آورده لمر از خانی چون این شینه
 با هم بگرشورده کردند و خوا پیسید که شامزاده محمد را بکیر تا امیرزاده محمد
 دریافت اظهار نکرد و فرمود که امراء خوا پس آن توجده قلعه عماد شوند که
 شامزاده متعاقب خوا پیسید لشکر روان شدند و شامزاده با
 امراء مخصوص خوا محمد حیدر و امیر احمد بنوعل و شیخ جلال الدین بوج
 عراقی شدند و بر راه یزد روانه گردید چون خبر پیرو آمد اکابر بربد با
 آمدند و شامزاده پیشکش آوردند و شامزاده پیرو آمد و مردم را ایستادند
 و روز جمعه در مسجد شریفات صلوة حاضر شد و چند جمله که تکلیف بود
 از مردم برداشت مثل سر شاد ولایت و تقا دار اشیاب و چهار ماه
 و کاکین و تقا ابریشم یزدی و مغرب خیر پیسید که امیرزاده غیبیل
 که شامزاده او را نامزد جوینده و شوهر کرده بود فرج کرده و بشیراز
 آمد و شیخ محی الدین ابو الیخرا تمید کرده و بشیراز در تصرف کرده
 شامزاده از یزد لشکر برداشت و متوجه فارس شد امیرزاده غیبیل
 با لشکر آریسته مقابل آمد و محاربه واقع شد و امیرزاده غیبیل منزم

۲۰۱
 و بعد از فرار امیر شدش نژاده بنارس آمد و تمام عراق و بکر باره او را
 جانی شد و نقل به او شایسته بر عراق انداخت و محصلان
 روان گشته و با بی بسیار از عراق بگرفتند و با بی پیشش شاهزاده
 علاء الدوله فریستاد و طلب جرم و مخدرات کردش نژاده علاء الدوله
 ایشان را روانه کرد و اندید و از فراسان نزد آمدند و بنارس رفتند
 و از فارس امیرزاده طیل را بند کرده بخراسان فریستادند و امیر
 زاده یار امیر استر اباد و مازندران را در حوزة تصرف آورد و باز بخراسان
 عود کرد و امیرزاده علاء الدوله منزه کرد و بخراسان و مازندران
 او را صافی شد و شاهزاده محمد متوجه کرمان شد و اموال میر جانی محمد
 تصرف کرد و کرمان پسند شروانی داد و باز گشت و سال نفس و زمین
 و ثمانیة بخرید که امیرزاده با بر لشکری فراوان جمع کرده و استغلا
 میزند شاهزاده محمد از اطراف ممالک لشکر جمع کرد و چون در اطراف
 و احشام جمع کرد و متوجه امیر استر اباد شد امیرزاده با بی چون خبر یافت
 روانه کرد و انظار بخز و فروشی کرد و گشت خراسان و عراق او را است
 و من بر نیابت او در امیر استر ابادی باشم و سکه و قطعه میفرستم شاهزاده

۲۰۲
 نشیند و چون اجل او خودش رسیده بود سودی نیند از اقامت در دولت
 بی ثبات کرده متوجه جرب شد و در روز جرب بکرات شروع نمود
 و چون سوار شد در صفت جنگ آمد و کار به واقع شد **خبر قتل شاهزاده محمد**
بهار چون یادگان جرب کردند با مندان در میدان آمدند و لشکر جنگ
 مشغول شد و شکست بر لشکر شاهزاده محمد آمد و امر ایشان نژاده منزه
 شدند و شاهزاده محمد امیر شد

در عقب او را قتل آوردند و او را قتل

او را تاراج کردند و مخدرات او را امیر کردند **مشتری**

ببازی کری مانند این جرم **۱** که بازی برارد دست دوست

زمانی ده شمت و گنج و کلا **۲** زمانی غم و غوازی و بسند چاه

زمانی بست بی ناپسند **۳** زمانی بکام و دم آرد ما

زمانی بنا و ک زمانی برقع **۴** زمانی بساد و زمانی بیخ

سرا بکام خاکست با این او **۵** در بیخ آن دل و رای آینه

چون قتل شاهزاده واقع شد امر امیر یک متوجه ولایت خود گشته

و امیر احمد متول جانبا را نیز آید و اکا بر دانی را جمع کرد و از مرگ میفرستد

۳۰
کرد و بروج و بار و عمارت کرد و ذخیره انبار از سر فرغ بینا و عظم
خبر رسید که امیرزاده با بر متوجه عراق گشته و از راه آن طوس
بجانب یزد خواهد آمد احمد مومل بر چند خواست که عصفیان و رزاکا
یزد موافقت نکرده و گفته ملک بوجب شرع حق است و عاصی
مولانا اعظم شرف الدین علی یزدی از لقت بر سر آمد با محمد و زادگان
پسپاده پناه مرتضی اعظم امیروز الدین نغمه آمد و چون شتران را با
بجوش جعفر رسید انالی و ساداة و قضاة و اکابر و اصاغر استیلا
کردند و شتران را با بر بهار مولانا اعظم شرایه را معزز و مکرم کرد
و او را دریافت و فرمود که محقق او را بجمعیم بازگردانند و شتران را
پرزو آمد مولانا اعظم در وقت آن که خواجده اعظم سعید خواجده شهاب الدین
میستقی نزول فرمود و شتران را به بلوغ سا با شد و فرمان داد
کردید که بر سر سر محله دار و پنج شینه تا فزایی نسبت با رعایا و آن قوم
و مدت بجهه روز در زدن ساکن شد و سرد روز بدین مولانا شرف الدین
علی آمدی و از محمدوم ایستاده حاصل کردی و قرینه نشیبی و زغال خندیم
مقرر داشت و متوجه شیراز شد و اهل فارس انیا نمودند و طبرستان

۱

۳۱
کردا که بر اصفهان از دستم بودند بر غت اشیا و نمیکردند خبر رستخ
امیرزاده و امیر عبدالرحمن پاید سر بر علی خان قاضی کشورستان قتل شد
چون از جویگاه اعرابش شتران را بگذاشتند امیرزاده و امیر
عبدالرحمن که برادر او بود متوجه همان گشته و امیر عبدالرحمن در مدینه
سپکن شد و امیرزاده پاید سر بر علی رفت بهر حال و صورت و او تهنه
عرضه داشت پاید سر بر علی کرد انید حضرت پادشاه که پیام پناه نقل
خلیل که خان غلظ ابوالمظفر سلطان جهان شتران را از او تهنه نقل شد
بسیار سالم شد و بر فوت او تا سف خورد و عنقریب خبر ایستاده
اهل عراق شتمبر الشات خاطر مبارک بجانب رعایا بر سپید فرمان
جهان مطلع صادر شد که از بغداد شتران را از علیان نقل خلیل یزدان
با سلاطین و الامان تا شتر العدل الاحسان الواثق برفیق امه الملک
الخالق عضد الدوله و الدین ابوالفتح پایدان خان خلد اند مکده و سلطانه
با امر از کان متوجه عراق شوند شتران را از علیان از دار ایسلام جدا
باید که منصوره متوجه عراق شود و از راه سیلطانیه و قزوین عبور کرد
و متوجه دیار قم شد و محاصره فرمود آن بخت کشکان با میدخواست

بسیار سالم

شاهزاده با بر روزی سخن میگفتند و هر چند خبر میفرستادند اما
 با بر سلطان فتح علی خان شاهی شاهزاده با بر بصره آمد و لشکر حبیب
 اصناف روان کرد که لشکر اصناف و اکابر با شاق توجیه می شوند چون
 لشکر بر حد اصناف رسید اکابر اصناف سوا شقت نینو دند و غیره
 خبر رسید خواجه یحیی قی کرستان است شاهزاده در میان جان بیستیم
 با حضرت سیزده تلی پس بی واقع شد و ساهه و آده و بر باد فان در خور
 تصرف ترکمان آمد اما شاهزاده با بر چون آن خبر معلوم کردند و از اصناف
 معاونت ندیدند برکنده شدند و تلاطف در عراق واقع شد و چون
 این خبر بشاهزاده با بر رسید رعب بر دل افتاد و از عراق فرود
 شیر از راه ناهله امیرزاده پس بچه کردانید و بدو سپه دوازده هزاره
 توجیه ابرقوه دیند شد و لشکر آشفته بر درین درینت و شهر هم بر آمد و تا
 مضطرب شدند و جمعی که در شهر خانه داشتند متوجه شهر شدند و از
 آباد و کثویر غارت کردند و چند محله تاراج کردند و سر روز درین ساکن
 شدند و روز چهارم نیز در ابا امیرزاده خلیل نامزد کرد و با لشکر متوجه
 قزاسان شد امیرزاده خلیل نیز آمد و در قلعه مبارک نزول فرمود

دندان

و منادی امن و امان برانگشت و امیر شمس الدین محمد امیر جهاق را
 میردیوان کردانید و بعد از آن داعیه فارس کرد و گفت ما را برای جنگ
 می باید کرد و بی فخرانه ممکن نمیکردند جناب صاحب اعظم سعید خواجه
 عماد الدین سعید و خواجه زاده اعظم خواجه جلال مرشد را غفر الله
 گفت از اغنیای مملکت برپیم خواجه کبری تبار لشکر می باید که فتن
 خواجهکان سعید کفشد این ولایت را استحقاق این سخن نیست این
 سخن سفید نمود و محصل برایشان گماشت بنا کام هر کس را بقدر تولی بود
 بملی توجیه کردند و پس ماندند و خرابی بحال لایت روی نمود و امیرزاده
 خلیل با اکابر برین متوجه فارس شدند و امیرک احمد نیره امیر اعظم میر چاق
 در نزد اسی کردانید و امیر علی که را بد بر امور مملکت کردانید و چون یک
 فارس رسید امیرزاده بنخو فرار نمود و بر راه کرمان رفت و امیر علی خانی
 با شجاعت فارس با سپه متقابل آمد و شورش پیشکش پاورد و احمد نول
 و شیخ جلال الدین محمد با او پیوستند و در رمضان پهنه ست خمین
 و شامانیه در عشره آفر فارس آمدند و میگفتند در فارس بودند و غیره
 آمد که کوبک مایون شاهزاده عالیه رسید امیرزاده خلیل با احمد

چند مرتبه نموده متوجه کرمان شده و اکابر بزرگ در شیراز بمانند چون
 شاهزاده بشیر از رسید اکابر شیراز استقبال کردند و شاهزاده پیش
 پاوست بمانند و در آن حال و خرابی رعایا بگفتند و بنوازش پادشاه
 نمود و سرافراز گشته و حال اکابر برادر ابوسعید رسانیدند و بجز و خط
 خود باز نمودند عنایت پادشاه بمانند شامل حال ایشان گشت و نوازش
 فرمود و اصحاب بزرگ شافعی کتب مباحه با حصول بزرگ نشسته که آن
 کلی واقع شد بزینا رخسار فاسد بدماغ راه نرسد و عطالت عصبان
 ظاهر نگردد و اگر نه قصد خون و مال و عرض خود و مسلمانان کرده باشید
 و در قیامت مواخذ با شمشیر و مملکت بر باد داده باشد و برین گنا
 صاحبان اعظم سید خواجه عابد الدین سوده خواجه جلال الدین مرشد
 و مولانا محمد الدین فضل الصفاقی و خواجه زین الدین علی باوردی خط
 نموده بودند اصحاب بزرگ متوجه شدند و میرک و امیر علیک و اولاد و خواین
 از بزرگ بیرون رفتند و متوجه فراسان گشتند و از اولاد جنای مردون
 یکی در بزرگ ممکن الوجود بود مدت هفت روز شهر را والی بود و مدبران شهر
 و رعایا عاجلین ب سیادت مآب مولانا رضی اعظم امیر جلال اللّه و الدین

در رعایت مردم میز نمود و شهر را محافظت میکرد و انظار و الی بکشید
تفاوت دو اندام در ذکر عبادات و وزارت زمان خاقان اعظم
جهان پناهی جهانگشای در بزرگ چون مدت هفت روز بگذشت
 خبر رسید که امیرزاده اعظم امیر قندان از اردوی مایون نامه ایست
 دار العباد بزرگ گشته و بزرگ یک رسید اکابر و امالی بزرگ و رعایا
 بجهت افزودن و با استقبال بیرون رفتند و با نوع تقسیم امیر قندان
 در شهر آوردند و بصواب دیدار و انبیا نمودند و مانند ای امن و امان
 در دادند و مردم مرقه اطال گشته و عذیب اکابر بزرگ رخصت یافته از
 دارالسلطنه شیراز بیرون آمدند و از اردوی مایون خواجه اعظم و دست
 العرب و الجرمین الجود و اللطف و الکرم المرفی رسانید الملک الصمد خواجه
 شمس اللّه و الدین محمد القباوی بداد دولت و عزت بفضیلت مایون بزرگ آمد
 و او خواجه مبارک قدم صاحب مسترحم دل بود و مردم را از فقر و کم
 امید و آری تمام حاصل شد و چون امیرزاده خلیل امر اکبرمان سپید
 سپید شروانی که و الی کرمان بود شهر بر خود حصار کرد و در چند امیرزاده
 خلیل کوشید و رفتند که تخریب کرمان کند و کرانی در شکرگاه واقع شد

طبع از کرمان برداشته تو به نزد شد که آمدن امیرزاده خلیل و شیخ
جلال الدین محمد و حمد بن محمد و قاصد بن محمد امیرزاده خلیل چون
 فرمود از کرمان برخواست متوجه بزم شد و چون خبر بزم شد رعایا و طبقات
 روی بشهر آوردند و بعضی از اهل لایت نیز بیشتر آمدند و از فریاد گفتند
 زاده جهانیان مرتضی ملک اسلام امیر نورالدین نوح آمد و مولاناظم
 سعید شرف الدین علی شیر فرمودند و مدعی چند که استطاعت نداشتند بگویند
 پراکنده گشتند و لشکر خارج شهر نزول کرده امیرزاده خلیل در باغ ساپ
 نزول فرمود و هرانی هر چه تا مقرر بظاهر شد واقع میشد تخصیص باغات و
 امیرستان و هر چند گوشتی نداشتن تفریح شهر خود مدت چهل و پنج روز
 در میدان شهر بود مردم شهر مور بودند و بازار و خانه پراکنده بود مردم
 بیرون بیرون گشت بودند و شهر نیز بعضی با علم گشته بود و این در میدان
 در سال بیست و نهمین و ثمانی بود و در دیماه تا آخر بهمنها چون در میدان
 تمامی شد تا که هر ایت نصرت شعار پادشاه زاده عالمیان از مسجد
 شیراز باغیان در رسید چون امیرزاده خلیل خبر بشنید چون پیش
 که از باد صحر که بر بادشکران متوجه راه فراسان شد **بخت**

سرازم پای دشمن نداشت با **پایان** گرفتند و راه و راه
 هر چه داشتند بگذراندند و راه گریز داشتند و در وانه شهر متوجه کردند مردم از هر
خدا یا آجا نماز آب و رنگت **هک** راه دور و کتی را حرکت
 منع داشتند از غم و جوانی **هک** زهر پهلش فزون ده زنگ
مبا و کج را بی فرق و نور **هک** غبار چشمم غم از دلش بود
 در این میان بر نداشتند و عمارت خود در نشتند و شانه زاده ارتقا مبارک
 نیز چون فرمود و در **هک** بر آسود خبر کران خبر آوردند که امیرزاده خلیل با لشکر
 از نوازه شهر گشت پادشاه ایلیا کرده متوجه سرحد شد و چون به جانب
 رسید ایستان کاروان اسپه پادشاه را غارتیده بودند و همراه فراسان
 رسد شانه زاده منصور و مظفر بازگشت و پسرزاده ایلی تار و پشم
 پیاورند و امیر محمود که کیراق از اردو جهنم ایالت میزد بر سپید و کیر
 زاده قند از غزل کرد و بجانب اردوی مایون روان کرد و شانه زاده
 عالین بعد از دور و ز متوجه دارالسلطنه شیراز شد و بزرگ نایت
 خرابی بود و شکی وی نبود و معترب امیر خواجگه از طرف اماره
 ایلیا کرده چند بزرگ آمد و چون بیافتن رسید مردم خبردار شدند

بعضی رشر و بعضی در پرون مانده و دره از راه شریسته شد و جنگ
 پوپسته گشت هر چند می کردند بر سر نشدند توجیه امر پستان شد و در باغ
 اسباط فرود آمد و یکفته بود چون دانست که سوخته دارد از لشکر شمشیر
 متوهم بود بعضی حمله شایر پستان غارتیده لشکر برگرفت و اکابر
 نیزه ایچی درین واقعه پرون مانده بودند سررا تکلیف کرده بی اسباب
 و اطلاق همراه بر دشل مرتضی اعظم امیر سپید جلال الدین و برادرزاده عیسی
 وزارت پناه صاحب اعظم و پستور زمان خواججه سیمین الدین علی و حاجت
 الدین مولانا اعظم عمده القضاة و القضاة اکامین مولانا قطب الدین علی
 حسنی و جناب صاحب اعظم خواججه جلال الدین احمد و از دیان و غیره
 همراه بانا برید و آنچه یافت غارتیده ببرد و بر رفت و باز در و از راه شمشیر
 کردند و چون سال شان و هجرتین و ثمانیام در آمدند درین وقت و انچه شد
 و باران بنا برید و آب چشمها خشک شد و در باغ گشت اغنیای
 شدند و مسکین سیر جوان پر گشت و بر سر در گشت اطفال خورد
 و عورات بر سر راه مسا و گذر با زارها بر سر راه گشت و در کلستان شماره
 و مسجد با پمار پستان شد قرص گدسین چون آفتاب در راه دمای

موجب مانده و هر که مانده داشت جان و سر می فشانند و سر و ز صد
 و دو دست می مردند و پیشتر کمترین نیر سپیدند درین سال پیشتر اکابر
 نیز در گذشتند مثل مولانا اعظم سعید مقدادی اکرم سعید قده و القضاة
 و القضاة و العلماء القارئین الواصل بر حقه آمد رساله العالین بحمد الله
 و الدین فضل الله علیه الرحمة و الغفران اندک عارضه اور اردی نمود و در گذشت
 کلی بیگانه از بلا فراتی **۸** بهار تازه ارشاد جوانی
 رخ چون رخ گل بر دم دیده **۸** خلی چون غایب کردش کشته
 بری نا خورده ارشاد جوانی **۸** چه ذوق زمین از آب زنگنه
 که او را فیض روح گشته **۸** جهان بر وارثانش باد باقی
 که او را ادناک از گشته بندی **۸** جوادین نوجوانان از کز بی
 وفات او در آفر خرد اما سپسند مذکوره بوده و بمنین غایبین بسیار
 اعظم افتخار الصواب و الاکابر فی الجم الواصل بر حقه آمد الا که خواججه
 الدین مرشد بنده فواجیه افتخار الدین مایوشاه نور احمد مقدما در گذشت
 سپسند مذکوره در گذشت او را در خانه خودش پهلوی پدر تا در در گذشت
 و او خواججه صاحب دولت بود صاحب سفره و بسیار مردم از او آموختند

در شب جمعه حافظ مع آمدنی و تلاوة کلام الله عزوجل و سوره و صلوات
یا نشدی و معاونت مردم کردندی و اوست بجوانی درگذشت **مصراع**
روح پاکش غرقه افروز باد و کجین در مدینه ناین روز دوشنبه سیم
شعبان پستینه مذکوره آن مخدوم المولی الاعظم الایستورا علی اکرم بویل
اعظم الوزرا و الحکام بین المسلمین المستحق نامه المرحوم الخلیفین عن الغائب
والتوفیق و التعین الخواجه عماد الدوله و الدین سید بن المولی صاحب
الاعظم سعید ضیا الدین محمد التیمی علی بن ذر اندر مرقدہ درگذشت نقش او را
پیدا آورد و مخدوم فراده اعظم الخیر الوزرا بین الام صاحب الجوده و اللطف
و النعم خواج ضیا الدوله و الدین محمد علی سد شانه در کبده خانه خودش
بنهاد و وظیفه حافظه کر بر سر قبر بنا و کلام الله شمول باشد همین کرد
و آتش فراق تعین نمود **نظم** چون فلک طلوع سو داد عاقبت کار تو
سپاسه و سوخته در راه تو **۱** ساخته من سوخت بدخواه
شع تو سر چون ظلم افزاخته **۲** خصم تو سر چون تسلیم انداخت
و هم درین سال مولانا اعظم سعید علی اقدم حید مولی اعظم العلماء و الفضلاء
المفسرین و ارباب علوم الانبیاء المرسلین الواصل بر حرامه و رب العالمین

۳۱۴ شمس المله و الدین محمد الباقی الواعظ برمت حق و اصلح متواصل شده
ذی القعدة الطرام پستینه ثمان و خمین و ثمانیة و او را بمزار مبارک فرج
نقل کردند و او را زکبار علیا و زمان بود و فقیه و فاضل و پاک گفتا
بود و هم درین سال پستینه مذکوره امیر شهاب الدین محمد محبت درگذشت
و هم درین سال جناب فضلایاب مخدوم و مولانا اعظم اخبار العلماء الکبری
و الجم صاحب اللطف و الکرم و الجوده النعم شرف المله و الدین علی بزرگ
نور احمد مرقدہ درگذشت و اکابر دین و دولت بر موت او تاسف نمودند
از خاکش بجز افتادند بر راه **۱** باب چشم شدند شمس راه
هم آفر با نقش مسازگشتند **۲** سیر دندش بجاک و بازگشتند
در قرار شرفیه که بانی او پدرم مخدوم سعید مولانا اعظم مرحوم شمس الدین محمد
بزرگی و مخدوم آنگاه در مسافت و شرفیه نام کرد در جب سجد نو کرد
از اسفند اش چشم امیر جلال الدین چهارقات و صفت او و تاریخ مکمل
گشته و چون مخدوم سعید را دفن کردند عنقریب بر اندر زاده او عایین
فضایل و آداب مولانا اعظم شمس المله و الدین محمد ادام الله فضایل کردی
و معتقد و خاندان شرفیت متوجه اردوی سماویون گشت و نشان

سورغال حمل کرد و همه صابر و وارد شاه و آتش خرا و سزای عیدین
 پادشاه را در وقت پیروز و در خدمت در میان جان پسته و کربلا
 بحسب مرتبه او تقدیم نمود و خاطر خسته و همه جو سعادت در هزار تبرک می یافت
 و مردم صاحب حال فخر میکردند و مقامی بغایت شریف و خواهد بود
 دوم درین سال شاهزاده عالیخان بجهت عصیان شاهزاده سنج متوجه کربلا
 شد و جوی عظیم واقع گشت و سنج مرتبت یافت و کربان صافی شد
 و از اردوی مایون همدا علی سلطنت شکار عصر پناه محمد و نه جهانیان
 الشریفه العلیا خاتون جان بکم خلد اند سلطنت پادشاه شاهزاده عالیخان
 در صدف پادشاهی کلایسته بوستان عدالت و جهان بینی یوسف
 بنادر خان خلد اند ملکه و سلطنت متوجه بزرگ گشته اکابر و امانی
 اسپتال کردند و به بساط بوس شرف گشته و سوک مایون
 بنام ترغی عظم سعید مجتبی علی اکرم شهید افشار الوزرا و الکلام فی زین
 الی رحمة الله و غفرانه امیر غیاث الدین که بوقت مدرسه عبدالقادر
 واقعت قبول فرمود و در العبادت بزرگ بود و اسلا خطیب و با و طالع و حکم
 چون حضرتان بود و خلد جان گشت و محمد و نه جهانیان رعایا

و در وقت شاه تقدیم میفرمود و شاه شاهزاده جهان طلع سلطان عقد
 الدوله پیر به اتق خان از کربان طلب کرد و شاهزاده جهان طلع مشو
 یزد شد و شرف نامت محمد و نه عظمی شرف گشت و عید انجی در یزد
 طوی دادند و میدان سعادت با امر عظام سوار گشته در آمدند
 و کوه و تاز و شرف بسیار بر لب میدان کشیدند و سواران بر سیم
 قیاق زن مرکبان برانگیزیدند و سر کوه بر که دی زرد و نقره آبدی زرد
 زده که در برابر بودند و مدت ده روز شاهزاده جهانیان در یزد
 بود بعد از عید سلطنت کربان بر شاهزاده نوزالدین یوسف بنادر خان
 قرار گرفت و شاهزاده متوجه کربان گشت و سلطان اعظم پیر بر
 خان متوجه دارا سلطنت شیراز شد و همدا علی جهان پناهی متوجه اردو
 مایون گشت و یزد و پیر اعظم نظام الدین شاه ولی یک باز ماند
 و دو عالمی مایل بود و نیدانک هم پسیاه بر کسی طبع نکردی و رعایت رعایا
 واجب شناسختی اما فواری حال شهر و رعایا در آن مرتبه بود که با نیک
 تقدیری تدانک پذیرفتندی و اجتناب بر سر مردم بود و چون شاهزاده
 عالیخان از دارا سلطنت شیراز امیر اعظم جلال الدین مقصودین

سازگان که امیرزاده بجا بر بود و از امان آن حضرت بود بر پیم کرد که
 پسر زویستاد و در خانه حافظ فرالدین احمد انسی علم مشهور بنام
 سلطان پادشاهی قریب در مدرسه عبدالعقار به فرود آمد و سال
 تسع و خمین و ثمانیاد در آمد درین سال عالیجناب وزارت پناه
 مولانا و صاحب عظم افتخار صاحب و الا کابریین الامم من اللطف
 و الجود و الکرم صاحب الخیرات و البهات بلوغم الوفی بنامید
 الولی خواجہ حسین الدوله الدین علی مددشانه در مزار امامزاده
 معصوم بیابلی بنایت خوب بساخت و آب جدید در و جاری کرد
 و صف آن مزار کشف شده و قریب مزار بنا خطره عالی نماده و در
 قریه بزوی که از سیل خراب شده بود **در مزارت قریه بزوی** بزوی
 قریه معتبر بود و بواسطه در و سیل خراب شده و رعایا مشوق
 گشته بود مذنباب خواجہ مشا رالیه بدبختان فرموده خواست که
 فرماید بنای قدم را قابل عمارت نیافت بر کطرف راه زمین کوشان
 بود و آب نزدیک بنایان شهر دولت را طلب فرموده قریه از نو
 احداث کرد و آب از میان قریه جاری گردانید و بر دو طرف زمین

پوشاکت و مساجد و مساتین و جوانیت بساخت و حام خوب راست کرد
 در رعایای مشرق راجع کرد و بنام او آنرا موسوم کرد یعنی آباد و در قریه
 مبدع حامی خوب بساخت با سلخ و حیاض و غوات چنانچه دستوری باشد
 و خواجہ مشا رالیه بشهر فرمود و پتر فیہ حال رعایا مشغول شد و سال
 سیستین و ثمانیاد در آمد بارندگی با طراف روی نمود **خورد و سیل**
در خوب کردن کلمات فایده چون بارندگی بمانیو مانی شد و سرمنته
 عظیم در رودخانه جاری میگردد تا چهارشنبه بیت و پشم فرود
 سیسند مذکور در آمد از راه کوه دولوه بین کانی سیل رو بشهر آورد
 و با وجود بند سیل که بسته بود مذنباب و بکست **مشوی**
 نه سیلی که آنرا تو انکست **ب** محیطی که آنرا کرانه بنود
 بر خطوفان و ده ره نطوفی **ب** بخشیش است کردن کدر
 بر کوه نزدی که کندنی **ب** عمارت نمادی و باغ
 ز طوفان زمین سیج **ب** سردی کشور چو در مانود
 بنای عالی نمادی **ب** یک صد ه اوقاشی **ب**
 اگر کار بنای ریستاق که از طرف هر چو جاری بود از سیل کوشند

و از صحرای مجلات و باغستان و رود کرد و گلزار و موهک علی صلی کوچی بلخ
 مونیان و اسپکندریه و بلخ کمال و صلی عتیق و نازیان و خازینا
 و بعضی مجلات در مدرسه عبدالقادریه و پشت بلخ عزاباد و گلزار
 تا چهار شاربچان کرد که آثار عمارت نماند و از مساجد و مدارس
 و خانقاه و حمامات و پوتات و جوانیت و بساطین و همچنین گلزار
 سرریک و مسجد نبیه و خان قلندر و کوچی نو و کوچی کج و گلزار سرچوک و گلزار
 آن طرف تا با ناز در مدرسه عبدالقادریه در همه کوهت و در خندق
 شهر افشا و از راه کاریز و پایاب آب در خانها شهر بسجید
 و عمارت ویران یکشت و افغان و نالزهر و جوان بر آسمان است
 روز قیامت و شب رست خیز بود و کس کس نپسنداخت و سوز
 سیل نار سپیده عمارت فرو میشت و غبار بر بخت است و مردم
 خان و مان گذاشته روی بصرای آوردند و کس کس نمی بردنت
 و علامات قیامت تمام ظهور کرد و قریب نزار تو مان از فرسخ درشت
 و اسباب خانهای مردم و کتب و ملبوسات و اجناس در زیر گل
 و آب مغمی ماند چنانچه قابل بیرون آوردن نبود غیر از قیمت اطلاق

مانا

در

و باغات و اراضی و خانها و جوانیت و غیره و از جلای غراب این سیل
 این بود که چون بزارات میر که رسیدی عمارت ویران کردی و کرد
 قبر صلی و عزیزان نکستی چنانچه مزار شیخ عمر اسپستان با وجود آنکه
 بر بختی بود و بسیار عمارت او را نهدم کرد اندیکه در قبر شیخ سعید
 نگردید و مزار بزرگ انفرادی معصوم تمام بار کرد از دیوار و صنوف
 و پایاب و مدرسه و محضه و آب کرد قبر انفرادی معصوم و قبر مولانا علم
 سعید حاجی نظام الدین اسحق الواعظ الطوی نگردید و این سخن بر و آت
 ایشان دلیلی و اتمخت و مزید اعتماد اهل این دودل شد و از
 پسین کما پیشین تا چاشنگاه چهارشنبه این سیل جاری بود و دریل
 غلغلانگه تا بعد سال شلین فرای تیر تو اید یافت و آثار او ظاهر و با
 ماند و تمام نباتات و اشجار قدیم و جدید که آب سیل بد و رسید کشتی که
 شعله آتش بر وزده شده است چنان خشک شد که اثرش در و نماند **بیت**
 خدا را که چه عشرت سببیا **بیت** قیامت را پس این سخن **بیت**
 و همچنین در قریب نشت و رود سیل شد و مجلات و باغستان و پوتات فرا گریه
 سیل طوفان کوبلای بود **بیت** آب کوی ناز و پای بود

عزل امیر شامولی نوشته ایچی وان کرده اند بعد ایچی از راه بخانه امیر مقصود
آمد و نشان پیاد و امیر مقصود در زمان ترکش بیسته با ایچی سواد شد
و قطعاً مبارک رفت و بحکیم امیر شامولی را بیرون آورد و جمعی از قو
خواران و چند قزلباشی نوکران متوجه اردوی کرده اند چون بقره
بند را با در سپید شامولی چون بیکانه بود با خود اندیشه کرد که آن بهتر
گرم ازین جماعت فرار جویم و بهر ثنا متوجه اردوی ممالیون کردم
و بجز خان خود بیاید سریر اعلی رسیده و این اندیشه صواب نبود
چون از شب نیز در گذشت و سوکلان مست خواب گشته اند
سوار شد و پراه پیش گرفت و تا دم صبح مرکب برانند چون غریبی
نداشت راه کم کرده در میان ماند و وقت روز چون سوکلان سر
برداشتند او را ندیدند خایف شدند مردم بند را با و راه نام بران
کردند و پی برداشتند و از عقب او روانه شدند و خبر بشهر رسید
امیر مقصود با نوکران و جمعی نوکر سوار گشته متوجه بند را با شده و
شامولی را در میان ریک پانته او را بندگران ضاده و متوهم روانه
اردوی ممالیون کردند چون او را بار آوردند خبر این سید پادشاه

اسلام رسید از اکابرین تحقیق فرمود که گفتند که او ازین سمرات دان
معنی بهتان عظیم پادشاه عالمان فرمود تا از ایشان بند بر او شد
و تربیت فرمود اما ایالات یزد از او باز گرفتند و گفتند در آن سر حد
کسی می باید که از او کار آید و نیک و بد در باید و از حال رعایا و مملکت خبر
باشد در هر کس بر و غلب و تسلط شو اند گرفت بلکه بر اهل غلب تسلط نماید
و مملکت در دست نگاه دارد و در قریب زنده بر نوین اعظم عدل است
الطیلس العلم بستم ارباب خدم و چشم منج اللطف والود والکرم فقه
الامرا الوب والجم اشجار الاکار و الحکام و الجلاج الحرم الوش بیاید ملک
الاکبر نظام الدوله والدين حاجی قهر جانشی ابدا ایام دولت
که نزدیک ترین اعزاز زانست و در دانش سروریده زیر کانت امر
تأدیش بر وضع و شریف روانت نامزدیز کرد و منشور ایالات روان
کردند چون انالی یزد خبر یافتند که مطاوعت بر میان جان سپسته
ایستقبال نمودند و شرف ملازمت مشرف شدند و امیر شام را لیه
بشهر فرمود و ضبط شهر و ولایت بداد و نان پاره هر کس قرارداد و انیس
هم سوا خواهی زد و پوسپسته ملازمت نمود و داعیه و صلت در خاطر

آه کرده بود که غنچه از شیراز لوکران امیر اعظم طبرالدین ابراهیم شاه
از دارالسلطنه شیراز برسیبند بر سوج فرموده شازاده عالیه
امیر مقصود را بید کرده شوبات او را دیوانی کردند و سخن و محبت نمود
مانند و اکابر و اصحاب یزدشلی جناب و دارتآب صاحب اعظم خواهم
ضیاء الدوله و الدین محمد و عالیه جناب بشه آب آسنی خواججه حسین الدین
اعلی نندش نزد دیگر اکابر نهادار غنچه برسیبند و نشان مال تبیل
پاسم عالیه جناب بعد از پشای پاوردند و بعد از چهار ماه امیر مقصود را
بشیراز بردند و شازاده عالیه ناخاطر از ولولگشته بود و برود
بند فرموده موقوف داشت و هنوز بدیندت **که عمارت قلعه**
مر چندتلیه در زمان سابق مور بود و لرا که علان و جور خانها و طهبنا
منقش مرفوع داشت و در زمان امارت امیر جلال الدین به اتفاق امیر
پیکر سلطان و امیرک محمد عارقی بسیار کرده بودند اما تمام رود خرابی
آورده بود و بواسطه ملاحظه و حکام متعدد کس ضبط عمارت نگرده بود
و جناب صدر شاری بهر مشغول شد و عمارت ایوان و خزینه
و باورپی خانه تمام کرد و دیوانخانه قابل داشت در پای ایوان امیر

بکند

۳۲۶ اسکندر بن عرشچ که عین خرابی بود در شبان این سال بو افغانه بنده
بنا فرمود و از پیشان دیوانخانه در می برهم منقح کرد و بر زمین و سار
رو صفا عالی ساخت و بر سر خلف صفا باغ فرود تریب فرمود
و از صفا در می بر باغ مشق کرد و مقام امرا و اکابر فرمود و دیگر صفا
علما و مولی و ایامی و در جنب هر دو صفا ده نیم صفا ساخت کی برسم
تکیان و دیگری رعایا و بسا شریان و مستف صنف بوب سر و محمد بند
فرمود و بر سر دیوانخانه در می جنگ مشق کرد و فی الواقع آن عمارت شریف
بود و در رمضان پسته اند و سیستین و ثمانه این عمارت اتمام یافت
و اکابر و امرا و ایامی را طوی داد و عشرت فرمود و چون بواسطه
خشک سالی آب قلعه مبارک کم تر سیبید بزم بود که قنایه آب و بجاری
کردند و متینان گریاک کردند اندیدند و بدتی بود که آن چشمه مطهر سوج
جاری کرد اندیدند و بقلعه مبارک آورد و در دیوانخانه حوضی وسیع
ساخت و آب درو جاری کرد اندید و از دیوانخانه آب بیرون آمد
و در ساحت میدان حوضی دیگر ساخت از آن آب مملو میکرد و بر باغها
بکار میداد و آنچه زیاده می آمد در میان آب محمود آباد مخلوط میکرد

۳۲۷ و در قریب بکار میرود که در دست محمدی سنی در زمان چون در پسته شمع
 و پسین و ثمانیة خواجہ اعظم معین الدولہ والدین علی بابا ب مزار
 امامزادہ معصوم ساخته بود و طرح مدریسه عالی برسم خطیرہ انداختہ
 و بنا بر آورده بواسطہ ورود پسیل مندم کشت و حکام عارت بنوی
 کمدت دو ماه از سلاب باقی بود خواجہ با اصحاب نیز متوجہ اردو
 چنانچه ذکر رفت و در پسته احدی و پستین و ثمانیہ کمر اجابت نمود
 بفرمود کہ بنایان بکار شوق کشته و در مروج پی نگفت بست
 و کندی عالی برافزافت و مقابل مزار امامزادہ در مروج کرد و جنب
 آب در دین تعب کرد و پی نگفت عارتی متبولست و هم درین سال
 در قریب آباد سید قاشق مروج بسافت و نهری آب جاری کرد
 و نام تعب کرد و آتش مزار و ان ساخت و عظیم رونق دارد
 و در رمضان این سال اجازت مشا را لیه بنظر و ز آبا و فرمود و مولانا
 اعظم وارث العلوم الانبیاء والمرسلین جمال الدین ابوالحسن کسلا
 زانت سمره ببرد و در قاشق و عطف فرمود و شب سفره عالی
 بکشید شغل بر لوت و علوا و برنج زرد و سفید و فایو و غفرانی

بمتر حجاز

۳۲۸ **در کتاب یعقوبی بنی عباس** زیاده ای نیکوست و منبع آن از هر چه است
 و تمام محله یعقوبی و باغستان و کشتیانات و این قنارہ ابو یعقوب
 استفسار علماء الدوله ساختند در سال ششمین در اربعه **در کتاب**
سلسله آباء این آب سلخشاہ بن تائبک قطب الدین با قنارہ و کشتیانات
 تزیین او و آبی سوز حرمت ولی تمام محلات ما و ابرابرین مستفص
 میگردد و خانہ و مساجد از آن منفعت می یابند و اهل آباد آن
 محله مر میاباد و یعقوبی از آن فایده میگیرند و جدیدترین کاریست
 آن محلات **در کتاب حیدرآباد** در زمان **جاریست اول** از آن
 کاریز با فیر و آباد و زارج و چشمه است یکی از بیرون شهر و یکی از
 اندرون شهر و قدیم ترین کاریز است و چون لشکر کماندنی آید
 و بیز در اصحاب میگذرد و در بنیان میشود و آنها از بیرون
 بندہ این آب شہری باشند جاریست سمناء و پلچینی بید رفت ما آب

رسند اندک شور می ارد ولی چون سرد میشو و خوش طعم و کوارده است
ذکر آب محمد و اباباد در اندرون شهر جارسیت به پرون کید و در
 از آن آب مستقیض میشوید و پانزده پای فرود میاید پشت آب است
ذکر آب زوسو باد ابی نهایت سبک نیکو است و از طرف هم چو
 و کیا زسوی صاحب الد و جاری کرده از حلقه غر اباباد و
 خیر می آید و بمصلی عقیق و تحت است و میکند و بحد زسوبا و
 و در کشتوان آن فایض میشوید **ذکر آب با باد اول** این کاریز زود
 که در زمان اسکندر که بنا کرده است که اول عمارت زیوت این
 قنات پرون آورد و بهلولی بن کاریز امیر معین الدین است
 کاریزی پرون آورد و مشهور معینا باد و این مان است
 و از قنات اصل اندک ابی ترشح میکند و بمصلی چهار سار و پیشتر
 و بسایتین جارت **ذکر آب صواب** خواجیه صواب که خواجیه سر

ارسلان

ارسلان خانقون بود این آب جاری کرده در داخل زیویج خاوه
 بنو و کول این آب جاری بوده و بازار کلاه و زوران کیم که ایوم خراب است
 و تص بران آب است این زمان آن قنات خراب شده و آب بر شد
 که می آید تا پنج بهشتی پیشتر نمیاید و از اینجای باقی مانده در کار محو
 میروند **ذکر آب جید** پنج سار **ذکر آب** این آب پیشتر عمارت
 حایه زیو میکند و مردمان آن استعمال میکنند و هم از ندر عمه غل قنات
 می آید و بساب نو میرود و برار شیح الاسلام تقی الدین دادا چون
 از استعمال بسیار قابل جزو نیست بر باستان نوح میرود است
 تمامی آبهای زیو بر روی زمین بر زمین **ذکر آب** در زیو
 اول چاه کاسه که در شهر زیو در تکیه مذکور است چاه و از قنات
 مساجد بود و چاهها فرود داشت و تک بود شاه نظام کرمانی از آن
 و فرخ ساخت چاه و چرخ ساز داد و سنگ آسیا یا نیندخت و سید

و نقاشی نمود مولانا **ابن الدین** **محمد بن محمد** **صفا** **چابقی**
 کرده و بر کتب چابقی کرده اند و تاریخ نهاده **ش**
 زنی مقام جابون که اقبال هوا چو روضه آینه کشتار و رخ
 زلال خضر که محروم شد کجند زان زعفر چاه تو شد بجز شرب
 خرد چو صورت آینه دید روی روان پنج در آمد ز شوق شد شیدا
 اگر چه شغل است آن کج در دم ز آب سرد تو پیشانش برین کجا
 خلاصه زبشتی زبشتی که ز خاک در که تو آب روی از شفا
 هوای داز رخسار چو نرسد و کوه چو روح آید بقالت مر
 بسال شصت و نوزده **و** **کوکلی** **بهر** **دو** **مهر** **بهر** **محمد** **ابن** **چابقی** **مستولی** **محمد** **صفا** **چابقی**
 و بنیاد کچک و نظام شاه کرمانی کاروانسرای بنیاد آن بود
 و این چابقی ز فراخ ساخت و عمارت چاه و برج بگرد و بنیاد

و منقش کرده و بالکاش نظام مولانا شرف الدین علی ابن پاشا
 و تاریخ گفته و بر کتب نوشته **شکر** **کر** **دو** **پرچم** **و** **دولت**
 یوسف نام و جلوه ز چاه **بن** **اقبال** **شاه** **یا** **ورشه**
 ساغر کام پر ز کوه شد **کر** **دش** **چرخ** **کار** **ساز**
 آب فتنه بچوبی باز آمد **فصحی** **یافت** **عصه** **اسلام**
 ملکه او اعدا شد نظام **در** **چین** **موضع** **شرف** **این** **چاه**
 صورت ز فرمت **در** **کش** **از** **صدق** **صاف** **و** **حاج**
 که خطا نیست مرور است **ساقی** **بر** **زم** **عیش** **نیست** **بیل**
 سلسیل مراد کرده **غایب** **ار** **تشته** **ما** **ذ** **جرم** **اور** **است**
 در نه عالم پر از زلال قطا **عالمی** **پاک** **مشرب** **صافی**
 گفت ازین **ما** **چین** **تشته** **و** **ز** **لال** **وصال**
 همه عالم گرفته مالا مال **عزق** **پشم** **و** **آب** **مچوب** **بم**

بگفت نام خود آب عم جویم سال تا بخش ای پستور
 چاه خیرست نوش آب چاه کنگشتی زرفرا با کا
 در شمار کج دولت شاه کین سه فال کوز روی ساس
 مشتصد نوزده بود **کجا هر سر یک است**
ایر احمد تری و کان علانی به خواجہ امیر احمد خیرید و بکنده و عا
 کرد و چاهخانه نیکو بنا نمود و در مفتوح ساخت قریب یکزار هزار
 از کوه بیابان رود و در اندرون بکار برد و حالصاته آن چاهخانه
 نام کرده و نقش کرده بر کنگر آن چاهخانه این است ثبت است
 خوش بر آمد ز چاه بیست آب شد چشمه خضر حیا
 لعنتی تازه روی صافی دل کردش خج خج است
 طفل در پیر پیر نوزاد لاج صوفی و
 کرده خاک پاک از آب کشف تفسیر سور
 تمام
 ۹
 ۶
 طالع

طالعش و لوریج او حایک
 پاک شد سر که بایت صحبت او
 کام سر کام و آرزوی همه
 پاک دروشن خیمه دیورا
 یار پنهان خضر و یاد در نوح
 دست زنده چون بکوه بناد
 شربت بر ایچی می رحمت
 ذوالجلال لاجی احد و آل
 تا کند فیض جودت ای و آب
 داین چاه در سال شان و عشره طاقا تا مینت **یا نهر و مصلی** چاه
 که شیخ الاسلام بود بانند لاج زفت و در بعد و فائده اول و در
 مستقیم فن کرده مذخر کمال الدین حسین بن احمد شهاب الدین قاسم

اشرش مشتری ز بس پاک
 اصل پاکت غز و تربت
 وز لطافت روان بسوی همه
 پنج کرده بر کشید اورا
 بحر احش موده قنوج
 جوش نوش و اد خلقی او
 لشکری از چاه آب نجات
 کاب لطفی با زبیر نوال
 تشنگان امید را بسیراب
 در این چاه در سال شان و عشره طاقا تا مینت **یا نهر و مصلی** چاه
 که شیخ الاسلام بود بانند لاج زفت و در بعد و فائده اول و در
 مستقیم فن کرده مذخر کمال الدین حسین بن احمد شهاب الدین قاسم

کتابخانه
مجلس شورای ملی
تاسیس ۱۳۰۲

تاریخت کرد...
تمام دار و دار...
و بیخ و در...
و قدیم آن...
و بارزای...
چنانچه...
مایه...
چنانچه...
ای لال...
از صف...

۱۳۱۵
از...
در...

Feb. 1907.

Handwritten signature or mark.

1915 M. J. R.

40

1335

1917.

